

Peri energieion kai pathon tou psuchikou pneumatos kai tes kat auto diaites logoi B, quorum alterum e Paris. exemplo Martini Juvenis alterum e cod. Monacensi cum varietate lectionis / nunc primum in Germania edidit Joh. Frider. Fischerus.

Contributors

Joannes, Actuarius, active 13th century-14th century.
Fischer, Johann Friedrich, 1726-1799.

Publication/Creation

Lipsiae : Sumtu Joh. Frider. Langenhemii, 1774.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ttxkm2d4>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

RRE
2 h 12
~~21~~

1638

62009/B

(1774)

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

ACTUARIUS, J.

78

ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΥ
ΠΕΡΙ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΩΝ
ΤΟΥ ΨΥΧΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤ' ΑΥΤΟ ΔΙΑΙΤΗΣ
ΛΟΓΟΙ Β

QVORVM
ALTERVM E PARIS. EXEMPLO
MARTINI IUVENIS

ALTERVM E COD. MONACENSI
CVM VARIETATE LECTIIONIS

NVNC PRIMVM IN GERMANIA

E D I D I T

IOH. FRIDER. FISCHERVS

L I P S I A E
SVMTV IOH. FRIDER. LANGENHEMII
A. C. C I O I O C C L X X I I I I

AKTODAPLOF

THEPIBNEPPLIIONKALHAGN

GOT ATNROT INHETOT

KALTHEWATVITDAMINE

ALLOIB

OVON

ALTRVM E LARE MEMMO

M LITITITIT

ALITVITVE LITITITIT

OVON

ALITVITVE LITITITIT

TOIT HEIDER. FISCHERVS

TOIT HEIDER. FISCHERVS

ALITVITVE LITITITIT

OVON

V I R O
AMPLISSIMO CELEBERRIMOQUE
ANTONIO RIDIGERO
MEDICO CIVITATIS LIPSIENSIS
P R I M A R I O

S. D

IOH. FRIDER. FISCHERVS

uram valetudinis diligentissime commenda-
tam esse omnibus hominibus ab ipsa natu-
ra, et suus nostrum quemque sensus satis
docet, et Tu omnium minime ignoras, Vir medi-
cae artis Scientissime, quem tanta multitudo paren-
tum et liberorum, magistratum et priuatorum,
nobilium et ignobilium, beatorum et pauperum,
suae praesse saluti tantopere cupit. Sed eadem

natura demonstrat, pro admirabili sua liberalitate, cunctis ipsa vias tuendae et conseruandae valetudinis eas, quas inuenire facile, atque ingredi, si velint, possint. Neque enim solum diligenter noscere suum quemque corpus admonet, sed etiam studiose obseruare iubet, quae res obesse saluti eius, quae prodesse, soleant, atque adeo voluptates omnes praetermittendas semper, continentiam omni in victu summo studio et diligentia sequendam, esse clamat. Sed quum natura videret, quanta foret multorum hominum in obseruandis his viis, vel tarditas, vel negligentia; ut rationibus eorum et saluti nec hoc in genere defuisse videretur: existere iussit omnibus saeculis doctissimos Medicos, qui etiam litteris completerentur tuendae et conseruandae valetudinis praeccepta, quorum utilitate et sapientia cognita, consuleret suo quisque corpori eo cupidius et felicius. Et apud Graecos quidem Tu non nescis, Vir Eruditissime, ut in caeteris artis Tuae partibus, ita in hac quoque, omnium principem floruisse Hippocratem Coum, cuius libros de victus ratione tres etiam nunc extare gaudemus. Hippocratis exemplum sequutus est, saeculis non multis post, magnus ille Galenus, qui

qui varia ad hanc medicinae partem pertinentia Opuscula reliquit: et post Galenum exorti sunt, aetatibus propemodum omnibus, multi alii, qui prospicere studerent, eodem in genere, commodis et saluti hominum; praesertim quum Hippocratis et Galeni exemplo, quorum uterque annum vitae centesimum superavit, cognouissent, quanta esset talis praeceptionis utilitas.

Atque hoc in numero Iohannes fuit, Zachariae filius, qui vulgo appellari simpliciter Actuarius solet. Eum nouimus discipulum Iosephi Rhacendytæ fuisse, medici et philosophi doctissimi: qui etsi nunc in omnium fere ignoratione versatur; quae fuere semper, et cum maxime sunt, multorum summorum hominum fata: tamen non dubium est, quin omnes vehementer admiraturi essent excellentem viri multiplicemque doctrinam, si Opuscula eius dialectica et physica, etiam rhetorica, quae in bibliotheca Monacensi,¹ Vindobonensi,² et aliis, latent, studio et

* 3

cura

1. Cod. chart. 146. Vid. Catalogus Codd. Graecorum bibl. Monac. p. 58. Ingolstadt. A. 1602. 4

2. Vid. Nesselii Catal. bibl. Caesar. P. 4 p. 41 Cod. 70.

cura virorum doctorum e suis latebris protraherentur. Is quum Andronici senioris saeculo vixerit; quum Apocaucus, Actuarii condiscipulus, floruisse legatur gratia Iohannis Cantacuzeni, qui Andronico iuniori successerat in imperio: satis certum videtur, Actuarii aetatem incidisse in eadem tempora. Sed ipse Actuarius excellens fuit et philosophus et medicus, ut Tu, Vir Amplissime, coniunxisti semper, Parentis Tui et doctissimi cuiusque medici auctoritate et exemplo, artis medicae studia cum philosophiae studiis. Nam quum eam esse appareat animi corporisque coniunctionem, ut animus mirifice afficiatur omnibus corporis mutationibus, corpus motibus animi variis varie mutetur: dubitari profecto non potest, quin causas multorum morborum et initia citius indagare, naturam eorum atque vim facilius cognoscere, remediis denique idoneis subuenire certius saluti aegrotantium, valeat medicus is, qui non modo corporis notitiam habeat, sed animi quoque motus varios et mutationes, earumque causas et effecta, probe perspexerit. Atque medicae quidem artis quanta in eo fuerit scientia; quanta felicitate diligentia eius versata sit in ea tractanda
atque

atque exercenda; vel ex eo intellegi plane posse arbitror, quod inter Archiatros aulae Constantinopolitanae receptus legitur, ita, ut simpliciter Actuarius diceretur. Etenim ut diserte Ἀρχιητρος appellatus in libris antiquis reperitur:³ ita Actuarii nomine insignitum fuisse eum, qui praeesset valetudini Principis, certissimum est; etsi non satis apparet, ab qua muneris parte traxerint hoc nomen Archiatri Constantinopolitani, nisi forte quis coniecturam facere velit ex eo, quod hic ipse Iohannes in Codicibus manu scriptis Πυρπῆλος vocatur.⁴ Nam Cabasilas, Actuarius, legitur apud Pachymeren, in Commentariis de rebus Michaëlis Palaeologi,⁵ noluisse huic Imperatori, quem letali morbo oppressum videret, instantem mortem denuntiare. Cabasilas igitur quin Archiater Principis fuerit, quis dubitet? Sed grauiiores etiam atque certiores doctrinae Actuarii testes habentur ipsi eius libri, e quibus omnes fatentur non maiorem uniuersae medicinae scientiam elucere, quam philosophiae. Nolo iam

* 4

Tibi

3. Vid. Lambecius Commentarr. bibl. Vindob. 6 p. 118

4. Vid. Lambecius d. l.

p. 115 et 118

5. 6, 36 p. 359 Possin.

Tibi molestus esse, Vir Sapientissime, longa eorum recensione, praesertim quum non ignores, Paschalem Gallum,⁶ et Ioh. Georgium Schencquium,⁷ in Bibliothecis Iatricis, etiam Fabricium in Bibliotheca Graeca,⁸ satis diligenter persequutos esse omnes, cum eos, quorum Codices etiam nunc latent in bibliothecis Britanniae, Galliae, Italiae, et Germaniae, tum hos, qui, cura doctorum hominum, in lucem editi sunt. Sed quum scias, libros Actuarii lingua Graeca scriptos esse: sane non parum miraberis mecum, omnes adhuc prodiisse Latine tantum conuersos, praeter libros duo *περὶ ἐνεργειῶν καὶ παθῶν τῆ ψυχικῆ πνεύματος καὶ τῆς κατ' αὐτὸ διαίτης*, quos Martinus Iuuenis Lutetiae Parisiorum anno LVII. saeculi sexti decimi Graece emisit oetoniis,* descriptos ex exemplo, quod acceperat beneficio

6. *Bibl. Iatric. p. 3 f. Ba-*
fil. A. 1590. 8

7. *Bibl. Iatric. p. 7 f.*
Francos. A. 1609. 8

8. 6, 7. 7 *Vol. 12 p. 635*
— 639

* *Index Opusculi, cuius*
exemplar extat in bibliotheca

Amplissimi Senatus Lipsiensis,
est hic, Ἀκτῶν περὶ ἐνεργειῶν
καὶ παθῶν τῆ ψυχικῆ πνεύματος
καὶ τῆς κατ' αὐτὸ διαίτης, λό-
γοι β'. Actuarii de actioni-
bus et affectibus spiritus
animalis eiusque victu Libri
II. Nunc primum in lucem
prod.

beneficio Iacobi Gopyli, medici Parisiensis clarissimi, et praeter libros totidem *περὶ διαγνώσεως παθῶν*, quos ab eodem Gopylo Graece vulgatos esse ex eo suspicor, quod Henr. Stephanus inseruit *Dictionario Medico* multas particulas istorum librorum: quas quum nusquam, quod sciam, ostenderit, a se e scriptis Codicibus haustas esse, e libris editis petierit necesse est: sed ab eodem Stephano video laudari in illo ipso libro locos nonnullos ex Opere *Aëtuarii de Urinis*; quod ipsum Opus vulgo creditur Latine tantum editum extare. Et Gopylum omnino de monumentis *Aëtuarii* praeclare meritum reperio. Neque enim tantum libros eius de *Urinis*, ab Ambrosio Leone, Nolano, Latine versos, ad Codices Graecos tres recensuit et emendauit, sed descripserat etiam omnia eiusdem Opuscula, cum Co-

* 5

dici-

prodeunt, Iac. Goupyli beneficio, qui nobis eorum exemplum dedit. Parisiis apud Martinum Iuuenem, sub insigni D. Christophori, e regione gymnasii Camera-censium. 1557. 8. Constat plagulis decem, sed Praefatio-

nis omnique alia dote caret. 9. Editum est A. 1564. 8, et complectitur expositiones verborum medicinalium, excerptas ex Hippocrate, Aëtio, Aretaeo, Galeno, Paulo Aegineta, *Aëtuario*, aliisque Medicis antiquis.

dicibus antiquis contulerat, et Graece coniunctim edere constituerat: quae eorum Collectio hodie in bibliothecis Britanniae, inter Codices Vossianos, extat.¹⁰ Sed libros περὶ ἐνεργειῶν καὶ παθῶν τῆ ψυχῆς πνεύματος καὶ τῆς κατ' αὐτὸ διαίτης decem annis ante, quam a Iuvene ederentur, Latine conuerterat Iulius Alexandrinus, Tridentinus: qua Versione eorum auxit Collectionem suam Medicorum veterum Henr. Stephanus.¹¹

Hi igitur libri quanquam ita cohaerent inter se et argumenti et orationis vinculo, ut separari nullo modo neque possint neque debeant, ipso Actuario auctore, qui in Praefatiuncula libri posterioris laudat alicubi¹² superiorem librum: et coniunctus sane uterque liber extitit in iis Codicibus, quibus Iulius Alexandrinus et Martinus Iuuenis usi sunt: videntur tamen multi librarii, nunc priorem librum, nunc posteriorem, separatim descripsisse. Gallus certe et Schencquius hos libros, ut diuersos, laudant,
quo-

10. N. 22. Vid. Catal. II. P. 2—42. Prodiit librorum MSS. Angliae et A. C. CIΘ IO LXVII forma Hiberniae To. 2 p. 58, Oxon. maxima.

A. 1697

12. P. 55

quorum Codices aiunt in bibliotheca Parisiensi regia reperiri. Etiam in bibliotheca Monacensi uterque liber extat, sed seiunctim descriptus. Nam non solum is, qui Indicem Codicum Graecorum huius bibliothecae edidit, eos recensuit, tanquam libros separatim scriptos; sed etiam Theophilus Coberus, Vir clarissimus, qui nunc in Schola Budissana bonas litteras cum laude docet, quum Monaci versabatur, descripsit ex illo ipso Codice, qui chartaceus est formae maximae, tantum libellum de Diaeta. quod profecto ille non fecisset, nisi separatim scriptum inuenisset. Caeterum hac librarium inconstantia Fabricius et alii ita se decipi atque falli passi sunt, ut crederent, relictum esse ab Actuario Opusculum de Diaeta, quod plane diuersum esset a duobus illis libris, neque adeo ab ullo unquam editum.

Ego vero quum primis mensibus huius anni graviter aegrotare coepissem, sed ita tamen, ut Tu ostenderes, Vir Experientissime, valetudinem recuperari a me et sustentari in primis victu salubri moderatoque posse: cognoscenda mihi paulo diligentius Medicorum Graecorum veterum ea de re praecepta putavi:

tau: et quum eodem illo tempore venderentur libri
 Stiglitii τὸ μακροτέρω, Curatoris Scholae nostrae
 prudentissimi, cuius nos amore et beniuolentia flo-
 ruisse eo vehementius laetamur, quum testes eius ha-
 beamus Rhetoras Pithoei Latinos Pollucemque et
 Aldinum et Iuntinum; redimere inde visum est Opu-
 sculum Actuarii de Diaeta, quod, ut ante significa-
 vi, ab Cobero descriptum erat e Codice Monacensi.
 Quod quidem Opusculum quum viderem complecti
 praecepta admodum salutaria; quum etiam oratio-
 nis Graecae elegantia et perspicuitate singulari non
 minus, quam ipsorum praeceptorum breuitate utili,
 mirifice delectarer; quum Opusculum scirem a ne-
 mine emissum esse post Iuuenis tempora: sperabam,
 me initurum esse gratiam non mediocrem ab cupidis
 antiquae doctrinae, si ederem illud denuo ex Cobe-
 riano exemplari, ita, ut adiungerem quoque, non
 modo lectionis varietatem e Versione Latina Iulii
 Alexandrini; haec enim exprimit fere verbum e ver-
 bo, ut, quas lectiones eius auctor sequutus sit, fa-
 cillime inde et certissime iudicari queat; et e Pari-
 siensi exemplo, sed etiam librum alterum, ut inte-
 grum esset Opusculum, neque vlla parte careret sua.

Atque

Atque hoc cultu prodiisse illud nunc vides, Langen-
hemii nostri sumtu, Vir Amicissime, ita quidem,
ut etiam peccata manus librarii Monacensis seruata
sint. Id vero ut ad Te potissimum mitterem, his
maxime caussis adductum me esse scito. Primo
enim neminem facile apud nos reperiri, praeter Te,
intellegebam, qui Actuarius par esset et philosophiae
et artis medicae scientia, eiusque exercendae felici-
tate, ut in Archiatriis ciuitatis nostrae rectissime po-
nerere, iudicio omnium bonorum neque inuidiae te-
nebris obcaecatorum hominum: deinde videbam,
Temet ipsum mihi auctorem extitisse consilii de li-
bello edendo, quum aegrotanti mederi instituisses ci-
borum maxime et delectu prudenti et usu moderato:
denique extare volebam monumentum aliquod grati
mei aduersus Te animi ad posteros. Etenim Tu
non modo meorum omnium valetudini et saluti prae-
clare consuluisti adhuc artis Tuae apparatus, sed me
in primis ante hos sex annos morbo grauissimo et
pertinacissimo ita liberaasti, ut Te verissime possem
seruatorem celebrare meum. Nam quum ego ante,
quam curae Tuae commissem meam valetudinem,
etiam vitae spem omnem abiicissem; paullo post so-
lertia

lertia Tua et diligentia fideli tantopere sum recreatus, ut non solum partes muneris mei peragere, sed aliis quoque laboribus prodesse bonarum litterarum studiosis, usque adhuc potuerim. Deus optimus maximus remuneretur, Vir Experientissime, atque ornet Tuam doctrinam, humanitatem, industriam, diligentiam, fidem, quibus virtutibus Tu Tibi, ringente quamuis invidia, tot civium bonorum, tot amplissimorum hominum, amorem et fiduciam conciliasti, vitae longissimae usura, valetudinis prosperitate continua, omnibusque omnino praemiis et commodis doctrinae ac virtutis maximis. Caeterum valetudinem et meam et meorum curae Tuae et fidei commendatissimam porro habebis, existimabisque, neminem me amantiorem Tui studiosioremque usquam reperiri. Vale. Scripsi Lipsiae in Schola Thomana m. Quintili A. C. CIO IO CCLXXIII

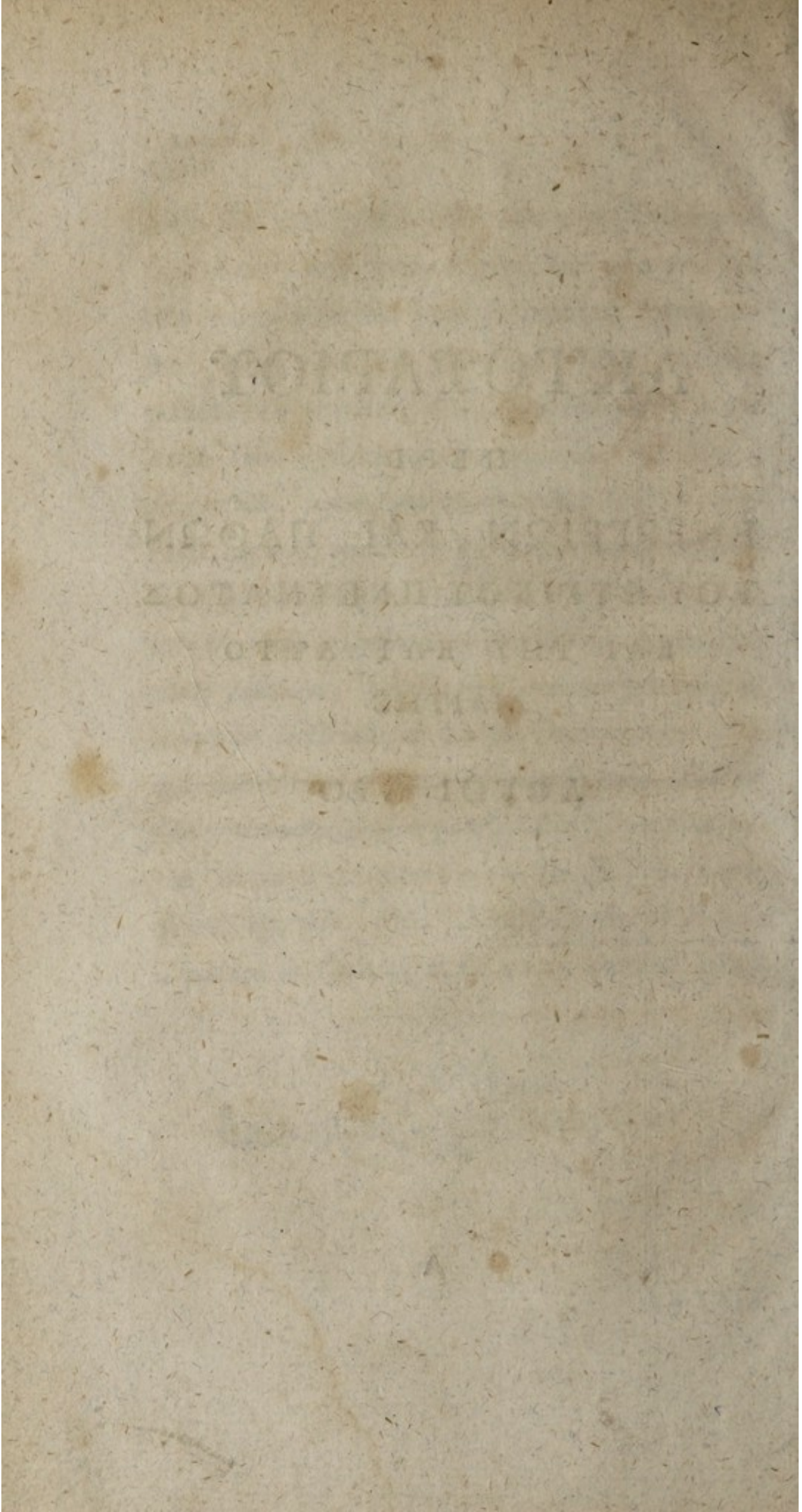
ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΥ

ΠΕΡΙ

ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΩΝ
ΤΟΥ ΨΥΧΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤ' ΑΥΤΟ
ΔΙΑΙΤΗΣ

ΛΟΓΟΙ ΔΥΟ

ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΥ

ΠΕΡΙ

ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΩΝ ΤΟΥ
ΨΥΧΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΚΑΤ' ΑΥΤΟ ΔΙΑΙΤΗΣ ΛΟΓΟΣ
ΠΡΩΤΟΣ ΕΝ ΩΙ ΕΣΤΙ
ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΑΥΤΑ *

Απόδειξις ἐκ τῶν κατὰ μέρος ἰδιοτήτων τῶν ἀλό-
γων ζῶων, ὅτι ἐν ἡμῖν θεία τις ἔσται. α'

Ὅτι ἑδέν τι ζῶον ἑτέρον ἐπιφέρειται πλεονέκτημα,
ἄνθρωπος δὲ τὰ πάντων προβάλλεται πλεονεκτή-
ματα, καὶ ἄμεινον αὐτοῖς κέχρηται, λόγῳ τὲ καὶ
διανοίᾳ χρώμενος. β'

Ὅτι θεῖον καὶ νοερὸν ἐκ τῶν κατ' αὐτὴν ἐνεργειῶν
ἢ ἐν ἡμῖν ψυχὴ συνάγεται. γ'

Ὅτι ἀπλῆ τις ἔσται καὶ μία τῷ ἀριθμῷ ἢ ψυχῇ,
πολυειδῆς τὴν δύναμιν φαίνεται. ** δ'

Περὶ ἰδίων ἐνεργειῶν τῶν κατὰ τὴν ψυχὴν δυνά-
μεων. ε'

A 2

Περὶ

* In Versione Latina Iu-
lii Alexandrini hic Index
non est expressus: et sum-
ma cuiusque Capituli prae-
missa legitur ipsis Capitulis.
Sed initio Libri prioris ex-
tat hic titulus, *Actuarii in*

*librum sumum de actionibus et
affectibus spiritus animalis,
Praefatio.*

** Iul. Alex. Animam
numero unam, ac substantiam
simplicem, facultate multi-
plicem videri.

- Περὶ τῆς κατὰ τὴν τροφὴν οἰκονομίας, ἐν ᾗ καὶ
περὶ διαφορᾶς πνευμάτων, γεννωμένων κατὰ τε
τὴν γαστέρα καὶ τὸ ἥπαρ, ἔτι τε τὴν καρδίαν καὶ
τὸν ἐγκέφαλον· καὶ ὅπως τέτοις οἷον ὀχήμασιν
αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις κέχρηται. 5
- Περὶ τῆς κατὰ τὸν ἐγκέφαλον διαπλάσεως, καὶ
τῆς κατ' αὐτὸν φαινόμενης διαφορᾶς τῆ ψυχικῆς
πνεύματος. 6
- Περὶ τῆς κατὰ τὰς ὀφθαλμοὺς ἐνεργείας τῆ ψυχικῆς
πνεύματος καὶ τῶν λοιπῶν αἰσθητηρίων. 7
- Περὶ τῆ ὅπως ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως ἐπὶ τὴν φαντα-
σίαν διαβαίνει τὰ αἰσθητὰ, καὶ τῶν κατὰ τὴν
φαντασίαν ἐνεργειῶν. 8
- Περὶ τῶν κατὰ τὸ μνημονευτικὸν ἐνεργειῶν. 9
- Περὶ τῶν λοιπῶν ἐνεργειῶν τῆς ψυχικῆς δυνά-
μεως. 10
- Περὶ διαφορᾶς παθῶν τῶν κατὰ τὴν ὄψιν καὶ τὰ
λοιπὰ αἰσθητήρια. 11
- Περὶ διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῶν κατὰ τὰ λοιπὰ
αἰσθητήρια παθῶν. 12
- Περὶ τῆ ὅπως διαφόρων τε ὀρεγόμεθα, καὶ ὅπως ἐχί-
πάντες ταῖς αὐταῖς ψυχικαῖς ἐνεργείαις ὡσαύτως
κεχρήμεθα. 13
- Περὶ ἐνεργειῶν τῆ φυσικῆς πνεύματος. 14
- Περὶ ἐνεργειῶν τῆ ζωτικῆς πνεύματος. 15
- Περὶ ἐνεργειῶν τῆ ψυχικῆς πνεύματος καὶ τῆς κατ'
αὐτὸ διαφορᾶς τῶν φρονήσεων. 16
- Περὶ τῶν κατὰ τὴν αἰσθησιν παθῶν. 17
- Περὶ διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῶν κατὰ τὸ φαν-
τασικὸν καὶ μνημονευτικὸν καὶ λογιστικὸν πα-
θῶν. 18
- Περὶ αἰτίας τῶν κατὰ τὸ δοξαστικὸν τε καὶ διανοητι-
κὸν παθῶν. 19

ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΥ
ΠΕΡΙ
ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΩΝ ΤΟΥ
ΨΥΧΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΚΑΤ' ΑΥΤΟ
ΔΙΑΙΤΗΣ *
ΛΟΓΟΣ Α **

Ἐπειδὴ σε ταῖς ἐναγχός τε καὶ πρότερα ἐπὶ
Φιλοσόφοις θεωρήμασι συνστάσι ἀνα-
καθήρας τὴν περιεχυμένην ἡμῖν περὶ τὸ
διανοητικὸν ἀχλὺν, ἀνεύγκαι, καὶ πρὸς ἑαυτὰς συ-
σραφῆνά τε καὶ κατιδεῖν, ὅτι ἐν ἡμῖν θεῖον καὶ νοε-
ρὸν πνεῦμα πέπεικας, ὃ δὴ διαλάμπων ἐπὶ τῷ ψυχι-

Α 3

κῶ

* In Versione Latina Iu-
lii Alexandrini legitur libro
titulus praefixus hic, *Actua-
rii Zachariae filii de Spiritu
animali libri duo: prior de
actionibus et affectibus spiri-
tus animalis; posterior de*

*spiritus animalis nutritione:
ad Iosephum Racendytam.*

** Vers. Lat. *Actuarii in
librum suum de actionibus et
affectibus spiritus animalis
Praefatio.*

κῶ τῆτῳ καὶ κινητικῶ¹ πνεύματι τὰς ἐν ἡμῖν ἀπο-
 πληροῖ ἐνεργείας, προσετίθη δὲ τοῖς λόγοις, ἀξιῶν
 βιβλίον ἐκδοθῆναι σοι περὶ τῆ ἐν ἡμῖν ψυχικῆ πνεύ-
 ματος, ὅπως ἂν καθαρὸν διατελοῖη ἐπικερία τέ-
 χνης καὶ αἷς τισι κεχρηῆσθαι δεόν ἐπὶ τῆτῳ διαί-
 ταῖς, ἐκ ἂν γε δίκαια δράσαιμεν, μὴ ὑπεῖξαντές σε
 ταῖς ἀξιώσεσι· καὶ ἐν ὑποθήκης μέρει τῆτι σοι τὸ
 βιβλίον συντάξαντες, ὡς ἂν ἔχοις ἐκ τῆ προχείρου
 εἰδέναι, αἷς τισὶ σε δεόν κεχρηῆσθαι διαίταῖς, τῷ τε
 σώματι τὴν ὑγίειαν, καὶ τῷ ψυχικῷ δὴ τῆτῳ πνεύ-
 ματι χαριζομέναις ἀκραιφνῆ τὴν διάνοιαν³ ἐπειδὴ
 σοι τῶν ἄλλων τῆτῳ μᾶλλον μεμέληκεν, ἵνα ὑπὸ δεξιῶν
 δηλαδὴ ὀργάνῳ ὁ νῆς σοι τὰ θεωρήματα ταῖς ἐφε-
 ξῆς ἐλάμπη δυνάμεσι τῆς ψυχῆς· καὶ τὸ εὐδαιμο-
 νεῖν σε ἐντεῦθεν εἴη, ἐν γαλήνῃ τε καὶ καταστάσει
 τῆ πνεύματος· καὶ πάλα δ' ἔμοιγε χρέος ἀποτιν-
 νῦνά σοι ὧν ἂν ἡμῶν ἐν χρεῖα γένοιτο τῆς τέχνης κα-
 λῶν, ἀμέλει καὶ ὑπέκειν καὶ ἐγχειρεῖν προσῆκον
 ἔδοξε τοῖς ἀρίστοις τε καὶ τελειωτάτοις τῆς τέχνης
 θεωρήμασι, καὶ τῷ τηλικῆτῳ χαρίζεσθαι σοι φίλῳ
 καὶ θεῷ πατρὶ· ὅτι μὲν γὰρ τῶν ἐν ἰατρικῇ θεωρη-
 μάτων πέρας, ἢ τῆ ἐν ἡμῖν ψυχικῆ πνεύματος θεω-
 ρία ᾧ δὴ πνεύματι αἰ τῆς λογικῆς ψυχῆς δυνάμεις
 ἐλάμπουσιν· ἀρχὴ δὲ αὐθις τῆτο καὶ οἶον ὑποβάθρα
 τῶν κατὰ τὸν νοητὸν διάκοσμον⁴ πολιτευομένων ἀν-
 δρῶν,

1. γρ. διανοητικῶ. Atque
 sic legit Iul. Alexandrinus.
 vertit enim, qui in animali
 hoc et intelligibili spiritu
 elucens.

2. γρ. ὅπερ. Iul. Alex. quo
 purior is arte adiutus perdu-
 ret. Legit igitur ὅπω.

3. γρ. διαύγμαν. Iul. Alex.
 intelligendi vim sinceram il-
 lam. Legit igitur ipse quo-
 que διάνοιαν.

4. γρ. κόσμον. Iul. Alex.
 qui in mundo ipso intelligibi-
 li versantur.

δρῶν, αὐτός τ' ἂν ἀκριβῶς εἰδείης, καὶ ἰκανῶς γὰρ περὶ τέτων ἡμῖν, ὡς οἶσθα, πεφιλοσόφηται ἔναγχος· ὅτι δὲ καὶ κλίμαξι τισὶ καὶ γεφύραις, αἷ κατὰ τὴν φιλοσοφίαν θεωρεῖται εἰκόσιν, ἀπὸ τῶν ταπεινότερων ἐπὶ τὰ τιμιώτερα τὸν νῦν ἐπανάγχεσθαι, δέοντα δ' ὅμως καὶ τῆς ἀπ' ἀλλήλων ἐπικερίας, κἀντεῦθεν ἂν εἴη δῆλον· νῦν μὲν γὰρ καὶ ὅσα περὶ αὐτὸν ψυχῆς ἐνεργεῖαι, οἷς ἂν τὰς κατ' αὐτὰ δυνάμεις ἐκπέμψαιεν, ταῦτα διαφανῆ τε καὶ εὐτύπωτα διατελεῖν ἐθέλῃσι. ταῦτα δ' ἔκ ἂν ἀπὸ τῆς τέχνης ἐπανασώσασθαι τὸν αὐτοῖς προσήκοντα λόγον, ὅσος ἐν τε κρᾶσει, καὶ ποιότητι καὶ ποσότητι θεωρεῖται μὴ ἐπισατικῶς τῆ νῦ ἐξευρηκότος, οἷς τισὶ διαιτήμασι καὶ φαρμάκοις δέον κεχερῆσθαι. οἷς δῆτα τῆτο πρῆργον γίνεται, ἐπὶ μὴ πᾶσι τῆτο γίνεται. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἔτῳς ἔχει, φαίης δ' ἂν ἡμῶν ἀμεινον κατανεύσας καὶ περὶ τέσων, χρεῶν ἂν εἴη ἐντεῦθεν προαναλαβόντας ἡμᾶς τὸν λόγον, προδιασαφῆσαι ἅττ' ἂν εἴη προσῆκον εἰδένασ τὸν ἐντευζόμενον τῷ βιβλίῳ, ὡς μὴ ἀπατῶτο τῆς περὶ τὸν ἄνθρωπον οἰκονομίας ἀγνοῶν τῆς λόγος· εἰκὸς γὰρ καὶ ἑτέροις ἐμπεσεῖν τὸ βιβλίον· οἷς μὴ κατὰ τὴν σὴν ἔξιν ἐς φιλοσοφίαν διατεθεῖσι, δόξειεν ἂν τι λόγος ἄξιον ἔχειν, καὶ τὰ πρὸ τῆς ὑποθέσεως ῥηθητόμενα. ἔδενός ἂν εἰκῆ ἔδ' ὡς ἔτυχε γινομένη ἐπὶ τοῖς κατὰ φύσιν ἐνεργημένοις πράγμασι, καὶ τέτῳ ὡς μεγίστῳ τε καὶ ἀμεταθέτῳ κειμένῳ ἀξιώματος, ἔ δίκαιον ἀγνωσμένων τῶν λόγων, ἐφ' οἷς δὴ ταῦτα γίνεται, δι' ἀμαρτίας δὴ τινος καὶ ἀκαιρίας κατατιᾶσθαι τῶν γενεμένων· ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἐγνωσμένων καπὶ τὰ μὴ ἐγνωσμένα χωρεῖν, καὶ τὴν αὐτῶν ποιῆσθαι συζήτησιν· ἔτῳ γὰρ ἂν πολλὰ καὶ τῶν μὴ φαινομένων ἀναφανείη τῷ περὶ ταῦτα ἐσπεδακότη νῶ· φύσει μὲν γὰρ καὶ ὁμοίότη-

τι, τὰ καθ' αὐτόν τε καὶ περὶ αὐτόν· ὕπεροχῆ δὲ, τὰ μετ' αὐτόν οἶδε νῆς. μετστία δὲ καὶ ἀλλοιάσει καὶ συγγενεία, τὰ ὑπὲρ αὐτόν. εἰ δὲ μὴ πάντες ταῦτα διανοεῖσθαι ἱκανοὶ πεφύκαμεν, ὁ ἀπεσφράφθαι ἡμᾶς ἐκείθεν καὶ κεχηνέναι περὶ τὴν ὕλην, τὸ αἴτιον. ἴν' ἔν μὴ ἐς μακρὸν τὸν λόγον ἀποτείνων ἐκβεβηκέναι δόξω τῆς ὑποθέσεως, ἀπ' αὐτῆ δὴ τῆ ζητημένης πράγματος τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποθέσεως θήσομαι, βραχέ' ἅττα προδιαλαβὼν τῷ λόγῳ περὶ ψυχῆς, ἔτω βιασαμένης τῆς περὶ τὸν λόγον μεθόδου.

Κεφ. α'

Ὅτι μὲν ἔν ἐξ ἑτεροειδῶν ἑς ταῦτὸ συνιόντων, ψυχῆς λέγω καὶ σώματος, ὁ ἄνθρωπος συνίστασθαι πέφυκε σοί τε πρὸ τῶν πολλῶν, ἀποδεικτικαῖς μεθόδοις καὶ τοῖς πολλοῖς, αὐτῇ τῇ ἐξ αἰσθήσεως πίσει δῆλον καθίσαται. καὶ τῷ μὲν ἐς αἰσθησιν βλέποντι, καὶ τῶν τεθνεώτων ἔχ' ἦττον ὄν ἐποφθεῖη. ἐκσάντος γάρ τινος πάντα νεκρὰ φαίνεται. ἀλλὰ τῆτο μὲν καὶ περὶ τὰ λοιπὰ τῶν ζώων φαινόμενον, ἔκέτι δῆλον τὸ διάφορον ἡμῶν πρὸς τὰ τῶν ἀλόγων εἶδη εμποιεῖ. τῷ λόγῳ δὲ τὸ μεταξὺ ἀλόγου τε καὶ λογικῆς ψυχῆς, ῥαδίως ἀναφαίνεται. ἕκαστον μὲν γὰρ τῶν ἀλόγων ζώων, τὰ συσατικά ἐκ φύσεως πλεονεκτήματα καὶ πρὶν ἢ δόξαι μαθεῖν προβαλλόμενον, τέτοις δὲ ἀπαρατυπώτως χρῆται. μήθ' ὅπως εἰς

5. Iul. Alex. vertit simpliciter, quae secundum ipsam sunt, omittis verbis τε καὶ περὶ αὐτόν.

6. γρ. πεφύκασι. Iul. Alex. quod non omnibus innatum hoc fit, ut ea intelligent.

1. γρ. ἐναντίων. Iul. Alex. hominem ex contrariis consistere.

2. Iul. Alex. quae quum melius semper quiddam recedit, puta anima ipsa, demortua visantur.

εἰς τῆτο γέγονε συνιέναι ἔχον. μήθ' ὅπως ἀν' ἐφ' ἕτερον μετασάη εἶδος ἐπιτηδεύματος. αἰεὶ δὲ τοῖς αὐτοῖς ἕκασον κέχρηται· μέλιττα μὲν γὰρ αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς σχήμασιν ἐπὶ τῷ σίμβλῳ κέχρηται· καίτοι γε ἔξόν ἦν καὶ ἐφ' ἑτέροις σχήμασι τὴν αὐτὴν ἀσφάλειαν ἐπιδείξασθαι. τῇ αὐτῇ δ' αἰεὶ κέχρηται ἐργασία, καὶ ἔτ' ἀν' ποτε παύσαις αὐτὴν ἐργάζεσθαι· ἔτε παύσας, ἐφ' ἑτέραν ἐργασίαν αὐτὴν ἐσόψει τραπέϊσαν. καὶ ἤδη ἐς τὸ ζῶον εἶναι παραχθῆσαν, μετασῆσης τῶν γεννησάντων, καὶ ταῦτα μήπω τὴν τῷ μέλιτος ὄθεν δὲ καὶ ὅπως διδαχθῆσαν οἰκονομίαν ἀφείδ' αὐτὴν ἢ ἀν' βέλοιο φέρεσθαι, αὐτὰ δὲ ταῦτα αὐτῇ καὶ ἡ γεννησαμένη ποιήσῃ. καὶ ἔτ' ἀν' τῆς ἐργασίας ἐλλείψοι τῷ μὴ φθάσαι μυηθῆναι παρὰ τῶν φυσάντων. ἔτ' ἀν' πολλὰ κάμη, πλέον τι δυνήσεται τῶν λοιπῶν ἐξευρεῖν· μύρμηκες δὲ, σίτῃ μὲν καὶ τῶν λοιπῶν δημητρίων καρπῶν γεγήθασιν σωροῖς, καὶ ταῦτα καιρῷ θέρους μᾶλλον συλλέγῃσι. χειμῶνος δ' ὥρα ἀπρόιτοι, καὶ ἔτ' ἀν' θεῶν αὐτοῖς μέλει, ἔτε δρόσῃ λεπτῆς κατὰ τὰς μελίττας. τοῖς αὐτοῖς δ' αἰεὶ καὶ σφίσι οἰκείοις ἐγκεκύφασιν ἔργοις. καὶ ἔτ' ἀν' ἐν σίμβλοισι παραχειμάσαιεν, ἔτε κατὰ τὰς κατοικιδίους μῦς ἐν ὀρέφοις τε καὶ ταῖς τῶν τοίχων ὀπαῖς. αἰεὶ δ' ὑπὸ γῆν αὐτῶν ἕκασος χωρεῖ, καὶ τὴν ἐς νέωτα ἀλέαν ἀναμένει ἐγκαρτερῶν. ἀράχνης δὲ πλέκει δίκτυα, καὶ κείθεν αὐτῷ τὸ ζῆν ἐπιγίνεται. καὶ ἐπὶ βραχυτάτης αὐτὸν σενοχωρήσης ὀπῆς, ἔκ' ἀν' γε παύσαις μὴ διατείνειν σπαρτία, καὶ ἐνεδρεῦειν κώνωπα ἀλώμενον, ἢ μυῖαν, ἢ τι τῶν ἐντόμων τε καὶ ἐνχειρώτων ζώων. καὶ ἄλλα δὲ ἄλλοις, σφίσι δὲ οἰκεί-

οις γέγηθεν ἐπιτηδεύμασι· λέων μὲν γὰρ ἐπὶ θήραν, καὶ τὸ τῶν λοιπῶν κατωρεύεσθαι πρόεισι. καὶ πάνυ τῆτον δαλώσαις, ἔποτ' ἂν ἀφείς ἄλλα ποιῶντα κατίδοις. λαγωοὶ δὲ κατεπτηχότες τὸν αἰεὶ χρόνον διατελῶσι· κυσὶ δὲ μᾶλλον τὸ φιλοδέσποτον ἔνεσι, καὶ ἄλλοις ἄλλό τι πλεονέκτημα φύσεως, καὶ ὑφ' ἐν εἰπεῖν, ἔδέν τι τῶν ζώων ἐσόψει, ὃ μὴ πλεονεκτεῖν κατὰ τι τῶν ἄλλων πέφυκε. πάντα δὲ ἀλλήλων λείπεται. ὥστε ἔ μόνον ἡμίτελές ἂν ἐντεῦθεν ἕκαστον τῶν κατ' εἶδος ζώων ῥηθεῖη· ἀλλὰ καὶ σχολῇ γ' ἂν εἰ συγχωρηθεῖη, βραχύ τι ἀπόπτωμα ἢ τινα ἀπόρρησιαν τῆ ἐν ἡμῖν λογικῆ ταῦτα ἔχειν. θαυμασίως ὡδε τῆ δημιουργικῆ οἰκονομῶντος λόγῳ· ἵνα δηλαδὴ τῇ μὲν δοκῆσῃ κοινωνία, πρὸς τὸ συγγενές τὰ ἄλογα τῶν ζώων ἐπιστρέφεται· τῷ διαφέρει δὲ καὶ ὑπερέχοντι, ὑπέεικῃ τε καὶ δελαγωγῆται ῥαδίως. καθὰ δὲ καὶ ἐν ἡμῖν ἐμπιστευθεῖσι νοερὰν ἔσσαν, πρὸς τὸν ὑπὲρ νῦν τε καὶ ἔσσαν, νῦν μόνον ἅγιον, ἐπιστρέφειν καὶ ἀνάγειν ἑαυτὸς προσέτακται· καὶ ἀποσφαλέντες τῆ δέοντος, ἡμεῖς τ' ἐκεῖθεν ἀπέστημεν καὶ ἴσοις μέτροις τὰ θηρία τε καὶ ἔρπετα, ἡμῶν διέστησαν. καὶ τῆτο δῆλον ἐκ τῆς ἐσαῦθις πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν ἐπιστροφῆς· ὑπέεικε γὰρ ἤδη καὶ δελαγωγεῖται τὰ ἀτίθασσα καὶ ἰοβόλα ζῶα, καὶ χειροθήη γίνεται τοῖς κατὰ τὸ δοθεὲν ἡμῖν νοερὸν ἀξίωμα πολιτευομένοις. καὶ τέτων μὲν πέρι, μᾶλλον ἂν σε πυθοίμεθα περὶ νοερὰν ἐσπυδακότος ἐργασίαν· καὶ τᾶλλα πάντα τέττα τιθεμένῃς δεύτερα. ἡμῖν δὲ ἐπεὶ ταῦθ' ἔτῳς ἔχειν πεπίστευται, συχνὴν ἂν εἴη τὸ μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ αἰλόγων ζώων, καθὼς ἂν ἔτι προῖων ὁ λόγος κατασκευάσειεν.

Κεφ. β'

Εἰ μὲν ἔν ὡσπερ ἔνια ἐνίων φρονιμώτερα φαίνε-
ται ταῖς φυσικαῖς ιδιότησιν ἔτω δὴ ἐπικοινωνῶναι κα-
τὰ πλείους τινὰς τρόπους τῶ τῶν ἀνθρώπων γένους, εἰ-
κότως ἂν τις ἔφη, ὡς τῆς αὐτῆς ἢ τόγε δεύτερον
ὁμοίας ψυχῆς ἀνθρώπος τοῖς ἀλόγοις ἐπικοινωνεῖ.
νυνὶ δὲ τοσάτω ζῶα ἀλόγα τῶν λογικῶν λείπεται,
ὡς μηδ' ἂν ποτε ζῶον ἀλογον ἑτέρον ἐπιδέξασθαι ἐπι-
τήδευμα· ἢτοι τέχνη ἢ βία νικώμενον. ὡσαύτως δ'
αἰεὶ τὰ φρονιμώτερα τὰ σφῶν αὐτῶν ἔργα ἐπιδεί-
κνυται· ὡσπερ αὖ γε τὰ ἀφελέστερα, τὰ ἑαυτῶν
καὶ ἀλλήλοις μὲν τοιαῦτα παραβαλλόμενα δείκνυται.
ἕκασον δὲ ἐν τοῖς οἰκείοις ὅροις καὶ ἡθεσι διατελεῖν
γιγνώσκεται. ἀνθρώπος γε μὴν τὸ λογικὸν ζῶον,
πολλῶ γ' ἀμείνονος καὶ ὑψηλοτέρας δημιουργίας ἐπι-
τυχὼν τοσάτω τῶν λοιπῶν ἀλόγων διαφέρει, ὅσφ,
εἰ μὴ μικρὸν εἰπεῖν, ταῦτα φυτῶν. ὡσπερ δὲ καὶ τοῖς
φαιλοτάτοις τῶν ζῶων, ἔνεσι τὴν πᾶσαν τῶν φυτῶν
οἰκονομίαν κατιδεῖν, θρέψιν δηλαδὴ, καὶ αὐξησιν,
καὶ καρπῶ φορὰν, καὶ πᾶν ὃ, τι φυτῶν ἴδιον. ἔδε-
νός δ' ἂν ἴδοις ζῶων αἴσθησιν² ἢ κίνησιν ἐν τέτοις·
μή τι γε ἡθεῖ ἢ ἐπιτηδεύματα· ἔτω δὴ καὶ τὴν τῶν
ἀνθρώπων φυσικὴν πλεονεξίαν κατὰ τῶν λοιπῶν
ἀλόγων ζῶων σκοπεῖν προσήκει· καὶ πρῶτον μὲν, ἀν-
θρώπος ἀνθρώπου φρονιμώτερος, καὶ ἐπιτηδειότερος
ἕτερος ἑτέρου φαίνεται. ἕκασος δὲ αὐτῶν πολλὰς με-
ταμείβει τέχνας, καὶ ἡθεῖ, καὶ τρόπους μυρίας ἐπι-
δείκνυται. καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, ἔκ ἔσιν ἔδὲν ἔκ ἔσιν
ἰδιόν τι ἐν ζῴοις πλεονέκτημα, ἢ ἡθεῖ, ἢ δίαιτα, ὃ
μὴ

1. Iul. Alex. *multoque possit* πολλῶ τ' ἀμείνονος. bene.
meliore ac nobiliore opifi- 2. Iul. Alex. *animalis aut*
cio constet: vt legisse videri *sensum, aut motum.*

μὴ καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπιφαίνεται, ³ ἐκ τῶν ὁμοίων αἰεὶ τῆς λόγου τὴν ὁμοίαν ἐξευρίσκοντος. τοσούτω δὲ διαφέροντα φαίνεται τὰ ἡμέτερα τῶν ὄθεν ἢ δὴ πρὸ προῆλθεν εἰς μίαν μίμησιν, ὅσω γε καὶ μετὰ λογικῆς ταῦτα γέρονεν ἐπισκέψεως. εἰ δὲ καὶ καθ' ἕκαστα ταῦτ' ἐθέλεις ὁρᾶν, μάλιστα ἐσόψει τὸ τῶν ἀνθρώπων διάφορον ἐνταῦθα μὲν γὰρ θηρίων ἀγριότητος ἐσόψει καὶ δειλίας· ἐκεῖ δὲ ἐπιμιξίας καὶ μογώσεις· σωφροσύνας δ' ἐν ἄλλοις ἢ καὶ ἀκολασίας, ἐπισήμας τε μεταβολῶν ἀέρων, ⁵ καὶ ἰατρικὰς τέχνας· καὶ πᾶν ὅ, τι χαρίεν τε καὶ φαῦλον ἐπὶ τῷ τῶν ἀνθρώπων ἀναφαίνεται βίῳ. ἔτι γε μὴν ἔμνονον κατὰ τὰς μελίττας, ἀποθήκας μέλιτος, ἀλλὰ γε καὶ διαφόρων χυμῶν τε καὶ χυλῶν, καὶ ὀπῶν ⁶ οἰκονομίας καὶ καρπῶν ἀποθήκας κατὰ τὰς μύρμηκας· καὶ πᾶν ὅ, τι μετὰ λόγου τε καὶ ἐπιστημονικῆς ἐξευρισκόμενον κρίσεως, τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ λυσίτελεῖν πιστεύεται. ⁷ Ἰξευτῆς δὲ οἶδεν ἀραχνῶν ἀμεινον, καὶ ἀλιεὺς πλέκειν δίκτυα· ἰατρῶν δὲ παῖδες, σωτήρια καὶ ἀναιρεῖντα φάρμακα. καὶ τέτων ἕκαστος ἰκανὸς τῆς λόγου ἀποδιδόναι· ζῶα δὲ ἄλογα ἔτε οἶδεν οἷς κέχρηται ὅπως κέχρηται, ἔτε ἐφ' ἕτερα μεταβῆναι δύνα-

3. γρ. φαίνεται. Iul. Alex. quod non in hominibus quoque spectetur.

4. Iul. Alex. ac tanto magis excellere videntur nostra, quoties ad unam quandam cum aliis imitationem se conferunt.

5. Iul. Alex. scientiasque ac caeli imitationes: et mox, ordine verborum inuerso, quodcumque in hominum vita

spectatur vile, aut gratiosum.

6. Iul. Alex. sed diuersos etiam liquores succosque. Scilicet χυμὸς et χυλὸς dixisse liquores videtur, aut χυλὸς et ὀπὸς succos.

7. Iul. Alex. tum penius immittit, quaecumque humanae vitae prodesse ratione ac rerum experientia comperta sunt.

δύναται ὡσε μάλις ἀν τις θαυμάσειε, τῶν μέχρις ἀλόγων τὸ τῆς ψυχῆς ἡμῶν βιασαμένων νοερὸν τίσι τρόποις ἢ συλλογισμοῖς πεπεισμένοι τῆτ' ἔφασαν. ὅπε γε μηδὲ τὰ πονηρότατα * τῶν πνευμάτων οἰκείως ἔχειν νομίζεται, ἐπὶ ἀλόγων χωρεῖν σώματα, καὶ ταῦτα ἐπὶ ἀνθρώπων ὁσημέρα χωρῆντα. ἀλλ' ὅτι μὲν τὸ μεταξὺ ἀλόγων τε καὶ λογικῶν διάφορον μέγιστον τι καθέστηκε, μάτην ἀν τις ἐμπομπεύοι τῷ λόγῳ μηκύνων, αὐταῖς αἰσθήσεται γινωσκόμενον.

Κεφ. γ'

* Ὅτι δὲ ἐκεῖνο μὲν συνδιαρρέει τοῖς σώμασι μὴ παραμένον, ἀθάνατον δὲ γε τὸ ἐν ἡμῖν καὶ θεῖον. ἐνεσιν ἰδεῖν καὶ ἐξ ὧν αὐτὸ τῷ τῶν ἀλόγων παραβάλλοντες, ἐξευρίσκομεν, βεβληόμενον, κρίνον, συλλογίζομενον, προτρεπόμενον τε καὶ ἀποτρέπον· ποτὲ μὲν ἔτως· ποτὲ δ' αὖ ἐκείως· αἰεὶ δ' ἐφ' ἡσυχάζοντος τῆ σώματος, πολλά τε καὶ θαύματος ἄξια δι' ὀνείρων ἐξηγῶμενον. καὶ τί δεῖ περὶ ἐνυπνίων φάσκειν; ὅπε γε, καὶ οἷς κεκαθαρμένον τὸ ψυχικὸν τρετὶ πνεῦμα, καὶ ὁ βίος ἐπὶ θεωρίαν τῶν ὄντων ἔτραπται, πάντα δῆλα γίνεται· ἀ τὴν αἰσθησιν ἡμῶν διαφεύγειν, φύσιν ἔσχηκε· τίνες γὰρ ἀν χυμοί, ἢ πνευμάτων ἀπέρροια, ἢ δυνάμεις ἄλογοι, ῥαδίως ἔτω ποτὲ μὲν ἐπὶ ἀκαριαίῳ τμήματι ὥρας διελθόντα τὴν οἰκισμένην κατίδοιεν τὰ γιγνόμενα· ποτὲ δὲ ταῦτ' ἀφέντα, καὶ ἐπὶ τὰ θεϊότερα χωρήσαντα, τῶν ἔπω γεγονότων φαῖεν ἀν τὰς ἀποβάσεις. ἢ δηλονότι τῶν λογικῶν τῆτο ζῶων τὸ πλεονέκτημα· τὸ μὴ ἐπιστρέφεται δὲ ἡμᾶς εἰς τῆτο, ποιεῖ ἀμφιγινεῖν ὅτι ἐν ἡμῖν θεῖον τε καὶ ἀθάνατον. τὴν ἀρχὴν * δὲ ἐκ
ἀν

8. γρ. πονηρότερα. Iul. Alex. quum ne spirituum quidem omnium pessimi.

1. Iul. Alex. vertit Iam primum.!! immo vertere debebat omnino, prorsus.

ἂν ἤδειμεν, ὅτι θεία τις καὶ νοερά ἐν κόσμῳ ἔσῃα,
 εἰ μὴ τις καὶ ἡμῖν τοιαύτη τις ἔσῃα ἐνῆν. τῇ κοινω-
 νία γὰρ τῶν φύσεων, ἕκασον τῶν αἰσθητικῶν καὶ
 νοερῶν ἐπιγινώσκει ἕτω τὸ τῆς ψυχῆς ἡμῶν θεῖον
 καὶ νοερὸν ἐκ τῶν κατ' αὐτὸ ἐνεργειῶν καταλαμβάνεται.
 πλείους δ' ἂν τις καὶ ἀριδηλοτέρως τέτων λο-
 γισμῶν ἐξεύροι τῷ λόγῳ, ὑπόθεσιν τὴν λογικὴν ψυ-
 χὴν τῷ λόγῳ ποιούμενος· ἡμῖν γὰρ ἔπερι ταύτης
 φᾶναι πρόθεσις ἐνεσι· τῇ κοινωνίᾳ δὲ τῷ λόγῳ καὶ
 ταῦτ' εἴρηται. ὅτι δὲ ἀπλῆν τὸ λογικὸν τέτο καὶ νοε-
 ρὸν πνεῦμα καὶ αὐτοκίνητον, ἐκ πολλῶν ἂν τις συλλο-
 γίσαιτο. ὅτι δὲ καὶ ἀθάνατον, καὶ ἀπὸ τῶν κατ'
 ἡμᾶς τέτων καὶ ὑπὸ αἰσθησιν. εἰ γὰρ κατ' Ἴππο-
 κράτην,² εἰ ἐν ἧν ὁ ἄνθρωπος, ἐκ ἂν ἤλγει· ἔτι γὰρ
 ἂν εἶχεν ὑφ' ὅτε ἂν ἐπασχε πνεῦμα νοερὸν καὶ ἀσώ-
 ματον, πῶς ἂν ὑποσαίη φθορὰν, μὴ ἔχον ὑφ' ὅτε
 ἂν πάθοι; εἰ δὲ δὴ λογικὸν τὸ ἐν ἡμῖν θεῖον καὶ ἀθά-
 νατον, τὰ κατ' ἡμᾶς δὲ ταῦτα σώματα, τὸν αἰεὶ
 χρόνον διαρρέοντα καὶ ἀναίσθητα, ζητητέον οἷς τισὶ
 ψυχὴ πρῶτως³ συνάπτεται σώματι καὶ δι' ὧν
 τὰς ἑαυτῆς τῷ σώματι ἐπιλάμπει δυνάμεις·
 τέτε γὰρ δῆλος γεγονότος, ἐξέσα ἡμῖν καὶ
 τοῖς ἀπὸ τῆς τέχνης βοηθήμασιν ἀμείνονα τὰ πρῶ-
 τως αὐτῇ⁴ κοινωνῶντα κατασκευάζειν· ὡσπερ γὰρ
 μοχ-

2. Locus Hippocratis
 est in libro περὶ φύσιος ἀν-
 θρώπου l. 2 p. 265 To. I Lind.
 Verba sunt, ἐγὼ δὲ φημι, εἰ
 ἐν ἧν ὁ ἄνθρωπος, ἐδέποτ' ἂν
 ἤλγειν· ἐδὲ γὰρ ἂν ἧν, ὑπὸ τε
 ἀλγήσειεν ἐν ἑόν. Ita etiam
 Cornarius edidit: sed pro
 ὑπὸ τε legi debet ὑπ' ὅτε.
 In libris Galeni est ὑφ' ὅτε,

qui hunc ipsum locum Hip-
 pocratis laudat lib. I. περὶ
 τῶν κατ' Ἴπποκράτην σοιχίμων
 p. 46 To. I Basil.

3. γρ. πρότερον. Iul. Alex.
 prius. Sed paulo post quo-
 que pro πρῶτως habet prius.

4. γρ. ἑαυτῶ. Iul. Alex.
 quae prius huic ipsi commu-
 nicant.

μοχθηρία διαίτης νωθροτέρως ἡμᾶς καὶ ἀμβλεῖς τὸν
 νῦν ἀπεργάζεται, τὸν αὐτὸν αὖθις τρόπον ἐπιτετευ-
 γμένη, ὀξύτερος τε καὶ ἐπιτηδειότερος ἐς νόησιν.
 τῆτο δ' ἂν ἕκαστος καταμάθοι ζητήσας, καὶ πρὶν ἢ
 κατὰ σκοπὸν ἐπιχειρήσασιν δικίταις, ὅτε μὲν ἀμβλύ-
 τερον, ὅτε δ' αὖ ὀξύτερον αὐτὸν ἑαυτῷ ἐπὶ ταῖς τυ-
 χύσαις ἐνεργείαις καταμανθάνων. ἀλλὰ ὅτι μὲν
 ἀπλῆν τε καὶ πολυδύναμον, καὶ οἰκείοις ὄροις ἐμπε-
 ριγραφόμενον, ἀσώματόν τε καὶ ἀμόρφωτον ὅ τὸ ἐν
 ἡμῖν θεῖον πέφυκεν, ἐκ τῶν κατ' αὐτὸ ἐνεργειῶν ὁ
 λόγος δίδωσιν ἐννοεῖν. ὅτι δὲ καὶ διὰ τῆ ἐν ἡμῖν πνεύ-
 ματος ὡς δι' ὄργανον τὰς ἑαυτῷ χρηγεῖ ἐνεργείας,
 καὶ ἐπιὼν ὁ λόγος διδάξειεν ἂν.

Κεφ. δ'

Ἡ τοίνυν ψυχὴ, ὡς εἴρηται, μία μὲν καὶ ἀπλή
 τῇ ἐστὶα τελεῖσα, ποικίλη δὲ καὶ διάφορος τῇ δυνά-
 μει, τισὶ τῶν ἐξ αὐτῆς δυνάμεων, τῷ ἡμετέρῳ τέτω
 συνάπτεται σώματι. ἐπεὶ γὰρ ἢ μὲν τῶν ἐν αὐτῇ
 δυνάμεων θεϊότερά τε καὶ ἀκραϊφνέστερα, αἳ δ' αὖ
 γε ταῖς πρώταις παραβαλλόμενα, ταπεινότερά τε
 καὶ ἐνεργεῖς ἐν σώμασι, ἢ διὰ τῶν δευτέρων ἂν εἰκό-
 τως φαίημεν δυνάμεων, οἰκείως ἔχειν ταύτην τῷ ἐν
 ἡμῖν συνάπτεσθαι πνεύματι. καὶ μή μοι διαπίσει
 λέγοντι, ἰκανῶς ἔχοντι καὶ ἀπὸ τῶν κατ' ἡμᾶς τέ-
 των καὶ αἰσθητῶν τὰς πίσεις ἐπισυνάγειν. ἐν γὰρ
 πᾶ ἢ δύο ῥηθέντα παραδείγματα, ἰκανὰ ἔσαι τὲς
 μὴ φιλονεικεῖν ἐθέλοντας πείσαι, ὡς ἀπλῆν τι καὶ
 πολυδύναμον ἢ ψυχὴ τῶν ἀπλῶν ἐν ἑνια φαρμά-
 κων, δύο πᾶ ἢ τρεῖς ποιότητας ἔχοντα, ἔδεμιᾶ τῆ-
 των παραλυμαίνεται τὴν ἑτέραν, ἔτε κατὰ τὴν
 αἰσθη-

5. Iul. Alex., ordine ver-
 borum inuerso, *informeque
 et incorporeum.*

1. Iul. Alex. *in corpore.*
 2. Leg. ἔδεμιᾶ. Iul. Alex.
nulla earum alii officit.

αἰσθησιν, ἔτε κατὰ τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἢ ἂν αὐτῶν οἰκείως ἔχη τὸ πεπονθὸς, ταύτης ἄρα καὶ ἀπολαύει, οἰκειότητί τινι τῆς ἐν αὐτοῖς δραστικῆς ποιότητος ἐνεργήσης ἐν τοῖς ἀντιπεπονθόσι μέρεσι καὶ γὰρ ἀλγῆς καταπιὼν τις τῆς ἐνοχλῆντας τῷ τῆς κοιλίας σώματι ἐσόψεται καθαιρομένους χυμῶς, τῇ ῥυπτικῇ ταύτης δηλονότι δυνάμει. ἀτμοῖς δὲ ταύτης ἢ ἐπιχρίτεσι τὰ ἐπισκοτῶντα ταῖς κέραις λύεται· αὐτῶν δὲ ἐκκελυμένον σῶμα γαστρὸς τονώσεως ἂν τῇ συφότητι ἐξωθῆν ἐπιθεῖς· ὀμφαλον δὲ ἐπιχρίσας καὶ ἐπιγαστριον, κτείναις ἂν τὰς ἐντὸς ἑλμινθας· καὶ ταῦτα γίνεται. ἐκάστης αὐτῆς ποιότητος ἐνεργήσης ἐν ἀντιπεπονθόσι μέρεσι. κάππαρις δὲ, ἄλλη μὲν τονῶν δυνάμει τὸν σῶμαχον λέγεται· ἑτέρα δὲ, ῥύπτειν ἐγκαθημένους τῷδε χυμῶς· ἄλλη δὲ, τέμνει καὶ ἀποφράττειν σπλάγχνα. καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἔργα φύσεως ἐσόψει ἐγκαταμεμιγμένας τε καὶ πολυχρήσας δυνάμεις ἔχοντα. εἰ δὲ ἀπλᾶ ἔτω φάρμακα ἀκατακεράσως μικρῶ δεῖν καὶ ἀνεπιμίκτης ἔχει ποιότητος, καὶ διαφόρως δι' αὐτῶν ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖ κατὰ τὰς ἀντιπεπονθυίας διαθέσεις, ἕστια θεία τε καὶ νοερά, πῶς ἔκ ἂν κατὰ τὰς ἐν αὐτῇ δυνάμεις ἐνεργήσειε τὰ ἀνήκοντα;

Κεφ. ε'

Καὶ νῆς μὲν, βραχύ τι ἢ ἔδεν καθ' αὐτὸν ἐπικκοινωνήκε τῷ ἐν ἡμῖν πνεύματος· πρώτη γὰρ ὦν ἔτος καὶ ἀκραιφνεσάτη δύναμις τῆς ἐν ἡμῖν λογικῆς καὶ νοεράς ἕστιας, ἐν τοῖς ὁμοίοις γέγηθεν ἀνατρέχων, κατέειθεν αὐτῷ πᾶσα νοερά ἔννοια· τότε δὲ καὶ ἀνεπιστρόφως αὐτὸν ἔχειν πρὸς τὰς περὶ τὴν αἰσθησιν δυνά-

3. γρ. ἀκατεργάσως. Iul. *confectibilibus ac dissentientibus* — Alex. *facile, prope dixerim, tibus* —.

δυνάμεις γίνεταί, ἀντιῤῥόπευ ἕσης τῆς κατ' αὐτὸ ἐνεργείας, τῇ καθ' ἡμᾶς αἰσθήσει· ὅτε ταύτη μόνῃ ζῶμεν τρόπον βοσκηματώδη· εἰ μὴ καὶ τὸ πλεόν ἐκείνω τις χαρίσαιτο· ὅτι ἀξία τε καὶ ἐνεργεία καὶ ἐφ' οἷς ὑκείωτα, πολλῶν γε τῶν ὑπὸ αἰσθησιν διενήνοχεν, ἀμέλει πρὸς τὰς ὑπ' αὐτὸν δυνάμεις καὶ τὰ μετ' αὐτὰς ὄργανα, ἣν ἀπλανῆ καὶ καθαρά ἦ, ῥοπήν λαβὼν, πολλὰ τῶν ἀμεινόνων. Θεμάτων μέχρῃς αὐτῆς αἰσθήσεως παραπέμπει· καθ' ὅσον δ' ἂν ταῦτα τύχοιεν πλημμελήσαντα, καὶ αἰ ἐκείθεν ἐννοίαι παρατυπωτικῶς προίενται.² διάνοιά γε μὴν μετὰ νῆν δευτέρᾳ ἔσα τῷ ἀξιώματι, οἷα τις γέφυρα μεταβιβάζει διαπλάττεσα ἀπὸ τῆ νῆ ἐπὶ τὰς ἐφεξῆς δυνάμεις, τὰ ἀποσά τε καὶ ἀμεγέθη καὶ ἀχρωμάτιστα θεάματα· ταῦτα δὲ δόξα παραδεξαμένη, ἀμφιῤῥεπῆς τις ἔσα δύναμις τῆς ψυχῆς, ἅτε μετασχηματιζομένη ταῖς τε ἀπλανέσι ἐννοίαις καὶ ταῖς μὴ τοιαύταις φαντασίαις, τῇ φαντασίᾳ ἐγκατατίθησιν· ἢ δὲ ὡσπερ λέγεται παθητικὸς ἔσα νῆς, καὶ χρώματα καὶ τύπευ καὶ σχήματα, ποιότητάς τε καὶ θέσεις καὶ πᾶν ὅ, τι τοιῶτον, τοῖς παραπεμφθεῖσιν ἐντίθησι· τῷ δὲ τῷ μέρει τῆς ψυχῆς⁴ καὶ πολλὰς πυνθάνομαι τῶν ἐπιδῆσαι ἑαυτὸς θεωρίας βεβηλημένων, ἀποσυληθέντας τὸν νῆν, ἀνάξιόν τι παθεῖν

1. Iul. Alex. quaeque post ipsam sunt instrumenta, quae quidem perpolitae fuerint et nitidae, neglectis verbis ῥοπήν λαβὼν.

2. Iul. Alex. accipiuntur.

3. Verba καὶ ἀμεγέθη Iul. Alex. omisit in Versione Latina. habet enim, *specta-*

cula — quantitate ac colore carentia. Fieri tamen potest, ut quantitatibus vocabulo etiam magnitudinem comprehendi voluerit.

4. Verba τῷ δὲ τῷ μέρει τῆς ψυχῆς Iul. Alex. non expressit in Versione Latina.

παθεῖν τῆς ἑαυτῶν προθέσεως, καὶ μάτην ἐγκατα-
 τρέψαι τὸν χρόνον. βίαιον γὰρ πάντα τὰ τὸ μέρος,
 καὶ ἀντιπέπονθός ταῖς τῶ νῦ ἐνεργείαις· ὅσον γὰρ
 ἐκείνῳ δυσχερὲς ἐνταῦθα τὸ νόημα διαβιβάσαι καὶ
 ὑπὸ αἰσθησιν ἀγαγεῖν, τοσέτω δὴ τῇ Φαντασίᾳ,
 τῶν ὧν ἡ αἰσθησις δίδωσι παθῶν ὑπεκστῆσαι· ἀνά-
 παυμα γὰρ τι καὶ οἶον ταμιεῖον αἰσθήσεων ἢ Φαν-
 τασία τοῖς ζώοις φαίνεται· καὶ τοῖς μὲν ἀλόγοις,
 αὐτὸ δὴ τῆτο τὸ ἡγεμονικώτατον· ἡμῖν δὲ τὰτ' ἀρχὴ
 μετὰ τὴν αἰσθησιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων· ἀλλὰ
 γὰρ ἐπειδὴ ἡμᾶς αὐτὰς ὀρεῖται πάσχοντας, ἐνίοτε
 μὲν μίαν ἢ δύο πρὸς τῶν αἰσθήσεων· ἔστι δ' ὅτε πάσας
 ἢ τὰς πλείους· ἔχ' ἦττον δὲ πάσχον ἴσμεν τό, τε
 Φαντασικόν, καὶ λογιστικόν, καὶ μνημονευτικόν· Φέρει
 δὴ σκεψόμεθα ὅπως τε ταῦτα πάσχει, καὶ ὑφ'
 οἶων αἰτίων, καὶ πῶς ἂν μὴ ῥαδίως ἀλίσκοιτό τις
 τῶτων τοῖς πάθεσι διαιτώμενος· ὡς ἂν δὴ πέρας ἢ
 ἐπὶ τῷ λόγῳ σχολῆ ὑπόσχεσις· ὅτι μὲν ἔν κατ' αὐ-
 τὴν ἀπαθῆς ἢ ψυχὴ πέφυκεν, ἐπικοινωνεῖ δὲ τῶν ἐν
 ἡμῖν παθῶν διὰ τῶ ἐν ἡμῖν ψυχικῶ πνεύματος, ὡς-
 περ ὄχημά τι τῆτο ἔχουσα, καὶ δι' αὐτῆ τὰς ἑαυτῆς
 ἐπιτελεῖ ἐνεργείας· τὸ μὲν, ἤδη δέδεικται· τὸ δ' αὖ,
 ῥηθήσεται· ὅτι δὲ κατὰ τὰς ἀλλοιώσεις αὐτῆ καὶ
 μεταβολὰς μετρίας ἔσας, ἔστιν ὅτε μεγάλα ἐπακο-
 λυθεῖ τοῖς σώμασι συμπτώματα, καὶ τὰτ' ἂν προ-
 ἰῶν ὁ λόγος διδάξει.

Κεφ. 5'

Καὶ δὴ τέλος ὡς ἂν τις φαίη τῆς ἐν ἡμῖν οἰκονο-
 μίας τῶ ψυχικῶ τῆτε τελῆντος πνεύματος, καὶ ἔ-
 ποτε παυομένης, αἰεὶ δ' ἐπιρρέοντός τε καὶ ἀπορρέ-
 οντος, προσήκει σκέψασθαι· ὅθεν δὲ τὴν γένεσιν
 ἔχει

I. Leg. σκέψασθαι, ὅθεν τε, aut certe σκέψασθαι, ὅθεν δὲ.
 Iul.

ἔχει καὶ ὅπως ἂν ἀκραιφνὲς τηροῖτο. ἐπεὶ δὲ τῆτο μὲν ὡςπερ ἀρχὴ τε καὶ πρῶτον τῆς ὑποθέσεως κεφαλαίον, ἐκ ὀλίγα δὲ οἱ συμβάλλεται, καὶ ὁ περὶ τῶν λοιπῶν ἐν ἡμῖν πνευμάτων λόγος, καὶ ἄλλως δὲ, ἐντελέστερον ἂν ἔτω διασκευασθεῖη ὁ λόγος, φέρει περὶ τε τῶν χυμῶν, οἱ δὲ ἐν ἡμῖν σοιχεῖα πρῶτα διατελῶσι, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν πνευμάτων, καὶ πρό γε τέτων, περὶ τῆς κατὰ τὴν τροφὴν οἰκονομίας καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς πνευμάτων διασαφίσωμεν, ὡς μὴ ἐλλείπον τι τῷ λόγῳ, ὑποσχάξωμεν τὴν ὑπόθεσιν ἐμποιῆ. τῆς τοίνυν τροφῆς διαμασηθείσης, καὶ ἐπὶ πέψιν τὴν ἐπὶ τῇ κοιλίᾳ χωρησάσης, εὐχύμα μὲν καὶ εὐπέπτα ἔσης καὶ μάλιστα ἀφύσος, ὑγιαίνεσης δὲ καὶ τῆς γαστρὸς, καὶ μὴ τινος αὐτῇ ἐμπεπλασμένης χυμῶ, ὡραία μὲν ἢ πέψις τε καὶ ἢ ἀλλοίωσις γίνεται ἐν αὐτῇ. βραχὺ δὲ ἢ ἔδεν ἄνω ἢ κάτω πνεῦμα ὑπέξεισιν· ἀτμοειδῆς δ' ἐκείθεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναδοθεῖσα ἀναθυμίασις, τέγγει μὲν τὰ ἀνχυμῶντα, διευρύνει δὲ οἷον τῇ ἠπείᾳ προσβολῇ τὸς ἐν αὐτῇ πύργος, καὶ χαλαρὸν συντεταμένον τῶν αἰσθήσεων καὶ ἐπὶ ἡρεμίαν ἤδη μεταβιάζεται τὴν ἐπὶ τὸ ἐγρηγορεῖν κίνησιν. εἰδ' ἔτως λήγειν τῆς ἀναπεμπέσης αὐτὴν τροφῆς διοικηθείσης ἤδη τῇ γαστρὶ καὶ ὑποχαλασθείσης· εἰ δ' ἀγαθὰ μὲν εἴη τὰ σιτία, ἢτοι δὲ κατὰ τινα δυσκρασίαν, ἢ χυμῶν τινῶν ἐμπεπλασμένων, ἢ γαστῆρ νοσεῖ, αἷ τε πέψις ἀτελεῖς ὦδε. καὶ οἱ ἐκείθεν ἀτμοὶ ἢ παχεῖς τε καὶ ὀμιχλώδεις τε ἢ καπνώδεις τε καὶ λιγνυώδεις. ἱκανοὶ δὲ πάντες οἶδε χρυσάντες, παχύναι τε καὶ θορυβῆσαι τὸ ἐν ἡμῖν πνεῦμα. ἢν δὲ φαῦλα μὲν ἢ τὰ σιτία, ἐπικρατῆ δὲ ποιότησί τισιν ἀλλοτρίαις κακόχυμα ὄντα, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ

B 2

δύσπε-

Jul. Alex. considerare, undenam generationem sortiatur

δύσπεπτα, τὰ παραπλήσια τοῖς προτέροις συμβαίη
 ἂν· καὶ ὧδε μὲν ἦτοι ταῖς ποιότησιν ἢ ταῖς ποσότησι
 λυμαινομένων τῶν τροφῶν. τῶν δὲ ὀργάνων ἢ δυσκρα-
 σία ἀλόντων, ἢ ἐμπεπλασμένους ἔχόντων χυμὸς τι-
 νας τοῖς ἐκεῖθεν ἀναφερομένοις ἀτμοῖς, ὅποια δὴ
 τινες ἀλλοιώσεις περὶ τῆς τοῦ πνεύματος γίνονται· μέ-
 τρια μὲν ἐπὶ μετρίοις πλημμελήμασιν· ἐκ ἀγενεῖς
 δὲ ἐπὶ μεγίστοις. ἀλλ' ἐπειδὴν γε ἡ τῆς τροφῆς οἰκο-
 νομηθεΐσης καὶ διακριθεΐσης κατὰ τῆς σοικειώδους
 τῆς χυμῶν, καὶ κατὰ τὴν ἐνῆσαν ἐκάστω τῶν
 σπλάγχχνων δύναμιν, ἐπὶ τὰ κριβέστερον ἕκαστος τῶν
 προληφθέντων χυμῶν τῷ προσλαβόντι ἕξομοιω-
 θῆ, ἀναφέρονται μὲν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀλλοιούμενων
 τε καὶ πεπτομένων ἀτμοί. ἔ πάνυ τι δὲ ἔστι θο-
 ρυβεῖν πεφυκότες, εἰ μὴ πρὸ πάνυ ἐπικρατήσασιν. ὅ
 γε μὴν ἀμείνων πάντων χυμῶν, ὅς δὴ καὶ ὕλη καὶ
 ἀρχὴ³ τοῖς ἐν ἡμῖν γίνεται πνεύμασιν, ἐπὶ τὸ ἥπαρ
 ἤδη χωρήσας καὶ ἕξομοιωθεῖς⁴ τῷ σπλάγχχνῳ, τὸ
 φυσικὸν δὴ τῆς πνεύματος πρῶτως ἀπογενεῖ. ὧ δὴ
 καὶ τὸ ἐπιθυμητικὸν τῆς ἐν ἡμῖν ψυχῆς ἐπιφαίνε-
 ται⁵ τῆς γὰρ ὀργάνῳ, ὡς ἂν τις εἴποι ἐπιθυμίας
 τε καὶ ἀλόγων ὀρέξεων, ἢ ἐν αὐτῷ ψυχικὴ δύναμις
 κέχρηται. ὅτι δὲ τῆς ἕως ἔχει, δῆλον ἂν εἴη, ἐκ
 τῆς πεπονθότου τῆς σπλάγχχνῳ, καὶ τῆς ἐν αὐ-
 τῷ διαφθαρέντος χυμῶν, ἀποσίτης τε ἡμῶν, καὶ
 πάντα ἀηδῆ λογισομένους φαίνεσθαι. καὶ πάντη ἀν-
 επαφροδίτης εἰς τε πικρίαν καὶ ὀργὴν καὶ τὰ τοιαῦ-
 τα μεταπίπτοντας πάθη, κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν
 ποιότητα τῆς ἐν αὐτῷ⁶ συμφθειρομένου πνεύματος.

τὰ

2. γρ. σοι.

3. Iul. Alex., ordine verborum inuerso, principium ac materia.

4. Leg. ἕξομοιωθείς.

5. γρ. ἀποφαίνεται. Iul. Alex. declaratur.

6. γρ. αὐτοῖς, Iul. Alex. in ea.

τὰ γὰρ δὴ κατὰ συμπάθειαν τῆς γαστρὸς, ἐφθαρ-
 μένης πλετύσεως χυμῶν, πολλῶν γε μέτρια καὶ ῥᾶόν
 ἐσι βοηθεῖν. ἀποτροφῆι δὲ ὧδε καὶ ἀπορρέει τὸ σῶ-
 μα, ἐπειδὴ φυτῶν ἐνεργεῖαν τρετὶ τὸ σπλάγχνον πε-
 πίσειται. καὶ διὰ τῆ ἐν αὐτῷ πνεύματος, ἡ διοικῆσα
 δύναμις τῆς ψυχῆς, προβάλλει τὰ ἀνήκοντα. ὅτι δὲ
 καὶ τῇ γαστρὶ πνευμά τι ἕτερον διάφορον πρὸς ταῦτα
 φαίνεται γεννώμενον, καὶ διὰ τέττα⁷ τὰς κατὰ μέ-
 ρος πάσχουσαν αἰσθήσεις ἐπὶ τοῖς ὀρεκτοῖς· νῦν μὲν
 τῶν, αὐθις δ' ἐκείνων, ἄλλοτε δ' ἄλλων φαύλων
 τε καὶ ἀγαθῶν ὀρέξεις σιτίων ἔχοντες, ὁσημέραν ἰδεῖν
 ἐστὶν ἡμᾶς ἕτω διατιθεμένους. καὶ ποτὲ μὲν τῶν ὁμοίων
 ὀρεγομένους κατὰ τὰς ἐπικρατέντας χυμῶν. ποτὲ δὲ
 τῶν ἐναντίων τῶν ἐπικρατέντων, ἐπὶ τὸ κολάσαι τὴν
 ἀμετρίαν. καὶ τῆτο μὲν ἤδη ψυχρὸν τε καὶ ὑγρὸν τὸ
 πνεῦμα, τοῖς μετ' αὐτὸ παραβαλλόμενον. ὄχημα δὲ
 τι τῆς ἐν ἡμῖν τῶν κατὰ μέρος σιτίων ἐκάστοτε ὀρε-
 κτικῆς⁸ δυνάμεως. ἐκδέχεται δὲ αὐτὴν ἢ ἐπὶ τὸ
 ἦπαρ, γεννικωτέρα οἶον ἔσα καὶ περιεκτικωτέρα, καὶ
 ἀρχὴ μειζόνων ὀρέξεων καὶ ἐπιθυμιῶν. καὶ ἕπω
 θαυμαστὸν, εἰ μία τις ἔσα τῷ ἀριθμῷ ἢ ἐν ἡμῖν ψυ-
 χῇ ποικίλας ἀποδίδωσιν ἐνεργείας κατὰ τὰς τῶν
 ὀργάνων ἐπιτηδειότητος, πολυδύναμός τε⁹ ἔσα. καὶ
 τῷ παντὶ ἐνηρμοσμένη σώματι κατὰ τινὰς οἰκειότη-
 τας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὧδε· ἔ γὰρ δὴ καὶ περὶ κτερω
 χρῆ προβαίνειν ἡμᾶς ἐκβαίνοντας τὴν ὑπόσχεσιν.
 τὸ τοίνυν φυσικὸν τρετὶ, ὡς εἴρηται πνεῦμα, λεπτό-
 τερον μὲν ὄν πολλῶν καὶ καθαρώτερον καὶ θερμότερον
 τῆ ἀπὸ τῆς κοιλίας, ἐν ταῖς πέψεσι τῶν τροφῶν ἐπι-

B 3

γεν-

7. γρ. τῆτο.

8. γρ. ὀρεκτικοῖς. Iul. Alex. expressit recte alteram scri-

pturam, cibariaque particu-
latim appetendi facultatis
vehiculum quoddam.

9. γρ. τις.

γεννωμένον, ὑγρότερον δὲ τῷ μετ' αὐτὸ, πολλῶ ἑλλείπον τῇ λεπτότητι καὶ τῇ θερμότητι φαίνεται· καὶ γὰρ μετὰ τὴν ἐπὶ τὰ κυρτὰ τῷ ἥπατος ἀνάδοσιν, κατὰ τὴν λαμβδοειδῆ ἔτω καλεσμένην φλέβα ἀποσχιζομένον τῷ αἵματος, τὸ μὲν, ἐπὶ τὰ κάτω μέρη, τὸ δ' αὖ εὐθὺ καρδίας χωρῶν φαίνεται· καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς ἐπὶ τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν τῆς καρδίας διέξεισι· καὶ πλείονα κατεργασίαν δεξάμενον, διὰ τῶν ἀρτηριῶν ἀνω τε καὶ κάτω χωρεῖ· καὶ τὸ ζωτικὸν ὡδε καλλόμενον γεννάται πνεῦμα· ὡσπερ ἀπὸ τινος πηγῆς τῆς καρδίας διὰ τῶν ἀρτηριῶν ἐφ' ὅλον χωρῶν τὸ σῶμα, ὄργανον ζωῆς τῇ φύσει γινόμενον. ἔ γὰρ εἶκός ἦν τῇ διαπλαττέσει ταῦτα δυνάμει ὄργανον πεποιημένη φυσικόν· δι' ἧς τρέφει καὶ αὖξει τὰ μεταβατικὰ ταῦτα σώματα μὴ ἔχον ζωῆς ποιῆσαι πρότερον· εἰ γὰρ δὴ διὰ τὸ μεταβαίνειν, τῷ ἡγεμονικῷ ἐδέησε, πρώτῃ τῶν ἄλλων ὄντως τῷ ἀξιωματι, μᾶλλον ἂν ἔδει προσεληφέναι τῷ ζωτικόν· ζῶντα μὲν γὰρ ἔνια, ἔ μεταβατικῆς δυνάμεως εἴληχε. τῶν μεταβαινόντων δ' ἔδεν, ἢ μὴ καὶ ζωῆς μετείληθεν. εἰ δὲ καὶ τῇ ὑλικῇ αἰτίᾳ προσέχειν τις εθέλει, τῷ ζωτικῷ μᾶλλον εὐχερὲς τῷ φυσικῷ πνεύματος μεταβεβλήσθαι, εἰς ψυχικῷ καὶ ἡγεμονικῷ πνεύματος ιδέαν· καὶ τῇ μὲν ἀνάγκῃ τῆς χρείας, ζωτικὸν μὲν μετὰ τὸ φυσικόν· εἴθ' ἔτω ψυχικόν γέγονεν· ἔχ' ὡσπερ δὲ προβαῖνον ἀπὸ γαστρὸς ἡργμένον λεπτότερον γίνεται, ἔτω δὴ αἰεὶ καὶ θερμότερον· ἀλλὰ μέχρι μὲν αὐτῆς τῆς καρδίας ὡσαύτως τῇ λεπτότητι καὶ ἡ θερμότης προβαίνει· ὑφαιρεῖται δὴ αἰεὶ τὸ πλέον τῆς ὑγρό-

Ιο. γρ. προσεληφέναι. Iul. Legit igitur ipse quoque Alex. longe adhuc magis additam hanc oportuit vitalem. προσεληφέναι. recte.

ὕγρότης. μετὰ δὲ τῆτο, τῆς μὲν θερμότητος ἰκανῶς ἀνίεται. τῇ δὲ λεπτότητι αἰεὶ τὸ πνεῦμα προβαίνει, ἐλλείπον ἤδη καὶ καθ' ὑγρότητα· ἀρτηριῶν γὰρ ὡδε καὶ φλεβῶν ἀνηνεγμένων καὶ κατακεκερματισμένων εἰς ἀγγεῖα βραχύτατα, τὸ δικτυοειδὲς ἐντεῦθεν γίνεται πλέγμα, κάτωθεν διὰ τῆς λεπτῆς καλμένης μήνιγγος, αὐτὸ τὸ σπλάγχχνον διαλαμβάνον τῷ ἐγκεφάλῳ. ἐντεῦθεν δὲ τῷ ἐγκεφάλῳ τρεφόμενα, τὸ ψυχικὸν εἶθ' ἔτως γίνεται πνεῦμα κατὰ τὰς αὐτῶν κοιλίας, καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἐνεργείας πιστεύεται· ὄργανον πρῶτόν τε τῷ ἀξιωματι, καὶ οἰκῆιον γινόμενον τῇ λεπτότητι· ἀλλὰ γὰρ ἐπειδὴ περὶ τὸ σκοπιμώτατον ἡμῖν ὁ λόγος γέγονε, πλείονος δεῖ καὶ τῆς σκέψεως, ὡς μήτι τῶν δεόντων ἐηθῆναί, τύχη διαφυγόν. ἔτω γὰρ ἂν ἀρτίος ὁ λόγος τῇ καθ' αὐτὸν οἰκονομίᾳ ἀποδοθῆι.

Κεφ. ζ

Τῷ τοίνυν ψυχικῷ τῷ πνεύματι, ἐπὶ τῷ σπλάγχχνῳ ἀποτελεσμένῳ τῷ ἐγκεφάλῳ, ἐκ ὀλίγα θαύματα γίνεται φύσεως, ἃ ἐφ' οἷς ἀπορεῖν εἰσίν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων σπλάγχχνων, ὅπη τὸ ζωτικὸν καὶ φυσικὸν τελεσιουργεῖται πνεῦμα, ἢ ἂν αὐτῶν ἐκότερον διαδοθῆι τῷ σώματι, τὰς αὐτὰς ἰδεῖν εἰσίν αὐτῶν ἐνεργείας. καὶ εἴτι καὶ διαλλάξαιεν, βραχύ τι τῆτο καὶ ἐκ ἀξίον λόγου. ὡδὲ δ' ἔχ' ἔτως, ἀλλ' ὡδε μὲν ἐτέρας ἐνεργείας· ἐκεῖ δ' ἐτέρας. ἀλλοίας δ' ἐν ἄλλῳ μέρει, καὶ ὑφ' ἐν εἰπεῖν ποικίλας τε καὶ πολυεῖδεις τὸ τῷ αὐτῷ καὶ ἐνὸς σπλάγχχνῳ πνεῦμα, ἐνεργείας οἰκονομεῖ. ὡσε καὶ ἀπορεῖν εἰσίν, πότερον

B 4

κατὰ

I. Iul. Alex. non sane gna proueniant, omisso φύραυα admiratione inde δι-σεως.

κατὰ τὰς τῶν μορίων τῆ σπλάγγχνε διαφορὰς διάφορον καὶ αὐτὸ γινόμενον, ἔχ ὅμοιον ἐαυτῷ πάντῃ ἐστὶ τῆ τοῦ πνεύμα, ἢ τὸ αὐτὸ διόλα ἐν ἐτεροῖον κατὰ τὰς τῆ σπλάγγχνε ἐσιώδεις διαφορὰς, καὶ ἔτι τὰς ἀπονευρώσεις ἢ ἀποφύσεις φαίνεσθαι, ἢ δηλονότι τὸ δεύτερον μᾶλλον ἂν τις ἔλοιτο· καὶ γὰρ ἐπειδὴ τὸ τοῦτον τῆ ἐγκεφάλου ὄργανον ἐν βραχεῖ τόπω περιγραφόμενον, ἔμπροσθεν μὲν εἰς δύο διήρηται κοιλίας· προσπέφυκε δ' αὐτῇ ἐτέρω βραχὺ τι ὀπισθεν, ἢν παρεγκεφαλίδα ἔφασαν· συντέτρηται δὲ καὶ τὸ μετὰ τῶν κοιλίων. ὡς μὴ ἐμποδῶν εἶναι χωρεῖν τὸ πνεῦμα ὅπη ἂν ὀρμήσοι· κεκένωται δὲ καὶ πρὸ τῶν ῥηθρισῶν δύο κοιλίων ἔμπροσθεν τὸ κρανίον ὑπὸ τὴν παχεῖαν μὴνιγγα, ὡς κἀνταῦθα τὸ ψυχικὸν τῆ πνεῦμα διαρρέειν· ἐκ ἔστιν ἄλλως εἰπεῖν, ἐκ ἔστιν ἢ ὡς πάνυ λεπτόν τε καὶ διαφανὲς ὄν, κατ' ἔς ἂν τόπως κινηθεῖ τῆ ἐγκεφάλου, μεταβάλλεσθαι ἀλλοιόμενον, εἰ μὴ γελοῖον εἰπεῖν, κατὰ τὴς πολυποδας. ὅτι δ' ἔ πάνυ τι ἀκριβῶς τῆ τοῦ σπλάγγχνον ὁμοιομερὲς, τῷ λόγῳ δείκνυται. εἰ καὶ μικρῶ τὴν αἰσθησιν διαπέφυγεν· ἐκ γὰρ τῶν κατ' αὐτὸ ἐστὶ τῆ τοῦ μαθεῖν ἀποφύσεων. τὰ μὲν γὰρ ἔμπροσθεν οἱ, ἀπαλωτέρας τὰς ἀποφύσεις ἔχει. ἰσχυροτέρας δὲ γὰρ τὰς ὀπισθεν· καὶ δὲ ἔτω τῆς χρείας καλῆς ταῦτα γίνηται, ἀλλ' ἐν τὸ ὑλικὸν αἴτιον, ὡδε πρότερον. τὰ μὲν γὰρ ὀπισθεν, κινῆσαί τε καὶ μεταγαγεῖν καὶ ἔλξαι, καὶ πᾶν ὅ, τι δράσαι βίαιον ἰκανά. τὰ δ' ἔμπροσθεν ἀποφύσιμα νεῦρα αἰσθάνεσθαι τε καὶ ἀλλοιῶσθαι ῥᾶον, ἐπιτήδεια γέγονεν. εἰ τοίνυν ἐκ τῶν ἐξ αὐτῆ ἀποφύσεων μὴ ἐαυτῷ πάντῃ ὅμοιος δια-

2. Leg. τὰ. Iul. Alex. *si molliores propagines habet, si quidem anterior huius pars uti sane posterior validiores.*

διαφαίνηται, τὸ πνεῦμα δὲ διὰ παντὸς τῆ σπλάγ-
 χου χωρεῖ εἰκότως ἂν ῥηθῆι, ὡς κατὰ τὰς τῶν μο-
 ρίων ἐξαλλαγὰς, καὶ τὸ πνεῦμα μεταβαλλόμενον λε-
 πτὸν πάντα καὶ εὐαλλοίωτον ὄν, ὧδε μὲν ἄλλας, ἐκεῖ
 δ' ἑτέρας ἐνεργείας ἀποπληροῖ. καὶ καθάπερ διὰ
 τῶν φωταγωγῶν θυριδῶν, ὑέλκους διαφόρων παρα-
 πελάσαντες χρωμάτων, τὰς ἐκεῖθεν δι' αὐτῶν εἰσ-
 αγομένας τῆ φωτὸς ἀκτῖνας, τὰς ποιότητας τῶν
 ἐπανθύνων ταῖς ὑέλκους ἐπιφερομένας ὁρῶμεν χρω-
 μάτων. αὐτὰ δὲ καθ' αὐτὰς ὁμοειδεῖς τελεῖσι καὶ
 ἀχρωμάτιστοι, ἔγω δὴ κἀνταῦθα σκοπεῖν δεῖ. καὶ
 γὰρ τῆ ἐγκεφάλου πᾶσι τοῖς αἰσθητηρίοις ὀργάνοις
 ἀποφύσεις αἰσθητικῶν νεύρων ἐκπέμπαντος, ἔτ' ἐκ
 τῶν αὐτῶν πᾶσαι τόπων πεφύκασιν, ἔτε εἶδει ἀλλή-
 λαις εἰκόσασιν. ἀλλ' ἀναλόγως τοῖς ὀργάνοις τοῖς πα-
 ραδεξαμένοις, καὶ αἱ ἀποφύσεις τῶν νεύρων γεγονότα-
 σι, τῇ μὲν παχύτερῃ, τῇ δὲ λεπτότερῃ. καὶ πυκνό-
 τερα μὲν ὧδε ἢ ἀραιότερα τὰ ἀποφύομενα νεῦρα
 φαίνόμενα, μαλακώτερα δ' ἐν ἄλλοις ἢ σκληρότερα
 γινόμενα. ὡσπερ δὴ καὶ ἐτέρωθεν μὲν ἐκδηλοτέρως
 ἔχοντα τὴν πόρην, ἐτέρωθεν δὲ ἀφανῆς, διαφόρος
 καὶ τὰς ἀντιλήψεις ποιῆται. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν καθ-
 ὡς ἂν ἔχη οἰκειότητος πρὸς ἡνίκα ἔν ἐνεργεῖαν, ταῖς
 αὐτῆ ποιᾷς κατασκευαῖς, καὶ τῆ τὸ πνεῦμα συμ-
 μεταφορέμενον δείκνυσι.

ΚεΦ. η'

Καὶ τοίνυν διὰ τῆς λεπτῆς μήνιγγος ὑπὸ τὰς ἐμ-
 προσθίους κοιλίας τῆ ἐγκεφάλου ἀποφύοντα νεῦρα,
 ἐπὶ τὴν ὀφθαλμὸν χωρεῖ. καὶ ἐμπεριειληφότα ὧδε
 τὰ διαφανῆ ὑγρά, ὡσε τὸν ἀμφιβληστροειδῆ ἐντεῦθεν
 συνεξυφάνθαι χιτῶνα, τὴν κατ' αἰσθησιν ἀλλοίωσιν ἐν-
 ταυθοῖ γίνεσθαι παρασκευάζει διὰ τῆ ἀνγοειδῆς πνεύ-
 ματος· ἔ γὰρ δὴ κατ' ἑστίαν, ταῦτ' ἀλλοιῶσθαι τις

ἂν φαίη δικαίως. ὁποῖον ἔν τι ὁ αἶρ ὑπὸ τῆ ἡλίου
 πάσχει φωτιζόμενος, τοῖστο δὴ καὶ τὰ διαφανῆ
 ταῦτα σώματα, ὑπὸ τῆ ἀυροειδῆς ἡμῶν πνεύματος.
 ἐνεργεία τοίνυν διαφανῆς τῆ ὀφθαλμῆ γεγονότος
 καὶ αἰσθητικῆ, καὶ ἅπαξ τὴν ἀρχὴν τῆ δρᾶν εἰς τὸ
 οἰκείως ἔχον πείσασθαι τῆ τῆ ἀνεύματος εἰληφό-
 τος. καὶ αὐτὸς ἤδη ἐπέριξ αἶρ κατὰ τὸ ἐκτὸς τῆτο
 φῶς μεταβάλλεται ἀλλοιόμενος μέχρις ἰκανῆ διασή-
 ματος, ὁμοίῃ τῆ συμβαίνοντος ὄντος ταῖς ψεκᾶσιν,
 αἷ καταφερόμεναί μέχρι τινὸς διασήματος, κίνησιν
 τινὰ τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν, πληττομένοις ὑδασι παρέχουσιν
 ἤδη γὰρ κατηυγασμένος ὢν ὑπὸ τῆ θύραθεν φωτός,
 βραχείας τινὸς δέιται τῆς ἐπιμνήσεως. ὡσε ἰκανὸν
 δοκεῖν ἤδη καὶ τὸ ἀφ' ἡμῶν ἀυροειδῆς πνεῦμα τῆ-
 τον ἀλλοιῶν, ἐνεργεία ἤδη ὄντα διαφανῆ. αἰσθενῆς
 γὰρ ὄν, δέιται καὶ ἐπιμνήσεως τῆς ἔξωθεν. ἐνίοις
 μέντοι τῶν ἀλόγων ζώων, τοσῆτο διενήνοχε τὸ πνεῦ-
 μα τῆτο τῆ ἡμετέρη, ὡς ἀρκεῖσθαι τέτω μέχρις ἰκα-
 νῆ διασήματος τὴν ὄψιν, ἐν τοῖς νυκτερινοῖς θεά-
 μασιν. ἀποπάλλεται δὲ καὶ τις ἀυγὴ ἐκεῖθεν ἰταμώ-
 τερον¹ ἐνορῶσι τῆ πλείονι τῆ πνεύματος ῥύμη κατ-
 αυγαζομένων τῆ τ' ὀφθαλμῆ καὶ τῆ σύνεγγυς αἰέρος²
 καὶ πολλάκις ἡμῖν ἐν διαφόροις ζώοις ταῦτ' ἐνώπται.
 ἐνὸς ἔν ὡσπερ διαφανῆς σώματος τῆ τ' ὀφθαλμῆ
 καὶ τῆ πέριξ πεφωτισμένῃ γεγονότος αἰέρος, ἡ αἰ-
 σθητικὴ δύναμις ὡσπερ ἐποχῆμένη τοῖς ἐνεργεία δια-
 φανέσι σώμασι, πρῶτως μὲν τῶν οἰκείων αὐτῆ αἰ-
 σθάνεται ἅπέρ εἰσι χρώματα· εἶθ' ἔτως καὶ μεγα-
 θῶν, τῶ συνεῖναι μεγέθη τοῖς χρώμασι, καὶ ὀφθαλ-
 μοῖ

1. γρ. τινός. Iul. Alex. ad certum usque spatium.

2. Iul. Alex. diligentius bene. Vulgo scribitur ἰτα-

μὸς, spiritu leni. Sed durum est, Suida et Etymologo M. auctoribus, ἀπὸ τῆ ἰεθαι, ὅ ἐστιν ὄρμη.

μοὶ μὲν ἔτω δὴ τῷ μόνον ἀτενίσαι ἐνεργεία διαφανεῖς
 γινόμενοι διὰ τῆ εἰς αὐτὰς ἀυγοειδῆς καταρρέοντος
 πνεύματος καὶ τῆ θύραθεν ἐνεργεία διαφανῆς τυ-
 χόντες καὶ δυσὶν φωτοῖν κράσεως γεγονότων, καὶ
 τῆς ἐπ' ἀλλήλων μεταλαμβάνοντων δυνάμεως, ὡς-
 περ ἐνὸς ἤδη διαφανῆς τε καὶ αἰσθητικῆς γεγονότος
 σώματος τὰ ἀμφὶ τὰ αἰσθητὰ δῆλα ἡμῖν³ ποιῶσι·
 τὸ γὰρ ἦτοι κώνης ἐξίοντος τῶν ὀφθαλμῶν ἐν ἀκα-
 ρεῖ τῆς ὥρας μέχρις αὐτῶν ἀντύγων τῆ ἕρανῆ ἐξι-
 κνεῖσθαι οἶεσθαι, ἢ μὴν τῶν αἰσθητῶν τῶν μέχρῃς
 αὐτῆς αἰσθήσεως ἐγγίξειν εἰδῶλα τῶν ἀδυνάτων δο-
 κεῖ τῷ λόγῳ· ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τῶν λόγος⁴ γὰρ
 αἰσθητικὸν τε καὶ ἀυγοειδῆς πνεῦμα διὰ τινων συντε-
 τρημένων νεύρων ἀποφύεντων τῆ ἐγκεφάλῳ ἐπὶ τῆς
 ὀφθαλμῆς φέρεται καὶ κείνο τῆ ὄραν ἡμᾶς πρῶτον
 αἴτιον οἷ τε ἀγωγοὶ τῆ πνεύματος ἐκ τῶν ἀνατομῶν
 δεκνύμενοι πείθουσι, καὶ ἐκ τῆ παραπιέσαι τῶν καν-
 θῶν ἐκάτερον, δῆλον καὶ τῶν αἰφνιδίων ἐπίσπε κατα-
 τῆς ὀφθαλμῆς παθῶν, πληγῶν, μαρμαρῶν τινῶν
 καὶ

3. γρ. τῆ ὄψι γίνεσθαι. Sic Iulius Alexandrinus legit. vertit enim, *sensibilia ita undique manifesta visioni euadunt.*

4. In exemplo Parisiensi versus postremus p. 32 definit in syllaba λό, cui adiecta est syllaba custos γος· sed versus primus p. 33 incipit a particula γάρ. Scilicet integer versus, operarum negligentia, praetermissus videtur. Quod quidem satis cognoscitur e Ver-

sione Latina Iulii Alexandrini, in qua est, *Verum sermo de bis, quem quidem tractare hoc loco non conuenit, finem ita sortiatur. Etenim quod sensibilis luminosusque spiritus*—. In eadem Versione verba *Etenim quod sensibilis sunt initium Capitis noui, nempe noni: cui praefixus est hic index, Quo pacto a sensu in imaginationem transcendant sensibilia, deque imaginationis actionibus.*

καὶ λαμπηδόνων προδεικνυμένων. καὶ ἔτι ἐκ τῆ συγ-
κλείσαντά τινα τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἔξερρον, τὴν λοι-
πὴν ἐυρυνέσθαι τῶν ὀφθαλμῶν κόρην. ὁ μὴ συμβαί-
νειν πέφυκεν ἐπὶ τῶν ὑπόχυμα παθόντων, επιπρο-
σθῆντος ἀλλοτρίῃ τῷ πνεύματι σώματος. εἰ τοίνυν ἀυ-
γοειδὲς μὲν πνεῦμα ἐν ὀφθαλμοῖς ὄν δείκνυσθαι, ἀερῶ-
δες δ' ἐν ἀκοῇ, δεῖ γὰρ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν αἰσθή-
σεων ἐπιμνησθῆναι τῷ λόγῳ, δίνυχρον δὲ καὶ χυμῶ-
δες ἐν γλώττῃ, ἐν τῷ μετὰξὺ δὲ γεύσεως καὶ ἀκοῆς,
τὸ τῶν ὀσμῶν ἀντιλαμβανόμενον πνεῦμα, ἀτμῶδες
οἶον πεφυκὸς, γεῶδες δὲ τὸ κατὰ τὴν ἀφῆν, θαυ-
μάσαι ἀξίον, ὅπως ποτὲ τῆ αὐτῆ δὴ πνεύματος πε-
φυκότης, διαφορὰ αἰσθητικῶν πνευμάτων ταῖς ἀνα-
λογίαις τῶν αἰσθητηρίων γίνονται. ἢ δηλονότι καὶ
τῆτο τῆς ἐν ἡμῖν σοφῆς δημιουργίας ἐδ' ἔξερρον, τοῖς
αἰσθητοῖς αἰεὶ ἀνάλογα προβαλλομένης τὰ αἰσθητή-
ρια· τῷ μὲν γὰρ ῥαδίως αἰσθάνεσθαι τῶν ἔξωθεν,
πνεύματος ἔδει· τῆτο γάρτοι τῶν ἐν ἡμῖν λεπτότα-
τόν τε καὶ εὐαλλοίωτον. τῷ δ' οἰκειώσεσθαι τε καὶ
ἀντιλήψεσθαι τῶν προσηκόντων αἰσθητῶν, ἀναλο-
γίαν ἔχειν τὰ αἰσθητὰ ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων παρ-
εσκεύασε. καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς μὲν, ἀυγοειδὲς τῆτο
εἶναι πεποίηκεν· ἔτι γὰρ εἰκὸς ἦν αἰσθῆσθαι χρω-
μάτων τε καὶ μεγεθῶν διὰ μέσση φωτὸς τῆ θύραθεν.
εἰς ἀερῶδες δὲ τὸ τῆς ἀκοῆς ἡμῶν μετέπλασεν αἰσθη-
τικὸν πνεῦμα. ὥσπερ εἰς χυμῶδες τὸ τῶν γευσῶν
διακριτικόν. ἐν τῷ μετὰξὺ δὲ τῶν, τὰ τῶν ὀσμῶν,
ἀτμῶν ἢ αἰσθοῖτο. καὶ τὸ τῆς ἀφῆς δὲ γεῶδες, ὡς
τῶν παχυτέρων καὶ σωματωδεσέρων λαμβάνη τὴν αἰ-
σθησιν· ὁ δὲ καὶ ὁ σοφὸς Ἐμπεδοκλῆς ἀνίσσεσθαι
λέγων,

5. Leg. ἄτω. Iul. Alex. ut sensu colores percipe-
fic enim futurum merito erat, ret.

λέγων, ⁶ γαίη μὲν γαίαν ἐπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ, αἰθέρι δ' αἰθέρα διόν, ἀλλὰ πυρὶ πῦρ αἰδηλον· καὶ μή τις θαυμαζέτω πῶς ποιεῖ τὸ αὐτὸ καὶ ἐν πνεῦμα ἐν διαφόροις ὀχετοῖς ἕεον, διαφορῶν αἰσθάνεσθαι ἀλλοιόμενον· τῷ μὲν γὰρ ἠλλοιωσθῆναι τε καὶ ποιοῦν σχεῖν ἰδέαν πρὸς ὃ ἂν τὴν αἰσθησιν ποιήσαιο, ἐκεῖνο δὴ τὸ μόριον αἴτιον ὧ μεταβληθὲν ὠκείωται· ἄλλα γὰρ ἄλλων ἀποφύσεις τῷ ἐγκεφάλῳ καιριώτερά τε καὶ ἀπαλώτερα. ἀμέλει καὶ τὸ ἐξοχετευόμενον τῷ ἐγκεφάλῳ πνεῦμα, τὸ αὐτὸ τῇ πρώτῃ ὄν προόδῳ, ἄλλο ἄλλῃ μᾶλλον ἀκραιφνέστερον φέρεται.⁷ ὅπως δ' ἔτω τῆς ἀρχῆς ἀπορρέουσιν ῥαδίως ἐν ταῖς κατὰ μέρος ποιότησι μεταβάλλεσθαι, μάθοις ἂν ἀπὸ τῶν φυτῶν. τῷ αὐτῷ μὲν χυμῷ ταῖς ῥίζαις ἀναληφθέντος. διαφορὰ δὲ, χροιαῖς τε καὶ ποιότησιν ἐν τε πτόρεσσι καὶ φύλλοις καὶ ἄνθεσι καὶ τοῖς μετὰ ταῦτα φαινομένῃ καρποῖς. εἰ δὲ ταῦτα μὲν ῥαδίως, τῷ μακρῷ δ' ἐκείνα γίνεσθαι χρόνῳ. σκόπει μοι καὶ τὴν τῷ πνεύματος ὄση πρὸς τὴν τῶν χυμῶν ἐστὶν ἢ διαφορὰ.

Κεφ. θ' *

Ὅτι δὲ κοινόν τι ταμεῖον αἰσθητηρίων ἢ αἰσθησις, καὶ ἐν ἐκείνῃ τὰ τῶν αἰσθητηρίων συνάγεται, δῆλον μὲν ὧδε. ἔξεσι δ' ἐντεῦθεν συνιέναι καὶ ὡς τὸ αὐτὸ καὶ ἐν ἐστὶ τὸ τῆς αἰσθητικῆς ἡμῶν δυνάμεως πνεῦμα. ὧ δὴ καὶ ἢ τῆς ψυχῆς ἡμῶν αἰσθητικῆ ἐπανα-

6. Hi Empedoclis versiculi laudantur etiam ab Aristotele Metaphys. 2, 4, et a Sexto Empir. adu. Mathem. 1, 303. 7, 92. 121. Atque inde eos in Poësin Philosophicam transtulit

Henricus Stephanus p. 19.

7. Iul. Alex. videtur tamen alius alio sincerior. Legisse videtur φαίνεται.

* In Vers. Iul. Alex. est Cap. X

ἐπαναπέυεται δύναμις. ἀφ' ἧς δηλαδὴ τῷ τῆς μετα-
 οχῆς λόγῳ, καὶ τὸ πνεῦμα τῆτο αἰσθητικὸν εἴληχε
 λέγεσθαι· ἔ γὰρ δὴ οἴκοθεν τινα τοιαύτην πλεῖν
 πέφυκε δύναμιν. πάντα δὲ ἀπὸ τῆς ψυχῆς δι' αὐτῆ
 ἐπὶ τὸ σῶμα τῆτο χωρεῖ καὶ τὰ μὲν ἐκτός δὴ, ταῦ-
 τα ὅσα ὑπὸ αἰσθησιν τῷ πρώτῳ αἰσθητικῷ ἀνα-
 γόμενα ἐπικρίνεται, ἀναλόγως ἕκασον ὅπως ἔχει χρώ-
 ματός τε καὶ μεγέθους ψέφου τε καὶ φωνῆς καὶ ῥυθ-
 μῶ, ὀσμῆς τε καὶ γευσῆς ποιότητος, ἐπιτε θερμό-
 τητος καὶ ὑγρότητος καὶ τῶν ἀντικειμένων ποιότητων,
 σκληρότητός τε καὶ μαλακότητος, καὶ ὅσα λοιπὰ ὑπὸ
 τὴν αἰσθησιν, ἔκ ἐπὶ τὴν αἰσθησιν δὲ ταῦτα μόνον
 διαβάντα παραμένει, ἢ καὶ μέχρις αὐτῆς τῆς φαν-
 τασίας χωρεῖ. τῷ γὰρ ἀναλόγῳ τῆτο κεχρημένον
 ζωῆ, ἐπειδὴ καὶ τέλος τῆς κατ' αὐτὰ οἰκονομίας ἢ
 φαντασία φαίνεται, ἀλλὰ καὶ περαιτέρω προβαίνει
 ἄνθρωπος¹ καὶ γὰρ ἐπιστάθηντα λόγον ἔχων, τῆτο
 δὴ καὶ λογίζεται καὶ ἀναπύσσει ἔνδον τὰ αἰσθητὰ
 λαβῶν· ἐπεὶ γὰρ μὴ οἰκειόθητα φύσεως ἢ πρώτης
 αἰσθησις ἔσχηκεν, ὥστε παρακατέχειν ὧν ἡσθετο
 πρότερον τὰς τύπας, ἐτέρων δ' αὐτῆς ἐπαισθάνε-
 σθαι· σωματωδεσέρα γὰρ ἔσα ἦδε ἡ δύναμις ἔκ
 ἐφικνείται ἐπὶ πλείω κατακερματίζεσθαι τὰς τύπας
 τῶν αἰσθητῶν² ἢ φαντασία παραδεξαμένη, μυωπι-
 ζομένη οἷον ὑπὸ τῆ λογιστικῆς τῆς ψυχῆς μέρος, ἀνα-
 διφᾶτε καὶ ἐπεξεργάζεται, νῦν μὲν ὧν τὰς τύπας
 παρέλαβεν, ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως· αὐτῆς δ' ὧν αὐτὴ
 ἀνέ-

1. Verba ita distingui debent, et Versione Iulii Alexandrini praeunte, et postulante ipsius disputationis serie, προβαίνει ἄνθρωπος, καὶ γὰρ —.

2. γρ. αἰσθημάτων. Sic certe legit Iulius Alexandrinus. vertit, sensationum formulas excipiens imaginatio.

ἀνέγραψεν, αὐτονομία κεχημένη μᾶλλον τῶν ἄλλων
 δυνάμεων, ἐπὶ τὸ διαπλάττειν ἅτῃ ἂν οἰηθεῖη· το-
 σαύτῃ γὰρ αὐθαδεία καὶ ἀπάτῃ κέχρηται Φαντα-
 σία, ὡς ἅτῃ ἂν μὴ ἐγχωρεῖ εἰς ἔργον ἀγαγεῖν τὴν
 φύσιν, ἢδε μετὰ πολλῆς ἀδείας ὑποτίθεται. καὶ
 τάχ' ἂν ἡμᾶς ἐπὶ ταῖς αἰσχίστας ἀπήγαγεν ἀσοπίας,
 εἰ μὴ οἷά τις ἐπόπτης ὡσπερ ἀπὸ τινος σκοπιᾶς ταῖς
 ταύτης ἀλογίσις ὁρμαῖς ἐμβριμώμενος ὁ λόγος, τὰς
 ἀμελείας ἐκόλαζε· καὶ ἦδε μὲν τῶν παχυτέρων, ἴθι-
 των ἦδη μετασᾶσα καὶ αἰσθητῶν, ἐπ' ἄλλον ἠργμένη
 μεταβαίνειν διάκοσμον, κατὰ τὰς νεοτῆς τῶν ερε-
 θίων πτερυγίζει τε καὶ ἔξορμα, γῆς μὲν ἀφίπτα-
 σθαι, ἀέρος δ' ἐπιβαίνειν. ἀλλάτῃ δὲ μάτῃν διαπο-
 νεμένη. Φθάνει γε μὴν ὁ λόγος ἕνια ὧν ἂν αὐτῆς
 ἐν χρεία γένηται, τέτων ἐγκαταθεῖς τῇ μνήμῃ τὰ
 ἰνδάματα.³ ἢδ' ὡσπερ ταμεῖον ἄσυλον ὧν παρεδέ-
 ξατο διὰ τῆ λόγου ἀπὸ τε Φαντασίας καὶ τῆς αἰ-
 σθησεως διακρατῆσα τὰς τύπας, ἐκ ἂν ποτε προεῖ-
 το, τι μὴ παθεῖσα. καὶ νῦν μὲν ἐξελαζομένη ἐκ τῆ
 προχείρου δίδωσιν ἅτῃ ἂν εἰσπράτῃται. αὐτῆς δὲ
 μετ' ἔ πολὺ ἀναλεξαμένη ἐκλίθησι, τὰς σοφῆς ἀπο-
 μιμημένη τῶν ταμειῶν· οἳ ποτε μὲν ἐκ τῆ προχείρου
 τὰ ἀπαιτέμενα παρὰ τῶν δεσποτῶν παρέχουσιν. ἐνίο-
 τε δ' ἀναδιφῶντες καὶ ἐξ ἄλλων εἰς ἄλλα μεταβαίνον-
 τες, ὄψῃ γὰρ ἐξευρίσκουσι τὸ ζητέμενον. καὶ ταῦτα
 μὲν οὕτω.

ΚεΦ. ι' *

Ἐπεὶ δὲ καὶ περαιτέρω προβαίνειν ἀνάγκη, τῷ
 λόγῳ ἔδει προαναλαβόντας ὡδε τοῦτον ἐκθέσθαι.
 νῆς

3. Hesychius: ἰνδάματα·
 φαντάσματα, ἀφομοιώματα, ἰ-
 κόνες.

* In Vers. Iul. Alex. est
 Cap. XI

I. Leg. ἀνάγκη τῷ λόγῳ,
 δᾶ.

νῆς ἔν καὶ αἰσθησις, ἄκρα πέρατα δυνάμεων λογικῆς
 ψυχῆς ὄντα, τὰς μεταξὺ αὐτῶν δυνάμεις ἐφιαῖσιν
 ὅπη ἂν ἐθέλωσι νενευκέναι. συνεπισύρεται δὲ ἕκα-
 στον πρὸς ἑαυτὸ νικῶν τὸ ἕτερον· ἔδὲ γὰρ ἀξία ὧδε
 τὸ πλεον ἀλλὰ δυνάμει τε καὶ ῥοπῇ νενέμηται. ὡσπερ
 ἐπὶ τρυτάνης πολυπλασίγγυς συνεπισπωμένης αἰεὶ
 τῆς ἐπιβριθῆσης πλάσιγγος τὰς κωφοτέρας. καὶ
 ἐκ τιμιωτέρων κατεσκευασμένα ὡσι καὶ φαυλοτέ-
 ρων μετάλλων αἰ πλασίγγυες. ὡσπερ ἔν ἀπὸ αἰσθή-
 σεως τὰς ἀρχὰς ἢ φαντασία παραλαβῆσα, πτερύσ-
 σεται μὲν καὶ μεταωρίζεται, ἐκ ἐκτός δὲ ποιότητων
 τὰς ἑαυτῆς ἐπισημαίνεται ἐνεργείας, ἔτω δὲ καὶ ὁ
 νῆς τῇ διανοίᾳ ἀμεγέθη τε καὶ ἀποια καὶ ἀνείδεα
 τὰ καθ' ἑαυτὸν παραπέμπων, τῷ ἀνελίσσειν τε καὶ
 ἐξετάζειν ταῦτα τὴν διάνοιαν, συνεισέρχεται τι ταύ-
 τη, ὧν μὴ παρέλαβεν, ἐφ' οἷς διανενόηται, μὴ ταῖς
 αὐταῖς ἀπλαῖς ἐπιβολαῖς ἐξικνεμένης τῆς διανοίας
 τῶν νοητῶν ἐφάπτεσθαι· ὡσπερ γὰρ ἀπλαῖς ἐπιβο-
 λαῖς ἢ αἰσθησις ἐφαπτομένη τῶν αἰσθητῶν, τὰς
 ιδέας τῶν τῇ φαντασίᾳ παρακατατίθησιν, ἢ δ'
 ἐπιτίθησιν τε τοῖς αἰσθηθεῖσι, καὶ ἀφαιρεῖται ἀπ' ἂν
 ἐθέλη περισσία δυνάμεως· καὶ πραγμάτων ἔξω
 ἔνια φαντάζεται· ἔτω δὲ καὶ ἡ διάνοια ταῖς σικεί-
 ας τῆ νῆ ἐλάμψει κατὰ τὸν ἐναντίον τῆς φαντα-
 σίας πρὸς αἰσθησιν λόγον, ἐκ ἐκτός τινος ποιᾶς
 ιδέας τὰ νοηθέντα δέχεται. ἀλλ' ὡσπερ τινὰ ἰνδαί-
 ματα τῶν τῆς φαντασίας παθῶν δανεισαμένη, ἐν
 αὐτοῖς σκιαγραφεῖ τὰ τῆ νῆ θεάματα. ἐν τῷ μετα-
 ξὺ δὲ δυοῖν δυάδοιν, τὸ τῆς ψυχῆς δοξασικὸν ἤρη-
 ται, ἐλευθερίαν ἔχον φύσεως ὅπη ἂν ἐθέλη νεύειν,
 ταῖς

δᾶ. Iul. Alex. quoniam ve. sermone necesse habemus, opus
 ro longius quoque progredi sane fuerit —.

ταῖς ἀντιπνοίαις τῶν παρ' ἐκάτερα δυνάμεων συμ-
μετατιθέμενον. νῦν μὲν γὰρ ταῖς ἀπὸ τῆς διανοίας
προηγμέναις κρίσεσι προστίθεται, καὶ δοξάζειν ὀρ-
θῶς ἂν τότε λέγεται. ἐσαῦθις δ' ἐπὶ φαντασίαν καὶ
αἰσθησιν ῥέπυσσα, ταῖς πλάναις τῶν συνεπισύρε-
ται. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τῶν λόγος, ἔ πάνυ τοι προσ-
ῆκων ὧν ὡδε λέγεσθαι, ἤδη καὶ ληγέτω ἰκανῶς τῇ
κοινωνίᾳ τῶ λόγῳ ῥηθεῖς. ἐφεξῆς δ' ἂν εἴη προσῆκον
περὶ τῶν κατ' αὐτὰ παθῶν ἐξαιρεῖν. τῆτο γὰρ
ἡμῖν πρῶτον καὶ τῆς ὑποθέσεως πρόθεσις.

Κεφ. ια' *

Τῆς τοίνυν αἰσθητικῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς τῷ
ψυχικῷ, ὡς εἴρηται, συναπτομένης πνεύματι. τῆ δὲ
δὴ πνεύματος διὰ τῶν οἰκείων αὐτῷ ὀργάνων τὰς
ἐπαφὰς ποιῶντος τῶν αἰσθητῶν, ἦτοι τὸ πρῶτον
εἰκὸς ὄργανον πεπονθέναι, κατὰ τινὰ διάθεσιν ὅθεν
τὸ πνεῦμα πρῶτως φέρεται. ἢ αὐτὸ δὴ τὸ πνεῦμα
ἠλλοιωσθαι, καὶ τῆς συμμετρίας ἐκτετράφθαι. ἢ
τινος τῶν μετὰ τὴν ἀρχὴν ὀργάνων πεπονθότος κατ'
οἴαν δὴ τινὰ δυσκρασίαν, ἢ καὶ τινος ἐπιπροσθῆντος
χυμῶ. καὶ αὐτῆ δ' ἔσθ' ὅτε τῆ αἰσθητικῆς παθόν-
τος, ἔχ ἡττον πῆρωσις αἰσθήσεως γίνεται. καὶ γὰρ
ἐπὶ μὲν ὄψεως, ἀρκτέον γὰρ ἐντεῦθεν, δυσκρασίαν
μὲν τινὰ τῆ ἐγκεφάλῳ πεπονθότος κατ' ἐκεῖνο δὴ
τῆ μέρης, ὅθεν δὴ τὰ ἀποφυσόμενα τῆ ἐγκεφάλῳ
νεῦρα ἐπὶ τῆς ὀφθαλμῶς φέρεται. ἢ τινος κατ' αὐ-
τὰ ἐπιρρύντος χυμῶ, τὸ βλέπειν ἀπολείπει τὸν
κάμνοντα. αὐτῶν δὲ τῶν ὀφθαλμῶν πεπονθότων, ὅσα
μὲν

2. Iul. Alex. recteque et
secundum rationem opinari
dicitur. Mox leg πάνυ τι,

non πάνυ τοι.

* In Verf. Iul. Alex. est

Cap. XII

C

μὲν διὰ πληγὴν ἢ Φύματα συσάντα, τὴν ὄψιν δια-
 λυμαίνεται, τῶν μὲν ἐντὸς ὑγρῶν τε καὶ χιτῶνων
 πεπονθότων, ἔχ' ἤττον ὁ κίνδυνος τῆ προτέρῃ. τῆ
 δ' ἐπιπεφυκότος, ἐκ ἐξ ἀνάγκης, καὶ μάλιστα εἰ μὴ
 τῆς κόρης ἐγγύς συσάη τὸ πάθος. ὑποδραμῆσης δέ
 τινος ἑσίας ἀλλοτρίας τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα, ἢ τι-
 νος οἶον ὑμένος ἐπαναφύεντος, ὑπόχυμα μὲν ἐκεῖνο
 λέγεται, καὶ σχολαίτερον θεραπεύεται. πτερύγιον
 δὲ τὸ ἕτερον, καὶ ῥᾶον θεραπεύομενον. καὶ ταῦτα
 μὲν τὴν ὄψιν λυμαίνεται, τῆ τῆ ὀργάνῃ βλάβη
 ἔνια δὲ τῷ τῆς συμπαθείας λόγῳ συνίσταται, καθά-
 περ καὶ πρὸς τῶν ἐξ ἀναθυμιάσεως λιγνυωδῶν περι-
 τωμάτων ἀπὸ τῆ τῆς γαστρὸς σόματος, δοκεῖ τισι
 πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φέρεσθαι τινα· οἶον κώνωπες,
 ἢ τρίχες, ἢ μυῖαι, ἢ τινα τοιαῦτα, ἐπιπροσθέντων
 δηλονότι τῶν τοιούτων περιττωμάτων, τῷ αὐγοειδεῖ
 πνεύματι. καὶ ταῦτα μὲν τῷ μᾶλλον τε καὶ ἤττον
 γίνεσθαι, καὶ τῷ τῆ τῆ σωματικῆ συναποκαθίσα-
 σθαι ὑγείᾳ, διαγινώσκεται τῷ τῆς συμπαθείας λό-
 γῳ γινόμενα. οἶσθαι δὲ καὶ αὐτὸς ὡς τῷ τοιούτῳ
 πάθει ἀλλῆς καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοιαῦτ' ἄτλα
 ἐνορῶν φαινόμενα, ἐδεδίεις μὲν πρότερον ὡς μὴ ἢ
 ὑπόχυμα, ἄτ' ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις κακείνῃ τῆ πάθους
 σημανομένῃ συμπτώμασι· παρεμύθη δ' ὑφ' ἡμῶν
 τῷ τε συχνὸν ἤδη χρόνον ἐκμετρηθῆναι, διὰ ταχέος
 ἐκείνῃ συνισαμένῃ, καὶ τῷ, ποτὲ μὲν ἄμεινον, ποτὲ
 δὲ φαυλότερόν σε ὧδε διάγειν. χρώματα δὲ πρὸ τῶν
 ὀφθαλμῶν φαίνεται, ὡχρὰ μὲν καὶ ὑπόξανθα ἐπὶ
 τῶν ἰκτεριώντων, ὁποῖα καὶ τὸ πάθος δίδωσιν, ἄτε
 καὶ διὰ τῆ κερατοειδῆς χιτῶνος τῆς χολῆς ἀναχυ-
 θείσης· ὑπέρυθρα δὲ, ἐπὶ τῶν ὑπόσφαγμα πεπον-
 θότων ἐφ' οἷα δὴ τινι πληγῇ αἵματός τινος ὑπορρέυ-
 σαντος, αἷ δὲ δὴ μαρμαρυγῇ δοκῆσι πρὸ τῶν ὀφθαλ-
 μῶν

μῶν φαίνεσθαι, αἵματος ὀργῶντος πρὸς τῶν μυκτήρων φέρεσθαι. τὸ πλεόν δ' ἐπὶ ταῖς διὰ μυκτήρων κριτικαῖς αἰμορροαγίαις τῆτο γίνεται. ὡσπερ καὶ τὰ διάφορα χρώματα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαινόμενα ἐπὶ ταῖς ἀναδρομαῖς τῆς χολῆς φαίνεται. καὶ ἐπισημαίνει τὴν δι' ἐμέτη ταύτης ἐνίοτε ἔκκρισιν. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τῶν λόγος, ἐτέρας ἴσως ἀνάγκης· ἐπεὶ μηδὲ περὶ παθῶν ἡμῖν πρόθεσις παντοίων ἐξαγγέλλειν.

Κεφ. ιβ' *

Ἄκοή δὲ πεπονθέναι δοκεῖ ὡσαύτως τοῖς ὀφθαλμοῖς· ἢ τοι τῆ μέρους ἐκείνου τῆ ἐγκεφάλου κατὰ τινος δυσκрасίαν πεπονθότος, ἢ τῆ ἀκσικῆς νεύρου, ἢ τινος ἀλλοτρίας ἔσσης ἐμφρατῆσεως τὴν τῆ ψυχικῆς πνεύματος δίοδον. καὶ ταῦτα μὲν τὸ πλεόν πῆρωσιν τῆς ἀκοῆς ἐργάζεσθαι πέφυκεν. ἐνοχλεῖσθαι δὲ ἢ ἀκοή εἶωθεν, ἢ τοι χυμῶ τινος ἢ πύκ συσάντος περὶ τὸν ἀκσικὸν πόρον, ἢ τινος παρεισρευέντος ἔξωθεν, ἢ φύματος ἐπιπροσθῆντος. καθαιρόμενα δὲ καὶ ταῦτα καὶ ἐξαγόμενα, τὴν ὑγίειαν τῶ αἰσθητηρίῳ ἀποκαθίστησιν. ἐνίοτε γε μὴν αἰτμῶν φυσιωδῶν τε καὶ παχυτέρων ἀπὸ τε τῆ στομάχου καὶ τῶν λοιπῶν σπλάγχων ἀναγομένων ἐκ διαφορῶν αἰτίων ἔχ ἦτον ἦχοι περὶ τὴν ἀκοὴν συνίσασθαι πεφύκασιν καὶ οἶδε μὲν ἐπιμελείαις μᾶλλον τῆ στομάχου καὶ τῶν λοιπῶν σπλάγχων συναποκαθίστανται, δι' ἀκρίβειαν δ' ἔσθ' ὅτε τῆ αἰσθητηρίῳ ὀργάνῳ, ἦχοι τινες λεπτοὶ δι' ὄχλου τάνθρωπῳ γίνεται ἔχ ὡς τῆς συνίσσεως αὐτῆς αἰτίας ἔσσης ἀξιολόγῳ, ἀλλ' ὡς τῆς

C 2

ἀκρι-

* In Verf. Iulii Alex. est Cap. XIII., quod inde a verbis

ἀκοή δὲ πεπονθέναι pertinet usque ad verba ὁ λόγος ἡμῶν διὰσκευαθήη.

ἀκριβῆς αἰσθήσεως, καὶ τὰς Φαυλοτάτας ἐπαισθαι-
νομένης τῶν ἡχῶν· καὶ τῶν μὲν ἰατρῶν παῖδες παύ-
σιν, ἐκ ἄλλως οἷος τε ἔντας λήξαι, τοῖς κολαστικοῖς
Φαρμάκοις τὸ πολὺ τῆς αἰσθήσεως κολάζοντες·
καθὼς ἂν φαίημεν προϊόντες. ὁσφρήσεως δ' αἰσθη-
τηρῆς πάθη, πρῶτα μὲν ὅσα δι' ἐγκέφαλον καὶ τὰ
ἐκείθεν νεῦρα γίνεται. ὡσπερ δῆτα καὶ ἐπὶ γλώττης.
ἴδια δ' αὐτῶν, ἐκεῖ μὲν δυσωδῶν ἐμπεπλασμένων
χυμῶν ὡς ἐντεῦθεν τοιαύτης ὁσμῆς αἰσθάνεσθαι.
ὡδὲ δὲ παραπλησίων ποιότητων ὧν ἂν αἰσθοῖτο γλώτ-
τα, ἐγκαθημένων χυμῶν. ἦτοι δὲ αὐτῆ περὶ τὰ
αἰσθητήρια ταῦτα πέφυκε συνίσασθαι, ἢ ἐν ἄλλοις
τόποις ἐπισυσάντα, τῷ τῆς συμπαθείας λόγῳ,
ἐχ' ἡττον ἐνοχλεῖν τοῖς αἰσθητηρίοις εἶωθεν. ὅτι δὲ
κοινῶ μὲν λόγῳ πᾶσα δυσκрасία ἢ μόνον πλημμε-
λῶς αἰσθάνεσθαι τὰ αἰσθητήρια δίδωσιν, ἀλλὰ καὶ
φθείρεσθαι ἤδη. ἐχ' ἡκιστα δὲ ἦν τάναντία ἢ δυσ-
κрасία τῆς οἰκειότητος τῆ αἰσθητηρῆς βιάσηται,
καὶ ὡδε δῆλον· μᾶλλον μὲν γὰρ ὑφ' ὑγρότητος ἢ ξη-
ρότητος ἀκοὴ πάσχειν εἶωθε. ξηρότης δὲ μάλιστα,
ἀνιαρὸν γλώττη πάθος· ἐχ' ὡσαύτως τῆς ὑγρότητος
ἐνοχλέσης. καὶ ἄλλα ἄλλαις μᾶλλον τε καὶ ἑἴον
ποιότησι φθείρονται. κοινῆ δὲ πᾶσαι, πάσαις ἐπι-
ταθείσαις. ἀφῆς δὲ πάθη, περὶ ταύτης γὰρ εἰπεῖν
λείπεται, κατὰ μέρος μὲν, νάρκαυ τε καὶ δυσαισθη-
σία καὶ ἀναισθησία γίνονται. ἦτοι διὰ τινος τῶν
νεύρων δυσκрасίας ἢ διακοπῆς ἢ χυμῶν τινῶν ἐπιέρ-
ροαῖς, ὡς τῶν αἰσθητικῶν ὡδὲ πνευμάτων ἀποκλείε-
σθαι τὰς διόδους. διότι δὲ παθεῖν ἀφῆν ἐκ ἔσι, μὴ
καὶ

I. Verba ἢ διακοπῆς prae-
termisit in Versione Latina
Iulius Alexandrinus. reddi-
dit enim locum ita, ob

quasdam nervorum intempe-
raturas, aut humorum deflu-
xus, quod spiritui ita sensi-
li viae intercludantur.

καὶ τῆς κοινῆς παθῆσης αἰσθήσεως. ταύτης ἀνηρη-
 μένης, τίς ἂν ἀφῆς αἰσθησις γένοιτο; ἡ κοινὴ δὲ
 αἰσθησις καταλαμβάνεσθαι πέφυκεν, ἥτοι διὰ ψύ-
 ξιν ἢ ὑγρότητα ἐπικρατήτασαν, ἢ διὰ τινὰς ἐκεῖ
 πε ἐπιρρέυεντας χυμῶς, ὡς αποκλείσασα ἤδη τὴν τῆ
 πνεύματος ἔξοδον. εἰ δὲ καὶ δι' ἀναδόσεις ἀναθυμιά-
 σεων ἀλλοκότων τοιαύτῃά τινα γίνεται, τῷ τῆς συμ-
 παθείας μὲν λόγῳ, ῥᾶον δ' ἀποκαθίσταται βοηθέ-
 μενα. καὶ ἔδεν θαυμαστόν. εἰ γε καὶ τῶν ἡπίων τέ-
 των καὶ ὀσημέρων ἀναφερομένων ἀτμῶν τεγγόντων
 ἤδη καὶ χαλῶντων τὸ τῆς αἰσθήσεως συντεταμένον²
 ἀνίσθητά τε καὶ ἀκίνητα τὰ ζῶα κεῖται, τῷ φυσι-
 κῷ τῆτω πεδηθέντα πάθει τῷ ὑπνω. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ
 αἰσθητηρίων ὀργάνων λόγος, ὡς ἐν βραχεῖ γῆν φᾶ-
 ναί. ἰκανῶς ἂν ἔχοι ὡδε ῥηθεῖς. προσήκει δ' ἐφεξῆς
 ἀναλαμβάνοντας τὸν λόγον, περὶ τῶν κατὰ μέρος³ αὐ-
 τῶν διεξιέναι διαγνώσεων. ἐπεὶ τοίνυν ἥτοι διὰ μὴ
 προσήκεσαν καὶ ἀναλόγως ἔχουσαν διάπλασιν καὶ
 σοικειώδη χυμῶν δυσκрасίαν, καὶ ἔτι δι' ἐπικρατή-
 σασαν δυσκрасίαν ἐκ πλημμελῶς διαίτης,⁴ ἢ χυμῶς
 ἀκμάσαντας, πολλάί τινες περὶ τὴν ἡγεμονικὴν ἐνέρ-
 γειαν αἱ πλημμέλεια ἀναφαίνονται τῶν μὲν διὰ φυ-
 σικὴν τινὰ διάπλασιν πεπονθότων, ἢ τῆς καθ' ἡμᾶς
 τέχνης τὰς βλάβας διορθῆν. τῶν δὲ δι' ἐκ ἀγαθὴν
 τὴν πρώτην σοικείωσιν, σχολῆ γ' ἂν τις μετρίως μα-
 C 3 κρᾶς

2. Versio Iulii Alexan-
 drini Latina habet, ordine
 verborum inuerso, siquidem
 placidioribus his ac quotidia-
 nis vaporibus caput petenti-
 bus, sensusque contentionem
 laxantibus, iamque hume-
 ctam reddentibus.

3. Verba κατὰ μέρος in
 Versione Latina Alexan-
 dri non sunt expressa.

4. Versio Alexandrini
 Latina habet, vel ob culpa-
 tam vitius rationem, omittis
 verbis δι' ἐπικρατήσασαν δυσ-
 κρασίαν.

κρᾶς ἐπικρασίας ἐπιτυχῶν, διορθωθεῖη.⁵ πρόχειρα δὲ τοῖς ἐσκεμμένως μετιῶσι τὴν τέχνην, ὅσα διὰ τε ἐπισυμβᾶσαν δυσκρασίαν καὶ ἐπικρατήσαντας χυμὸς γίνεται. περὶ τῶν τούτων καὶ ἡμῖν ῥητέον καὶ διαληπτέον καθ' ὅσας τρόπους καὶ οἷς εἰκὸς ἐσφάλλουσι ἡμῶν τὰς ψυχικὰς ἐνεργείας. ἐντεῦθεν γὰρ ῥᾶδιον τό, τε διαγινώσκειν καὶ θεραπεύειν ἔσται. ἐπεὶ δὲ αὐτὰ τῷ ψυχικῷ τῷ πνεύματι συμμεταβαλλόμενα φαίνονται, περὶ τῆς πρώτης ῥητέον.

Κεφ. ιγ'

Ὁ ἐν ἐγκέφαλος κατὰ τὰς αὐτῆς κοιλίας τὸ τοῦτον ἀπογεννῶν πνεῦμα κἀκεῖθεν ὡς ἀπὸ πηγῆς τινος τῆτο κατακερματίζων ἐπὶ τε τὰ αἰσθητήρια καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα, ἀξιολόγως μὲν παθῶν, τάχ' ἂν πεφθῆραι τὰ αἰσθητήρια, καθ' ἓν δηλαδὴ τόπον ἄρχεται τὰ τῶν αἰσθητηρίων ἀποφύεσθαι νεῦρα. τῆ πάθος ἐπιγεγονότος. συμβαίνει δὲ τὸ πάθος, ἢ διὰ τινος χυμὸν ἐπιρρέοντα ἐκεῖ, ἢ ψιλὴν δυσκρασίαν. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ συμπαθείας ἄλλων πρωτοπαθῶντων μορίων τὰ τοιαῦτα γίνεται. καὶ τῆς μὲν κοινῆς αἰσθήσεως πάθη, ἀποπληξία καὶ ἐπιληψία, κώματα τε καὶ καταλήψεις κατὰ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον ἐνοχλῶντα τὸν ἄνθρωπον. αἰεὶ δ' ἀλλοτρίας ἐπιρρέσεως ὕλης ταῦτα συνίστασθαι εἶωθε κατὰ τὰς διεξόδους τῆ πνεύματος ὡσεὶ καὶ μειζόνων ὡδε δεῖ τῶν βοηθημάτων, ἐπὶ χαλεπωτέροις τοῖς ἀρρώσιστασι τέμνοντας, λεπτύνοντας, ἀποφράττοντας, καθαιρόντας, ἀντισπῶντας, μετοχετεύοντας. καθὼς ἂν τὸ πάθος καὶ οἱ ἐπικρατῶντες χυμοὶ ὑπαγορεύοιεν. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ κοινῆς αἰσθήσεως. τῶν δὲ κατὰ μέρος

5. Leg. διορθωθεῖη.

ρος αίσθητηρίων, ὀφθαλμὸς μὲν μὴ κατὰ συνήθειαν ὄρων, ἀλλ' ἦτοι λιμώτων ἢ ἀναθολέμενος καὶ ἔκταρατλόμενος, ἢ ὡς δι' ἀχλύος ὄρων· ἢ καὶ προφαίνεσθαι οἱ δοκῶν οἶον μυίας καὶ κώνωπας καὶ τρίχας· ἦτοι δὲ τῆς κεφαλῆς πασχέσης, ἢ μέχρις ὀφθαλμῶν τὰ πάθη ταῦτα διαβαίνοντα φαίνονται, ἢ μόνοις αὐτοῖς τὸ πάθος ἐπιφύεται. καὶ μὲν ἡ κεφαλὴ πρωτοπαθῆ, σκεπτόν ἡμῖν τὰ τῆς διαίτης, καὶ ἐπὶ τὰ μείνον διιοικητέον τὴν πᾶσαν διαίταν, καὶ κείνοις πρώτως ἀποδοτέον τὰ βοηθήματα, οἷς δηλονότι πρώτως ἐνέφυ τὸ πάθος, πῆ μὲν διαίταις, πῆ δὲ φαρμάκοις, ἀποδιδῶσι τὰ δεόντα. καὶ λήμα μὲν ὑγρότητος περιττῆς σύμβολα· ἢν ἀντισπασέον μὲν τοῖς ἐρρένοις, καὶ μετοχευτέον· ἀναξηραντέον δὲ ἄλλως ταῖς δεύσαις διαίταις. ἀχλύες δὲ παχυτέρων ἀναθυμιάσεων ἔκγονα, ὡσπερ ὀρφνώδη τε καὶ πολύχροά τινα προφαίνόμενα δακνωδῶν μᾶλλον χυμῶν. καὶ τὰ μὲν πρώτα μετρίως θερμῶν διαιτημάτων δεῖται· καθαρῶν δὲ καὶ ἀφύσων τροφῶν, καὶ τονῆν ὡδε τὸ τῆς κοιλίας τόμα δεῖ. δακνώδεις δὲ καθαίρονται χυμοὶ προσήκονσι φαρμάκοις· καὶ κατακερασμαῖς τροφαῖς μεταβάλλοντα· ἃ δὲ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν οἶον κώνωπες ἢ τρίχες φαίνονται, τὰ μὲν ὑπόχυσιν προσημαίνοντα, πρὶν ἢ συσαΐη, καθαίρουσι τὸ ὅλον σῶμα φαρμάκοις. καὶ ἔτι τὴν κεφαλὴν βοηθεῖται. μέτρια δὲ, ὅσα ἔκγονα λιγνυδῶν περιττωμάτων ἐπὶ τὰς ὀπτικὰς ἀναδιδόμενων πόρων. καθίσταται δὲ καὶ ταῦτα, ἐπ' εὐχύμοις τε καὶ εὐπέπτοις σιτίοις, καὶ καθαίρεται τοῖς δι' ἀλόης καταποτίοις, καθὰ περὶ τῶν δεόντων ὡδε φαρμάκων, τὸ πᾶν τῆς ὑποθέσεως συμπεράναν-

I. Iul. Alex. quum patiente cerebro; ut mox, Et si quidem primo cerebrum patiat.

τες ἐκθησόμεθα. αἱματώδεσι δὲ ἤδη καὶ ὑποφλεγ-
 γμαίνεσι καὶ δακνωδῶν πάνυ τῶν ἐκρεόντων αἰσθηνο-
 μένοις δακρύων, αἱματός τε κενώσεσι βοηθητέον·
 καὶ τοῖς ἐναντίοις διαιτητέον τῶν ἐπικρατέων χυ-
 μῶν· ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις, τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων
 ἰάματα. ἀκοῆ δ' οἰκεία πάθη, ἤχοι καὶ κωφότητες.
 καὶ κωφότης μὲν ἤδη, διὰ τὸ πρῶτον αἰσθητικὸν νεῦ-
 ρον καὶ τὸ ἐκεῖ τῆ ἐγκεφάλου μέρος ἀπὸ τινος δυσ-
 κρασίας ἢ χυμῶ τινος ἐνοχλήσαντος. ἢ διὰ τινος συ-
 σάντα ὄγκου κατὰ τὸν ἀκαστικὸν πόρον, ἢ τινος ἔσσαν
 ἐμφράττεσαν ἀλλοτριαν. καὶ τὰ μὲν πρῶτα δυσχε-
 ρῶς πάνυ βοηθέμενα φαίνεται· τὰ δεύτερα δὲ, ῥά-
 διον, ἀναιρεμένε τῆ ἐνοχλήσαντος. ἤχοι δὲ, συνίσανται
 μὲν καὶ διὰ μετρίας τινὰς ἐμφράξεις, καὶ ἀλλοτρίας
 ὑγρότητας. ἔχ ἤττον δὲ καὶ κάτωθεν ἀναφερομένων
 τοιούτων ἀτμῶν, οἱ παχεῖς τε καὶ ὀμιχλώδεις καὶ
 δυσδιεξίτητοι ὄντες, διόχλα τῶ αἰσθητηρίῳ γίνονται.
 καὶ τὰς μὲν γεννῶντας τὰ πνεύματα χυμῶς, πῆ μὲν
 καθαίρων, πῆ δὲ καὶ μετακεραννύς διασκεδάσαις ἀν
 καὶ τὰ ἐκεῖ πρὸ συνισάμενα πνεύματα· καὶ ἐν αὐτῇ
 συσῶσιν ἤδη τῇ ἀκοῇ, ἔχ ἤττον τοῖς τοπικοῖς χεῖρη
 Φαρμάκοις, τέμνων καὶ λεπτύνων καὶ ἐκκαθαίρων
 τὰς ἐνοχλῶντας χυμῶς. ἔ δὲ δὲ λανθάνειν ὡς ἐνίοτε
 δριμύτεροί τινες περὶ τὴν ἀκοὴν ἀτμοὶ ἀναδιδόμενοι,
 ἐκ ἀπαξιολόγου ὕλης σφοδρότερον ἐνοχλῶσι τῶ πά-
 σχοντι· λεπτοὶ γὰρ ὄντες καὶ ἰκανῶς δηκτικοί, μᾶλ-
 λον τὸ αἰσθητικὸν διερεθίζουσι νεῦρον· ἔς μὴ ῥαδίως
 ἄλλαις βοηθέμενε διαίταις, ἐνίοτε ναρκωτικοῖς
 Φαρμάκοις τὸ ἀκριβὲς κολάζοντες τῆς αἰσθήσεως,
 θεραπεύομεν. εὐωδῶν δὲ καὶ δυσωδῶν μὴ αἰσθάνε-
 σθαι,

2. γε. βοηθεμέναις. Iul. nasse —. Paulo ante leg.
 Alex quos quum non ex fa- δι' ὄχλα, pro διόχλα.
 cili sit ratione alia sa-

σθα, εὐφραντικῆς τὸ πάθος δυνάμεως. καὶ ἤδε, ποτὲ μὲν κατὰ τὰ λοιπὰ τῶν αἰσθητηρίων διὰ τινὰ δυσκρασίαν τῆ ἐγκεφάλου καὶ ἔμφραξιν τῆ αἰσθητικῆς πνεύματος, ἀπόλλυται· μάλιστα δὲ καὶ ὁσημέρῃ ἐν καταρροϊκοῖς πάθεσι βλέννης τε καὶ κορυζῆς ἐμπιπλασῶν τῆς ἠθμοειδῆς πόρου, ἀφανιζομένην τῶν ἔξωθεν ἀτμῶν τὴν αἴσθησιν βλέπομεν· ὡσπερ αὐτῆς συσπαπέντων τοιούτων χυμῶν δυσωδίας ταῖς εἰσπνοαῖς αἰσθάνονται οἱ κατελημμένοι τῷ πάθει. ἔχῃ τῆον δὲ καὶ τῆ γαστρὶ διεφθορότων ἔντων χυμῶν, ἰχθυώδους καὶ ἰλυώδους καὶ ἀλλοκότου ὀσμῆς αἴσθησις τοῖς ἐαλωκόσι γίνεται. καὶ ταῦτα μὲν μυρίσμασι καὶ ἐρρίνοις ἀποκαθίσταται βοηθούμενα, καθὼς ἂν ἐν οἰκείοις τόποις δηλώσαμεν· τὰ δ' ἄλλοθεν αὐτῆ περὶ τὴν αἴσθησιν παραπέμποντα, καθαιρόμενα συναναιρεῖ καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν αἴσθησιν. γλωττῆα δὲ, σπανιώτατ' ἂν αὐτὴ κατ' αὐτὴν ἔτω διατεθείη, ὡς ἀλλοκότων ποιότητων αἰσθέσθαι. αἰεὶ δὲ τῶν ποιότητων τῶν κατὰ τὸ σῶμα τῆς γαστρὸς χυμῶν, συνεπαισθάνεται τῆ ὑπαλείφοντος αὐτὴν χιτῶνος μέχρις αὐτῆς γαστρὸς διαβαίνοντος. πικρῶν ἔν καὶ ἀλυκῶν, ὀξωδῶν τε καὶ στυφνῶν, καὶ ἔτι γλυκέων λαμβάνει αἴσθησιν. ἔσθ' ὅτε δὲ, καὶ τινος ἀλλοκότου καὶ ἀρρήτου ποιότητος, κατὰ τὰς ποιότητας δηλαδὴ τῶν ἐπὶ σῶματι τῆς γαστρὸς ἐνσκηψάντων χυμῶν, καὶ τέττας μὲν λεπτυντικοῖς καὶ τμητικοῖς καὶ ῥυπτικοῖς φαρμάκοις ἰατέον·⁴ καθὼς ἂν ἕκαστος ὑπαγορεύοι χυμῶν ἐντεῦθεν γὰρ ἂν καὶ αἱ ἀναγόμενα ἀναθυμιάσεις λήξαιεν, αἱ τῆ κεφαλῆ διόχλη γίνεται ἐνίοτε. ἐνίοις μὲν

C 5

γὰρ,

3. Iul. Alex. Illa porro medicamentis discutuntur, quae per nares purgent, odoremque bonum reddant.

4. Iul. Alex. Suntque his remedio medicamenta, quae extenuent, dissecant, abstergant, repurgent. Mox leg. δι' ὄχλη.

γὰρ, ὃ ὤδε συμπάσχει. ἄλλοις δὲ τὸ ἥμισυ. καὶ ἑτέ-
ροις βρέγμα ἢ κρόταφοι· καὶ ταῦτα λήγει καὶ συνα-
ποκαθίσταται ταῖς κατακεράσεσι καὶ καθάρσεσι τῶν
χυμῶν. ἐν πᾶσι δὲ τέτοις προσαγωγῇ χρησέον εὐ-
χύμων τροφῶν. νάρκα δὲ καὶ δυσαισθησίαν, διὰ τε
ψύξεις καὶ ἐμφράξεις τῶν πόρων τῶν αἰσθητικῶν
νεύρων μᾶλλον γίνονται· ἃς ἀναιρετέον, θερμαίνοντας
μὲν τὰ ἐψυγμένα, λεπτύνοντας δὲ τὰς χυμὰς, καὶ
ἀναπεταννύοντας τοῖς ἀποφρακτικοῖς καὶ ἀραιωτικοῖς
τὰς πόρους. ὤδε γὰρ προσήκει μᾶλλον διαίτα λεπτύ-
νυσα. ἐπεὶ δ' αὐτάρκως περὶ διαγνώσεως παθῶν, τῆς
τε κοινῆς αἰσθήσεως καὶ τῶν κατὰ μέρος αἰσθητη-
ρίων εἴρηται βραχυλογεῖν ἐθέλωσιν, ἐφεξῆς ῥητέον
περὶ διαφορᾶς τῶν ἀναφανομένων ἐν ἡμῖν μερῶν τε
καὶ δυνάμεων τῆς ψυχῆς, καὶ ὅπως ἔχι πᾶσι ταυ-
τὰ φαίνεται. ἀλλὰ μικρῶν δεῖν τοῖς κατ' ἀριθμὸν ἀν-
θρώποις ἐπιμερίζονται· ἔτω γὰρ ἂν ὁ λόγος ἀμεινον
διασκευασθεῖη.

Κεφ. ιδ'

Ὡσπερ ἂν ὁ περὶ ἡμᾶς ἔτος αἴη εἰς καὶ ὁ αὐτὸς
ὢν οἰκεία θεωρέμενος ποιότητι, διαφόρως δέχεται
τὰς κατὰ μέρος διαφορὰς, ψυχρότερος, θερμότερος,
ὕγροτερος, ξηρότερος, ἀχλυώδης, διειδῆς, διεφθα-
ρμένος, καὶ ὅτι ἕτερον φαινόμενος· ἔχ ἥττον δὲ ταῦτα
πάσχω καὶ ἀλλοιόμενος, αἴη τε λέγεται καὶ τὰ
αἴερος δεῖ μὴ κατ' ἴσιν δύναμιν. ἔτω καὶ τὸ καθ'
ἡμᾶς τριτὶ σκοπεῖν αἷμα δεῖ, τὰς τοιαύτας μεταβο-
λας δεχόμενον· ἔ μόνον γὰρ κατὰ τὴν πρώτην καὶ φυ-
σικὴν διάπλασιν ψυχροτέρη ἢ θερμοτέρη τῶν συμμέ-
τερη, ἢ ξηροτέρη ἢ ὑγροτέρη, ἢ παχυτέρη ἢ λεπτο-
τέρη

τ. Verba ἢ ξηροτέρη ἢ ὑγρο- non expressit in Versione
τέρη Iulius Alexandrinus Latina. vertit enim, Neque
enim

τέρη γεγονότος, ἐπ' ἐκείνα καὶ τὰς ἔξωθεν ἐπεισά-
 σασ τρεφᾶς ἢ αἰλοιωτικὴ δύναμις καὶ ἐξομοιωτικὴ
 ἐπείγεται μεταβάλλειν· ἀλλὰ καὶ κείνοις χαίρειν τε
 καὶ ἠδεσθαι τῶν σιτίων μᾶλλον πεφύκαμεν, ἃ δὴ
 ἐτοιμότερα κατὰ τὸ ἐν ἡμῖν τοιόνδε ἀπογεννᾶν αἷμα·
 εἰ μὴ τις ἄλογος ἐπισυσᾶσα κατὰ καιρὸν ὄρεξις, ἐπι-
 σκοτεῖ τῇ κατὰ φύσιν ἡμῶν καὶ ἀπλανεῖ τῶν ἀρμο-
 ζόντων ἐρέξει. εἰ δὲ τοσαῦτα διαφορὰ πεφύκασιν
 αἵματος τὴν σύμμετρον ἐκπεφευγυῖα κρᾶσιν, ἀνιέν-
 ται δὲ καὶ ἐπιτείνονται, ἡλικίαις τε καὶ ὥραις, καὶ
 διαίταις, καὶ τοῖς ἐπικρατήσασι χυμοῖς, καὶ τόποι
 δὲ καὶ ἔθνη καὶ μύρια ἕτερα τῆτ' αἰλοῖσσι, πῶς ἔκ' ἂν
 τις οἰηθῆ δικαιῶς, ὡς ἔ' μόνον ἔ' πᾶσι ταῦτ' οὐ τυγχά-
 νει τὸ αἷμα, ἀλλ' ἔδὲ δυοῖν ἐφεξῆς ἀνθρώποιν, ὅ-
 πε γε μὴδὲ ταῦτ' οὐ τῷ αὐτῷ καὶ ἐν τῷ αἰθρῶν ἀν-
 θρώπῳ παραμένει, ὑπὸ συχνῶν αἰτίων μεταβαλλό-
 μενον. εἰ τοίνυν τῆθ' ἔ'τως ἔχει, ἔτι δὲ πολλῶ πλείους
 μεταβολᾶς καὶ αἰλοιώσεις δέχεται κατὰ τε τὴν καρ-
 δίαν αὐτὴν, καὶ τὸ φλεβῶδες τε καὶ ἀρτηριῶδες γέ-
 νος, κατὰ τε αὐτὸ τὸ ὕσατον ἀνιὸν σπλάγχχνον. εἰ-
 κὸς γὰρ καὶ αὐτὰ τὰ σπλάγχχνα μὴ ὁμαλῶς κεκρᾶ-
 σθαι. ἀλλὰ καθ' ἡντινανῶν τῶν δυσκρασιῶν ἐλλείπειν
 ἢ ὑπερβάλλειν. ἔχ' ἡττον δὲ καὶ ὁ κατὰ τὴν διάπλα-
 σιν συντελεῖν πέφυκε λόγος. πάντα δ' ἰκανὰ μετα-
 βαλεῖν καὶ αἰλοῖσθαι κρᾶσιν, πῶς ἔκ' ἂν εἰκότως
 φαίη τις κατὰ τὰς τῆς μεταβολῆς καὶ κρᾶσεως καὶ
 ποιότητος τρόπου καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀπογεννώμενα με-
 ταβεβλήσθαι πνεύματ'· οἷς δὴ πνεύμασιν ὡς ὄργά-
 νοις εἴταν ὀχήμασιν αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις εἴταν ἐνέρ-
 γειαν ἐπιβαίνουσα, μυρία ἡθῆ τε καὶ εἶδη γνώσεων

ἀπο-

enim solum quum — frigi- nuior, fuerit. Paulo ante
 dior moderato sanguis, aut leg. ὁ, τι ἕτερον.
 calidior, aut crassior, aut te-

ἀποτελεῖσιν ἐν ἀνθρώποις· ὡσπερ ἐπὶ πολλῶν τε καὶ ποικίλων αὐλῶν ἐν διαφόροις ἡρμοσμένων ῥυθμοῖς, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἐμπνέον πνεῦμα, κατὰ τὰς εἰρμῆς ἐκείνων, καὶ τὰς δεκτικὰς τῆ πνεύματος ἐπιτηδειότητος, ποικίλα καὶ ἀσύμφωνα πρὸς ἄλληλα τὰ μέλη ἀποδίδωσιν. ἀλλ' ἐνταῦθα δεῖ τινος ἐπισήμην ἔχοντος μουσικῆς τοιαύτης, καὶ καθ' ἃς ἂν ἴδη χορδαῖς τὸ μέλος ὑποσχάζον ἢ ἀντιβαῖνον, ταύταις τὸν ἀναλογηθέντα τόνον χαρίζεσθαι, καὶ μὴ εἶναι τὸν ἐφιστάμενον τοιᾶνθα θαυμαστῶ ὀργάνῳ, ἐκρύθμοις τε καὶ ἀσυμφωνοῖς κεχεῖσθαι μέλεσιν. ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν πρὸς ἡδονὴν ἀποκλίνειν λέγεσθαι τῶν μελῶν κρεόμενα, τὰ δ' αὖ εἰς θυμὸν καὶ πόλεμον διεγείρειν, εἰσι δ' αὖ καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἡμῶν συσρέφει τὴν ψυχὴν καὶ κατανύσσει καὶ ἡμεροῖ προσέχεσαν, τοῖς καθ' ἡμᾶς εἰκότως ἂν τις ταῦτ' ἐναρμόσειε πνεύμασιν. ἃ δὲ καθ' ἡπάρ τε καὶ τὴν καρδίαν καὶ αὐτὸν ἀπογεννάσθαι τὸν ἐγκέφαλον. καὶ περὶ μὲν τῶν καθ' ἡπάρ τε καὶ τὴν καρδίαν γεννωμένων, βραχέος ἡμῖν δεῖ τῆ λόγῃ, τῆ τρίτῃ ἡμῖν πρῆρῃ πεφυκότος. ἐπιμνησθῆναι δ' ἂν εἴη προσῆκον καὶ τῶν τοιᾶτων τῇ τῆ λόγῃ κοινωνία, ἢ ἔχοιεν καὶ ἕτεροι περὶ τέτων εἰδέναί, εἶπερ τις τῆς τέτων μέλει εἰδήσεως, ἀξιολόγῃ μὲν καὶ τῆς κατ' αὐτὰ θεωρίας ἕσης. ἔχ ἡκιστα δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς καθ' ὑγίειαν λυσιτελέσαις διαγνώσεσι τῆ σώματος.

Κεφ. ιε'

Καὶ τοίνυν τῆ φυσικῆ τέτῃ πνεύματος κατὰ τὸ ἡπάρ μὲν πρώτως, ἐφεξῆς δὲ κατὰ τὸ φλεβῶδες ἀποτελεσμένον γένος, τῶ μὲν ἠδόμεθα· καὶ ὀρεγόμεθα τε φυσικῶς ἡμῖν ὀρέξεις, ὀργάνῳ τῆς φυσικῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς ἡμῶν τυγχάνοντι. τέτῳ δὲ καὶ τρεφόμεθα, καὶ ὅμοια γεννώμεν πρώτως, καὶ ἐπι-
κοι-

κοινωνῆ καὶ τὰ λοιπὰ πνεύματα. καὶ αἱ Φυσικαὶ δὲ ὡδε γίνονται δυνάμεις. καὶ ὅ, τι ἂν ἦ κατὰ τὴν τῶν Φυτῶν τελεσιουργόμενον ἐντελέχειαν κατὰ τὴν καθ' ἡπαρ ὁρώμεν ἐπιτελέμενον δύναμιν. ἐπεὶ δ' ὡς εἴρηται, διαφόρως ἡμῶν κέκρατάι τε καὶ πεποίωται τὸ καθ' ἡπαρ ἀποτελέμενον αἷμα δι' αἷς δὴ πρότερον ἐφθήμεν εἰρηκότες αἰτίας, εἰκὸς ἂν εἴη καὶ ἡμῶν τὸ αἷμα συμμεταβάλλεσθαι καὶ ἄλλον ἄλλαις μᾶλλον ὀρέξεσιν ἀλίσκεσθαι, καὶ τοῖσδε μὲν, τοιόνδε ἐφίδεσθαι· ἐκείνοις δ' ἕτερον, καὶ ἄλλον ἄλλαις μᾶλλον ἐγκατάφορον γίνεσθαι πρὸς τὰς ὁποιασῶν ὀρέξεις· ἐντεῦθεν δὲ καὶ πρὸς τὰ πρῶτα καὶ στοιχειώδη ὑλικά αἰτία καὶ τὰ ἐπεισαγόμενα ἐξομοίμενα, χρειῶν ἑ τε καὶ εἰδῶν διαφορὰς ἐμποιεῖ. εἰ δὲ καὶ τὰς καθ' ἡπαρ ἔν τε κράσει καὶ διαπλάσει διαφορὰς σκοποῖης, εὐρύτητάς τε καὶ στενοχωρίας τῆ Φλεβώδους γένεος, πολλὰ ἂν αἰτιάσαιτο τὸ Φυσικὸν τῆτο πνεῦμα ὀρέξει καὶ θρέψει καὶ ὅσα Φυτῶν οἰκῆα χαριζόμενον. μᾶλλον γε μὴν δι' αὐτῆ τῶν ἐπὶ τῆτω Φυσικῶν τῆς ψυχῆς ἡμῶν δυνάμεων ἐνεργασῶν· κὰν μὲν ἐπὶ συμμετρίαν κράσεως τῆτ' ἀγούτο διαίταις ἰσχύον τε καὶ ἀντιβαῖνον τοῖς ἄλλοις φαίνεται πνεύμασι, καὶ μάλιστ' ἦν μὴ καλῶς κἀκῆνα ταῖς διαίταις τε καὶ Φυσικαῖς οἰκονομῆται κράσεσιν. εἰ δ' ἀρρώγημασί τισι καὶ ἐκβεβηκυῖαις διαίταις καὶ δυσκρασίαις καὶ ὁποῖοις δὴ τισι πλημμελήμασιν ἀπειοικὸς καὶ ἔχ' ὡς δεῖ γενναῖται τῆτ' τὸ πνεῦμα ὡς ἀσήμῳ τε καὶ ἀκαλλεῖ ὀχήματι. ἢ κατ' αὐτὸ δὴ τῆς ψυχῆς κεχρημένη δύναμις, καὶ τὰς κατ' αὐτὸ, νωθραῖς καὶ ἀτελεῖς ποιεῖ ἐνεργ-

1. Leg. χροῖῶν. Iul. Alex. diuersas induunt colorum ac specierum differentias.

2. Iul. Alex. actiones quoque per hunc imperfectas se-gnesque edit.

ἐνεργείας. καὶ τῆς μὲν δι' ἀρετῆς ἀμελήσαντι, τὸ πρόσαντες καὶ ἀντιβαῖνον λέλυσαι, νηστεία τε καὶ νή-
 Φοντι λογισμῶ τὸ τεθνηλὸς ἐν ἥπατι πνεῦμα ὑπο-
 μαράναντι μὴ εἰρημένῳ σοι ζῆν ἐν σώματι. οἷς δὲ
 καὶ τῆς μεμέληκεν, ὑγρὰ τε καὶ θερμὴ ἢ προσή-
 κῃσα δίαιτα. εἴ γε καὶ τὸ τεθνηλέναι τοῖς φυτοῖς τῶν
 ἄλλων ποιότητων ταῦτα μᾶλλον αἴτια. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ
 τῆς λόγος ἰκανῶς, ὡς εἴρηται ἐρηθεῖς, ἐπὶ τὸ μετὰ
 τῆτο πνεῦμα μεταβαίνειτω.

Κεφ. 15'

Καὶ τοίνυν ἰκανῶς φλεβὸς ἀποσχισθείσης, καὶ
 ἐπὶ τὴν δεξιάν εἰσδύσης τῆς καρδίας κοιλίαν καὶ τὸ
 ἐν αὐτῇ ἐρευγομένης αἷμα διὰ λεπτῶν τινων συντήρη-
 σεων, ἢ ἐφεξῆς αὐτῇ ἀριστερὰ κοιλία τῆτο δέχεται.
 λεπτότερον μὲν ἑαυτῆ τῆ διυλίσσει οἶον τῆ δια τῶν τρη-
 μάτων γινόμενον. ἐκ ἧττον δὲ καὶ τῆ ἀεικνησία τε
 καὶ θερμῆ τῆ σπλάγχνη. ἀπαξ ἔν ἐκσάν τῆς ἑαυτῆ
 κράσεως, θερμότερον τε ἰκανῶς γεγονὸς καὶ λεπτό-
 τερον. καὶ ἐκ ἕως ὄν ὑγρὸν ὡς πρότερον, καὶ τῆ γεν-
 νῶν τοῦτο πνεῦμα ὁποῖον τὸ πρὸ αὐτῆ ἐξίσαται. καὶ
 ὡσπερ δὴ ἐκεῖ διαφορὰν αἱμάτων ὁ λόγος ἐδίδε δι'
 ὡς δὴ πρότερον εἰπόντες ἐφθήμεν αἰτίας, ἕτω κἄν-
 ταῦθα συνιδεῖν ἕξει διαφόρως μὲν τοῖς πᾶσι κεκρα-
 μένον τῆ σπλάγχνη, διαφόρως δὲ καὶ τῆς κατ' αὐτὰ
 τελείσεως διαπλάσεως, ἐκ αἰεὶ δὲ ταῖς αὐταῖς σχολά-
 ζοντες

3. Iul. Alex. Atque hu-
 ius in te vigor roburque flac-
 cuit, qui virtute te exerceas,
 cibique paucitate, ac ratioci-
 nandi vi sobria, floridum ie-
 cinoris spiritum euandidum
 reddas, vitamque corpori im-

mersam ducere minime insti-
 tueris. Quibus vero studium
 circa hunc est, iis calens
 humectaque victus ratio con-
 venit

1. Iul. Alex. Vena ita-
 que causa diducta.

ζωντος πέψειν, άλλων άλλα νικώντων και βιαζομένων. ει δ' έχ ήττες ή διαφορά κώνταυθα των επί τα λοιπά σπλάγχνα, πώς αν τὸ έντευθεν ζωτικόν γεννώμενον πνεύμα, έν και τὸ αυτὸ τοῖς πασιν ἔσαι, μήτε ταῖς αυταῖς αεί κινήτεσι πάντων τῆς καρδίας κεχημένων, μήθ' ὡσαύτως θυμεμένων τε και δειλιώντων, άλλα καθ' ἄς αν τύχη τριτὶ τὸ πνεύμα ποιωθέν επιτηδειότηας εἰς παθητικὰς τε και ἀλόγους διαθέσεις κινέμενόν τε και ενεργῶν ὑπὸ τῆς επιτραπέισης τῆτο ψυχικῆς δυνάμεως. ὡσπερ έν ἔφημεν έν ήπατι. Φυσικὰς ὀρέξεις τε και δυνάμεις ιδρύσθαι, ἔτω δὴ κώνταυθα δεῖ νοεῖν ἐκείνας τὰς δυνάμεις, ὅσαι δηλαδὴ ζωώδεις τε και ἀλογοι και έν ἀλόγοις ζώοις ἐμφαίνονται. τῆ έν τοῖς πνεύματος κατισχύοντος και μὴ τῆ λογικῆ κατέχειν τὴν ἔσπην αυτῆ ἐξικνημένε ἀλογοι θυμοί τε και δειλία γίνονται, και πάθη διάφορα. ὡσπερ αυθις λύπαι τε και ἀθυμία, εὐθυμία και ἰλαρότητες, και ταυτα μηδενὸς τινος θύραθεν ἔτω διατιθέντος τὸν άνθρωπον. αυτῆ δὲ μόνε ποιάν τινα κατάσασιν εἰς τῆτο ἐσχηκότος τῆ πνεύματος, και μηδεις ἀγνοῶν δημιουργίας λόγους, ὡς ἀπορον τριτὶ παραιτείσθω. ἐκείνο τῆτο προμαθῶν, ὡς τῆ δημιουργῆ ταῖς λογικαῖς ήμῶν ψυχαῖς πολλαῖς τε και ἀξιολόγους ένθέντος δυνάμεις, αυτῶν ἐκάστη κατὰ τὴν εὐπορίαν τε και εὐτονίαν τῆ καθ' αυτὴν ὀργάνε, ενεργῶν πισεύεσθαι. ει δὲ τις λέγειν δίκαια οἶεται τοῖς ἀλόγοις πάθεσιν ἀγόμενος, συνεἰς έντευθεν, ὡς Φυσικαῖς ἀνάγκαις ταυθ' ἔπεσθαι, ὡδὲ μαθῶν πανέσθω τῆς ματαίας οἰήσεως ἀνέγκλητος γὰρ ήν πᾶς ὅσις αυτομολεῖ πρὸς τὰς ἀλόγους ἔσπας,
εἰ

2. γρ. φυσικὰς. At Iulius φυσικὰς. vertit enim, natu-
quoque Alexandrinus legit rales appetitus. recte.

εἰ μή τις ἄνωθεν ἐπισατῶν λόγος, τὰ μὲν ποιεῖν
 πρὸς τρέπετο, τὰ δ' ἀπηγόρευε· νυνὶ δὲ τῆδε τὰ καθ'
 ἡμᾶς διεξάγειν ὡς δεῖ Φύσιν ἔχοντος εἰ τὰ τῆς ἀρ-
 χῆς αὐτῷ ἐπιτρέπομεν, ἐκ ἂν τι τῶν ἀπεικότων
 ἀπαντήσειεν. ἄλλοις δὲ χαριζόμενοι τὰ τῆς ἀρχῆς,
 ὡσπερ αἰσχισον ἀνδράποδον τὸν νῦν περιάγομεν, κα-
 ταγοητευθέντες ἰαλόγοις ὀρέξεσιν. [ὅτι μὲν γὰρ
 ἄλλων ἄλλοι μᾶλλον εὐκατάφοροι πρὸς τὰς ἀλόγους
 ὀργὰς δι' ὀποιασδήποτε κράσεις, καὶ ἐπικρατεῖς
 τῶν ἐν ἡμῖν πνευμάτων, παντὶ δῆλον αὐταῖς αἰσθή-
 σεσι γνωσκόμενον. ὅτι δὲ πάντων ἰχὺ * καθ' αὐτὸν
 ὁ ὑφ' ἡμῶν * νῦν μὲν αὐτῶ τὸ περιὸν τῆ περι τὰλλα
 ἡμῶν ῥοπή, ἴσασιν οἷς πάντα δεύτερα γέγονε τὰ ὑπὸ
 αἰσθησιν * κόπος αὐτῶ τῶ νῦν τὴν οἰκείαν καὶ Φυσικὴν
 ἀνοδον] πεφύκασι δὲ ἄρα αἱ ἐπίμονοι διατριβαὶ τῆς
 ψυχῆς ἐφ' ὅτι ἐν τῶν ἐν ἡμῖν ὀρεκτῶν, ἐκεῖ πρὸς τὴν
 Φυσικὴν πᾶσαν ἀνάγκην ἐφέλκεσθαι, τοιούτῃ τινὸς
 συμβαίνοντος, ὡσπερ ἂν εἰ τις ὑπὸ πλάτῃς ἢ ὑδρωπι-
 κοῖς * Φαρμάκοις καταχρησάμενος, ἐκεῖ πρὸς ῥέπειν
 τῆ ὅλη δίδωσιν ὑλῆ. καὶ ταῦτα λήξας ἔσθ' ὅτε τῆς
 ἐπὶ τῶ τῶν Φαρμάκων σπερδῆς. ὡσεὶ καὶ μὴ τοῖς
 ἐναντίοις χρήσηται, ἐκ ἂν τις ῥαδίως ἐπανασώσασατο
 τὴν ὑγίειαν. καὶ τῶ μὲν ὡς ἐκ παρῶδῃς ῥηθέν, τὰ
 νῦν

3. γρ. καταγοητευθέν ταῖς.
Quae inclusa sunt his signis
 [ ] *quibusdam notha viden-*
tur. Haec in margine ex-
 emplii Parisiensis adscripta
 leguntur. Certe in Versio-
 ne Latina Iulii Alexandrini
 totam illam ῥῆσιν praeter-
 missam esse videmus.

4. Leg. ἰδρωτικοῖς. Iulius

Alexandrinus bene vertit,
si quis alium subducentium
medicamentorum, aut sudo-
rem elicentium, abusu, hoc
ipsum praestet. nam ὑπὸ πλά-
 τα φάρμακα etiam Hippocra-
 ti dicuntur *medicamenta al-*
vum ducentia. Erotianus
 Gloss. Hippocr. ὑπὸ πλάτῃ τῶ
 τὴν κάτω κοιλίαν καθαίροντι· πα-
 ρὰ τὸ ὑπελαύναν εἰρημένον.

νυν ἀφείσθω. εἴη δ' ἄμεινον καὶ περὶ τέττα διανοεῖσθαι τε καὶ διαπραττέσθαι. ἔκ ἀγνοεῖν γε μὴν δεῖ, ὡς κἀνταῦθα ταῖς ἀναλόγοις τῆ σπλάγγων κεχεῖσθαι προσήκει κράσεσι, τῷ βυλομένῳ σώζειν τὰς κατ' αὐτὸ δυνάμεις· τοῖς ἐναντίοις δὲ καθάριεν θερμὸν μὲν γὰρ τῶν ἄλλων μᾶλλον τῆ σπλάγγων· ἠδὲ δὲ καὶ ξηρὸν, καὶ τοιάτοις γέγηθε διαιτήμασι. τοῖς ἐναντίοις δ' ἀπομαραίνεται, καὶ τὸ κατ' αὐτὸ πνεῦμα συμμεταβάλλεται· οἷς δὲ γνωρίσμασιν ἐκάστου φυσικῆ κράσις γνωρίζεται, καὶ ἀφ' ἐτέρων ἔστι μαθεῖν· τὸ γὰρ δὴ καὶ περὶ τέτων διεξιέναι τῷ λόγῳ, εἰς μῆκος ἄγει τὴν πραγματείαν. ἐπεὶ δ' ἰκανῶς καὶ περὶ τέτων εἴρηται, ῥητέον ἤδη καὶ περὶ τῆ σκοπιμότητος τῆς κατ' ἀνθρώπον δημιουργίας, τῆ ψυχικῆ λέγω τέττα καὶ ἡγεμονικῆ πνεύματος. ἐν τέττῳ γὰρ τὰ μέγιστα τε καὶ θαυμαστά τῆς κατ' ἀνθρώπον οἰκονομίας ἐμφαίνεται μυθήρια.

Κεφ. ιζ'

Τῆ τοίνυν ἐγκεφάλου ὑπὸ τῆ κατὰ τὰς φλέβας καὶ ἀρτηρίας τρεφομένου αἵματος, καὶ ταῖς κοιναῖς τε καὶ κατὰ μέρος αὐτῆ ιδιότησι διαφορὰς παντοίας ἐμποιῶντος, τῷ λόγῳ μὲν δήλας, διαφευγέσας δ' ἤδη τὴν αἴσθησιν, εἰκὸς ἂν εἴη οἶεσθαι καὶ τὸ ἐντεῦθεν πνεῦμα μυρίας κατ' αὐτὸ διαφορὰς προβάλλεσθαι ἐν τῷ τῆς ὑγείας τε καὶ ἐνεργείας πλάτει· ἐντεῦθεν γὰρ φρονήσεων διαφορὰ ἐμφαίνονται, ἀγχινοιαί τε καὶ ὀξύτητες, μνήμαί τε καὶ ἀναμνήσεις, καὶ εὐλύπωτοι φαντασιῶν ἐνεργεῖαι· καὶ ὅσα περὶ τὸν ψυχικὸν τέττον διάκοσμον ὁσημέραι φαίνονται ἐνεργέμενα τοῖς ἀνθρώποις. ὡσπερ ἔν ἐπὶ τῶν ἐκτὸς καὶ ἐγκοσμίων τέτων πνευμάτων διαφορὰς ὀρώμεν πλείονας, καὶ ταῦτα μιᾶς τῆς κατ' αὐτὰ τελέσεως ὕλης.

τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν θερμότερα, τὰ δ' αὖ ψυχρότερα
καὶ ὑγρότερα δὲ καὶ ξηρότερα, λεπτότερα τε, καὶ
παχύτερα φαμέν καὶ πολλὰ ἂν πλάτη ἐφ' ἐκάστης
τέτῳ ἴσοις ποιότητος, καὶ ἀξιολόγως δὲ δεῖ χροní-
σαντα ἐν τοῖς ἡμῶν σώμασιν, ἔτω δὲ καὶ περὶ τῆ
ψυχικῆς τέτῃ διανοεῖσθαι πνεύματος, ἀμέλει τὸ καθ'
ἡμᾶς τετὶ πνεῦμα. πλήθει μὲν διαφέρων διαρκεσέ-
ρας δείκνυσι τὰς κατ' αὐτὸ τῆς ψυχῆς ὁποιασδήποτε
ἐνεργείας. τῇ δὲ λεπτότητι, ὀξύτερας τε καὶ διαβα-
τικῶς ἐφ' ἃ ἂν ὀρμήσῃμεν. ὥσπερ τὸ παχύτερον,
σχολαιτέρας καὶ βραδυτέρας δείκνυσι τὰς κατ' αὐτὸ
κινήσεις καὶ θερμότης, μετρία μὲν τις ἐνθάδε μυω-
πίζειν τέτο πέφυκε καὶ διεγείρειν. ἐπιταθεῖσα δὲ,
ὀξύτερον μὲν ἴσως δίδωσιν αὐτὸ κινήθῃναι. ἀσατεῖν
δὲ μᾶλλον καὶ μεταρρέειν ὡδε κακῆϊσε τῇ βιαζομένη
θερμότητι ψύξις δὲ μετρίως μὲν ἐπικρατήσασα τὸ
τόπω τέτω, τασίμης μὲν καὶ βεβηκότας δείκνυσι
ἐν τοῖς πρακτέοις ἔχ ἔτω δ' ὀξείς. ἐπιταθεῖσα δὲ,
νωθρῆς τε καὶ ὑσδιεγέρτης ἐφ' ἃς ἂν πράξεις ἐξορ-
μήσωσιν. ὑγρότης δὲ, μετρία μὲν, εὐτύπωτα τὰ
κατ' αὐτὴν τελέμενα δείκνυσιν. ἐπιταθεῖσα δὲ, διαρ-
ρέοντά τε καὶ ἀφανιζόμενα, ὥσπερ καὶ πὶ ταῖς σφο-
δραῖς ξηρότησιν ἢ γὰρ δὴ μετρία ξηρότης ὡδε, εὐ-
κινήτόν τε καὶ κῆφον τὸ πνεῦμα δείκνυσιν. ἃ δ' ἐν
τοῖς πλάτεσι καὶ συμπλοκαῖς τούτων ποιότητων
ἀναφαίνεται, μακρὸν ἂν εἴη καθ' ἕκαστα διεξιέναι τῷ
λόγῳ, καὶ τὰ μὲν ἐκάστης ἐπικρατήσεως ἐν ἐγκε-
φάλλῳ ποιότητος γνωρίσματα, ἔχεις ἐτέρωθεν μα-
θεῖν τὰς δ' ἀπὸ τῶν συμπλοκῶν τῶν ῥηθειςῶν ποιο-
τήτων ἀναφαινομένας διαφορὰς τῶν φρονήσεων, ἔχεις
καὶ

I. Iul. Alex. excitare hunc et veluti stimulum huic adde-
re solet.

καὶ ἀπὸ τῶν ἐξηθέντων ἤδη τεκμαίρεσθαι. καὶ μετασκευάζειν τε καὶ μετακεραυνῶσαι προσκῆσαι διαίταις τὰ λείποντα. δεῖ γὰρ μὴν ἕκαστον τῶν περὶ τῆτο ἔσπεδακόντων, τὴν καθ' αὐτὸν σκοπήσαντα Φυσικὴν συμμετρίαν, ὅποια τις ἐν ἐγκεφάλῳ ἔνεσι, πρὸς ταύτην καὶ τὴν κατ' αὐτὸν ἀποτείνειν διαίταν, εἰδὸτα ὡς τοῖς μὲν ὁμοίοις διατηρῶνται αἱ κράσεις. κολάζονται δὲ τοῖς ἐναντίοις. ἔδει δὲ λεληθέαι ὡς καὶ τὰς Φυσικὰς τῆ ἐγκεφάλῳ ἐκροῶς αἰεὶ ἀναστρεφῶν προσήκει, ἔμετρίως ἐνοχλῶντων τῶν ὀφειλόντων καθαιρέσθαι ταῖς τῆ πνεύματος προσόδοις. ἔχ' ἦττον δὲ καὶ τὰς ἐφεξῆς λοιπὰς παντὸς τῆ σώματος συνήθεις ἐκκρίσεις. ἐπεὶ καὶ αὐτὰ, ἐνοχλεῖν ἀτρίζουσα πεφύκασιν τῷ πνεύματι. οἷς δὲ καὶ ταῦτα εἰώθε φαρμάκοις βοηθεῖσθαι, προϊόντες ἰδίᾳ γράφομεν. αὐθις δ' ἐπὶ τὰς κατὰ μέρος ψυχικὰς δυνάμεις καὶ τὰ κατ' αὐτὰς πάθη τῷ λόγῳ ἐπανέλθωμεν.

Κεφ. ιη'

Καὶ τοίνυν τῆ καθ' ὃν ἐνεργεῖται ἢ κοινὴ αἴσθησις τόπως πεπονθότος, ἢτοι παντελῆς κατάληψις τῶν αἰσθητηρίων γίνεται, ἢ πλημμελῆς, ἢ διὰ τινας ἐκείπας ἐπιρρέουσας χυμῶς, ἢ ἀναδοθέντας ἀτμῶς. καὶ ταύτη μὲν τῶν λυπῶντων ἢν ἐγχωρῆ καθαιρομένων, ἢ αἴσθησις ἐπανέρχεται. ὡσπερ δὲ τῷ πλήθει καὶ τῇ ποιότητι τῶν ἐνοχλῶντων χυμῶν καὶ ἀτμῶν κατάληψις αἰσθήσεων γίνεται, ἔτσι δὲ δυσαισθησίαι μετρίων ὄντων τῶν λυπῶντων ἀλλ' ὡδε δεῖ τὸν λυπῶντα χυμὸν τεκμαίρομενον, ἀπὸ τε τῶν συνεδρευόντων συμ-

D 2

πτω-

2. γρ. ἐτέρωθεν μαθῶν. Iulius Alexandrinus recte expressit lectionem alteram. vertit, ex relatis iam conicias licet.

πτωμάτων καὶ τῆς προηγησαμένης διαίτης, καὶ τῆς ἡλικίας καὶ ὥρας, καὶ καθόλου κράσεως, τὰ αἰτμίζοντα ἢ ἐπιρρέοντα, κατασέλλειν καὶ κατακεραυνύειν τοῖς ἐναντίοις. καὶ καθαίρειν ὅποτε δεῖ, καθὼς ἐξῆς ἐρῶμεν. καὶ αἰσθήσεις μὲν ἔχει φιλεῖ πάσχεσθαι συνεχῶς ἀνέχεσθαι, σωματώδης οἷον ἕσα τῆς ψυχῆς δύναμις, καὶ μεγίστην κοινωνίαν πρὸς τὸ σῶμα ἔχουσα, ἀμέλει μὴτε ῥαδίως τὴν καταλαμβανομένην ταύτην ἐπανέρχεσθαι, μὴτ' ἐπανερχομένης, πολλάκις τῷ ὑπομένειν. καὶ εἴρηται περὶ ταύτης καὶ πρότερον. αἱ δ' ἐφεξῆς ταύτη μὴ πάνυ τι κοινωνῶσιν τῷ πάχῃ τῷ σώματος, μᾶλλον ταύτης τῶν λυπέων ἀνέχονται. ὥστε μὴδὲ ῥαδίως ὧδε τὸ ζῶον φθείρεσθαι. καὶ μάλιχα ἦν δυσκρασία ἢ ψιλλὴ τὸ ἐνοχλῆν.

Κεφ. ιθ'

Καὶ δὴ τῷ φανταστικῷ πάθος, τὸ μὲν ἤδη κατακυριεύσαν καὶ περισχόν, τὸ μὴ ἐπιγινώσκειν τὴν πάσχοντα, ἃ πολλάκις τεθέανται, αὐτῷ δηλονότι ταῦτα προδιαβιβάσασθαι τῆς κοινῆς αἰσθήσεως. μὴπω δὲ κατακυριεύσαν τὸ πάθος, ὅψε γὰρ τέτῃς ἀναπείθει τὰ συνήθη σφίσι θεάματα ἐπιγινώσκειν. προκαταβολὰ δὲ τῷ πάθῃ καὶ ἄλλως ἔχ' ὑγιῶς τῆς κατὰ τέτο ἐνεργήσεως δυνάμεως, τό, τε τὰ ἡσθηθέντα μὴ ῥαδίως βελομένης ἀνατυπῆν, καὶ τὸ τὰ καθ' ὑπνῶν θεάματα θορυβώδη τε καὶ ἀσυνάρτητα φαίνεσθαι.

1. Iul. Alex. necesse est aliter legerit hunc locum, quum in Versione eius Latina sit, Imaginatricis igitur facultatis affectus, qui quidem iam inualuerit domine-turque, fit, quum qui sic af-

fecti fuerint, quae saepenumero viderint, non agnoscunt: hic scilicet affectus iam dominium exercet, vixque his aliquando persuaseris, ut consueta sibi visa agnoscant.

νεοθαι· ἀλλόκοτά τε καὶ τῶν συνήθων ἀπεσικότα. καὶ ταῦτα μὲν, μολυνομένῃ γίνεται τῷ πνεύματι, ἢτοι δυσκрасία τινί, ἢ διεφθορότων τινῶν ὡς ατμιζόντων χυμῶν. καὶ τὰς μὲν ἐπικρατῶντας χυμῶς, ἔχοις ἂν ἐτέρωθεν μαθεῖν. αἷς δ' ἂν διαίταις, προϊόντος μαθήσῃ τῷ λόγῳ. ἀντιπαράκειται δὲ τῇ φαντασίᾳ, μνήμη, ταμῆιον ἕσα ὧν ἂν αὐτὴ τῆς φαντασίας παραλάβῃ τύπων. πάσχει δὲ καὶ ἡδε, ἢτοι δυσκрасίας καταλαβέσης τινός, ἢ χυμῶ ἐπισκήψαντος. καὶ πάνυ μὲν καταληφθείσης τῆς μνήμης, εἰς ἀμνησίαν χωρεῖσιν ἄνθρωποι, ὧν πάλαι ἐν γνώσει γεγονόασι. μέτρια δ' ἐπὶ μετρίοις πάθεσι γίνονται τὰ συμπύματα. εἰ δὲ τισιν ἔξωθεν τε καὶ ἔσωθεν ερροβόμενός τις περιστάσειν, ἔχῃ ῥαδίως εἰς μνήμην ὧν ἂν δέηται ἔρχεται, τῆς πλεονεκτέσεως ταῦτ' οἷα φροντίδος εἶναι· ὑπεξισαμένης αἰεὶ τῆς ἀσθενεσέρας τῇ ἰσχυροτέρᾳ τῆς ψυχῆς δυνάμεως ἐνεργείᾳ· καθάπερ καὶ πῶς τῶν αἰσθητῶν τέτων ἰδεῖν ἐστὶ συμβαῖνον ἐκνικῶντος τὴν ἐφ' ἕτερα αἰσθησιν τῷ φθάσαντος τῶν κοιλῶντων πρὸς ἑαυτὸν τὴν αἰσθησιν ἐπισπάσασθαι. καὶ μνήμης μὲν παθέσης, ἀπαθῆς ἂν ἔτι τηροῖτο φαντασία. ὡς περ δὴ καὶ φαντασίας παθέσης, ἔτι ἂν τηροῖ μνήμη τὴν ἑαυτῆς ἐνεργείαν. τῷ μεταξὺ δὲ τέτων τόπῳ καταδεδεγμένῃ τὸ πάθος, ἐφ' ᾧ δὴ τὸ λογιστικὸν ἡμῶν ιδρύσθαι φασὶν, ἔκ' ἂν καὶ ταῦτα ἔξω τῆς συμπαθείας γένοιτο. ὡς περ γὰρ τινος ἐπόπτῃ καὶ διεξαγωγέως τῷ λογιστικῷ ἐπὶ τὰς μετ' αὐτὸ τελῶντος δυνάμεις, αὐτῷ μὲν ἀπαθῆς ὄντος, αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἔξωθεν τὰ τῶν λοιπῶν πάθη ῥαδίον γνωρίζεται. αὐτῷ δὲ πεπονθότος, ἢτε μνήμη καὶ ἡ φαντασία ἀπόλωλεν. ἐνθα γὰρ ὁ πρύτανις ἐστὶν ὁ πεπονθώς, πῶς οἶει τὰς ὑπ' αὐτὸν διοικητὰς διατεθεῖσθαι; ἐνός δὲ μόνῃ τέτων πεπονθότος, εἰκὸς

τὸν πρῦτανιν ὑγαιίνοντα ταῖς ἄλλῃς κεχεῖσθαι δυνάμεσι. καὶ ταῦτα μὲν, ὡς εἴρηται, χυμοῖς ἢ τοῖς ἐξ αὐτῶν ἀτμοῖς πάσχειν εἴωθεν ἃ δεῖ μετακεραυνύντας καὶ καθαίροντας, τὸ ἀσφαλὲς τοῖς κάμνεσιν ἔτω χαρίζεσθαι.

ΚεΦ. κ'

Περὶ δὲ τῆς δοξαστικῆς τῆς ψυχῆς καὶ ἔτι τῆς διανοητικῆς, ἀπορεῖν εἰκὸς πῶς ποτε καὶ ταῦτα πάσχει, μήτ' οἰκείας ἕδρας αὐτοῖς ἀποδιδομένης τῷ λόγῳ, μήθ' ἔτω κοινωνῆσι τῆς ὕλης· τὸ μὲν γὰρ φανταστικὸν τὸν ἔμπροσθεν εἴληχε τόπον. μνήμη δὲ γε, τὸν ἀντικείμενον. ὡσπερ αὖ τὸν μεταξὺ τῶν, τὸ λογικὸν τῆς ψυχῆς. δόξης δὲ καὶ διανοίας ἀγνοῦμεν τὸν τόπον. ἢ δῆλον ὡς ταῖς μὲν ἢ ψυχὴ τῶν δυνάμεων, καθ' αὐτὴν ἔσα κέχρηται καὶ ἐνεργεῖ· ταῖς δ' αὖ ἐπικοινωνῆσα τῆς σώματος. καὶ ὁπόταν μὲν ἢ τὰς ἀπ' αἰσθήσεως τε καὶ φαντασίας ἀναλεξαμένη ἐνεργείας ἢ, μηδεμιᾶς τινος ἔσης βλάβης τῷ ᾧ συνάπτεται πνεύματι, ἔδεν τι δέος ἐπισημαίνει τὰνθρώπῳ. ἐπειδὴν δ' ἦτοι χρωσθῆναι ἢ ψυχθῆναι ἢ ξηρανθῆναι ἢ ἄλλῳς πῶς ἀλλοιωθῆναι τέτω συμβῆ, αὐτῇ μὲν ἔπω καθ' αὐτὴν πάσχει. φθάνει δ' ὑποσημαίνεσα τοῖς αἰσθητοῖς τὰ δόξαντα παραδειγματίζεσα· ἃ γὰρ ἂν τύχη παραδεξαμένη, τὴν ἀρχὴν ἀπ' αἰσθήσεως εἴληχότα, ταῦτ' αἴεσθαι δίδωσι τὸν κάμνοντα πάσχειν. ξηρότητος μὲν γὰρ καταλαβέσης, ὡς ὀσφρακινός τις ὢν, δέδοικε προσβαλεῖν τινι σκληροτέρῳ, ὡς μὴ προσαραχθεῖη. ἔσθ' ὅτε δὲ φεύγει τὸ ὕδωρ ἀγνοούμενον ἤδη τῆς ὕγρῆς τὰνθρώπῳ, τῆς σφοδρᾶς τῆς πνεύματος ξηρότητι. καθάπερ ἐπὶ τῶν

ὑδρο-

γ. Leg. ἀντί. Iul. Alex. ipsa quidem nondum per se patitur.

ὑδροφοβικῶν ἰδεῖν ἔστιν. ὑγρότης δὲ πλημμυρέσης, δέδοικέ τις διὰ τῶν καὶ γεφυρῶν χωρεῖν ἄλλως μηδὲν τι πάσχων κακόν· ψύξεως δὲ, τὸ πάντας φεύγειν καὶ δειλαίνειν πρὸς τὰς ἀπανθήσεις. τὸ δ' ἐξορμᾶν καὶ ἀλλεσθαι καὶ ἀσατεῖν, θερμότητος δακνώδους. καθ' ὅσον δ' ἂν καὶ αἰδε αἰ ποιότητες ἀπὸ χειρόνων καὶ ἐπὶ μᾶλλον διεφθορότων χυμῶν συνίστανται, τό, τε πνεῦμα χειρόνως πάσχει, καὶ ἡ κατ' αὐτὸ δόξαστικὴ τῆς ψυχῆς δύναμις. τοπώτερα² δίδωσιν οἴεσθαι. καὶ σχολῆ γ' ἂν εἴτις ὀρθῶς³ κρίνειν ἀλῆς ὡς καλῶς ἢ δόξα οἶται. ἀπὸ παθῶν γὰρ τινῶν κατὰ τὸ σῶμα συστάντων, ψευδεῖς τινὰς παραλαβῆσα προτάσεις ἢ δόξα, ἀπάτην συμπεραίνει τῶν θρώπων. καὶ σχολῆ γ' ἂν τις διακρίνει τὰς ἀπάτας περιεστία⁴ συνέσεως. καθὰ φασὶ καὶ τὸν εἰπόντα Φιλόσοφον,⁵ τί κοινὸν κύνι καὶ βαλανεῖω; ἐκ τῶν εἰκότων τετλί συλλογισάμενον· καὶ τῷ ὑδροφοβικῷ ἀπαλλαγέντα νοσήματος, θερμοῖς χρῆσάμενον ὕδασι κατὰ κεφαλῆς καὶ τῷ λοιπῷ σώματι. σύ τε αὐτὸς οἶσθα, ὡς ἐναγχος αὐτὸς σαυτῷ μᾶλλον ἐπὶ ταῖς τυχεύσαις ταραττόμενος οἶσθα προφάσειν, ἐκέτι ἡδὺς καὶ εὐπρόσιτος ὢν, καθὰ δὴ τὸν ἀπαντα διελέκεις

D 4

χρό-

2. Leg. ἀτοπώτερα. Iul. Alex. *absurda magis.*

3. Leg. ἐκ ὀρθῶς. Iul. Alex. *Quod si quis prave diiudicat.*

4. Leg. περιεστία. Iul. Alex. *sapientiae eximiae beneficio.*

5. Hic philosophus quis fuisset, nesciebam. Hydrophobiae enim morbum, anti-

quissimis medicis incognitum, innotuisse demum Asclepiadis faeculo, hoc est, Pompeii M. temporibus, auctor est Plutarchus Probl. Symposi. 8, 9. Vid. Hier. Mercurialis Varr. Lectt. I, 2. Omnium copiosissime de eius natura et curatione exposuit Caelius Aurelianus in de Morbis acutis et chronicis 3, 9 — 16.

χρόνον. καὶ τὴν αἰτίαν ἐζητεῖς. φλέβα δὲ τεμῶν δι-
 ὅ κατήπειγε τότε πάθος, ἐπεὶ διεφθορὸς αἷμα τε-
 θεάσαι, ἢ τὴν αἰτίαν ἐμάνθανες. καὶ κοινὸν ἡμῖν
 ἐποιᾷ τὸν λόγον καὶ τῷδ' ἕνεκα ἐκ ἐλίγα, ὡς οἶσθα,
 διειλέγμεθα. καὶ τὸ μάλιστ' αὖ σε πείσαν, τῷτ' οἶμα
 ἀξιῶσαί με τῷτ' ἵνα τὸ βιβλίον ἐκδῶνά σοι, ἃ τε πε-
 ριόντος τῷ ἀξιῶματος, ὡς ταῖς τῷ σώματος κράσε-
 σι, τὰ τῆς ψυχῆς ἤδη συμμετατίθεται· ἐκ αὐτῆς
 δηλονότι κατὰ τὴν ἑαυτῆς ἀλλοιομένης ἕσταν, ἀλλὰ
 ταῖς ἐξ αὐτῆς μάλλον εἰς τὸ σῶμα δυνάμεσι γνωρι-
 ζομένης τῆς ποιᾶς ἡμῶν κατὰ τῆς χυμῶν καταστά-
 σεως. εἰ δὲ δυοῖν ἀνθελκόντων, νῦν δηλαδὴ καὶ κρά-
 σεως, ἐφ' ὃ ἀν' ἔροιομεν καὶ τὸ λοιπὸν συνεφέλκε-
 ται, ἐκ ἀναρῆι τὸν λόγον τῷτ' ἵνα τῆς κράσεως· τῷ γάρ
 τοι χρόνῳ, εἰκὸς τὴν κράσιν συμμεταβάλλεσθαι τῇ
 ἀμείνονι βιαζομένην ἔξει. ὡσπερ αὐθις καὶ τάναν-
 τία ταῖς ἀντικειμέναις ἑσπᾶσι γίνεται. καὶ τὸν μὲν
 περὶ ἡθῶν μεταβαλλομένων ταῖς τῷ σώματος κρά-
 σεσι λόγον, ἔ πάνυ τοι ὧδε προσήκοντα λέγεσθαι,
 ἐν ἄλλῃ σκέψει ἀποταμιεύεσθαι ἀμείνον. εἴη δ' ἂν
 ποτε ἰδίᾳ περὶ τε ψυχῆς καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἡθῶν
 φᾶναι, ἔτι τε ἐνεργειῶν καὶ κοινωνιῶν πρὸς τε τὸν αἰ-
 σθητὸν καὶ νοητὸν διάκοσμον. τὸ δὲ νῦν ἔχον, ἐς ἄλ-
 λο τείνοντος τῷ σκοπῷ, ἐκείνῳ καὶ τὸν λόγον ἀπο-
 δοτέον. ἀλλ' ἐπειδὴ πέρας τῆς κατ' αὐτὸν προθέσεως
 εἰλήφει ὁ λόγος, ἱκανόν τε μέτρον αὐτῷ περιεθήκα-
 μεν, καὶ ὅσον εἰκὸς ἦν ἐς θεωρίαν καὶ λογικὴν ἐπί-
 σκεψιν τῷ λόγῳ ἐνδιετρίψαμεν, ὧδέ πη καὶ κατα-
 παύσωμεν τῷ μετὰ τῷτ' ἵνα δὲ λόγῳ προσαποδώ-
 σομεν, ὅσον ἐς τε δίκαιαν καὶ φαρμακείαν προσήκει,
 ὡς ἂν τῇ κατ' αὐτὸν ἀγόμενοι ὅ ὑφηγήσει, τὴν δ'
 ὑγίειαν

6. Leg. ἀγόμενος. Iul. enim διατηροῖς. Etiam pau-
 Alex. deductus. sequitur lo ante leg. πάνυ τι.

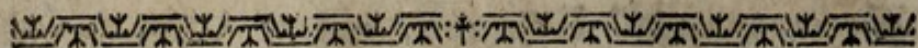

ὑγίειαν ἀκραιφνή διατηροίης, καὶ τὸ ψυχικόν σοι
 πνεῦμα διαυγέστερόν τε καὶ λεπτότερον ἤ. καὶ ταῖς
 κατ' αὐτὸ ἐμφάσεις ἀπὸ τῆς νῆς προηγμένας, ἀκραι-
 φνεσέρας δεχόμενος καὶ μέχρις ἡμῶν τὰ μείνω δια-
 βιβάζοις θεάματα· ἵν' ὡσπερ τῶν ἄλλων σὲ καλῶν,
 ἔγω καὶ τῆς κατὰ σε κοινωνήσωμεν θεωρίας. καὶ ταῦ-
 τα μὲν ἄγοιτο κατὰ τὸ τῷ θεῷ δοκῆν ἐπὶ τὰ μείνον.
 ἡμῖν δ' εἴη ταῖς σαῖς ἀγομένοις εὐχαῖς, ὅψέ ποτε
 καὶ περὶ τοιαύτην ἀσχοληθῆναι ἐπίσκεψιν. τὸ γὰρ
 νῦν ἔχον, πλεονεκτεῖν δοκῆσιν αἷ ἐπ' ἄλλας ἐσοπαί
 τῶν ψυχικῶν δυνάμεων. θεῖς δ' ἐπιπνεύσαντος πνεύ-
 ματος, πείθομαι ῥᾶσα μετασκευασθήσεσθαι τὸ
 πρόσυλον τῆτο καὶ χαμερπές ἡμῶν φρόνημα. καὶ
 τὸν νῆν ἡμῶν μεταωρισθήσεσθαι, καὶ ἐφέψεσθαι
 σοι χειραγωγέμενον.

Τέλος τῆς α'. λόγου.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ
 ΕΝ ΤΩ ΔΕΥΤΕΡΩ ΛΟΓΩ ΤΩ
 ΠΕΡΙ
 ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΩΝ
 ΤΟΥ ΨΥΧΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ
 ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤ' ΑΥΤΟ
 ΔΙΑΙΤΗΣ. *

α'. Περὶ τῶν κατὰ τὴν πέψιν παθῶν.¹

β'. Περὶ διαγνώσεως τῶν κατὰ τὴν γαστέρα²
 πλεονασάντων χυμῶν.

γ'. Περὶ τῶν κατὰ τὸ αἷμα παθῶν.³

δ'. Περὶ διαφορᾶς⁴ ποιότητων καὶ τῶν κατ' αὐτὰς
 δυνάμεων.

ε'. Περὶ

* Iul. Alex. *Aetuarii, Zachariae filii, de spiritus animalis nutritione liber, ad eundem Iosephum Racendytam. Praefatio.* Summa cuiusque Capituli etiam huius libri praemissa est ipsis Capitulis in Versione Latina eiusdem Alexandrini.

πλεονασάντων inferit verba καὶ τὰ σπλάγχνα. Sed Versio Latina Alexandrini habet, ut noster Codex, de dignotione humorum in ventriculo redundantium.

3. Sic etiam Iul. Alex. *de affectibus sanguinis.* Sed Paris. περὶ τῶν κατὰ τὸ αἷμα μεταβολῶν καὶ τῶν ἐξ αὐτῆ παθῶν.

1. Paris. πέψιν γινόμενων παθῶν.

2. Paris. inter γαστέρα et

4. Iul. Alex. *de differentiis.*

- ε'. Περὶ σιτωδῶν τροφῶν καὶ ὀσπρίων, καὶ τῆς κατ' αὐτὰ διαφορᾶς.
- ς'. Περὶ λαχάνων καὶ ὀπωρῶν, ⁵ καὶ τῆς κατ' αὐτὰ διαφορᾶς.
- ζ. Περὶ ζώων χειρσαίων καὶ ἐνύδρων καὶ πτηνῶν καὶ τῆς κατ' αὐτὰ διαφορᾶς. ⁶
- η'. Περὶ οἴνου, ὕδατος, γάλακτος, ὠῶν, μέλιτος, ἐλαίου, σειραίου, ἔξου, ὀμφακίου, χύλου, ῥοιῶν, καὶ ἀλῶν, καὶ τῆς κατ' αὐτὰ διαφορᾶς. ⁷
- θ'. Περὶ τῶν ποσῶν τῶν τροφῶν.
- ι'. Περὶ τῶν εἰς δις βρωτέων τῆς ἡμέρας, εἰ ⁸ μή.
- ια'. Περὶ ὕπνων, γυμνασίων, καὶ λυτρῶν.
- ιβ'. Περὶ τῶν ἐναρχομένων ⁹ νοσεῖν διὰ τινὰ πλημμελήματα, καὶ τῆς κατ' αὐτὰ ¹⁰ διαίτης.
- ιγ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ἔξου ¹¹ ἐπισκέψεως.
- ιδ'. Περὶ διαχωρημάτων διαγνώσεως. ¹²

ιε'. Πε-

5. Paris. καὶ ὀσπρίων. Sed Iul. Alex. et autumnalibus fructibus, vt noster Codex.

6. Iul. Alex. de animalibus terrestribus, aquatilibus, volatilibus, horumque differentiis.

7. Paris. περὶ οἴνου καὶ ὕδατος καὶ γάλακτος καὶ ὠῶν καὶ μέλιτος, καὶ ἐλαίου, καὶ τῶν λοιπῶν ἐν προσοφίματος ἢ δὲ προσφερομένων, καὶ τῆς κατ' αὐτὰ διαφορᾶς. Sed Iulii Alexan-

drini Versio Latina, vt noster Codex, De vino, aqua, lacte, ouis, melle, oleo, saro, aceto, uuae immaturae succo, Punicis malis, et sale, deque eorum differentiis.

8. Leg. ἡ e Paris.

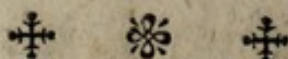
9. Paris. ἀρχομένων.

10. Leg. αὐτὸς e Paris. et Vers. Lat. Iul. Alexandrini.

11. Leg. ἔξου e Paris.

12. Paris. περὶ τῆς ἐκ τῶν διαχωρημάτων διαγνώσεως. Sed Iul.

14. Περὶ τῆς ἐκ τῶν σφυγμῶν διαγνώσεως.

15. Περὶ Φορᾶς καὶ ἐπισχέσεως τῶν Φυσικῶν τε καὶ
συνήθων ἐκκρίσεων. ¹³

16. Περὶ τῆς πῶς ἂν ἕκαστον τῶν πνευμάτων ¹⁴ ἐπιδι-
δοίη, ἐκ τῆς προκειμένης μεθόδου, καὶ μάλιστα τὸ
ψυχικὸν πνεῦμα. ¹⁵

Iul. Alex. de dignotione ex-
crementorum alui.

13. Paris. κρίσεων. Iul.
Alex. excretionum.

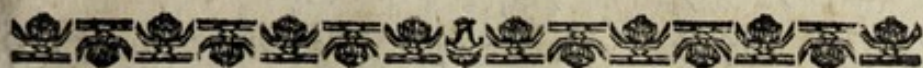
14. Paris. τῶν προῤῥηθέν-

των πνευμάτων. Sed Iul. Alex.
quomodo spiritus unusquisque
ex propria methodo adangeat-
tur, praesertim vero animalis.

15. Scrib. πνεῦμα.

ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΥ

ΠΕΡΙ

ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΩΝ ΤΟΥ
ΨΥΧΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΚΑΤ' ΑΥΤΟ
ΔΙΑΙΤΗΣ

Λ Ο Γ Ο Σ Β *

Ποῖόν' τι ἐν ταῖς κατὰ τὸν βίον ἡμῶν χρήσεσι προ-
διανοόμενοι δρώμεν, πρῶτον μὲν διανοίᾳ τὰ δεόν-
τα συλλογισζόμενοι, καὶ τὰς λόγους τέλων καὶ τὰς αἰ-
τίας ἐξευρίσκοντες, εἶθ' ἔτιω² τὰς εἰκόνας τέλων τῇ
Φαντασίᾳ διαγράφοντες, ὅψέ ποτε τοῖς ἔργοις ἐπι-
χειρῶμεν· μηδὲ γάρ³ ἄλλως οἶον τ' ἐστὶ, δεόντως
προαχθῆναι τὰ ἐγχειρῶμενα· τοιῦτόν τι κἀνταῦθα⁴
δεῖ διαπράξασθαι. τῷ γὰρ δὴ λόγῳ περὶ τὴν ἐνιστα-
μένην ὑπόθεσιν μεθόδως ἐξευρηκότος, διὰ τίνος
ψυχὴ συνάπτεται τῷ σώματι,⁵ καὶ ὅπως δι'
αὐτῆ

* Hunc Indicem retinui-
mus e Paris.

1. Paris. Ὅποιον.

2. Paris. ἔτιως. *

3. Paris. μὴ γάρ. Sed
Versio Latina Iul. Alex.
Neque enim fieri aliter potest.
recte.

4. Paris. κἀνταῦθα.

5. Paris. τῷ γὰρ δὴ λόγῳ
ταῖς περὶ τὴν ἐνιστ. ὑπόθ. μεθό-
δοις ἐξευρηκότες διὰ τίνων ψυχὴ

συνάπτεται σώματι. Iulius
Alexandrinus, *Quum enim
sermo via ac ratione prae-
senti materiae accommodis,
inuenerit, quonam medio ani-
ma corporibus adaptatur.*
Legit igitur ipse quoque
μεθόδοις recte: etiam ταῖς
σώμασι. At sic mox pro δι'
αὐτῆ legere etiam δι' αὐτῶν
debebat: sed vertit per
hoc.

αὐτῶν⁶ τὰς καὶ αὐτὴν⁷ ἡμῖν ἐνεργείας ἐνήσι, καὶ
 ὧν σφαλόντων οὐκ ἀκριβεῖς ἡμῖν ἀποδίδονται αἱ ἐνεργείαι,⁸
 λοιπὸν προσήκει σκέψασθαι, αἷς τισι κεχρησθαι δέον⁹ διαίταις, καὶ δι' ὧν Φαρμάκων τὰ
 πεπονθότα ἰῶτο ἂν τις. Ἔγω γὰρ προβάσθης τῆς ὑποθέσεως τέλος ἂν αἴσιον ἢ κατ' αὐτὴν ὑπέθεσις σχοίη.
 Ἐπεὶ τοίνυν, ὡς καὶ πρότερον εἴρηται, κατὰ τὰς πέψεις τὲ καὶ τὰς τῶν¹⁰ χυμῶν ἐπικρατείας, ὁ λόγος οἶδε καὶ τὸ ἐν ἡμῖν πνεῦμα συμμεταβαλλόμενον, σκεπτόμενον, ὅπως ἂν αἴτε πέψεις γίνωντο¹¹ κατὰ λόγον. καὶ αἱ τῶν χυμῶν κολάζουσι ἀμετρίαι. Ἔγω γὰρ πρὸς τῇ τῷ πνεύματος καθαρότητι, συμπαρομαρτοίη ἂν καὶ ἡ τῷ ὅλα ὑγεία σώματος.¹²

Κεφ. α'

Περὶ τῶν κατὰ τὴν πέψιν παθῶν. *

Καὶ¹ ἀπεψία μὲν γίνονται,² ἢτοι τῷ ποσῷ βαρύνουσα³ τὴν κοιλίαν, ἢ τῇ ποιότητι ἐπικρατεῖσα,⁴ ἢ αὐτῇ⁵ τῇ τῶν τροφῶν ιδιότητι, ἢ χυμῶν ἀλλοκώτων ἐγκαθημένων τῷ σώματι⁶ τῆς γαστρὸς, ἢ συνήθων

6. Paris. αὐτῶν. At praecedit τῷ σώματι.

7. Leg. αὐτὴν e Paris.

8. Paris. ἐνεργεῖαι.

9. Paris. δέον κεχρησθαι.

10. Paris. καὶ τῶν.

11. Paris. γίνονται.

12. Paris. σώματος, ἀκόσ. non placet: neque Iulius Alexandrinus expressit in sua Versione verbum ἀκόσ.

* In exemplo Parisiensi absunt tituli Capitum, quorum numeri tantum in mar-

ginibus notati sunt, ut in libro superiore.

1. καὶ abest a Paris. male.

2. Paris. γινόμενοι.

3. Paris. τῷ ποσῷ τῶν τροφῶν βαρυνουσῶν. At Iul. Alex. tum quaecunque ventriculorum quantitate degrauant, tum se qua qualitate redundarint.

4. Paris. ἐπικρατεῖσων.

5. Leg. αὐτῇ e Paris.

6. Paris. σώματι sed marg.

γρ. σώματι quae certe est vera lectio. Iul. Alex. tamen, ventriculi corpus.

θων γυμνασίων, ἢ ἐκκρίσεων ἐπισχημένων, ἢ τινὸς παραπλησίε ἐμποδῶν προσισαμένε τῇ ἀλλοιωτικῇ δυνάμει. καὶ τὰ μὲν τῷ ποσῷ λυπῶνται, πρόδηλον καὶ τὴν αἰτίαν ἔχει, ἐκνικωμένε τῷ πέπτοντος⁸ θερμῷ, τῇ ποσότητι τῆς ὑπ' αὐτῷ πεπτομένης⁹ τροφῆς. Θεραπεία δὲ, τὸ παλινδρομῆσαι εἰς τῆλαττον τῷ ποσῷ τῆς τροφῆς, καὶ θερμοῖς μετρίως προσάραμασι καὶ τονωτικοῖς, ἐπαναλαβεῖν καμῶσαν¹⁰ τὴν δύναμιν. τὰ δὲ τῇ ποιότητι ἀδικῶνται ἐστίν, ὅσα¹¹ σφοδρότερον ἢ ψύχει ἢ θερμαίνει, ἢ ἄλλως λυπεῖ τὴν γαστέρα. ἢ γὰρ κατὰ φύσιν πέψις, μετρία ἐνεργεῖται θερμότητι καὶ ὑγρότητι. ἂν δὲ γε αὐτῶν αἱ ποιότητες κολάζονται¹² ἢ ἐπιτείνωνται, εἰκὸς ἐνταῦθα τὴν πέψιν διαμαρτάνειν.

ΚεΦ. β'

Περὶ διαγνώσεως τῶν κατὰ τὴν γαστέρα πλεονασάντων χυμῶν.

Καὶ ἐκάστη μὲν Φυσικὴ κρᾶσις γαστρὸς οἰκείοις γέγηθε διαιτήμασι, τοῖς δ' ἐναντίοις κολάζεται, παθῶσα δὲ τινα δυσκρασίαν, τοῖς ἐναντίοις ἐπανασώζει τὴν δύναμιν. καὶ μὲν ἐπὶ πολὺ καὶ πλέον δηλαδὴ τῷ συνήθεε χρόνε τῇ γαστρὶ τὰ σιτία ἐνδιατρίψη καὶ βαρύνη ταύτην, ἐρυγὰ τε ὥσι τινὲς ὀξώδεις, ἢ

7. Leg. ἐπεσχημένων e Paris.

8. Paris. πέπτοντος. Iul. Alex. concoquens calor.

9. Paris. πεπτομένης. Iul. Alex. concoquendi a se alimentum.

10. Paris. ἐπαναλαβεῖν, καμῶσαν.

11. Paris. ἀδικῶντα, ἐστὶν ὅσα.

12. Leg. καλῶνται e Paris. Iulius Alex. Quod si qualitates hae, aut excedant, aut remittantur.

1. Paris. addit, ἢ γαστῆρ' vt Iul. Alex. Versio Latina, mala autem temperatura si afficiatur ventriculus.

2. Paris. καὶ.

καὶ αὐτὴν ἀπλὴν³ τὴν τῶν σιγίων ποιότητα ὑπεμφαίνωσι,⁴ πάρεξ ὅποιασθν ἐτέρας ποιότητος ἢ ψύξιν ἐπικρατεῖν ὡδε φασί. ἰλίγγυς δὲ ταράττοντος, καὶ συχῶν ἀναβραττομένων πτυσμάτων, μεθ' ὑγρότητος ταύτην ὀρίζομεν εἶναι. ξηρότητος δὲ ἐν τῇ γλώττῃ ἔσσης, καὶ ἐπιθυμίας ποτὶ μετὰ τινος αὐχμῆ καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ξηρότης τὸ ἐπικρατεῖν ἐνταῦθα. καὶ ὡδε μὲν τοῖς ἐναντίοις ἰάση τὴν δυσκρασίαν. θερμότητος δὲ ἐπικρατεῖσης, ἔσθ' ὅτε μὲν δίψαι⁶ συνεδρεύουσι, καὶ μάλιστ' ἢ μετὰ ξηρότητος ἢ τὸ πάθος. αἰσθησις δὲ θερμῆς περὶ τὸ σπλάγγνον, καὶ ἐρύγαι⁸ τὸ πλεον ἐνθερμοί⁹ τε καὶ κνισσώδεις ἀναφέρονται, καὶ ξηρότης περὶ τὸ σῶμα, καὶ ἐπιθυμία ψυχρῶν. καὶ ἀπλά¹⁰ μὲν ἐφ' ἀπλάϊς ποιότησι τὰ συμπλώματα, συμπεπλεγμένα δὲ ἐπὶ συμπεπλεγμέναις ἀποδίδονται. περὶ δὲ τῶν τροφῶν ὡδε σκεπτόμεθα. ἢ τὰ προσαγόμενα πάνυ ψυχρὰ ἢ θερμὰ ἢ ἢ δύσπεπτα, ἢ κακοςόμαχα,¹¹ ἔχ' ἢ ττον τῶν προτέρων¹² τῆς συνήθους πέψεως ἐξισῶσι τὴν γαστέρα. καὶ δύσπεπτα μὲν, ὅσα νευρώδη, καὶ ἰνώδη, καὶ κηλώδη ἐν ἰχθύσιν,¹³ ἔτι τὲ σκληρὰ καὶ κατ'εσκληρότα, καὶ τὰ πλείω δὲ τῶν ταρίχων,¹⁴ καὶ ὅσα κεφαλόρριζα ἐν λαχάνοις, καὶ ὑφ' ἐν εἶπεῖν, πάντα τὰ

3. Paris. ἀπλῆν.

4. Paris. ὑπεμφαίνουσι.

5. Paris. ποιότητος. male.

6. Paris. δίψαι μὲν, omis-
fis verbis ἔσθ' ὅτε At Iul.
Alex. fit quandoque, ut sitis
vna inuadat.

7. Paris. ἢ.

8. Paris. ἐρυγαί.

9. Iul. Alex. bene calidi.
fort. legit εὐθερμοί.

10. Paris. ἀπλά.

11. Paris. κακόχυμα. At
Iul. Alex. aut quae ventricu-
lum male habeant.12. Paris. τῶν πρότερον. At
paullo quoque inferius est,
ἔχ' ἢ ττον τῶν προτέρων βλάπτου-
ται.

13. Paris. ἰχθύσιν.

14. Paris. ταρίχων.

τὰ γεώδη καὶ ἀντίτυπα. καὶν¹⁵ πρὸς τύχη ταῦτα¹⁶
καλῶς πετρίζομενα, ἔτι τὴν φύσιν ἐξηλλάχθαι¹⁷ τέτων
ᾧδε φαμέν, ¹⁸ ἀλλὰ τῇ ἐπικρατέσει ἐν αὐτοῖς ποιότητι
σύγκρασιν τινὰ¹⁹ πρὸς τὴν τῆς γαστρὸς γίνεσθαι.²⁰
αἰεὶ δὲ συμμετρία κρᾶσεων ἀμεινον ἀκολουθεῖν αἰ πέ-
ψεις πεφύκασιν. ἃ δ' ὡς κακοςόμαχα ἀπεπτή-
σθαι²¹ λέγομεν, τῷ ἐκλύειν ταῦτα τὸ τῆς κοιλίας
σώμα φαμέν. εἰσι δ' ὅσα λιπώδη τὲ καὶ ἐλαιώδη,
χαλασικὰ τὴν φύσιν πάντα τυγχάνοντα. ἀντίκειται
δὲ τέτοις τὰ σύφοντα, καὶ²² τονῶντα καὶ ῥωννύντα
τὸ τῆς γαστρὸς σώμα. πέψις γὰρ ῥαδίως²³ ἂν ἀμαρ-
τηθείη, μὴ πρὸς ἑαυτὴν περιπτυχθείσης τῆς γαστρὸς,
καὶ συνθλιψάσης τὴν ἐναπειλημένην²⁴ τροφήν. ταῦ-
θα²⁵ δὲ ὡς εἴρηται, χαλῶντα τὸν τοῖστον τόνον τῆς
γαστρὸς, καὶ ἀπεπτεῖν ταύτην παρασκευάζει. ἄλλον
δὲ τρόπον οἱ ἐγκαθήμενοι χυμοὶ τῇ γαστρὶ προσίσαν-
ται ταῖς πέψεσι, τῷ μὴ ἀμέσως δηλαδὴ ταῖς προλη-
φθείσαις²⁶ τροφαῖς ὀμιλεῖν τὴν γαστέρα. καθόσον²⁷
γὰρ ἂν διαφύγοιεν τὴν ταύτης ὀμιλίαν τὰ προσαγό-
μενα, κατὰ τοσῶτον εἰκὸς καὶ τὴν πέψιν διημαρτη-
σθαι αὐτῶν.²⁸ εἰ δὲ καὶ πάνυ πονηροὶ²⁹ εἴεν οἱ ἐγκα-
θή-

15. Paris. καίν.	24. Paris. ἐναπειλημένην.
16. Paris. τύχη τισὶ ταῦτα.	25. Leg. ταῦτα e Paris.
At Iul. Alex. <i>Quodsi quando contingat, ut probe ista conficiantur.</i>	26. Paris. προσληφθείσαις.
17. Paris. ἐξηλλάχθαι.	recte. Iul. Alex. <i>assumpta alimentia.</i>
18. Paris. ᾧδε φαμέν.	27. Paris. καθ' ὅσον.
19. Paris. σύγκρασιν τινὰ.	28. Paris. αὐτῶν διημαρτη- σθαι.
20. Paris. γενέσθαι. bene.	29. Paris. μοχθηροί. Iul.
21. Paris. ἠπεπτήσθαι. recte.	Alex. <i>pravi valde. Vtrum sit a manu Auctoris profectum, πονηροί, an μοχθηροί, non satis apparet. Credo tamen,</i>
22. Paris. ἄτε τονῶντα καὶ ῥωννύντα.	
23. Paris. ῥαδίως.	

θήμενοι χυμοί, μείζους καὶ αἰ ἀπειψία, καὶ τὰ συν-
εδρεύοντα συμπλώματα φαίνεται. ὁ γνοίης δ' ἂν τέ-
της τῶ τε βάρει τῆς γαστρὸς καὶ τῶν λοιπῶν σπλάγ-
χων ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ταῖς ἐμφαινομέναις τῇ γλώτ-
τη ποιότησι τεκμαιρόμενος. ὀξύτητες γὰρ καὶ στυ-
φνότητες, ἀλυκότητές τ' καὶ πικρότητες, καὶ ἀνώ-
μαλοι ἀηδία, καὶ παραπλήσιοι ἐρυγαί, ἰχθυώδεις
τὲ καὶ ἰλυώδεις καὶ βρωμώδεις, καὶ ἀλλόκοτοι ποιο-
τήτων αἰσθήσεις περὶ τὸν ἀνθρώπον. δῆξεις τὲ τῆ
τῆς γαστρὸς σώματος, καὶ νυγμοὶ καὶ βάρη, καὶ τινὰ
παραπλήσια συμπλώματα. αἱ δὲ τὰς ἐπικρατῶντας
ᾧδε χυμὸς σημαίνει. ὅσα δὲ βάρη κεφαλῆς ἐντεῦ-
θεν ἀναφαίνεται, καὶ ἰλιγγοί, καὶ ἀγρυπνία, καὶ
ὑπνοὶ μᾶλλον τῆ δέοντος ἤχοι τε περὶ τὴν κεφαλὴν,
καὶ μᾶλλον τὰ ὦτα, σκοτόδινοί τε, καὶ θορυβώδεις,
καὶ κωματώδεις ὑπνοὶ, καὶ ἀλλόκοτα ἐνύπνια. μα-
κρὸν ἂν εἴη ἐπεξιέναι τῶ λόγῳ, πλὴν ὅσον δι' αὐ-
τῶν σημήναι τὰς ἐπικρατῶντας χυμὸς. καὶ ἰλιγγοί
μὲν καὶ ὀξύδεις ποιότητες, τό, τε ἀδιψον, καὶ οἱ
κωμα-

tamen, eum scripsisse *μοχθη-*
ροί, quia aliis quoque locis
sic utitur vocabulo *μοχθηρός*,
ut c. 3 *κενῶν ᾧδε προσήκει τὸ*
μοχθηρόν. ubi Iul. Alex. *quod*
praui inest.

30. Paris. φαίνονται. non
male. At alter numerus
magis placet, quum non
ignoremus, Singularem saepe-
penumero sic a librariis mu-
tatum esse in Pluralem. Ita
ap. Plutarchum E. P. 4. II
pro *ἐγκαρπὰ γίνονται* in Cod.
Augustano, quem conten-

dere nobis nuper cum libris
editis licuit, scriptum extat
ἐγκαρπα γίνεται. vere, opi-
nor; praesertim quum prae-
cedat et φύεται et καθίσταται.
At infra tamen c. 13 ipse
Aetuarus scripsit, *καθόσον*
ἂν τὸ σύμμετρον τῶν χρωμάτων
τὰ ἐξερρέμενα φεύγωσι.

31. Paris. ἀλυκότητές.
recte.

32. Paris. διεξιέναι.

33. Paris. σημαίνει. At
altera tamen forma delecta-
tur Hippocrates.

κωματώδεις τῶν ὕπνων, βάρη τὲ κεφαλῆς καὶ βομβώδεις ἤχοι. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἀλογοὶ ὀρέξεις τὸν φλεγματώδη χυμὸν ἐπικρατεῖν σημαίνουσιν.³⁴ ὁ δὲ ἀλυκὸς³⁵ χυμὸς, φλεγματώδης καὶ αὐτὸς τυγχάνων καὶ τῇ ἐξ αὐτῆ ποιότητι τὴν γλῶτταν διατιθεῖς, πλεονεκτεῖ τῷ δίψαν ἐμποιεῖν τοῖς ἔχουσιν. οἱ δὲ καὶ πίνοντες ἀκαίρως ἔχ ἥττον τῶν προτέρων βλάπτονται. στυφνότητος δὲ περὶ τὴν γλῶτταν αἰσθησις καὶ ξηρότητος³⁶ περὶ τὸ ἅπαν σῶμα. καὶ θορυβώδεις ὕπνοι, καὶ φοβερὰ ἐνύπνια,³⁷ ἀθυμία τὲ καὶ φόβοι, καὶ λύπαι ἐξ ἔδερμαῖς ἀξιολόγῃς αἰτίας, τῆ μελαγχολικῆ³⁸ χυμῶ μᾶλλον ταῦτα τεκμήρια. δήξεις δὲ καὶ νυγμοὶ, καὶ καρδιαλγίαι, καὶ πικρότητες, καὶ σκοτόδινοι, ἔτι τὲ ἀγρυπνίαι, καὶ ὀξείς περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὦτα ἤχοι, τῆ πικροχόλης μᾶλλον³⁸ ταῦτα χυμῶ. ἐκ ἀγνοεῖν δὲ δεῖ, ὡς τῶν συμπλεκομένων συνέρεται καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν συμπλώματα. ἔξεσι γομὴν ἀπὸ τῶν ἀπλησέρων, καὶ περὶ τῶν συντεθειμένων τεκμαίρεσθαι. εἰ δὲ καὶ εἰς ἀλλοκότους οἶδε κράσεις καὶ ποιότητας καὶ διαφορὰς μυρίας ἐκτραπέειν, ὁποίας τὲ καὶ ὅσας οἶει συμπλωμάτων συνέσάναι³⁹ ιδέας, ὡς καὶ τὸ πνεῦμα τῆτι τὸ ψυχικὸν θορυβέμενον⁴⁰ ἐκταράττεσθαι. ἐὼ γὰρ περὶ τῶν λοιπῶν λέγειν πνευμάτων νῦν,⁴¹ καὶ ταῦτα καὶ αὐ-

Ε 2

τῶν

34. Paris. σημαίνουσι.

35. Paris. ὁ γε μὴν ἀλυκός. Jul. Alex. *salsus autem sapor.*

36. Paris. ξηρότητες.

37. Leg. e Paris. ἐνύπνια.

38. Abest a Paris. μᾶλλον. neque id expressum esse video a Iulio Alexandrino in Versione Latina.

39. Paris. συνέσάναι. non male. At συνέσάναι rei naturae videtur esse accommodatius.

40. Paris. μολυνόμενον. Jul. Alex. *ut spiritus quoque animalis ipse confusior ita perturbetur.*

41. Paris. νῦν λέγειν πνευμάτων.

τῶν συναλλοισμένων, καὶ ⁴² τὰς ἀπλανεῖς τῆς ψυχῆς κρίσεις καὶ διαθέσεις πλημμελῶς ἐξαγγέλλειν, ὡσπερ εἴ τινα τὴν ἀκοὴν κακῶς διατεθέντα καὶ παρατυπωτικῶς ἀκρόντα, ὧν ἂν ὁ κύριος αὐτῆ ἐξαγγέλλῃ. διαφεύγη ⁴³ τε τὰ πλείω, καὶ ἄλλα δρᾷ ἀντ' ἄλλων, ⁴⁴ ἅτε πάσχων τὸ αἰσθητήριον. ἀλλὰ τὸς μὲν τοιούτους χυμὸς ἔτῳς ἐγκαθημένους διαγνῶς περὶ τὴν γαστέρα, ἰάση, ⁴⁵ καθὼς ἂν φαίημεν ἐξῆς, προϊόντος τῆ λόγῳ ἦν γε μὴν καὶ περαιτέρω ⁴⁶ χωρήσωσι, καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν σπλάγχων ἀφίκωνται, καὶ ὡδὲ σφριχθῶσι, χεῖρον μὲν τ' ἂν εἴη τὸ πάθος, μάλιστα δὲ, ἦν οἱ παχύτεροί τε καὶ γεωδέτεροι ὡδὲ ἐναπειλήμμενοι ⁴⁷ ὥσοι ⁴⁸ χυμοί. ἐντεῦθεν γὰρ τὸ ὑποχονδιακὸν ἔτῳ καλόμενον πάθος ἀρχεται ἀναφύεσθαι. ⁴⁹ χεῖρας καὶ σφοδρότερας τὰς ἀθυμίας ἐμποιοῦν, βάρους ἐγκειμένους περὶ τὰ σπλάγχνα. καὶ ὕπνοι δὲ θορυβώδεις ὡδὲ καὶ ἐνύπνια ἄγρια ὡς ἐπὶ μελαγχολίας μελετωμένης. καὶ ταῦτα μὲν ἰάσαίμο ἂν ταῖς ἐκτεθεισομέναις ⁵⁰ σοι μεθόδοις.

Κεφ. γ'

42. Paris. ὡς ἐνίστε καί. At Iul. Alexandrinus simpliciter, *solidaque animae iudicia.*

43. Paris. ὧν ἂν ὁ κύριος αὐτῷ ἐπιτάτῃ, διαφεύγη. Iul. Alexandrinus, *quaecumque iusserit dominus.*

44. Paris. καὶ ἄλλα δ' ἴσως ὅδε δρᾷ ἀντ' ἄλλων. Iul. Alexandrinus, *aliaque hic pro aliis exequitur.*

45. Paris. ἰάση.

46. Paris. περαιτέρω.

47. Paris. ἐναπειλημμένοι.

48. Leg. e Paris. ὥσοι.

49. Iul. Alexandrinus, *Hinc namque incipit affectus, ex argumento hypochondriacus appellatus, auram sursum transmittere.*

50. Paris. ἐκτεθεισομέναις. At altera scriptura rei confilioque orationis est accommodatior.

Κεφ. γ'

Περὶ τῶν κατὰ τὸ αἷμα παθῶν.

Αἷμα δὲ τῷ πλήθει μὲν ἀδικῆν, νωθρός τε καὶ ὑπνώδεις, ἀποσίτεις τὲ καὶ ἀδίψεις ποιεῖ, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἀλόγως ἰδρῆντας, καὶ ὀλιγοτρόφοις δὲ οἶδε σιτίσις χαίρῃσι μᾶλλον, ἕς κεκῆν τῆ αἵματος ἀμεινον, ἵνα πάλιν ἀρχὴν θρέψεως λαμβάνῃ τὸ σῶμα. πᾶν γὰρ τὸ πολὺ φασί' τῇ φύσει πολέμιον. ἦν δὲ τύχη διαφθαρῆν, ἢ συσσωπῆν ἀπὸ τινος νόθου θερμότητος, ἢ κακοχύμων ἐδεσμάτων, μετρίως μὲν τῆτο παθῶν,¹ μετρίως τινὰς καὶ τὰς ἀνωμαλίας ποιεῖται. ταῦτά τοι, καὶ κενῆν ὧδε προσήκει τὸ μοχθηρὸν, καὶ εὐχύμοις τὴν δύναμιν ἀναλαμβάνειν τροφαῖς. εἰ δ' ἐπ' ἄλλο τραπέειν εἶδος, καὶ τῆς οἰκείας ἐκταίῃ ποιότητος, ἐκείνα τῶν παθῶν ὑποβάλλει εἰς ἃ δὴ πλεονάσαντες οἱ μεταβεβλημένοι ἀφ' αἵματος χυμοὶ τῆς ἀλόντας διατιθέασι. τῆ γὰρ δὴ αἵματος ἤδη⁴ μεταβεβλημένον εἰς ἄλλοῖον χυμὸν, καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς πνεῦμα μολύνεται, καὶ μελαγχολίας ὧδε πάθη συνίσταται. μέτρια μὲν ἐπὶ μετρίαις μεταβολαῖς, χείρω δ' ἐπὶ μείζωσι.⁵ Φόβοι δὲ ἄρα ταῦτα καὶ ἀθυμία, λύπαι καὶ παρανοήσεις, βάρη τε καὶ νωθρότητες, καὶ ἐκλύσεις, ἄλογοί τε προθυμία καὶ ἐξαναστάσεις καὶ δειλία, καὶ ἀσασία λόγων τε καὶ πράξεων. καὶ αὐτῶν ἔσθ' ὅτε τῶν μερῶν⁶ τῆ σώματος ὥσπερ σπωμένων, καὶ πᾶν ὅ, τι⁷ ἀνιαρὸν καὶ

E 3

ἀηδὲς

1. Parif. πολὺ φασί.

2. Parif. παθῶν.

3. Parif. ἀναλαμβάνειν τὴν δύναμιν.

4. Abest a Parif. ἤδη· quam tamen particulum in Versione Latina expressit

Iulius Alexandrinus, Sanguine enim in alienum iam humorem conuerso.

5. Leg. e Parif. μείζωσι.

6. Parif. μερῶν. Iul. Alex. corporis partium.

7. Parif. καὶ πᾶν δὲ ὅ, τι.

Iul.

ἀηδὲς περὶ τὸ γνωσικὸν καὶ ἡγεμονικὸν ἡμῶν ὧδ' ἀρχεται ἀναφαίνεσθαι. καὶ τὰ μὲν ἐκ συμπαθείας συσάντα, μετριώτερά τε καὶ προηγησάμενα ἔχει τὰ ἐπὶ σπλάγχνα¹¹ βάρη. καὶ ὅσα περὶ τὴν γλώτταν αἰδία καὶ ποικίλα ποιότητες,¹² καὶ ἔχ' ὡσαύτως ὧδε τὰ πάθη ἐνοχλεῖ ἐπιτεινόμενά τε καὶ κολαζόμενα ῥαδίως¹³ ταῖς τυχέσαις διαίταις. ὅσοι¹⁴ δὲ πρωτοπαθῆντος τῆ ἐγκέφαλε πάσχουσιν, ἤτοι τῆ παντὸς αἵματος αὐτοῖς εἰς τὸ μελαγχολικὸν μεταβολὴ γίνεται, ἢ τῆ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον δικτυοειδῆς πλέγματος τοιαύτην καταδειγμένῃ¹⁵ ποιότητα, τὰ τοιαῦτα τῶν παθῶν συνίσταται. ὅτε¹⁶ γὰρ ἐγκέφαλος ἐντεῦθεν τρέφεται, καὶ τὸ ἐξ αὐτῆ πνεῦμα τοῦτον εἰκὸς γίνεσθαι. εἰς ἕξιν ἔν ἤδη τὸ πάθος μεταστὰν χαλεπώτατον ἰάσασθαι. καὶ εἰ μὲν ὁ μελαγχολικὸς χυμὸς τραπέντος αἵματος συσάη μελαγχολίας ἤδη ποιεῖ πολλῶ γε μετριώτερα τῶν ἀπ' ἀκριβῆς μελαίνης χολῆς συσάντων. εἰ δὲ ξανθῆς θεραπείσης χολῆς ὁ μελαγχολικὸς χυμὸς τὴν γένεσιν σχοίη, αἱ θηριώδεις¹⁷ ὧδε καὶ ἄγριοι παραφροσύνη γίνονται. τὸ γὰρ τοι δακνῶδες τῆς ξανθῆς χολῆς ἔτι περιὸν τῶ

Iul. Alex. in summa, quicquid —.

8. Paris. ἐπὶ τὰ σπλάγχνα. bene.

9. Paris. καὶ ἔτι τὰς περὶ τὴν γλώτταν αἰδίας καὶ ποικίλας ποιότητας. Altera lectio vera est, modo rescribatur αἰδία. quam reddidit Iulius quoque Alexandrinus, Quoque linguam dinexant Japores, et qualitates variae.

10. Paris. ὡσαύτως δὲ ὧδε.

Iul. Alex. ne hunc quidem usque adeo infestare affectus solent.

11. Paris. ῥαδίως. vbiq̄ue.

12. Paris. ὅσα.

13. Leg. e Paris. καταδειγμένῃ. Sic etiam Iul. Alex. qualitate eiusmodi suscepta.

14. Paris. ὅτι. Leg. ὅ, τε.

15. Leg. e Paris. ἤδη.

Iul. Alex. genera melancholiae.

16. Paris. θηριώδεις.

τῷ γεννηθέντι¹⁷ μελαγχολικῷ χυμῷ ἐρεθίζον τὲ καὶ διεγείρον τὴν αἴσθησιν, ἀκαθέκτως τὲ καὶ χαλεπὰς ἐπάγει τὰς διαθέσεις. μὴ πάνυ δὲ τραπέντος τῆ αἵματος εἰς μέλαιναν χολήν, μανίαι μᾶλλον συνίσασθαι εἰώθασιν. καὶ μετὰ γέλωτος ὥδε τὸ πλέον¹⁹ αἱ παραφροσύναι γίνονται. καὶ ταῦτα μὲν τῶν παθῶν, αἵματος ἀφαιρέσει καὶ δραστηρίοις καθάρσει φαρμάκοις, καὶ δεύσαις διαίταις κατατέλλεται τῷ μακρῷ χρόνῳ ἐπικρίαις ἀπολαύοντα τέχνης. περὶ ὧν νῦν κατὰ μέρος ἐπεξίεναί μακρὸν τ' ἂν εἴη, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν διαφεύγει. ἔ γὰρ δεῖ²⁰ περὶ παντὸς πάθος καὶ θεραπείας πάσης εἰπεῖν προθέμεθα.²¹ ὡς ἄρκύντως ἔχει²² καὶ τὰ ἐξηθέντα. ἔξеси δὲ τῷ τοῖς ἐξηθείσι προσέχοντι καὶ ἀπὸ τῶν ἤδη ἐξηθέντων καὶ περὶ τῶν μήπω φθασάντων ἐξηθῆναι, τεκμαιρέσθαι.

Κεφ. δ'

Περὶ διαφορὰς ποιότητων καὶ τῶν κατ' αὐτὰς δυνάμεων.

Ἐφεξῆς δ' ἂν' προσῆκον προσηθῆναι² τῷ λόγῳ περὶ τε διαφορὰς ποιότητων καὶ δυνάμεως τροφῶν, ἔτι δὲ³ γυμνασίων καὶ λοιπῶν διαιτημάτων. καὶ ὅσα φαρμάκων ἔχει λόγον, ἢ τοι τῷ⁴ ἀλλοιῶν καὶ μεταβάλλειν ταῖς ἐν ἡμῖν ποιότητας, ἢ τῷ ἀποφραττεῖν καὶ

E 4

17. Abest a Paris. γεννηθέντι. At expressit illud in Versione Latina Iulius Alexandrinus, in melancholico iam creato humore.

18. Iul. Alex. affectus afferat difficiles et qui coërceri non possint.

19. Paris. τὸ πλέον ὥδε.

20. Leg. e Paris. δῆ.

21. Paris. προθέμεθα.

22. Paris. ἀρκύντως ἂν ἔχη. recte. Iul. Alex. cui rei satis esse possint ea quoque, quae diximus.

1. Paris. ἂν εἴη. recte.

2. Leg. e Paris. προσηθῆναι.

3. Paris. τε. recte.

4. Paris. τό. male.

καὶ⁵ καθαίρειν, συνισᾶν τε⁶ καὶ παχύνειν τὰς ἐν
 ἡμῖν χυμῆς. ἔτω γὰρ ἀποδοθέντος τῷ λόγῳ, τέλος
 ἂν ἢ κατ' αὐτὸν ὑπόθεσις σχοίη. ἀλλὰ* γὰρ προ-
 διαληπτόν περὶ τῶν ἀναφαινομένων ποιότητων ταῖς
 τε τροφαῖς καὶ τοῖς Φαρμάκοις, ὁποῖας ἐκάστη αὐ-
 τῶν δυνάμεως πέφυκεν. εἶθ' ἔτω⁷ περὶ τῶν κατὰ μέ-
 ρος τροφῶν καὶ Φαρμάκων καὶ λοιπῶν διακινημάτων
 καθὼς ἂν ὁ λόγος προῖων διασκευάσειε. τῶν μὲν⁸
 ἔν ποιότητων αἱ μὲν ἀπλαῖ⁹ φαίνονται ἐν τοῖς κατὰ
 μέρεσιν¹⁰ εἶδεσι τῶν τροφῶν καὶ Φαρμάκων. αἱ δ'
 αὐτὴν συμπεπλεγμένα, καὶ αἱ μὲν ἐπιτεταμένα, αἱ δ'
 ὑφαιμένα, καὶ αἱ μὲν καὶ¹¹ εἰς τὸ αὐτὸ τῆς δρασιτικῆς
 ποιότητος κεκραμένα ἀποτείνονται. αἱ δ' εἰς τὰ ἀν-
 τικείμενα, καὶ πολλὰς ἂν ἰδοῖς διαφορὰς¹² αὐτῶν ταῖς
 κατὰ μέρος ἐξετάζων ποιότητας.¹³ ἡ μὲν ἔν τῶν ποι-
 οτήτων γλυκεῖα, ἡ δὲ λιπαρὰ, ἡ δ' ὀξύδης. σύφρασα
 δὲ¹⁴ ἑτέρα, καὶ ἀλμυρὰ ἄλλη, καὶ μετ' αὐτὴν πι-
 κρὰ,¹⁵ εἶτα δριμύια. καὶ αὐτὰ μὲν ὡς γενικὰ τινες
 ποιότητες κατὰ τὴν ἡμετέραν αἰσθήσιν εἰσι, καὶ¹⁶
 τινες δ' ὡσιν ἑτέρα μὴ δοκῶσα τοιαῖδε,¹⁷ ἀλλ' ἔν τῶ
 κοινῶ

5. Paris. τε καί.

6. Paris. ἢ τῶ συνισᾶν δὲ καί.
 vere, opinor: vt c. 3 καί
 πάν δὲ, ὅ τι —.

* Hinc demum incipit
 quartum Caput Versio Lati-
 na Iulii Alexandrini.

7. Paris. ἔτως.

8. Abest a Paris. μὲν.
 male.

9. Paris. ἀπλαῖ.

10. Paris. κατὰ μέρος. ve-
 re. Iul. Alex. particulari-
 bus alimentorum ac medica-
 mentorum facultatibus.

11. Abest καί a Paris.:
 neque expressum vidi in
 Versione Latina Iulii Alex-
 andrini.

12. Iul. Alex. multa sane
 harum fastigia inspicias.

13. Paris. addit, τῶν Φαρ-
 μάκων καὶ τῶν τροφῶν. quae
 tamen verba nec Iulius
 Alexandrinus in Versione
 Latina reddidit.

14. Paris. δ'.

15. Paris. πικρὰ μετ' αὐτήν.

16. Paris. καὶ.

17. Paris. τοιαῖδε.

κοινῷ λόγῳ κακῆσαι¹⁸ ταύταις συνεισάγονται. αἱ μὲν γὰρ ὑδατώδεις γλυκύτητες, τῷ κοινῷ λόγῳ τῶν γλυκέων συγκαταλέγονται αἱ δ' ἐλαιώδεις ποιότητες τοῖς λιπαροῖς συννοῶνται, ὥσπερ ὑπὸ τὴν σύφρασαν ποιότηθα τὰ τε αὐσηρὰ καὶ σφυφνὰ εἶδη ἕνεσι τῇ κατὰ τὸ μᾶλλον τε¹⁹ καιῆττον διαφορᾷ φαινόμενα. ἔξω μέντοι²⁰ τῶν ἠριθμημένων²¹ ποιότητων ἐηθεῖεν ἂν ἡ θ' ὑδατώδης καὶ ἡ τιτώδης ἐμφανῆ τινα ἀλλοίωσιν μὴ διδῶσα τῇ γλώτῃ. Οἰκῆται δὲ καὶ αὐταὶ τὸ πλεον ἡμῖν φαινόμενα, καὶ ἐν πολλῷ τῷ πλάτει θεωρούμενα. τὴν δὲ οἰνώδη κράμα²³ τίς ἂν φαίη ποιότητων διαφορῶς συνερχομένων.²⁴ μυρίας δεχομένην διαφορᾶς. καὶ ἐπὶ ταύτην ἢ ἐκείνην τῶν ποιότητων ἐκκλίναςαν. καὶ σιτώδη μὲν φασμέν, ἥτις ἐν τε δημητρείοις καρποῖς καὶ χεδροποῖς²⁵ καὶ τοῖς ὁμοίοις ἀναφαίνεται. ὑδατώδη δὲ ὅποια²⁶ ἐν λαχάνοις καὶ βοτάνοις καὶ τισι καρποῖς ἢ ῥίζαις ἀναφαίνεται,²⁷ κατὰ μηδὲν τὴν αἴσθησιν ἀλλοῖσα. καὶ ταύτην μὲν τὴν ποιότηθα πρὸς τὴν ἡμετέραν σύμμετρὸν τε καὶ ἔυκρατον ἀντεξεταζομένην²⁸ ψυχρὰν ἤδη φασμέν, ἐπὶ συχνῷ τῷ πλάτει θεωρούμενην. ἢ μετ' αὐτὴν δὲ, ἢ φασμέν²⁹ ὑδατώδη γλυκύτηθα, κατὰ τοσῶτον ἐκπεφυγέναι δοκεῖ τὴν ψύξιν τῆς ἀπλῆς ὑδατώδους ποιότητος,

E 5

τητος,

18. Paris. κακῆσαι.

19. Paris. μᾶλλον τε.

20. Paris. ἐκ μέντοι. Iul. Alex. Praeter enumeratas —.

21. Paris. ἠριθμημένων.

22. Iul. Alex. nullam quidem manifestam sensui qualitatem repraesentantes.

23. Paris. κράμα.

24. Paris. συνερχομένων. μυρίας δὲ δεχομένην διαφορᾶς.

25. Verba καὶ χεδροποῖς a Paris. absunt. Expressit vero illa Iul. Alex. ac leguminibus.

26. Paris. ὅποια. recte.

27. Paris. ἀναφέρεται. Iul. Alex. qualem olera — referunt.

28. Paris. ἐξεταζομένην. Iul. Alex. collatam.

29. Paris. ἢ φασμέν.

τητος, καθόσον³⁰ ἂν οἰηθῆς προλαβέσθαι³¹ ταύτην
 γλυκύτητος. τῇ δὲ συμμέτρῳ καὶ αὐτῇ κράσει θεω-
 ρημένη,³² ψυχρά πως μετρίως εἶναι λέγεται. ἀμφό-
 τερά γε μὴν ὑγρότεραί τῃ συμμετρῷ. ἢ δ' ἀκριβῶς
 γλυκέα, σύμμετρος μὲν τῇ κράσει. καθόσον³³ δ' ἂν
 τύχη ἐπιταθῆσα, προσκλᾶται μὲν τινα μᾶλλον
 τῃ συμμέτρῳ θερμότητα. ὑφαιρεῖται δέ τι τῆς συμ-
 μέτρῳ ὑγρότητος. τὰ δὲ γε λιπαρά τε καὶ ἐλαιώδη,
 καὶ αὐτὰ σύμμετρά τε καὶ ἡδέα τῇ φύσει ὄντα, τότε
 χαλᾶν³⁴ καὶ ἀνιέναι τὰ συντεταμένα δύναμιν ἔχει,
 πλεονεκτεῖν δὲ πως τῶν γλυκύων³⁵ δοκεῖ. ἀκριβεσέ-
 ρας ἐπ' αὐτοῖς τῆς πέψεως γεγονυίας, ἀμφότερα δὲ
 παλαιόμενα προσκλᾶται μὲν πλείω θερμῆν, ὑφαιρεῖ-
 ται δὲ³⁶ πλέον τῆς ὑγρότητος. καὶ τὰ μὲν ἀκριβῶς
 γλυκέα, προϊόντα πικρῶτα εἰς τὴν ἀντικειμένην με-
 ταπεσόντα³⁷ ποιότητα. ἐπεὶ μὴ ἔχει ἐπίτασιν δέξα-
 σθαι. τὰ λιπαρά δὲ εἰς τὴν κνισσώδη τὴν³⁸ καὶ ἐκ
 οἷδ' ὅ, τι ἂν εἰπὼν δικαίως³⁹ φαῖν τῆς κατ' αὐτὰ
 αἰσθήσεως, οἰκεία μὴ ἐπικειμένον ταύτῃ ὀνόματος.
 τὰ παραπλήσια δὲ πασχει καὶ τῷ ἔξωθεν πυρὶ ἐπὶ
 πολὺ

30. Paris. καθ' ὅσον.

31. Paris. προσλαβέσθαι.
 vere. Iul. Alex. adeptam
 censueris. Haec ipsa verba
 permutata inter se a libra-
 riis vidimus supra c. 2.

32. Paris. κράσει καὶ αὐτῇ
 θεωρημένη. recte. Iul. Alex.
 haec vero quoque tempera-
 menti aequalis collatione fri-
 gida quadantenus esse cense-
 tur.

33. Paris. καθ' ὅσον.

34. Paris. τύχη.

35. Paris. τό, τε χαλᾶν.

36. Paris. γλυκέων. recte.

37. Paris. δέ τι.

38. Paris. μεταπίπτοντα.
 male. Iul. Alex. degeneran-
 tia.

39. Abest τε a Paris.

40. Paris. οἰκείως. Iul.
 Alex. recte.

41. Paris. τέτοις. male.
 Etiam Iul. Alex. quoniam
 nondum is proprio vocabulo
 significetur.

πολύ ἐψόμενα. ἔχ ἥττον δὲ καὶ τῷ ἐμφύτῳ θερμῷ ἐνδιατρίψαντα. καὶ μάλιστα ἦν πρὸς τὸ δριμύτερον αὐτὸ ἀποκλίνῃ. ὀξώδης δὲ ποιότης λεπτομερῆς ἔσται ἐν ψυχραῖς⁴² ποιότησιν, ἔχει μὲν τὸ τέμνειν τε⁴³ καὶ μετρίως λεπτύνειν. Ξηραίνειν δὲ ἔκ ἑλαττον πέφυκε. τὰ αὐσηρὰ δὲ μετρίως μὲν σύφει καὶ συνάγει καὶ παχύνει τὴν ὕλην, καὶ τονῶν ἤδη τὰ κεχαλασμένα πέφυκε. παχυμερῆ τε ὄντα ἤδη καὶ ψύχοντα καὶ ξηραίνοντα. ἐπιταθείσης δὲ τῆς κατ' αὐτὰ ποιότητος τὰ ερυφνὰ ἀναφαίνεται μᾶλλον ὄντα παχυμερῆ, καὶ σφοδρότερον ξηραίνοντα. τὰ δὲ γε ἀλυκὰ θερμότερα τῶν τε γλυκέων καὶ τῶν λιπαρῶν τυγχάνοντα μὴ⁴⁴ πολλῶ ξηρότερα. καὶ πῶς λεπτομερῆ καὶ ἰσχυραντικὰ τὰς ἐμπλεέστας ἀναπίνοντα ὑγρότητας. ἐπιτεταμένα δ' οἷον ἀλυκὰ⁴⁵ τὰ πικρὰ. ⁴⁶ Θερμὰ μὲν καὶ αὐτὰ καὶ ξηρὰ τυγχάνοντα. κατὰ τὸ ῥύπτειν δὲ τῶν ἀλυκῶν πλεονεκτῶντα. ὥσπερ αὐτὰ⁴⁷ δριμέα. πάντων μὲν μάλιστα θερμὰ καὶ ξηρὰ δ' ἔχ ἥττον. λεπτομερῆ δὲ καὶ εἰς τὸ βάθος ῥαδίως⁴⁸ διαβαίνοντα, καὶ τέμνοντα, καὶ λεπτύνοντα, καὶ ἀποφράττοντα, καὶ ἐκπυρῶντα. ἀλλ' ὁ μὲν κοινὸς λόγος περὶ ποιότητων ἀπλῶν ὠδέ πη συμπληρῶσθω. ἔξῃσι δὲ τῷ βελομένῳ ἀπὸ τῶν ἀπλῶν καὶ περὶ τῶν συντεθειμένων ἔχειν διαγινώσκειν. εἰσὶ γὰρ εἰσὶ μυρία ἐναντίας τε

καὶ

42. Paris. ψυχραῖς, omiffa particula ἐν. Iul. Alex. *acida vero qualitas inter frigidas quam partium tenuium fit.*

43. Abest τὰ a Paris.

44. Paris. καὶ πολλῶ, male. Iul. Alex. *non multo ficciora.*

45. Paris. ἀλυκὰ.

46. Paris. πικρὰ.

47. Paris. αὐτὰ δριμέα πάντων —, recte. Iul. Alex. *sicuti rursus acrida omnium maxime calida iuxta ac sicca habentur.*

48. Paris. ῥαδίως.

καὶ διαφορὰς ἐν αὐτοῖς⁴⁹ ποιότητος ἔχοντα. ἅπερ εἶ
τινα⁵⁰ μετ' ἐπισασίας σκοποῖν, εἰς καιρὸν ἀν χρησαι-
το. καὶ τοῖς⁵¹ ὑπ' ἐναντίων πάσχεσι βοηθῶν. καὶ
τῆτ' ἰδῆσα ἢ πάντα ἀρίστη τέχνη, μιμῆται συμπλο-
κὰς καὶ κράσεις ποιότητων μηχανομένη.⁵² κατὰ τὰς
Φαινομένας εἶτε πόαις καὶ καρποῖς καὶ τοῖς λοιποῖς
ἀπλοῖς σώμασιν, ὡς ἀν ἰῶτο τὰ ποικίλα τε⁵³ καὶ
συμπεπλεγμένα τῶν παθῶν. τὰ γε μὴν⁵⁴ σιτώδη
καὶ ὅσα ἐν τροφῆς ἀπλῆς λόγῳ φέρεται ἔκατὰ τὰς
ποιότητος θεωρεῖται,⁵⁵ εἰ μὴ πρὸ τύχοι καὶ τὸ τοῖδ-
τό τι⁵⁶ ταύταις συναναφαινόμενον. τῆδε ἑκατεργα-
σία καὶ ἐψήσει,⁵⁸ καὶ τῷ πάχει, καὶ λεπτότητι ἕκα-
σον δοκιμάζεται.⁵⁹ τὰ μὲν γὰρ ἐλλείπει ταῖς ἐψή-
σεσι καὶ τῇ ἀρτύσει ὡς ἀηδῆ ἐντεῦθεν ἢ σκληρὰ τῷ
τρέφομένῳ φαίνεσθαι. καὶ χρόνῳ πλείονος εἰς πέψιν
δεόμενα.⁶¹ ὅσα δὲ ζωώδη, τὰ μὲν μείζω τε καὶ
σκληρότερα καὶ γεωδέερα. τὰ δ' αὖ ἔχ' ἕτως.⁶² καὶ
αὐτὰ

49. Paris. αὐτοῖς.

50. Paris. τις. recte. Iul.
Alex. quae si quis —.

51. Paris. χρησαιοτο τοῖς.
At Iul. Alex. contrario et-
iam modo.

52. Paris. μηχανομένη ποιο-
τήτων.

53. Paris. ἰῶτο ποικίλα τε.

54. Ab his verbis ordi-
tur Paris. Caput quintum,
vt Versio Latina Iulii Alex-
andrini.

55. Paris. ἔκατὰ τὰς ποι-
ότητας αὐτῶν δοκιμάζεται. At
Iul. Alex. minime pro quali-
tatum modo consideranda ve-
niunt.

56. Paris. καὶ τοῖδόν τι.

57. Paris. τῆ δέ. bene.

58. Paris. inserit μάλλον
quod tamen nec Versio La-
tina Iul. Alexandrini habet.

59. Paris. καὶ τῇ λεπτότη-
τι, omittis verbis reliquis:
quae tamen habentur in
Versioe Latina Iulii Alex-
andrini.

60. Paris. addit, αὐτῶν,
non item Iul. Alex. Latina
Versio.

61. Paris. δέεσθαι.

62. Paris. locum ὅσα δὲ —
γεωδέερα. τὰ δ' αὖ ἔχ' ἕτως
ita scriptum exhibet, τὰ δ'
ὑπερβάλλον, καὶ ἕδεν ἦττον ἀηδῆ
φρί-

αὐτὰ δ' αὐτῶν,⁶³ ταῖς τε εὐσαρκίαις καὶ ἡλικίαις διενήνοχεν. ἔτι τὲ διαίτη καὶ γυμνασίαις. τὰ πάντα δὲ ταῖς οἰκειότησι τῶν κράσεων δοκιμάζεται. ὡς μὴ τοῖς πᾶσι τὰ αὐτὰ δοκῆναι πρόσφορα. ἀλλὰ δ' ἄλλοις⁶⁴ ἀναλογία κράσεων καὶ γυμνασίων ἐφαρμόζοντα.⁶⁵ ὥστε εἰ μὴ τις τὰς κατὰ μέρος αὐτῶν διαφορὰς εἰδέη, καὶ τὰς, ἐφ' αἷς ἀρμόζουσι, κράσεις, μάτην ἂν ἐπιχειροῖη διαιτᾶν.⁶⁶ ἢ ἔν μὴ δὲ κατὰ τῆτο εἴη ἐλλείπων ὁ λόγος, προσαποδοθήσεται καὶ τῶτων τὰ δέοντα. τάχα γὰρ ἂν καὶ ἑτέροις ἐντυχῆσι λυσιτελήσοι ἢ πραγματεία. ἀμέλει μὴδ' ὅσον ἐπὶ τῆθ' ἤκει τὸ μέρος, μέμφεσθαι σε δίκαιον ἡμῖν, εἴ τι καὶ περὶ κρεῶν ἐρῶμεν τῇ κοινῶν τῆ λόγῳ, πάλαι σε τοιαύτης ἀποσχόμενον τροφῆς τῷ τῆ σχήματος ἀξιώματι. τάχα γὰρ ἂν καὶ ἑτέροις ὑποθῶ⁷³ τὰ συνοίσοντα τῇ περὶ ταῦτα μεθόδῳ, πρόνοιαν μὲν αἰεὶ ποιῶμενος διαίτης βίῃ εὐσχήμονος, καὶ ἀρετῆς ψυχῆς,

φαίνεσθαι. καὶ προσέτι συνέξιμα κατὰ τὸ ἐν αὐτοῖς χυμῶδες. τῶν δὲ ζωῶν τροφῶν, αἳ μὲν ἔν ὑπὸ μεζόνων τε καὶ σκληροτέρων καὶ γεωδετέρων ζώων. αἳ δ' αὖ ἔχ' ἕτως. Versio Latina Iul. Alex. sequitur scripturam Codicis Monacensis.

63. Paris. addit, τὰ ζῶα. Iul. Alex. *quin ipsa quoque inuicem — differunt.*

64. Paris. διαίταις. Iul. Alex. *uictusque ad haec ratione.*

65. Paris. ταῖς διαφορότησι. Iul. Alex. *proprietate.*

66. Paris. ὡς μὴ τοῖς πᾶσι

τῶν αὐτῶν δοκῶντων πρόσφορον. ἀλλὰ γὰρ ἄλλοις. Iulius Alexandrinus, *sic ut non omnibus eadem conferre videantur: quin potius alia aliis quidrent magis.*

67. Paris. ἀναλογία.

68. Paris. addit, φαίνεσθαι.

69. Paris. διαιτᾶν.

70. Paris. μὴδὲ κατὰ τῆτο τὸ μέρος ἐλλείπων ὁ λόγος ἦ. Iul. Alex. *ne hac quoque ex parte claudicet sermo.*

71. Paris. λυσιτελήσκει. vere.

72. Paris. μὴδ'.

73. Paris. ὑποθῶ. nec hoc male.

ψυχῆς, οἷς ἂν ἐς ὀμιλίαν γένοιτο.⁷⁴ ἐκ ἀπαικινόμε-
 νος δὲ καὶ ὅσα ἂν δοκοῖη ἐς ὑγίειαν λυσιτελεῖν ἀνθρώ-
 ποις ὑποτίθεσθαι. ταῦτά τοι καὶ εἰκὸς μὴδ' ἔν τῷ
 μέρει τέττω ἀκαιρόν σοι τὸν ἡμέτερον λόγον φαίνε-
 σθαι ἐπεὶ δὲ καὶ πολλά τε καὶ ποικίλαι ἡμῶν πεφύ-
 κασιν αἱ τροφαί, διαφόρως δὲ σκευαζόμενα ἔτι πλεί-
 ρς αὐτῶν δοκῶσι, πρόθεν ἂν εἴη προσῆκον μᾶλλον ἐν-
 ἄρξασθαι ἢ ὄθεν ἀμεινον.⁷⁵ ἀμεινον δὲ ἀπὸ τῶν κοι-
 νοτίων, καὶ οἷς μικρῶν⁷⁶ πάντες ἀνθρώποι κέχρηται.

Κεφ. ε'

Περὶ σιτωδῶν τροφῶν καὶ ὀσπρίων καὶ τῆς κατ' αὐτὰ
 διαφορᾶς.

Σίτος¹ τοίνυν, αὐτῆ² γὰρ ἡ κοινὴ τοῖς πλείοσι
 τῶν ἀνθρώπων τροφή, εἰς ὧν καὶ ὁ αὐτὸς τῶ³ εἶδει,
 ἐκ αἰὲ ὁ αὐτὸς φαίνεται τῇ δυνάμει. ὁ μὲν γὰρ αὐ-
 τῶν πυρρὸς,⁴ ἢ νασὸς, ἢ ἀμφότερα φαίνεται. ὁ δ'
 αὐτὸς λευκὸς καὶ κῆφος, καὶ ἢ ῥυσσὸς, ἢ πλήρης. ἐκ
 ὀλίγαις δ' ἔχεις ἐντεῦθεν καταμαθεῖν διαφορᾶς. οἱ⁵
 μὲν γὰρ πυρρῶτεροι καὶ θερμότεροι δοκῶσι, καὶ τέτ'
 εἰδέναί τιμίς, ὡς ἐν τοῖς ὀμοειδέσι θερμότερα δοκεῖ
 τὰ πυρρῶτερα.⁶ οἱ δὲ νασότεροι δυσκατεργασότεροι
 καὶ πολυτροφώτεροι, ὡς περ οἱ ῥυσσοί τε καὶ ἰσχυροί
 δι' ἀμαρτίαν μᾶλλον τῆς κατ' αὐτὰς δυνάμεως γίνον-
 ται, καὶ τοῖς μὲν γυμνασικοῖς μᾶλλον οἱ νασότεροι
 αἰρε-

74. Paris. καθίστη. non
 male. Iul. Alex. quibuscum
 consuetudo tibi intercedit.

75. Paris. μὴδ'.

76. Paris. ἀμεινον;

77. Paris. inserit, δᾶν,
 non male. Iul. Alex. pro-
 pre dixerim.

1. Paris. σίτος.

2. Paris. αὐτή. male. Iul.
 Alex. hoc enim.

3. Paris. τό. male.

4. Paris. πυρρὸς.

5. Paris. οἱ —.

6. Paris. τὰ πυρρῶτερα.

αίρετέοι. αἰεὶ διαφορημένοις σφοδρότερον, ⁷ καὶ στερεωτέρας διὰ τῆτο τροφῆς χηρίζουσιν. ὅσοις δὲ ἡ δίαιτα ἐν ἀγυμνάσῳ καὶ ἀταλαιπώρῳ βίῳ, οἳ τε κηφότεροι καὶ οἳ μηδὲν διημαρτημένον ἐν τῇ κατ' αὐτῆς πεπᾶνσαι ἔχοντες. ἀσθενεῖς γὰρ ⁸ οἷον οἶδε καὶ ἀτελεῖς. ἄμεινον δὲ μήτ' ὁσμῆς τινὸς ⁹ ἀλλοτρίας μετέχειν τῆτης, οἷα εἰκὸς συμβαίνειν ἐν τῶν κατ' αὐτῆς μεταλαμβάνειν ἀποθηκῶν, μητ' ἐγκαταμεμίχθαι τέτοις ἀλλότρια σπέρματα. ἐπεὶ δὲ σοι ὁ κῆφος σίτος ¹⁰ μᾶλλον αἰρετός δοκεῖ, καὶ τῆτο ἐπὶ πᾶσιν ¹¹ ὡσαύτως κείσθω. τοῖς μὲν γὰρ γυμνασικωτέροις ¹² τὰ παχύτερα δοτέον καὶ πολυτροφώτερα. τὰ κηφότερα δὲ καὶ ὀλιγοτροφώτερα τοῖς ἀταλαιπώρως βιῶσι. δεῖ δὲ γε ¹³ λοιπὸν καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος ἐπ' αὐτῶν ¹⁴ λεγομένων ἀκῆσαι. καὶ χλωρῆ μὲν ἔτι ὄντος, εἴ τις αὐτῆ σπᾶσαι, μετρίως μὲν, μετρίως ἂν καὶ βλαβεῖη. ἔτι γὰρ ὑγρότερος ὢν ἐκ ἐφίσταται τοῖς σπλάγχχοις, ἀλλ' ὑπείσι, μηδὲν κακὸν διαθεῖς, ¹⁵ πλεονάσας δὲ ἀδικεῖ, μείζονος κατεργασίας δεόμενος, μετρίως δὲ ἐφ' ἧ ¹⁶ εἴτις συνεχῶς μετалаμβάνει, μεγίστοις ἂν αἰλοῖη ¹⁷ πάθεισιν, ἀταλαιπώρως βίῳ τυχῶν. τὸ πλέον γὰρ ὠμός τε καὶ ἀκατέργαστος ὢν, ἐναπομένει τοῖς σπλάγχχοις. ἐκεῖθεν δ' ὡσπερ ἀηδύς ¹⁸ πηγὴ ἐπὶ τὰ

λοιπὰ

7. Iul. Alex. ut qui per habitum vehementius semper dissentur.

8. Abest γὰρ a Paris. male. Iul. Alex. quod enim tale fuerit.

9. Paris. ὁσμῆς τινός.

10. Paris. σίτος.

11. Paris. αἰρετός δοκεῖ, τῆτο δ' ἐπὶ πᾶσιν.

12. Paris. ὡς τοῖς μὲν γυμνασικωτέροις.

13. Paris. δᾶ σε.

14. Paris. αὐτῶν.

15. Paris. διατιθῆς. minus bene.

16. Paris. μετρίως δ' ἐφ' ἧ. vere. Iul. Alex. modice elixo.

17. Paris. αἰλοῖη.

18. Paris. ἀηδύς.

λοιπὰ τῆ σώματος, ἢ τῶν χυμῶν ὠμότης μερισθεῖσα
 ἔ μετρίως ἀνιά¹⁹ τὸν πάσχοντα. ἐπισημένους δὲ ὦν
 καὶ ἀκριβῶς ἐψημένος²⁰ ὁποῖον μετ' ἐλαίᾳ ἢ σέατος
 σκευάζοντες ἐσθίωμεν πολλῶ γ' ἀμείνον.²¹ ἀκριβῶς
 δὲ σίτε ἀληλεσμένε, τὸ μὲν αὐτῆ λεπτότατον ἐστίν,²²
 ὃ δὴ καὶ παιπάλιν²³ καλεῖται, τό δ' αὖ παχύτατον, ὃ
 καὶ πιτυρῶδες φασίν.²⁴ ἐν τῷ μεταξύ δ' ἀμφοῖν τὸ
 τ'²⁵ ἄλευρον ἔτω καλέμενον, καὶ ἡ σεμιδαλις, ἀδρο-
 μερεστέρα²⁶ μὲν ἀλφίτων ἔσα, καθαροτέρα²⁷ δέ.
 καὶ τὸ μὲν ἐξ ὄλων καθαρώτερον τῆς σιλιγνίτας ἔτω
 καλεμένε ἀρτες ποιεῖ. τῆς δ' ἐξ αὐτῆς ὀνομασμέ-
 νε σεμιδαλίτας²⁸ σεμιδαλις. ὡσπερ πιτυρίας τῆς
 ἀφρημένε²⁹ τὸ καθαρώτερον. συγκομισῆς δὲ τὸ³⁰
 μόνον τὸ πιτυρῶδες ἀφρημένε. οἶδε³¹ πάντε ἦτοι
 μεθ' ἀλῶν καὶ ζύμησ σκευάζοντα, ἢ χωρὶς τέτων.
 καὶ ἢ ἐν ἰπνοῖσ καὶ κριβάνοισ, ἢ ἐν σποδῶ. ὦν τῆς
 μὲν ἰπνίτας ἢ κριβανίτας φασί, τῆς δ' ἐγκερυφίας
 ἄτε τῆ σποδῶ ἐγκεκρυμμένε κατὰ τὴν ἐψησιν. ἀμεί-
 νε δὲ τῶν μὲν σκευαζομένων οἱ μεθ' ἀλῶν³² καὶ ζύ-
 μησ, τῶν δ' ἐψομένων ἰπνίτα καὶ³³ κριβανίτα. ἀμι-
 γεῖσ γὰρ ὄντεσ σποδῆ καὶ τοιαύτεσ τινὸσ ἔυπαρίας
 πολλῶ γ' ἀμείνεσ κρίνοντα. ζύμη * δὲ καὶ ἄλεσ τὰ
 μάλισα λυσιτελεῖν πεφύκασιν.. ὅτι μὲν ἐν αὐτοῖσ πε-
 ριτ-

19. Paris. ἀνιά.

20. Paris. ἠψημένος.

21. Leg. e Paris. ἀμείνων.

22. Paris. λεπτότατόν ἐστίν.

23. Leg. e Paris. παιπάλιν.

24. Paris. πιτυρῶδες φασίν.

25. Paris. τό, τ'.

26. Paris. ἀδρομερεστέρα.

27. Paris. καθαροτέρα.

28. Abest σεμιδαλίτας a
Paris. male. Iul. Alex.ex similagine vero similagi-
neus.29. Paris. ἀφρημένε, hic
et paulo post.

30. Paris. τῆς.

31. Paris. οἶδε δέ.

32. Paris. μεθ' ἀλόσ.

33. Paris. ἰπνίτα τε καί.

* Iul. Alex. sal vero et
fermentum.

ριττωματικὸν ἐκδαπανῶντες, πέψιν δὲ τινα ἐκτιθέν-
 τες³⁴ καὶ κατεργασίαν καλλίω τοῖς προσπεφυραμέ-
 νοις ἀλεύροις. τὰ γὰρ χωρὶς ἄλων ἢ ζύμης γινόμενα
 πλείονος ἰσχύος δεόμενα ἐπὶ τῷ πεφθῆναι καὶ γυμνα-
 σικῷ τινὸς³⁵ σώματος ἔχαιρέτεια σοι ἐξηλλαγμένω³⁶
 τὴν πᾶσαν διαίταν. ἀμείνους ἔν πάντων ἄρτων οἱ σιλι-
 γνίται³⁷ τροφιμώτατοι ὄντες, δεύτεροι δὲ οἱ συγκομι-
 σοί³⁸ ἐν τῷ μεταξύ δ' αὐτῶν οἱ σεμιδαλίται.³ Φαυ-
 λότατοι δὲ οἱ πιτυρίαί πάνυ μὲν βραχείαν τροφήν τῷ
 σώματι διδόντες, ῥαδίως⁴⁰ δ' ὑπερχόμενοι, εἰς μελαγ-
 χολικὸν δὲ χυμὸν ἐτοιμῶς τρεπόμενοι. οἱ δὲ δὴ σιλι-
 γνίται τὸ καθαρώτερον⁴¹ ὄντες τῆ σίττι καὶ καθαρω-
 τάτην τροφήν τῷ σώματι παρέχουσι. σεμιδαλίται δὲ
 ἀδρομερεῖς⁴² τυγχάνοντες, καὶ ὡσι καὶ οἶδε καθα-
 ρῶ⁴³ αἵματος γεννητικοί, ἀλλ' ἔν κατεργασίᾳ πλεί-
 ονος ἐς πέψιν δέοντα. ἐν τῷ μεταξύ δ' αὐτῶν ἐς ἐπι-
 τηδειότητα χρήσεως καὶ ἀλυπότερος ὁ συγκομισι-
 κὸς⁴⁴ λεγόμενος ἄρτος. ἔτε γὰρ κατὰ τὸν σεμιδαλί-
 τιν δύσπεπτος, ἔτε κατὰ τὸν σιλιγνίτην πολύτρο-
 φός τε καὶ ἐμπλαστικός. ἔκ ἀγνοεῖν δὲ δεῖ ὡς ἐξ-
 οπτηθέντες ἄρτοι ἢ ἔνωμοι τυγχάνοντες κατὰ τὸ μέ-
 τρον τῆς ἀποτυχίας καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν λείπον-
 ται. τῆτο δὲ καὶ ἐπὶ παντὸς ἄλλου ἐδ' σματος δεομέ-
 νου ἔψουσθαι συνυπακτέουσθαι⁴⁵ χρή. αἱ δ' ἐξ ἀλεύρου

πε-

34. Paris. ἐκτιθέντες. recte.
 Iul. Alex. addant.

35. Paris. τπος.

36. Paris. ἐξηλλαγμένω.

37. Paris. σιλιγνίται.

38. Paris. συγκόμισοι.

39. Paris. σεμιδαλίται.

40. Paris. ῥαδίως.

41. Paris. καθαρώτατον.

42. Paris. ἀδρομερεῖς.

43. Paris. καὶ.

44. Paris. καθαρῶ καὶ οἶδε.

45. Paris. συγκομιστός. bene.

46. Paris. συνεξακτέουσι.

Iul. Alex. subintelligendum
 fuerit.

F

πεφυραμένε υδατι⁴⁷ ἄμ' ἐλαίῳ ἐντυγχάνω⁴⁸ ἔψον-
 τεσ σκευάζουσιν ἄνθρωποι, πολύτροφα μὲν καὶ σερραὶν
 τροφήν διδούσιν. πάνυ δὲ⁴⁹ ἰσχυρῶς σομάχῳ δέοντα.
 καὶ γυμναστικοῖς μᾶλλον τῶν⁵⁰ ἀρμόζει σώμασιν. ἐν
 ἄλλοις τὸν ὠμὸν ἐραδίως γεννῶντα χυμὸν. καὶ τὸν μὲν
 περὶ σίτη, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶ κατασκευαζομένων λό-
 γον, ὡδ' ἂν ἔχοις μαθῶν. μετὰ δὲ σίτον κριθή.
 ἀγαθὴ γάρ φησὶ τις μάζα⁵¹ μετ' ἄρτον. ἦττον ἔν
 τρέφει, μᾶλλον δὲ ἐρύπτει κριθή. καὶ ψυχρὰ ἤδη πέ-
 φυκε καὶ τῶν ἄλλων σιτωδῶν καρπῶν⁵² ἀμείνων. ὁ δ'
 ἐξ αὐτῆς χυλὸς σκευαζόμενος καὶ πάνυ εὐχρηστος
 ὑγιάνισί τε ἢν δριμύτεροι ὦσι καὶ πυρέτῃσι. ψύ-
 χων τὲ καὶ ὑγραίων. σὺ δ' ἂν⁵³ χηρῆσαι ἐν ὥρᾳ θέρ-
 ρου, πλῆσι δὲ⁵⁴ καὶ ἀκριβῶς ἐψήσας, καθὰ καὶ τὴν
 ἀθάραν⁵⁵ σκευάζομεν. εἰ δὲ καὶ τὸν ἐκ τῶν ἀμυγδά-
 λων προσεπιβάλοις⁵⁶ χυλὸν, ἀμεινον ἂν ἔτω ποιή-
 σαις ἔδεσμα, κῆφον τὲ⁵⁷ ὄν καὶ εὐχυμον καὶ εὐπε-
 πτον λεπτυντικὸν δὲ⁵⁸ καὶ ἐρυπτικὸν καὶ ὅλως χηρῆσι-
 μον. ἀμείνε δὲ κριθαὶ αἱ λευκότεραι καὶ εὐτραφέ-
 σεραι καὶ μὴ τινος ὄξεσαι. ζεία δὲ κῆφον⁵⁹ μὲν καὶ
 αὐτῆ

47. Paris. υδατι πεφυραμένε.

48. Leg. ἐν τηγάνῳ e Pa-
 ris. Iul. Alex. in *sartagine*.

49. Paris. δ'.

50. Paris. ταῦθ'. recte.
 Iul. Alex. *ista magis conue-
 niunt*.

51. Paris. τις καὶ μάζα.
 Iul. Alex. *Post panem est bo-
 na maza*.

52. Abest καρπῶν a Paris,
 non item a Versione Lati-
 na Iulii Alexandrini, quod

*frumentaceis aliis fructibus
 praestet*.

53. Paris. σὺ δέ.

54. Paris. θέρου πτίσας τέ.
 vere. Iul. Alex. *Tu ipse
 aestatis tempore hoc vitare
 perpurgato ac studiose de-
 cocto*.

55. Marg. Paris. γρ. ἀθή-
 ραν. Iul. Alex. *pulticulam*.

56. Paris. προσεπιβάλλης.

57. Paris. κῆφον τε.

58. Paris. λεπτυντικὸν τε.

59. Paris. ζεία δὲ κῆφον.

αυτη ἔδεσμα, πισσομένη τε καὶ ἐψομένη κατὰ τὴν αἰθάραν, ἕτε⁶⁰ δὲ ἀκραιφνὲς πάνυ γεννᾶν⁶¹ αἷμα πέφυκεν ἕθ' ἰκανῶς τρέφειν. ἀμέλει ἕδε⁶² ἰσχύοντι τῷ σώματι ἐντίθησι. χρήσιον δ' ἂν ποτὲ καὶ αὐτῇ κέφρα χρήζων⁶³ ἐδέσματος. κέγχρος δὲ κατὰ ζείαν⁶⁴ ἕσσα ὀλιγότεροφος τῷ μᾶλλον ἰάσιμόν⁶⁵ τι ἔχειν καὶ γεννᾶν πνεύματα, ἧς τὴν χρῆσιν φεύγειν⁶⁶ δίκαιον, εἰ μὴ πα τῶν ἀμεινόνων σπανία⁶⁷ κατέχει. κύαμοι δὲ αἷμα παχὺ γεννῶντες καὶ πνεύματα τοιαῦτα ἀπέσωσαν τῆς κατὰ σέ⁶⁸ διαίτης καὶ⁶⁹ ἄλλως ἑυπνητοὶ δοκῶσι καὶ τρέφονται. εἰ δὲ πα δεήσει χρήσασθαι σε τέτοις, τὸ ἐξ αὐτῶν ἔτνος ἀμεινον. μᾶλλον τὲ⁷⁰ ἑυπνητον, καὶ τὸ πλέον τῶ πνεύματος ἐν τῇ ἐψήσει διαφορῶν.⁷¹ εἰ δὲ προσεπιμίξιας⁷² αὐτῷ καὶ τινα τῶν ἀφύσσω⁷³ καλεσμένων σμερμάτων ἔτι τὲ μέλιτος μάλισ' ἂν τὴν ἐξ αὐτῶν κολάσειας βλάβην. χείρες δ' αὐτῶν οἱ φάσγλοι.⁷⁴ θερμοὶ τε ἤδη ὄντες καὶ γεώδεις καὶ ἐκταρακτικοί,⁷⁵ ὡς φασί.⁷⁶ τῶ κατὰ

F 2

τῶ

60. Paris. ἕτε. Iul. Alex. At neque —.

61. Paris. γεννᾶν. vbiqve.

62. Paris. ἕδ'.

63. Paris. χρήζων.

64. Paris. ζείαν.

65. Paris. ὀλιγότεροφος, πλεονεκτῆ τῷ μᾶλλον ἰάσιμόν. Atque sic legit etiam Iulius Alexandrinus. vertit enim, *Milium quum, sicuti zea, exiguum praestet alimentum, hoc nomine vincit, quod plus nescio quid stabilitatis exhibet.*

66. Paris. inferit σε, inter φεύγειν et δίκαιον. Sic Iul. Alex. cuius te usum abdicare velim.

67. Paris. σπάνια.

68. Paris. κατὰ σε.

69. Paris. καὶ.

70. Paris. μᾶλλον τε.

71. Paris. διαφορῶμενον.

Iul. Alex. et flatulentiae plurimum inter coquendum remiserit.

72. Leg. e Paris. προσεπιμίξιας.

73. Leg. e Paris. ἀφύσσω.

74. Leg. e Paris. φάσγλοι.

75. Paris. ἐκταρακτοὶ sed marg. γρ. ἐκταρακτικοί. Iul. Alex. cerebrique, ut creditur, spiritum conturbent.

76. Paris. ὡς φασί.

τῷ⁷⁷ ἐγκέφαλον πνεύματος. καὶ δυσόνειροι. ἐρέβινθοι δὲ ἰσχυροτέραν μὲν τροφὴν τῷ σώματι παρέχουσι καὶ καθαρὰν μετρίως. Φυσώδεις δὲ ἄλλως καὶ πλείονος ἰσχύος σομάχε δεόμενοι. ὁ δ' ἐξ αὐτῶν ζωμὸς ἀμείνων. ῥυπτικὸς ὢν καὶ διερρητικὸς τῷ μετέχειν τινὸς ἀλμύδος ποιότητος. ὡσεὶ τέττε⁷⁸ μᾶλλον τῆς Ἰσίας αὐτῶν χρητέον. ὄρυζα, θερμὸν⁷⁹ μετρίως καὶ ξηρὸν ἔδεσμα τροφικὸν τε καὶ ἐμπλαστικόν. διὰ χρόνα δὲ λαμβανόμενον ἔδεν ἂν ἀνιαρὸν τῷ σώματι ἐπαγάγοι.⁸⁰ Φακὴ δὲ χερίσον ἐν ὀσπρίοις ἔδεσμα. παχύ τε καὶ γεώδες⁸¹ καὶ μελαγχολικὸν γεννώσα αἷμα. ἐπέχει τε τὴν γαστέρα δις ἢ τρίς καὶ πλείον ζεσθεῖσα καὶ ἐκχυθεῖσα τὸν ζωμόν. μὴ γὰρ ἔτω σκευασθεῖτο,⁸² λαπάττειν μᾶλλον τὴν γαστέρα⁸³ Φασί. καὶ τέττε μὲν ἀφεκτέον ὡς⁸⁴ χερίσσ ἐδέσματος, καὶ ἀγρόταις μᾶλλον προσήκοντος. ἐπ' ἄλλα δὲ τὸν λόγον τρεπτόν, ἰκανῶς ἐνδιατρέψαντα τῶν περὶ σιτωδῶν καὶ χεδροπῶν λέγω.⁸⁵ ἔξеси δὲ ἀπὸ τῶν ῥηθέντων καὶ περὶ τῶν μὴ διαληφθέντων διαγινώσκειν. ἐν πᾶσι δὲ ἀμείνω τὰ χλωρὰ ἔτι πραεῖαν ἔχοντα τὴν⁸⁶ ὑγρότητα. τῷ χρόνῳ γὰρ καὶ ταύτην ἀποβάλλοντα, παχυμερέστερά τε γίνεται καὶ γεωδέστερα. ὡσπερ δ' ἀμείνω τῶν ξηρῶν τὰ ἔνικμα, ἔτω καὶ τῶν ὠμῶν τὰ ἐφθά. καὶ τὰ πεπαμένα⁸⁷ τῶν μὴ τοιούτων. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀπὸ γῆς τέτων καὶ αὐτοσχεδίων ἐδεσμάτων καὶ ἀπλῶν

77. Leg. τὸν e Paris.

78. Leg. e Paris. τέτω.

79. Paris. ὄρυζα δὲ, θερμόν.

80. Paris. ἐπάγοι. Iul.

Alex. attulerit.

81. Paris. γεῶδες.

82. Paris. σκευασθῆσαν. recte.

83. Leg. γαστέρα e Paris.

84. Paris. ὡς ἀφεκτέον.

85. Leg. e Paris. τῷ περὶ

— λόγῳ.

86. Paris. omittit τὴν.

87. Paris. πεπασμένα. recte. Iul. Alex. incoctis decocta.

ἀπλῶν σοι μέλει λιτόν ἀνηρημένω⁸⁸ βίον ἐφεξῆς με-
τὰ τῶν⁸⁹ ὀσπρίων λόγον περὶ λαχάνων καὶ ἀκροδρύων
καὶ ὀπωρῶν εἰπωμεν. εἶθ' ἔτω⁹⁰ περὶ ζώων καὶ τῆς
ἐξ αὐτῶν χρήσεως.

ΚεΦ. 5'

Περὶ λαχάνων καὶ ὀπωρῶν, καὶ τῆς κατ' αὐτὰ
διαφορᾶς.

Καθόλου¹ τοίνυν ἐπίσασθαι χρὴ ὡς ἅπαν λάχα-
νον λεπτὸν καὶ ὑδατῶδες αἶμα γενναῖν πέφυκε, τοῖς
ἀπὸ τῶν παχυτέρων δηλονότι ἐδεσμάτων αἶμασι πα-
ραβαλλόμενον. ἄλλο δὲ² ἄλλῃ διενήνοχε κατὰ τε ποι-
ότητα καὶ εὐχυμίαν καὶ τινα πλεονεκτῆσαν ιδιότητα.
καὶ κράμβη μὲν ὡς ἐν λαχάνοις ἐξεταζομένη μετρίως
θερμὸν ἐδεσμα, μᾶλλον δὲ ξηρόν. αὐτὴ ζεσθεῖσα καὶ
μὴ ἐκχυθεῖσα λαπάττει τὴν γαστέρα. τετράκις δὲ ἢ
καὶ πλεον ἐκχυθεῖσα τὸν ἐν αὐτῇ³ χυλὸν κάπειθ'
ἔτω⁴ βρωθεῖσα μᾶλλον ἐπέχει τὴν γαστέρα. καὶ ἐδὲν
θαυμασόν. τῆ μὲν χυλῆ ἔρυπτικὴν ἔχοντος δύναμιν,
τῆς δ' ἐσίας αὐτῆς τασίμῃ τυγχανέσης ἐδέσματος.
μελαγχολικὸν δὲ τὸ πλεον ἦδε γενναῖ χυμὸν. ὥστε μὴ
δὲ ταύτη σὲ κέχρησθαι⁵ θέμις εἰ μὴ λιμὸς βιάσαι-
το. τεῦτλον δὲ πόλλω γ'⁶ ἄμεινον κράμβης. ἔτε
γὰρ μελαγχολικὸν ἀπογενναῖ χυμὸν κατὰ τὴν κράμ-
βην, καὶ τὴν γαστέρα λαπάττει τῷ ἐνόντι ταύτη νι-
τρώδει χυμῷ μετρίως δὲ καὶ τῆτο θερμὸν λάχανον.
καὶ δ' ὑπερυθεροί τε καὶ ἐρυθραὶ εἶζαι τῆ τεύτλῃ.

F 3

τρο-

88. Paris. ἀνηρημένω.

89. Leg. τὸν e Paris.

90. Paris. ἔτως.

1. Iulius Alexandrinus,
Iam illud hoc loco scire ex-
pedit.

2. Paris. δ'.

3. Paris. αὐτῆ.

4. Paris. ἔτως.

5. Leg. e Paris. ταύτη σε
κέχρησθαι.

6. Leg. e Paris. πολλῷ γ'.

τροφιμώτερά τε καὶ παχύτερον αἷμα πολλῶ⁷ τῶν
 φύλων γεννώσι. πλεονεκτῶσι δὲ τὸ⁸ φύσαν ἐμποιεῖν.
 ἄλλως δὲ ῥαδίως ὑπεξέρχονται. καὶ διὰ τῆτο καὶ αὐ-
 ταῖς⁹ χρησιέον ἐνίοτε. ἀνδράχνη δὲ καὶ ἀτράφρα-
 ξις¹⁰ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν λάχανον θερμαῖς κράσεσι
 καὶ ὤραις χρήσιμον. λεπτὸν δὲ καὶ ὑδατῶδες αἷμα
 ἀπογεννᾷ. ψυχροῖς δὲ σώμασιν ἀθετον. σέρρις¹¹
 δὲ καὶ αὐτὴ ψυχρὸν ἔδεσμα, καὶ ταῖς θερμαῖς λυ-
 σιτελῆν κράσεσιν. αἷμα δὲ καὶ αὐτὴ λεπτὸν. καθαρ-
 ρώτερον δὲ ἀτράφραξις¹² γεννᾷ. εὐσόμαχον δὲ ἄλ-
 λως λάχανον. καὶ τὸ νοτικὸν¹³ τῆ ἥπατος, δι' ἣν με-
 τρίως¹⁴ ἔχει σφύοτητα. θριδακίνη δὲ πολλῶ¹⁵ γε
 ψυχροτέρα καὶ ὑγροτέρα, λεπτὸν δὲ καὶ αὐτὴ¹⁶ κα-
 λῶς πεφθεῖσα καὶ καθαρὸν * γεννᾷ αἷμα. ὕπνον τὲ
 ῥαδίως¹⁷ ἐμποιεῖ, ψύχει τὲ καὶ ὑγραίνει¹⁸ τὸν ἐγκέ-
 φαλον, ἔδει δὲ καὶ¹⁹ ταύτη κατακεχεῖσθαι πλέον
 ὑγραίνεσθαι τὲ καὶ ψυχέσθαι τὸν ἐγκέφαλον. καὶ διὰ
 τῆτο τὸ συντεταμένον τῶν κατ' αὐτὸν ἐνεργεῖων χα-
 λώση.²⁰ ῥαφανίς δὲ ἡ μὲν ἀγρία δριμυτέρα, καὶ διὰ
 τῆτο φαρμακώδης, τέμνεσα καὶ λεπτύνεσα τῆς ἐν
 τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς σπλάγχνοις χυμῶς, ἄλλως δὲ
 δύσ-

7. Paris. πολλῶ.

8. Leg. e Paris. τῶ.

9. Paris. αὐτοῖς. male.

10. Paris. ἐνίοτε. ἀτράφρα-
 ξις δέ. At nec Iulius Alex-
 andrinus reddidit particu-
 lam ἐνίοτε.

11. Paris. σέρρις.

12. Paris. ἀτράφραξις.

13. Leg. e Paris. τονωτι-
 κόν.

14. Paris. μετρίαν. Iul.

Alex. ob adstringendi vim,
 qua praeditum modice est.

15. Paris. πολλῶ.

* Iul. Alex. bene nitidum
 sanguinem.

16. Paris. αὐτὴ.

17. Paris. δὲ ῥαδίως.

18. Paris. τῶ ψύχειν τὲ καὶ
 ὑγραίνειν. vere. Iul. Alex.
 perfrigerato atque humecto
 cerebro.

19. Abest καὶ a Paris.

20. Paris. χαλώση.

δύσπεπτον ἔδεσμα. κατὰ πάντα δὲ μετρωτέρω ἢ κηπευομένη. ὥστε ἔδὲ ταύτη δέον κεχρησθαι κατὰ τὰ λοιπὰ δριμέα, ἐξοπτώση καὶ δριμυτρίωσιν τὸ αἷμα. εἰ μὴ πρὸς ἔν Φαρμάκω λόγω χηρῆσαι ἂν τις αὐτῇ. σέλινα δὲ καὶ μάραθρα καὶ εἴ τι τοιοῦτο, ²¹ θερμὰ μὲν καὶ ξηρὰ, διερητικά δὲ καὶ ἀποφρακτικά, ἄλλως δὲ δύσπεπτα, ὡς ²² εἰ δέοι, καὶ τέτοις ὡς ἔν Φαρμάκω λόγω ²³ χηρῆσεν. πράσα δὲ, ἀμείνω μὲν κρομμύων καὶ σκοροδίων ²⁴ ἐφθὰ ²⁵ ἐσθιόμενα. ἀποβάλλει γὰρ ταῖς ἐψήσεσι, τὸ πλεον τῆς κακοχυμίας καὶ δριμύτητος. δύσπεπτα δὲ πως καὶ αὐτὰ ὄκει διατὰ ἐνόητα ἰνώδη. καὶ ἄλλως ἐνανάγωγα τὰ ἐν τοῖς σήθεσι ²⁶ ὑγρὰ συσάντα ποιῆ τῇ ἐνέσει γλισχρότητι. διερητικά δὲ μετρίως τυγχάνει. ²⁷ σίκυοι δὲ ὠμοὶ τί ἄλλο εἰσιν, ²⁸ ἢ ἔ λέγονται. τὸν ὠμὸν γὰρ γεννώσι χυμὸν, ψυχροὶ καὶ ὑγροὶ ἰκανῶς τυγχάνοντες καὶ δύσπεπτοι. οἱ πέπονες δὲ ὡς πέπαυσιν λαβόντες πολλῶ γ' ἀμείνως, πεφύκασιν δὲ καὶ οἶδε ²⁹ καλῶς πετρίομενοι, ἢ μὴ ῥαδίως ὑπεξερχόμενοι, ³⁰ προστίθεσθαι ³¹ καὶ συμφθείρεσθαι οἷς κατὰ γαστέρα

F 4

χύμοις

21. Paris. ταύτη.

22. Absunt a Paris. verba καὶ εἴ τι τοιοῦτο. At habet Versio Latina Iulii Alexandrini, in qua est, et id genus alia.

23. Paris. ὡς.

24. Leg. λόγω e Paris.

25. Iul. Alex. porrum cepis alioqui probabilius.

26. Leg. e Paris. ἐφθὰ.

27. Paris. σήθεσι.

28. Paris. μετρίως καὶ ταῦτα τυγχάνει. Iul. Alex. lotium hoc mediocriter mouet.

29. Leg. e Paris. τί ἄλλο εἰσιν.

30. Leg. πέπαυσιν e Paris.

31. Leg. οἶδε μὴ e Paris. Iul. Alex. quum aut non probe concocti fuerint.

32. Paris. ὑπερχόμενοι. Vtroque verbo sic utitur Actuarius.

33. Leg. προστίθεσθαι e Paris.

χυμοῖς³⁴ ἐντύχωσι. ῥαδίως δ'³⁵ ἐξερχόμενοι τῷ ῥύ-
πτειν συνάγουσιν ἐνίοτε καὶ τινα τῶν λυπέντων. λε-
πτὸν δὲ καὶ οἶδε³⁷ καὶ ὑδατῶδες αἷμα γεννῶσι καλῶς
πεμφθέντες.³⁸ κολοκύνθη³⁹ δ' ἐν τῷ μεταξύ ὠμῶ
καὶ πέπονος σικίς,⁴⁰ ἐψομένη δὲ ἀμείνων γίνεται,
ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν ἔσα ἔδεσμα. καὶ ὡς ἐν Φαρμάκῃ
χρήσει τὸ πλεόν λαμβανομένη ἄλλως⁴¹ δὲ ἄθροτος.
πάνυ τε⁴² ὀλιγότεροφος ἔσα καὶ ὑδατῶδη χυμὸν ἀπο-
γεννῶσα, καὶ μάλιστα ψυχροτέρα ἐμπεισῆσα γαστρί.
ἀμανίται δὲ καὶ ὕδνα⁴³ ψυχρά τε καὶ ὑγρά, καὶ πα-
χέων καὶ ὠμῶν χυμῶν γεννητικὰ, θερμαῖς τε καὶ ξη-
ραῖς ἀρμόζοντα κράσεσιν. ἀσπάρραγγοι δὲ πάντων
λαχάνων ἀμείνως. κῆφοι μὲν γὰρ ἐν ταῖς πέψεσι,
μετρίως δ' ὄντες θερμοὶ καὶ λεπτομερεῖς, καθαρῶ
γεννητικοὶ τελεῖσιν αἵματος. διερητικοὶ δὲ ἤπερ⁴⁴ τι
ἕτερον ἔδεσμα. ὡς βελοίμην ἂν μὴ μόνον ἔαρος ὥρα
τέτοις κεχρηῆσθαι σε, ὅποτε δηλαδὴ ἀκμάζουσιν, ἀλ-
λὰ καὶ ἀποτιθέμενον ἔχειν σε τέτῃς διὰ πάσης ὥρας,
τρέφοντάς τε καὶ καθαίροντας τὸ αἷμα, ἔχ ἤκιστα
δὲ καὶ τὰ σπλάγχνα ἀποφραττόντας καὶ τὰς αὐ-
τοῖς⁴⁵ λεπτύνοντας χυμῶς. καὶ περὶ μὲν τέτων ἄλλως.
ῥητέον δ' ἐφεξῆς καὶ⁴⁶ περὶ τῶν ὀπωρῶν. κέρασοι
τοί-

34. Paris. οἷς ἂν κατὰ γασ-
τέρα χυμοῖς.

35. Paris. δέ.

36. Paris. συνεξάγουσιν. re-
cte.

37. Paris. omittit verba
καὶ οἶδε. At Iul. Alex. hi
quoque.

38. Leg. πεφθέντες e Paris.

39. Iul. Alex. Cucurbita
si cruda estur, in medio est
p. ponum ac cucumerum.

40. Leg. e Paris. σικίς.

41. Leg. e Paris. ἄλλως.

42. Paris. τέ.

43. Iul. Alex. Amanitae,
fungi et tubera.

44. Leg. e Paris. ἤπερ.

45. Paris. ἐν αὐτοῖς. vere.
Iul. Alex. horumque una hu-
mores attenuent.

46. Abest καὶ a Paris.
Iul. Alex. deinceps de fru-
ctibus dicendum.

τοίνυν ψυχροὶ καὶ ὑγροὶ τυγχάνοντες, οἱ μὲν γλυκεῖς καὶ χαῦνοι τὴν σύσασιν, οἱ δ' αὖ σκληρότεροι καὶ συφότεροι. ὧν τὰς πρώτας αἰρετέον, ἀμεινον πετλομένους καὶ ῥᾶον ὑπεξαγομένους. ὁ δ' ⁴⁷ ἕτεροι μᾶλλον ἂν τοῖς τὴν γαστέρα χολημένοις λυσιτελήσαιεν. δύσφθαρτοί ⁴⁸ πῶς ὄντες, καὶ τὸ ⁴⁹ σύθειν τονῶντες τὴν γαστέρα. καταχρώμενοι δὲ εἰ μὴ συμφθαρῆεν τοῖς ἐνᾷσι χυμοῖς, τὸν ὑδατώδη χυμὸν γεννώσι. τῶν μήλων δὲ τὰ μὲν βασιλικά καλέμενα τῶν ἄλλων ἀμείνω, ψυχρὰ καὶ αὐτὰ τυγχάνοντα. εὐκάρδια δὲ λέγεται, τῷ τὰς ἀναφερομένους ἀτμὰς ἐπὶ τὴν καρδίαν λιγνιώδεις ⁵⁰ τὲ καὶ καπνώδεις ὄντας καταπέλειν. ἔχ' ἥττον δὲ καὶ τὰς εἰς κεφαλὴν ἀναφερομένους. ἀμέλει καὶ τὰς ἀπὸ τῶν οἴνων βλαβὰς, ⁵¹ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καθισῶσιν. ⁵² ἀπτόνται δὲ νεύρων. καὶ τὸ μνημονευτικὸν ἀμβλύνειν πεπίσεινται. ⁵³ καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσα ὀξώδη πέφυκε. ψυχρότερα ⁵⁴ τε ὄντα ἱκανῶς. καὶ τῷ λεπτομερεῖ τῆς ὀσίας διὰ βλάβης ἤδη χωρῶντα. ἀμείνω δὲ τῶν μήλων τὰ εἰς ἀπόθεσιν χειμῶνος ὥρα τηρέμενα γλυκέα ὄντα. πλείω γὰρ τὴν πέψιν προσλαμβάνοντα τῷ χρόνῳ λυσιτελέσεται ταῖς προσηκῶσαις χρήσεσι γίνεται, καὶ ἔχι ῥαδίως συμφθείρεται. περσικὰ δὲ μήλα καὶ ἀρμενικὰ, ψυχρὰ ⁵⁵

F 5

καὶ

47. Leg. οἱ δ' e Paris.

ισῶσιν. Et καθισῶσιν quidem recte habet.

48. Paris. διάφθαρτοί. male. Iul. Alex. quippe quae nec facile omnino corrumpitur.

53. Leg. e Paris. πεπίσεινται.

49. Leg. e Paris. τῷ.

54. Leg. e Paris. ψυχρότερα.

50. Leg. e Paris. λιγνιώδεις.

55. Paris. ἀρμενικὰ, καὶ αὐτὰ ψυχρὰ. Sed mox ab eodem exemplo absunt verba καὶ αὐτὰ. recte. Sic etiam Iul. Alexandrinus legit. vertit enim, Persica

51. Paris. βλάβας.

52. Paris. ἐπὶ κεφαλὴν καθ-

romæ

καὶ ὑγρὰ καὶ αὐτὰ τὴν κράσιν⁵⁶ τυγχάνοντα, λεπτὸν καὶ ὑδατώδες⁵⁷ αἷμα ἀπογεννώσι καλῶς πεφθέντα. πεφύκασι δὲ καὶ ταῦτα μὴ ῥαδίως ὑπιόντα, φθείρεσθαι τε καὶ συμμεταβάλλεσθαι, οἷς ἂν χυμοῖς εὐτύχωσιν. ὥσε μὴ δὲ τὴν ἀρχὴν ἀπῆσθαι τῶν συμβαλεῦσαιμ' ἂν, οἷς ἂν μὴ ῥαδίως ὑπεξίωσιν. εἰ μὴ πρὸ τῆς τῆς κράσεως ιδιότητι τοιαύταις χαίρειν τροφαῖς τὸ σῶμα τίς φαίη. ἀμείνω δ' αὐτῶν τὰ κοκκύμηλα. ἦν πάνυ ῥαδίως ὑπεξέρχεται. συμφείρεται γὰρ καὶ ταῦτα ἐνίοις μὴ ταχέως ἐκκρινόμενα. ῥοιὰ δὲ, κῆφον ἔδεσμα ἐν ὀπώραις καὶ λεπτῷ γεννητικῇ τελῶσιν αἵματος. εὐσόμαχοί τε καὶ παύσει⁵⁸ τῶν δεικτικῶν⁵⁹ χυμῶν, ὥσε καὶ ταύταις χρῆσθαι κατὰ καιρὸν ἐπικρατέσεως. ⁶¹ ἄλλως δὲ περιττὸν κεχρησθαι ὡς ⁶² ἐν φαρμάκῳ λόγῳ λαμβανομένοις ἔδεσμασι. καὶ μάλιστα ἦν τάναντία ἢ κράσις ὑποτιθῆται. ὣν ἄλογος ὄρεξις τε καὶ χρῆσις ἐθέλῃσι. κυνδόνια τὲ ⁶³ τῶν συφόντων ἐν ὀπώραις ⁶⁴ ἔδεσμάτων εἰσίν. ἀμέλει καὶ γαστρὸς ἐφεκτικῆ. πέφυκε δ' ἐνίοις,

poma atque Armeniaca frigido ipsa quoque atque humido temperamento constant.

56. Paris. κράσιν.

57. Scrib. e Paris. ὑδατώδες.

58. Paris. παύσει. recte. Iul. Alex. et quae — aboleant.

59. Leg. e Paris. δεικτικῶν. Iul. Alex. mordaces.

60. Paris. ἀτμῶν τε ἰσχυρῶν. At Iul. Alex. simpliciter, succos.

61. Paris. post ἐπικρατέσεως addit haec, δηλαδή θερμῆς ἐν τῷ σώματι, ἢ τῆς ὕρας πλεονεκτέσεως. recte. Etiam Iulius Alexandrinus reddidit eadem verba in Versione Latina, quum videlicet in corpore exuperare calor videatur, aut anni tempus tale urgeat.

62. Paris. τοῖς ὡς. bene.

63. Paris. δέ.

64. Paris. ὀπώρα. Iul. Alex. ex autumnalibus fructibus.

οις, πρὸ μὲν τῆς τροφῆς λαμβανόμενα, μᾶλλον ἐπέ-
 χειν τὴν γαστέρα. μετὰ δὲ τὴν τροφήν προτρέπειν.
 καὶ θαῦμα γ' ἔδεν, εἶγε τὸ σῶμα τῆς γαστρὸς πιέ-
 ζοντα τῇ συφύτητι κάτω τὴν τροφήν βιάζεται. ὡς-
 περ καὶ διὰ χειρῶν ἐν ἀσκοῖς καὶ κύσεσιν αὐτὸ δὴ
 τῆτο πράττοντες ῥαδίως ὑπεξάγομεν τὰ ἐναπειλημ-
 μένα. καὶ μάλιστα ἦν πλήρη μὲν τὰ ἀγγεῖα ἦ, σφο-
 δρότερον δὲ τὰ ἄνω μέρη πιέσωμεν. αὐτὰ⁶⁵ δὲ πάνυ
 σύφοντα ἐν ὀπώρασις. καὶ κράνια⁶⁶ καὶ μέσπιλα. ἐν
 φαρμάκῃ μὲν λόγῳ λαμβανόμενα πάνυ χρήσιμα.
 καὶ ἄλλως δὲ τῶ⁶⁷ σύφειν εὐσόμαχα. ὡς τροφαὶ δὲ⁶⁸
 ἐκ ἀγαθὸν αἷμα γεννᾶν πέφυκε. καὶ τὴν γαστέρα δὲ
 ἐπέχοντα, μᾶλλον τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα
 βλάπτει. σῦκα δὲ καὶ σαφυλαί, ἀμείνω ἐν τροφῆς
 λόγῳ τῶν λοιπῶν ὀπωρῶν. αἷμά τε γὰρ ἀμεινον τῶν
 ἄλλων γεννᾶν καὶ τρέφειν τὸ σῶμα πέφυκε. κὰν ἄλ-
 λως φυσώδη ἦ, καὶ ἔσπεραν γεννᾶ σάρκα. ἄθετα
 δὲ ἐν σπλάγχχοις σκιρραμένης,⁶⁹ ἢ ἐμπεφραγμένοις.
 πλεονεκτεῖ δὲ τὰ σῦκα καθάιροντα τὰ ἐν νεφροῖς
 ψήγματα. ἀμφοτέρω δὲ γαστρὸς ὑπαγωγὰ, ἐφεκτι-
 καὶ δὲ τὰ γίγαρτα. παλαιέμενα δὲ⁷⁰ ἀποτίθεται τὸ
 πολὺ τῆς περιττωματικῆς ὑγρότητος. τῶν ἀκροδρύων
 δὲ, δρυὸς μὲν βάλανοι, ψυχροὶ καὶ ξηροὶ καὶ μετρί-
 ως σύφοντες. φυσώδεις δὲ πάνυ. τρέφειν δὲ καὶ οἶδθ
 πεπίσεινται. ἐψηθέντες δὲ ἀποβάλλουσι⁷¹ τὸ πλέον
 τῆς ἐν αὐτοῖς πνευματώδους ποιότητος.⁷² βραδύποροι
 δὲ

65. Leg. e Paris. ῥα. Iul.
 Alex. sorba.

66. Paris. κράνια. Immo
 κράνια. Iul. Alex. corna.

67. Paris. τὸ. male. Iul.
 Alex. adstringendi vi.

68. Paris. δ'.

69. Leg. e Paris. σκιρραμέ-
 νοις. Iul. Alex. visceribus in
 scirrhum duratis.

70. Paris. δ'.

71. Leg. e Paris. ἐψηθέν-
 τες δὲ, ἀποβάλλουσι.

72. Paris. δυνάμεως· vt Iul.
 Alex.

δὲ ἄλλως καὶ δύσπεπτοι.⁷³ κάρυα δὲ τὰ μὲν βασι-
 λικά. ταῦτα καὶ κοινὰ καλέμενα, θερμὰ μὲν καὶ
 ξηρά. ἀπτονται δὲ κεφαλῆς συνεχῶς χρώμενα.⁷⁴
 καὶ κακοςόμαχα δὲ ἄλλως καὶ δύσπεπτα. ἀμείνω δὲ
 μετὰ σύκων ἐσθιόμενα τάχιον συνεξαγόμενα. τὰ δὲ
 ποντικά καλέμενα κάρυα, τῷ σύφειν μὲν εὐσόμα-
 χα⁷⁵ ἂν ῥηθεῖη. δύσπεπτα δ' ἔχ ἤκιστα σεγανωτέ-
 ρας ἐσίας πεφυκότα. καὶ γαστρὸς μᾶλλον ἐφεκτικά.
 ἀμύγδαλα δὲ τέτων ἀμείνω. καὶ μάλισα ὅτε ἐξ
 αὐτῶν χυλὸς καὶ τὸ ἔλαιον. τὸ μὲν γὰρ λεαίνειν Φά-
 ρυγγα καὶ τραχεῖαν ἀρτήριαν⁷⁷ καὶ εὐανάγωγα ποι-
 εῖν⁷⁸ τὰ ἐν τῷ σήθει ὑγρά πεπίσευτα. ὁ δὲ χυλὸς
 αὐτῶν ἐψόμενος ἄριστον ῥόφημα. τρέφων τὲ καὶ λε-
 πτύνων καὶ νεφροῖς βοηθῶν, καὶ σπλάγχνα καθαί-
 ρων καὶ θώρακα· ἐ πάνυ⁷⁹ εὐσόμαχος. ἐλέκθηρα δὲ
 λαμβανόμενα τὰ ἀμύγδαλα δύσπεπτα πέφυκε. τόν
 γε μὴν χυλὸν αὐτῶν εἰ παραμιγνύων ἐπισημένη⁸⁰ καὶ
 ἐψημένη⁸¹ κριθῇ ἐσθίεις ἢ τινι⁸² τοιῶτω ἐδέσματι.
 μάλισα δὲ τῷ ἀμύλω. τέτο γὰρ πάντων ἀμεινον, κρ-
 φότατόν τε ὄν καὶ εὐπεπτον καὶ εὐχυμον καὶ καθα-
 ρῶ

*Alex. elixatu flatulosae fa-
 cultatis plurimum remit-
 tunt.*

73. Paris. post δύσπεπτοι
 inserit verba ista, κῶνοι δὲ,
 θερμοὶ μὲν μετρίως, καὶ τοῖς ἐν
 τῷ σήθει πάθεισιν ἀρμόζοντες.
 κακοςόμαχοι δὲ καὶ κεφαλαλγῆς
 τοῖς καταχρωμένοις· quae ta-
 men nec a Iulio Alexandri-
 no expressa videmus in Ver-
 sione Latina.

74. Paris. κεφαλῆς τῶν συν-
 εχῶς χρωμένων τέτραις. Iul.

*Alex. sed caput pertentant,
 si quis assidue utatur.*

75. Paris. εὐσόμαχ'.

76. Leg. e Paris. ὄ, τε.

77. Paris. ἀρτηρίαν.

78. Paris. omittit ποιῶν·
 sed reddidit Iulius Alexan-
 drinus.

79. Paris. θώρακα· ἐ πάνυ
 δέ. recte.

80. Leg. e Paris. ἐπισημέ-
 νη.

81. Paris. ἠψημένη κριθῇ.

82. Paris. ἢ τινι.

εἰ καὶ λεπτῆ γεννητικὸν αἵματος, ἄριστον ἂν ποιήσαις ἔδεσμα. καὶ τὸν μὲν περὶ τῆς⁸³ λόγον ἰκανὸν ὄντα βραχυλογεῖν ἐθέλοντες ὡδὲ πη⁸⁴ καταπαύσωμεν. ἐφεξῆς δὲ περὶ τῶν λοιπῶν τροφῶν διαλάβωμεν. εἰ δὲ πη τῆ κοινωνία τῆ λόγου καὶ ὧν μὴ μεταληπτέον σοι μνημοεύσομεν, συγγνοίης ἂν. ἄλλοις τῆς⁸⁵ ἐθέλωσι συγχωρήσας.

Κεφ. ζ

Περὶ ζώων χερσαίων καὶ ἐνυδρῶν καὶ πτηνῶν καὶ τῆς κατ' αὐτὰ διαφορῆς.

Τῶν ζώων ἐν πολυειδῶν τελέντων τὰ μὲν¹ χερσαῖα λέγεται. τὰ δὲ πτηνά. τὰ δὲ ἐνυδρα. ἕκαστα² δ' αὐτῶν εἰς μεγάλα τὰ καὶ μείω τῆ κατ' εἶδος διαφορῆς λέγεται. καὶ τῶν ἕκαστον εἰς τὰς καθ' ἡλικίαν διαφορῆς νεαρά τε καὶ ἀκμάζοντα καὶ γεγηρακότα φαινόμενα. ἔτι δὲ αὐτῶν τὰ μὲν χειροῦθη τὰ καὶ ἡμερα, τὰ δ' ἄγρια εἰσὶ. καὶ τὰ μὲν μᾶλλον γυμνάζεται, τὰ δ' ἡττον. αἰεὶ τοίνυν, ἄνωθεν γὰρ ῥητέον, τὰ μὲν χερσαῖα καὶ περὶ λεγόμενα θερμότερά τε καὶ πολυτροφώτερα καὶ παχυτέρα αἵματος γεννητικά, γυμναστικοῖς μᾶλλον σώμασιν ἀρμόζοντα.³ τὰ δὲ πτηνά καὶ ἐναέρια⁴ κρφότερα μὲν πολλῶ, καὶ ἔχ

83. Paris. τῶν. bene. Iul. Alex. *Ac sermōni quidem huiusmodi satis a nobis haecenus producto — hic finem faciamus.*

84. Paris. πη. vbi que. 1. Paris. τὰ μὲν αὐτῶν. non male.

2. Paris. τὰ δ'. 3. Paris. ἕκαστον. Iul. Alex. *horum singula.*

4. Marg. Paris. γρ. μερί ζετα. Atque sic legisse certum est Iulium Alexandrinum. Versio enim eius Latina habet, *in maiora minoraque fastigia, pro specie diuersitate, diducuntur.*

5. Paris. σώμασι ἐφαρμόζοντα. bene.

6. Paris. τὰ πτηνά δὲ ἐναέρια.

ἐκ ἔτῳ πολύτεροφα. Ξηρότερα δὲ πως καὶ ἰνωδέστερα καὶ λεπρότερα αἵματος γεννητικά. ὅσα δ' ἐν ὕδασι διαιτᾶται, ὑγρότερα τε καὶ σαρκωδέστερα. ἔνδρα δὲ ζῶα τῷ μὲν κοινῷ λόγῳ ὑγρότερα πολλῶ τῶν ἐξηθέντων καὶ ψυχρὰ ἤδη. ἐκ ὀλίγας δὲ τὰς ἐν αὐτοῖς διαφορὰς ⁷ κέκτηται. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἰχθύς εἰσι, τὰ δ' ⁸ αὖ μαλάκια. ἕτερα δ' ὄσρακόδεσμα ὡσπερ ἕτερα μαλακόσρακα καὶ τῶν ἰχθύων μὲν ⁹ κητώδεις καὶ πελάγιοι. οἱ δὲ ¹⁰ αἰγιάλιοι καὶ πετραῖοι, καὶ οἱ μὲν μείζους αὐτῶν, πλείω τὴν τροφήν τῷ σώματι καὶ παχυτέραν παρέχουσιν. οἱ δ' ἐλάττερος ὀλίγην καὶ καθαρωτέραν. καὶ μᾶλλον ἢ τῶν πετραίων ὄντες, τυγχάνουσιν. ἐκ ὀλίγα δ' ἂν λογίσαιο καὶ ἀπὸ τῆς κατ' αὐτῆς διαίτης. αἰεὶ γὰρ τῷ κοινῷ λόγῳ ἀμεινόνων ὄντων τῶν θαλαττίων τῶν ἐν γλυκέσιν ὕδασι διαιτωμένων, ἐκ ὀλίγας καὶ τὰς κατ' αὐτῆς ἂν μάθοις διαφορὰς. οἱ μὲν ¹¹ ἐν πελάγεσιν αἰεὶ τὴν ἀναστροφὴν ¹² ποιῶμενοι, καὶ τοῖς κύμασι πληττόμενοι πλέον τὲ γυμνάζονται καὶ καθαρωτέρας ἀπολαύσει τῆς τροφῆς. ἀμέλει καὶ σερεάν ¹³ ἐν ἰχθύσι ¹⁴ καὶ καθαράν ἔχουσι τὴν

ρια. Iul. Alex. *volatilia atque aëria*

7. Paris. ἐκ ὀλίγας δὲ διαφορὰς. Iul. Alex. *non parum vero inter se differunt.*

8. Paris. τὰ δ'.

9. Paris. οἱ μὲν. vere. Iul. Alex. *atque inter pisces alii cetacei sunt.*

10. Paris. οἱ δ'.

11. Paris. οἱ μὲν γάρ. vere. Iul. Alex. *nam qui in alto semper degunt.*

12. Paris. ἀνατροφὴν. non

male. nam etiam paulo post dixit Actuarius, ἐν ὕδασι ποιῆται τὴν διαίταν. Vtroque loco habet Iul. Alex. *degunt*: vt non satis appareat, ἀναστροφὴν legerit hoc loco, an ἀνατροφὴν. Sed in aliorum quoque scriptorum libris permutata inter se inveniuntur haec duo vocabula. vid. Vuesselingius in de Archontibus Iudd. p. 13 f.

13. Paris. σερεάν.

14. Leg. e Paris. ἰχθύσι.

τὴν σάρκα. ὅθεν καὶ τῶν ἄλλων τροφιμώτεροι καὶ παχέος ἤδη αἵματος γεννητικοί. οἱ δὲ παρὰ τὰς τῶν ποταμῶν εἰσβολὰς καὶ παρὰ τὰς ἰλυώδεις καὶ ἐλώδεις τόπους καὶ ἔνθα ἐκδιδόασιν ὄχετοὶ διαιτώμενοι, λιπώδεις μὲν καὶ ἠδέϊς γενόμενοι.¹⁵ πάνυ δὲ μοχθηροὶ μηδὲν ὑγιᾶς ἔχοντες. οἱ δὲ πετραῖοι, καθαροῖς ἐνδιατώμενοι ὕδασι ἀμείνω καὶ τὴν σάρκα ἔχουσι. κῆφοι τὲ¹⁶ ὄντες εἰς τὸ πεφθῆναι καὶ λεπτὸν καὶ καθαρὸν γεννῶντες αἷμα. μαλάκια δὲ πάντα εἰς εὐχυμίαν πολλῶ¹⁷ ἰχθύων ἀμείνω. λεπτῆ¹⁸ γὰρ αἵματος καὶ καθαρῆ¹⁹ γεννητικά. νευρωδέστερα δὲ καὶ διὰ τῆτο καὶ δυσπεπτότερα ἰχθύων ὄντα καὶ ψυχρότερα διὰ τὸ ἀναιμον μαρτυρεῖται. ἐν τῷ μεταξύ δὲ²⁰ ἰχθύων τὲ καὶ μαλακίων τὰ μαλακόσρακα πέφυκεν. ἥττον δὲ²¹ ὄντα δύσπεπτα τῶν μαλακίων καὶ καθαρώτερόν τε καὶ λεπτότερον αἷμα γεννᾷ. τὰ δ' ὄσρακόδεσμα ἥττον χρήσιμα μὴ δ'²² ὅτι ἐν γυμναζόμενα. ταῦτ' ἄρ' καὶ προτιμῶσι²³ τινὲς τὰς κλένας αὐτῶν ὡς μόνως ἀλλομένως²⁴ τὲ καὶ μεταβαίνοντας τῶν λοιπῶν ὄσρακόδεσμων. λεπτὸν δὲ καὶ ταῦτα καὶ ὑδατῶδες αἷμα ἀπογεννᾷ. ἄλλως δὲ καὶ²⁵ δύσπεπτα καὶ ἐξαιδίως ὑπερχόμενα. αἰρῶνται δὲ καὶ τῶν ἰχθύων ὄσοις λεπτῖσιν ἢ ὄσοις τὸ δέσμα περιπέφρακται. καὶ πείθομαι λέγῃσι μᾶλλον τέτρε²⁶ τῶν μὴ τοιούτων ξηροτέρως οἰόμενος.

15. Paris. γενομένοις. bene. Iul. Alex. *gustatu pingues quidem sentiuntur, nec ingrati.*

16. Paris. κῆφοί τε.

17. Paris. πολλῶν. Sic Iul. Alex. *piscibus multis praeferuntur.*

18. Paris. δ'.

19. Paris. ἥττον τε.

20. Paris. μὴ δ'.

21. Paris. ταῦτ' ἄρα καὶ προκρίνουσι τινες. sed marg. γρ. προτιμῶσι. Iul. Alex. *quanti plane ob rem nonnulli his praefines praeferunt.*

22. Iul. Alex. *diuagentur.*

23. Abest καὶ a Paris. Iul. Alex. *confici etiam re-bellia.*

μενος. τὸ γὰρ ἐν ὑγροῖς ξηρὸν πάντως ἂν ὡς σύμμετρον νομισθεῖη. ὡσπερ καὶ τὸ ἐν ξηροῖς ὑγρὸν. καθάπερ ἐν τῷ τῶν ὀρνίθων γένει ἀλεκτορίδες τὲ καὶ Φασιανοί. μᾶλλον δὲ τέτων νῆσαι τὲ καὶ χῆνες, καὶ ὅσα ἐν ὕδασι ποιεῖται τὴν δίαιταν. ἐπεὶ δὲ γεώδη τὲ καὶ πολύαιμα τὰ χερσαῖα εἶρηται καὶ παχύχυμα καὶ τοιαύτην τροφήν τῷ σώματι δίδωσιν, αἰρετέον καὶ ²⁴ τέτοις τὰ νεαρώτερα καὶ μείω τῆ κατ' εἶδος διαφορᾶ. καὶ τὰ μὴ πάνυ γυμνασικά, τὰ μὲν ἀργότερα, ²⁵ ὑγρότερα καὶ περιττωματικά. τὰ δ' ἐπὶ πλέον γυμναζόμενα ξηρότερα καὶ κρφότερα. αἰεὶ ²⁶ δὲ Φεύγειν ἐν πᾶσι τὰς ἀμετρίας δεῖ. καὶ αὐτῶν δὲ τῶν κώλων τὰ ἔξω τῶν ἔσω, καὶ τὰ μείω τῶν μειζόνων κατὰ τὴν φυσικὴν δηλαδὴ διάπλασιν ξηροτέραν τὲ καὶ ἀπερίττον ²⁷ τροφήν παρέχει. δοκιμάζεται δ' αὐτῶν ἕκασον καὶ ἀπὸ τῆ τῆς σαρκὸς εἶδους. ὅσῳ γὰρ τῆ λευκῆ ἀποκλίνει τῶν ζώων ἡ σὰρξ, καὶ τὴν εἰς εὐχυμίαν χρῆσιν ἐκπέφυγε. κοινῶ δὲ λόγῳ, τὰ μὲν νεαρώτερα τῶν ὁμοειδῶν ὑγρότερα. τὰ δὲ ²⁸ ἀκμάζοντα θερμότερα καὶ ξηρότερα. τὰ δ' ἤδη γεγηρακότα καὶ ἀμφοτέρων χείρω. μελαγχολικά τε ὄντα καὶ περιττωματικά, καὶ μάλισ' ²⁹ ὅσῳ περ ἂν ἦ τῶν μειζόνων καὶ γυμνασικωτέρων. ἔτι δὲ καὶ τῆτ' εἰδένασιν χρὴ, ὡς τὰ ἀγρία τῶν ἡμέρων θερμότερά τε καὶ ξηρότερα. ³⁰ καταλλήλως δὲ τὰ πάντα προσφερόμενα, κατὰ τὴν αἰρμόζουσαν δηλονότι κρᾶσιν, ἔδέν τι λυπεῖν

πε-

24. Paris. καὶν.

25. Paris. γυμνασικά. τὰ μὲν γὰρ ἀργότερα. bene. Iul. Alex. nam quae paulo magis inertia sunt.

26. Iul. Alex. non reddit particulam ἀή.

27. Paris. ἀπερίττον.

28. Paris. δ'.

29. Paris. μάλισ'.

30. Paris. ξηρότερα τε καὶ θερμότερα. Iul. Alex. calidiora siccioraque esse.

πεπίστευται. ἔχεις δὲ καὶ τὸν³¹ περὶ τροφῶν λόγον, ἱκανῶς σοι ἐκτεθειμένον. ἐμπεριείληπται γὰρ τῇ διαίρεσει ταύτῃ, πᾶσα κατὰ μέρος διαφορά. καὶ ἔκ³² ἐτι σοι χρῆια περὶ τῶν κατὰ μέρος εἰδῶν πυρρῶν σθαι, φιλοσόφῳ τὲ ὄντι, καὶ ῥαδίως ταῦτ' ἐξευρίσκειν δυναμένῳ. νυνὶ δ' ἂν λειπόμενον εἴη, περὶ τοῦ οἴνου καὶ τῶν λοιπῶν ὑγρῶν φάσιν, ὅσα ἡμῶν εἰς³³ χρῆσιν πρόκειται, ὡς μηδὲν τι τῷ λόγῳ λείποι.

Κεφ. η'

Περὶ οἴνου.

Τῶν οἴνων γὰρ,¹ ῥητέον γὰρ ἐντεῦθεν πρώτως, ὅτι καὶ πλείων ἢ χρῆσις τῆδε, οἱ μὲν παχεῖς, οἱ δὲ λεπτοί. καὶ οἱ μὲν αἰσθητοί. οἱ δὲ γλυκεῖς, καὶ τέτων οἱ μὲν λευκοί, οἱ δὲ κίρροι.² οἱ δὲ³ ἐρυθροί. τὰς γὰρ ἐν τῷ μεταξὺ διαφορὰς αὐτῶν κατὰ τὸ μᾶλλον τὲ καὶ ἡττον ἔσας ἐκὼν παραλείπω. ἔ γὰρ ἀνάγκη κατακερματίζειν ὧδε τὸν λόγον. τέτων δὲ οἱ μὲν πολυφόροι⁴ λέγονται, οἱ δὲ ὀλιγοφόροι. καὶ οἱ μὲν παχεῖς, τροφιμώτεροι καὶ παχύτερον αἷμα γεννῶντες αἷτιοι ἐμφράξεων τοῖς σπλάγχνοις γίνονται. τέναντιον δὲ οἱ λεπτοί διερρητικοὶ ὄντες ἔυσομαχώτεροι⁵ τε καὶ

31. Paris. τῶν. male.

32. Paris. ἐκέτι.

33. Paris. ἐς.

1. Paris. ἔν. Iul. Alex. ergo vinum.

2. Paris. κίρροι.

3. Paris. δ'.

4. Iul. Alex. vertit, adiecta nominum Graecorum interpretatione, Item aliud polyphorum est, quod multum aquae, ut diluatur, ad-

mittit, aliud oligophorum, quod minus.

5. Paris. διερρητικοὶ τε ὄντες, καὶ λεπτὸ γεννητικὸ αἵματος. καὶ αἰσθητοὶ μὲν ὄντες, ἔυσομαχώτεροι. vere. Etiam Iulii Alexandrini Versio Latina habet, contra se habent tenuia, utpote quae et urinam eliciant, et sanguinem generent tenuem. Accommodatiora ventriculo, quae auste-

καὶ ἤττον τρέφοντες. τάναντία δὲ οἱ γλυκεῖς. ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ λευκοὶ ἤττον θερμοὶ τῶν ἄλλων. μάλλον μὲν γὰρ οἱ κίρροι θερμοὶ, δεύτερον δὲ οἱ ἐρυθροὶ. πάντων δ' ἔσχατοι οἱ ὑδατώδεις. οἱ καὶ ὀλιγοφόροι, ἤττον δὲ κεφαλῆς ἀπτονται ἔτσι. καὶ τοῖς μὲν εὐσαρκῆν⁷ ἐθέλουσιν οἱ τε κεχρωσμένοι τῶν οἴνων καὶ οἱ ἰσχυρότεροι ἀμείνεις. σοὶ δὲ πρόνοϊαν ἀπλῆς ὑγείας⁸ ποιημένῳ καὶ τῷ ψυχικῷ τέτραι πνεύματος, ἱκανὸς ἂν ὁ ὀλιγοφόρος, λευκός τε ὦν καὶ λεπτός⁹ δόξειεν. εἰ μὴ περ τις ἀνάγκη ψύξεως τοῖς θερμοτέροις σε πείσει χρῆσασθαι. ὕδατι δὲ χρητέον, μήτε ποιότητα τινα ἔχοντι, μήτε σασίμῳ ὄντι, ὅποια τὰ τῶν λιμνῶν, καὶ μάλιστ' ἦν¹⁰ ἐλώδης τὲ καὶ ἀκατάπνευστος ὁ τόπος ἦ. ἀλλ' ἢ τοῖς ἀπὸ τῶν κρηνῶν ἢ τοῖς συνεχῶς κινημένοις φρεατίοις. μετ' αὐτὰ δὲ τὰ ποτάμια. ἦν μὴ¹¹ καὶ αὐτοῖς εἰσβάλλωσιν ὄχετοι¹² πόλεις τινὰς ἢ χώρας ἐκπλύνοντες. Φεύγειν δὲ πρὸ πάντων δεῖ τὰ πάνυ ψυχρὰ, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν χιόνων λυομένων¹⁴ κατιόντα. καὶ τὰ ἐμφερόμενα¹⁵ ψήγματα ἔχοντα,

ca sunt, minus tamen alunt. Scilicet Participium ὄντες librarii Codicis Monacensis, eiusque, ex quo iste ductus est, oculos festinantes et manum errare iussit.

6. Paris. ἔσχατα. bene. Iul. Alex. in omnium ultimis locantur aquosa.

7. Iul. Alex. Atque iis quidem, qui sese bene habitos esse student, vina generosa ac bene colorata conveniunt magis.

8. Paris. ὑγείας.

9. Paris. λεπτός τε ὦν καὶ

λευκός. At Iul. Alex. quod et album sit et tenue.

10. Paris. πᾶσιν χρῆσιδοι. male. Bene vero Iul. Alex. nisi si quando frigesfactus necessario ad calidiorum usum confugias.

11. Paris. ἦ. male.

12. Paris. ἢ μὴ. non male: nisi sequeretur ἀσβάλλωσιν. Leges igitur ἦν μὴ.

13. Paris. ὄχετοι.

14. Paris. ἀπὸ χιόνων τμηομένων. Iul. Alex. quaeque niuibz eliquatis desluunt.

15. Paris. ἐμφερόμενά τινα. bene.

καὶ τὰ ἰλὴν¹⁶ ὑποκαθιστῶντα. καὶ ἔτι τὰ πλησίον αὐτοφυῶν¹⁷ θερμῶν ἐκρέοντα.¹⁸ ἄριστον δὲ ὕδωρ τὸ ταχέως ψυχόμενον καὶ θερμαινόμενον, καὶ¹⁹ μήτε κατ' ὄσμην, μήτε κατὰ γεῦσιν ὑποφαίνων²⁰ τινὰ ποιότητα. γάλακτος δ' ἐκ διαφόρων ἐσίων²¹ συγχειμένη τῆς ὀρερώδης δηλαδὴ καὶ βετυρώδης καὶ ἔτι τυρώδης,²² τὸ μὲν ὀρερώδες αὐτῆ ψυχρὸν ἤδη ἔ²³ καὶ λαπακτικὸν γαστρὸς, καὶ ἀτροφον καὶ ἐυπτικόν, ἐν φαρμάκῃ λόγῳ μόνον τάτῳ χρηστέον. θερμὸν δὲ ἐν καὶ ἐκ ἐμφανῶς ὑγρὸν τὸ βετηρώδες²⁴ κακοςόμαχον μὲν, καλῶς δὲ πεφθῆν, αἵματος γεννητικόν, ῥαδίως δὲ χολῆται θερμότεραις ἐν ἔξει. τὸ δὲ τυρώδες, γεῶδες τὲ καὶ ἐμφρακτικόν καὶ δύσπεπτον. καὶ μάλισα ἦν ἐμπεφραγμένοις σπλάγχνοις καὶ ἄλλως σενοπόροις ἐμπέση. κοινῶς δὲ τὸ γάλα τρέφειμον καὶ εὐχυμον. κεφαλαλγῆς δὲ τοῖς ῥαδίως πληρημένοις τὴν κεφαλὴν, καὶ οἷς τυρέται, ἐμφρακτικόν τῶν σπλάγχνων. αἰρετέον μὲν²⁵ γάλα μὲν τὸ αἰγειον, λεπρότερον ὃν προβαταίς,²⁶ καὶ βοαίς. τῶν τυρῶν δὲ τὰς νεαράς καὶ ὀλί-

G 2

γον

bene. Etiam Iulii Alexandrini Versio Latina habet, tum quibus, veluti praesegmina, minutulae barenulae quaedam innutent.

16. Leg. e Paris. ἰλόν.

17. Paris. αὐτοφυῶν ὑδάτων. At Iul. Alex. quaeque non procul a sponte nascentibus calidis fluunt.

18. Paris. ῥέοντα.

19. Absit καὶ a Paris., quam particulam nec Iul. Alexandrinus reddidit.

20. Paris. ὑπεμφαίνον. bene. Certe leg. ὑποφαίνον.

21. Leg. e Paris. ἐσιῶν.

22. Paris. ἔτι τῆς τυρώδης. bene.

23. Leg. e Paris. ἔν. Iul. Alex. utpote quod frigidum iam sit, et aluum emolliat.

24. Leg. e Paris. βετυρώδης.

25. Paris. ἔν. bene. At Iul. Alex. Deligendum lac maxime caprinum.

26. Paris. προβαταίων. male. Iul. Alex. ut quod ouillo tenuius sit.

γον ἄλλος²⁷ ἔχοντας. τὰλλα δὲ²⁸ Φευκτέον ὡς δύσπεπτα καὶ κακοςόμαχα καὶ ἐμφρακτικά, καὶ παχέος αἵματος γεννητικά. ὧοῖς δὲ μάλιστα χρηστέον τοῖς τῶν κατοικιδίων ὀρνίθων. εἶτα Φασιανικοῖς καὶ περδικῶν. μετ' αὐτὰ δὲ νητρείοις τε καὶ χηνείοις. πάντων δὲ²⁹ ἀμείνως αἰ λέκυνθοι τῶν λευκῶν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἐτοίμη καὶ καθαρὰ τροφή τῷ σώματι. ταῦτα δὲ δύσπεπτά τε καὶ πολλῆς κατεργασίας δεόμενα. ἐξ ὧν δὲ περὶ τῶν ζώων εἴρηται, καὶ περὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ὧν δεῖ κατασοχάζεσθαι. ἰχθύων δὲ ὡς ἦττον πολλῶ καὶ θερμὰ καὶ τρόφιμα. καθόσον³¹ γὰρ αἰ σάρκες τῶν ὀρνίθων πρὸς τὰς τῶν ἰχθύων διεννηόχασι. κατὰ τοσούτω καὶ τὰ τῶν ἰχθύων ὡς τῶν ὀρνίθων λείπεται. τὰ δὲ ταριχεύμενα, δύσπεπτά τε καὶ Φθαρτικά ἤδη τῆ αἵματος. τῆτο δὲ καὶ ἐπὶ πάντος ταρίχως συνεξακκείσθω. σήπει γὰρ πᾶν τάριχος καὶ Φθείρει τὸ αἷμα. ὃ δὲ πρὸ πάντων προφυλάττεσθαι. μέλι δὲ χρήσιμον γέρεσι τε καὶ τοῖς τὴν κρᾶσιν ψυχροῖς, καὶ ὥρα χειμῶνος προσφερόμενον. ἀθετον δὲ χολώδεσι, καὶ ὥρα θέρους λαμβανόμενον. θερμὸν γὰρ ὄν καὶ ξηρὸν καὶ οἰκείον κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ γευστὴν ποιότητα, τοῖς μὲν ψυχροτέροις τῆ συμμέτρως λειπομένοις, καθόσον³² τῆτο τὴν σύμμετρον ὑπερβάλλει κρᾶσιν³³ καὶ τῶν ἀντικειμένων ἀμετριῶν, μιᾶς συμμέτρως γεγονυίας κρᾶσεως, αἵματος γεννητικὸν εἰκότως γίνεται. διοῖν³⁶ δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελθῆσαι

27. Leg e Paris. ἄλλος.
28. Abest δὲ a Paris. male. Iul Alex. aliorum vero usus respiciendus.
29. Paris. δ'.
30. Leg. e Paris. λέκυνθοι.
31. Paris. καθ' ὅσον.

32. Paris. ὀρνιθίων.
33. Paris. παραφυλάττεσθαι. bene. Iul. Alex. quod vitandum prae omnibus fuerit.
34. Paris. καθ' ὅσον.
35. Paris. κρᾶσιν.
36. Leg. e Paris. διοῖν.

σαι³⁷ θερμαῖν δυσκρασίαιν³⁸ μέλιτός τε καὶ ἀνθρώ-
 πῃ, ἀναγκαίως ἂν εἰς χολὴν μεταμειφθεῖη τὸ γλυ-
 κὺ τῆς μέλιτος. τῆς ἕξωθεν πυρὸς τὴν δυναστείαν ἐν-
 ταῖς ὑπεροπλήσεσι, κἀνταῦθα ὑπομένον. ἔνιοι δ' ἀπα-
 φρίζοντες αὐτὸ, καὶ τὸ πολὺ³⁹ τῆς δριμύτητος ἐκ-
 καθαίροντες ἤτλον θερμὸν ποιῶσι. τῆς ἕν καὶ αὐτὸς
 ποιῶν καὶ προσεπιμιγνύς ἐνίαις τῶν κατὰ σὲ τροφῶν,
 εἰ μὴ τις θέρμη ἀνθέλκει ἀπειλῆσα, ἀρίστῳ φαρμά-
 κῳ χρήσας⁴⁰ τρέφοντί τε καὶ ἠπίως τὴν γαστέρα κα-
 θαίροντι. ἔλαιον δὲ θερμὸν ὄν μετρίως καὶ ὑγρὸν τῆς
 λιπῶδες εἶναι κακοςόμαχον πέφυκε. κοινὸν δὲ τῆτο
 τῆς ἐλαιώδους καὶ λιπῶδους ποιότητος. ὥστε μέτριον
 μὲν βαλλόμενον ἐν προσεψήμασιν,⁴¹ ἐκ ἐμφανῶς δεί-
 κνυσι τὴν ἑαυτῆς βλαβὴν,⁴² πλεονάσαν δὲ ἐπιπολα-
 σικῆς ὄν φύσεως, τὴν καθεκτικῶς⁴³ ἀμβλύνει τῆς
 σωμαχικῆς δυνάμει. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς λίνης γινόμενον, ἤτλον
 τὸ ὄν θερμὸν γλισχρότερον⁴⁴ καὶ παχυμερέστερον, ἕα-
 ὄν τὸ⁴⁵ ὑπερῖσι, καὶ ἤτλον ἀδικεῖν τὸν σόμαχον νομί-
 ζεται. ἀμεινον δ' ἀμφοτέρων τὸ ἀμυγδάλιον⁴⁶ λε-
 πτομερές ἐστι τὸ ὄν φύσεως καὶ ἤτλον κακοςόμαχον,
 τμητικὸν τε καὶ ἀνάγωγον⁴⁷ τῶν ἐν τῷ θώρακι ὑγρῶν

G 3

καὶ

37. Leg. e Paris. συνελ-
 θῆσαι.

38. Paris. κράσεων. bene.
 Iul. Alex. coeunte vero in
 idem gemino temperamento.

39. Paris. ἀπαφροδίζοντες.
 inepte. Iul. Alex. detracta
 huic spuma.

40. Paris. καὶ πολὺ. male.

41. Paris. χρήση. vere.

42. Leg. e Paris. προσοψή-
 μασιν. Iul. Alex. opsoniis.

43. Paris. τὴν ἑαυτῆς δέκνυ-
 σι βλάβην.

44. Leg. e Paris. καθεκτι-
 κήν. Sic legisse etiam Iuli-
 um Alexandrinum, satis de-
 clarat Versio viri Latina,
 facultatem ventriculi conten-
 tricem restinguit.

45. Paris. καὶ γλισχρότερον.
 bene. Etiam Iul. Alex.
 glutinosumue.

46. Paris. δέ.

47. Leg. e Paris. ἀμυγ-
 δάλιον. Iul. Alex. amygda-
 linum.

48. Paris. ἀνάγωγόν.

καὶ λεαντικὸν τῷ Φάρυγγος. σείραιον δὲ καὶ αὐτὸ μὲν φέρεται ἐν προσεψήμασιν.⁴⁹ ἤτλον δὲ ὄν μελίτος θερμὸν, μᾶλλον τρέφει. ὑπάγει δὲ καὶ τὴν γαστέρα μετρίως, ἐμπεφραγμένοις δὲ σπλάγχνοις ἐκ εὐθετον. ὄξος δὲ χρήσιμον ἐν τροφαῖς προσεπιμιγνύμενον. εἰ μή τις ψύξις ἐνοχλοῖη. τῆτο γὰρ ψυχρὸν ὄν καὶ ξηρὸν, λεπτομερέςατόν τε καὶ τμητικώτατον, τὰς ἐμπεπλασμένας τῇ γαστρὶ, καὶ τοῖς σπλάγχνοις χυμὰς τέμνει καὶ λεπτύνει καὶ ἀποξείει. καὶν περὶ τις τροφὴ παχυμερῆς προσληφθεῖη, λεπτύνεται τε⁵⁰ καὶ κατεργάζεται περισσὴ τῆς τῷ ὄξος δυνάμεως. ὀμφάκιον δὲ καὶ ὁ τῶν ὀξίνων⁵¹ ῥεῶν χυλὸς, ἐν μὲν φαρμάκῃσιν λόγῳ διδόμενα, εὐθετα, ἄλλως δ' ἐκ ἀναγκαῖα. τὸ μὲν γὰρ ὀμφάκιον καὶν εὐσόμαχον ἦ, ἀλλ' ἐν παχυμερῆς ὄν καὶ ψυχρὸν καὶ γαστρὸς ἐφεκτικόν, ἔπᾳσι φαίνεται χρήσιμον. ὁ δ'⁵² ἐκ τῶν ὀξίνων ῥεῶν⁵³ χυλὸς, ἱκανῶς ὢν λεπτομερῆς, καὶ ξανθῆ⁵⁴ χολῆ ἐναντίος. καὶ μάλιστα ζέοντι αἵματι καὶ θερμῇ ἥπατος, ἔπᾳνυ τι⁵⁵ τῷ σομάχῳ φίλος. καταχρωμένος δὲ⁵⁶ γαστρὸς ἐφεκτικὸς γίνεται. ἐγκαταμιγνυμένην τινὰ τῇ ὀξώδει ποιότητι ἔχων συφότητα. ἄλλες δὲ θερμὸν ὄν καὶ ξηρὸν προσέψημα,⁵⁷ καὶ μετρίως

διε-

49. Leg. e Paris. προσψήμασιν. Iul. Alex. *inter opsoniorum additamenta, quae Graeci προσψήματα vocant.*

50. Abest τε a Paris. nec a Iulio Alexandrino redditum.

51. Paris. ὀξόνων. Iul. Alex. *acidorum punicatorum.*

52. Paris. ὁ δέ.

53. Paris. ὀξόνων ῥεῶν.

54. Paris. λεπτομερῆς καὶ ψυχρὸς, καὶ ξανθῆ. At Iul. Alex. *quum tenuis satis sit, flavaeque bili repugnet.*

55. Paris. τοι. male.

56. Paris. τοῖς καταχρωμένοις δέ. vere. Iul. Alex. *Huius abusus alium quoque suppressit.*

57. Leg. e Paris. προσόψημα. μα.

διεγείρον ὄρεξιν. ὅπη ⁵⁸ μὲν πλεονάζουσι τινες χυμοί, τῷ ἀναπίνειν τὲ καὶ ἀναξηραίνειν τάττας, εὐθροτοῦ ἄλλως δὲ ξηραντικῶν καὶ διψητικῶν καὶ φθαρτικῶν τῷ αἵματος ὄντων, φεύγειν αὐτῶν τὴν συνεχῆ χρῆσιν ἀμεινον. ταῦτα γὰρ ὡς ἐν ἀρτύματι τροφῆς καὶ ὡς ἠδύσματα βαλλόμενα, μικρὰς μὲν τὰς ἐξ αὐτῶν βλαβὰς ποιῆται. πλεονάσαντα δὲ ἔτι μᾶλλον λυμαίνεται.

Κεφ. θ'

Περὶ τῷ ποσῷ τῆς τροφῆς.

Ποσὸν δὲ ἐν πᾶσι τροφῆ, τὸ δοκεῖν ἔτι τινὸς λείπεσθαι. ἔτω γὰρ ἂν ἐκ περισσίας τὸ φυσικὸν θερμὸν θερμὸν τῶν ἐν τῇ γαστρὶ σιτίων περιγένοιτο. ³ ἐπιτηρεῖν δὲ δεῖ, καὶ τὰς τῶν τροφῶν δυνάμεις, καὶ ἰσχυροτέρων μὲν ἔσῶν καὶ πολυτρόφων, ἐπὶ πλεόν τῆς ὄρεξεως ἀφίσασθαι. ὀλιγοτρόφων δὲ καὶ κρυφωτέρων μᾶλλον ἐμπίπασθαι. τὰ μὲν γὰρ πλείονος τῷ χρόνῳ δεῖται. τὰ δ' αὖ ῥαδίως ὑπέξεισιν ἀνασώζει δὲ καὶ τὸ πόμα τῇ θ' ὑγρότητι καὶ τῇ ξηρότητι τῆς τροφῆς τεκμαιρόμενα.

G 4

Κεφ. ι'

58. Paris. ὅπη.

3. Paris. περιγένοιτο.

59. Paris. ξηραντικωτέρων. At Iul. Alex. quod et siccatioria facultate alioqui praeditus sit.

4. Paris. τῷ χρόνῳ καὶ δυνάμει δᾶται. At Iul. Alex. siquidem haec diutius concoqui postulant.

60. Paris. καί. male.

5. Paris. ἀνασώζειν. bene.

61. Paris. βλάβας.

6. Paris. post πόμα inferit δὲ σσ. bene. Iul. Alex. De potu coniectura faciendā, pro sumti alimenti humiditate ac siccitate.

1. Leg. πάση e Paris.

2. Deleri debet altervtrum θερμὸν, a librario festinante, bis scriptum.

Κεφ. ι'

Περὶ τῆς ἡμέρας βρωτέον τῆς ἡμέρας, ἢ μή.

Ἐπεὶ δὲ πυνθάνη, ὡς πρότερον ἀπαξ ἢ δὶς σε τῆς τροφῆς ἐκάστοτε ἰδέον μεταλαμβάνειν, τᾶμεινον εἰς² ὑγίειαν καὶ διάρκειαν τῆς ψυχικῆς προορώμενος⁴ πνεύματος. ἐγὼ μὲν ἄμεινον οἶμα τὴν πᾶσαν σε⁵ τροφὴν τρισὶ διελόμενον μοίραις, ταῖς μὲν δυσὶ μέσης ἡμέρας κεχεῖσθαι, τῇ μιᾷ δὲ ἤδη καταλαμβάνεσης⁶ νυκτός. ἔτω γὰρ ὅτι ἑγκέφαλος συνεχέσερον τέγγεται, καὶ ἔσσον ὑπνωττομεν⁸. καὶ διαρκέσερον τὸ πνεῦμα τελεῖ συνεχῶς ἀρδόμενον. καὶ τὸ ἐκπυρῆσθαι δὲ ὑπὸ νηθείας καὶ ἄλλοτε ψύχεσθαι, συμβαίνει γὰρ⁹ ἀμφοτέρωθεν ἐν διαφοροῖς καιροῖς καὶ κράσεσιν, ἔχι ῥαδίως ἂν γίνετο.¹⁰ εἰ δὲ ἐκνικῶ¹¹ συνήθεια, καὶ μὴ δὶς περὶ τῶν αὐτῶν φροντίζειν ἐθέλεις, ἔξεσί σοι τῇ συνήθειᾳ κεχεῖσθαι, εἰς ἕξιν ἤδη μετασησάσηταις φυσικὰς δυνάμεις ὡς ἀλύπως ταύτας διὰ τῶσαύτας¹² ἐνεργεῖν, περιόδου. καὶ ἔτι καὶ¹³ εἰ μὴ διαρκέσερον,

1. Iul. Alex. *quotidie*.2. Paris. *εἰς*.

3. Paris. *διάρκειάν τε καὶ διαύγειαν τῆς*. At Iul. Alex. *legit, ut Cod. Monacensis. nam in Versione eius Latina est, num ad sanitatis tutelam spiritusque animalis persistentiam praestet. Sed Parisiensis exempli lectio confirmatur verbis Capituli extremis, ἢ μὴ διαρκέσερον, ἀλλ' ἔν γε διαυγέσερον ἐσῆται τὸ πνεῦμα. Cap. 17 dixit sic διαλάμπην.*

4. Leg. e Paris. *προορώμενον*.5. Paris. *σε. male*.6. Paris. *καταλαβέσης. At Iul. Alex. sub noctem.*7. Paris. *ὅ, τε*.8. Leg. *ὑπνώττομεν e Paris.*9. Paris. *γὰρ καί. At Iul. Alex. siquidem utrumque eueniat.*10. Paris. *γένοιτο. recte.*11. Paris. *δ' ἐκνικῶ.*12. Leg. e Paris. *τῶσαύτης.*13. Abest καὶ a Paris. *recte. Fortassis extitit ex δέ. Iul. Alex. praeterea autem.*

ρον, ἀλλ' ἔν γε διαυγέστερον ἐσεῖται τὸ πνεῦμα,¹⁴ καθ-
ὼς ἐξῆς ἀναλαβὼν τὸν λόγον ἐκθήσομαι.

ΚεΦ. 101

Περὶ ὕπνων, γυμνασίων καὶ βαλανείων.

Ὑπνοι δὲ μετὰ τὴν¹ τροφήν, ὑγραίνειν τὸ ὅλον
σῶμα, καὶ τὰ βαθυτάτα τῆς σώματος τέγγειν πεπί-
στυται.² καὶ ἀναζωπυρεῖν³ τὰς ἐν ἡμῖν δυνάμεις, καὶ
ἀνακαινίζειν τὰ αἰσθητήρια, καὶ ἔτι τὸ φυσικὸν καὶ
ζωτικὸν καὶ ψυχικὸν πνεῦμα. καὶ ὡσπερ νέον τὸ
ἅπαν σῶμα παρασκευάζειν. πρὸ δὲ τροφῆς, ξηραί-
νειν τὸ καὶ ἐκβόσκεσθαι πᾶσαν τὴν ἐν ἡμῖν ἰκμάδα,
ἐντὸς χωρήσαντος τῆς θερμῆς. ἐδὲν γὰρ ἕτερον ὕπνος
ἢ κατοχὴ αἰσθήσεως ἄλυπος, καὶ εἰσω τῆς θερμῆς
ῥοπῆ, ὡσεὶ ἰκανῆς μὲν αὐτῷ παρακειμένης τροφῆς,
ταύτην κατεργάζεται τὸ θερμὸν καὶ τῷ παντὶ διαδί-
δωσι σῶματι. κὰν ὥμοί τινες ὡσι χυμοὶ καὶ ἀπεπτοι,
τὰ παραπλήσια γίνεται. καὶ ἀμείνεις ὥδε οἱ πρὸ τρο-
φῆς ὕπνοι. μὴ παρακειμένης δὲ τροφῆς, τῶν οἰκείων
καὶ φυσικῶν ὑγρῶν ἀπτεται,⁴ καὶ ταῦτα ἐκδαπανᾷ.
ἀμέλει δὲ τὸν καθευδήσοντα αἰεὶ τι μικρὸν ἢ μείζον
ἐντιθένα ὑπέκκαυμα τῷ θερμῷ, εἰ μὴ πρὸ ὀλίγων
τῆς ὥρων πεποίηκεν. ὃ δὲ τῇ κατὰ σὲ διαίτῃ ἀμει-
νον, ἤδη κατεργασθείσης τῆς τροφῆς, καὶ τῆς ἐν αὐ-
τῷ αἰτμώδους καὶ φυσώδους διαφορηθέντος, ὡς ἀκραι-

G 5

Φνέσιν

14. Paris. τὸ πνεῦμα ἔσται.
recte. At forma Futuri al-
tera est Homericā [vid. II.
β', 393], qua utitur Actua-
rius iterum c. 17.

1. Paris. omittit. τὴν. non
male. Sic enim paulo post
est, πρὸ δὲ τροφῆς.

2. Leg. e Paris. πεπίστυν-
ται.

3. Paris. ἀναζωπύρειν.

4. Paris. post ἀπτεται in-
ferit verba τὸ φυσικὸν θερμὸν
quae tamen nec Iulius
Alexandrinus in Versione
Latina reddidit.

Φνέσιν ἤδη τέγγεσθαι τὸν ἐγκέφαλον ἀναδόσεσιν. εἰ μὴ πρὸ γε ξηροτέρου ἠσθημένος αὐτῶ, εὖ ποιῶν ἄμα τροφῇ, εἰς ὕπνον τρέπεσθαι βέλει. ἔτω γὰρ ἂν αὐτὸν ὑγρότερον παρασκευάσαις. καὶ ὕπνοι μὲν καὶ αὐπνία, σύμμετροι μὲν φίλα⁵ καὶ λυσιτελεῖς τῷ παντὶ σώματι κατὰ τὴν ἐκάστω ἕξιν τὴν καὶ διαίταν διηκόμενα.⁷ ἔλλείποντες δὲ ἢ πλεονάζοντες ἀδικεῖν πιστεύοντα. ἀγαθὸν δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς διαίτης καὶ τὸ γυμνάσιον. τότε⁸ γὰρ φυσικὸν ἀνάπτεται ὡδὲ θερμὸν. κἂν πρὸ τι περιττὸν ἦ, ἢτοι διαπνέσθαι τῆτο παρασκευάζει, ἢ κάτω ὑποχωρεῖν βιάζεται. καὶ τοῖς μὲν ἰσχυροτέροις κεχημένοις τροφῇ, ἀμείνω τῶν γυμνασίων τὰ σφοδρότερα. καὶ οἱ ὀξεῖς περίπατοι καὶ κυνηγέσια,⁹ καὶ πάλλα, καὶ δρόμοι, καὶ δίσκοι, καὶ τὸ διὰ μακρῶς¹⁰ σφαίρας γυμνάσιον, καὶ πᾶν ὃ τι ἂν ἄλλο οἰηθῆς¹¹ ἰκανὸν εἶναι σφοδρότερον ἀναπνοῆν ἀλλοιωῶσαι, καὶ ἐπαυξῆσθαι θερμὴν. καὶ ἰκμαλέον ἤδη ἐμποιῆσθαι τὸ δέσμα,¹² λεπτοῖς ἰδρῶσι. σοὶ δὲ ἔτω λεπτῇ¹³ κεχημένῃ διαίτη, ἰκανὸν ἂν δόξα γυμνάσιον, καὶ βραχὺς¹⁴ περίπατος, καὶ μάλις ὁ πρὸ τροφῆς καὶ ἔωθεν,¹⁵ καὶ σχολαιότερος μὲν καὶ μείων, ἐπὶ τὸ θερμότερον ἀποκλινέσης τῆς ὥρας. συντονώτερος δὲ καὶ μακρότερος χειμῶνος ὥρα. αἰεὶ δὲ μέχρι

τα-

5. Paris. ἐς.	nus existimetur respirationem
6. Paris. φίλοι. recte, quum sequatur διοικόμενοι.	vehementiorem concitare posse.
7. Leg. e Paris. διοικόμενοι.	12. Paris. σῶμα. At Iul. Alex. cutim.
8. Leg. e Paris. τό, τε.	13. Paris. λεπτῇ ἔτω.
9. Paris. κυνηγέσια. non male.	14. Paris. καὶ ὁ βραχὺς.
10. Paris. μακρῶς. vere. Iul. Alex. pila parua.	15. Iul. Alex. et mane quidem brevior ea et tardior esto.
11. Iul. Alex. quodcumque tandem exercitationis ge-	

τοσάτῃ¹⁶ σοι τῶν γυμνασίων ἀποπειρᾶσθαι προσήκει, μέχρῃς ἂν μηκέτι κόπον ἐμποιῇ τὸ γυμνάσιον. ἤσθη- μένος δ' ἡδη¹⁷ κόπῃ τινός, ¹⁸ λήγειν τῶν γυμνασίων. τὰ δὲ μετὰ τὴν¹⁹ τροφὴν γυμνάσια ἤτοι προκατα- σπᾶ τὴν τροφὴν καὶ ἐλλιπῆ ταύτης²⁰ ποιῆται τὴν ἀνάδοσιν, ἢ φθάνωσιν αἱ φλέβες * τῇ ἐπιδόσει τῆ θερμῆ, καὶ τῇ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ὕλης ἐσοπῆ προαρπάξασαι τῆς πέψεως σιτία καὶ ὠμοχυμίας θησαυρίζασαι²¹ ἐν τῷ βάθει τῆ σώματος. πάντα δὲ ταῦτα, προκαταβολῇ μεγίστων γίνονται²² νοσημάτων. βαλανεῖα δὲ, εἴπερ τι ἕτερον χρήσιμα, τέγγοντα μὲν τὰ σερραῖ τῆ σώματος μέρη, τὰς πόρους δ' ἀναπε- τάννυντα,²³ καὶ πᾶν ὃ, τι ἐν αὐτοῖς ἐμπεπλασμένον λεπτύνοντά τε²⁴ καὶ ἐξάγοντα. σοι δὲ καὶ μᾶλλον αἰρεῖσθαι προσήκει²⁵ πρὸ πάσης ἄλλης διαίτης, ἀπε- ρίττω τε καὶ ὑποξήρω κεχρημένῳ σώματι. τῇ συντρό- φῳ ἠδηλαδὴ νησεῖα τε καὶ λιτότητι, τοῖστον αὐτὸ ἀπεργασαμένῳ. τὰς γὰρ πολυσαρκία κεχρημένους, ἢ πολλὰς τεθησαυρισμένους ἔχοντας χυμὸς μᾶλλον ἂν βλάψει μὴ γεγονότα δεόντως. προκεκενωμένοις μὲν γὰρ ἡδη ἂν ἐνθείη τὴν κατ' αὐτὰ ὠφέλειαν τέγγοντα καὶ ἀναπετάννυντα²⁶ τὰς πόρους. καὶ ἰκανὴν ποιῶντα

δια-

16. Iul. Alex. *ut tantisper quis exerceat.*

17. Paris. *δέ.*

18. Abest τινός a Paris.

19. Abest Articulus a Paris., *ut Capite ineunte.*

20. Paris. ταύτη. male. Iul. Alex. *aut huius ipsius per corpus digestionem imperfectam reddit.*

* Iul. Alex. *venae arteriaeque.*

21. Paris. θησαυρίζασαι Iul. Alex. *colligant.*

22. Paris. γίνονται. vere. *vid. ad Cap. 2 not. f.*

23. Paris. ἀναπεταννύντα.

24. Abest τε a Paris.

25. Paris. αἰρεῖσθαι ταῦτα προσήκει. vere. *Etiam Iul. Alex. Horum certe tibi potissimum admittendus usus.*

26. Paris. ἀναπεταννύντα.

διαφόρησιν. πεπληρωμένοις δὲ φθάνει πρὶν ἢ διαφορησιν ἀξιόλογόν τινα ἐμποιῆσαι, ²⁷ ἀναλύοντα καὶ ἐκπυρῶντα τὰς ἐντὸς χυμῶς, καὶ τὰς τῆως ἡσυχάζοντας, ἀνακυκῶντα καὶ θερμαίνοντα. αὐτομάτοις δὲ θερμοῖς ²⁸ ἔκ ἂν ποτε συμβελεύσασμι χρήσασθαι σε μάλισα ξηραίνεσι. νιτρῶδη γὰρ ὄντα καὶ συπτηριῶδη καὶ χαλκαυθῶδη ²⁹ μᾶλλον ἀνιμᾶται ³⁰ ἢ ἐντίθησιν ὑγρότητα. ἀμέλει τὰς καχεκτῶντας τὲ καὶ οἰδαλέας καὶ ἐς ³¹ ὕδρον ἐμπεσεῖν ὑποπτευσόμενης ἐκείσε εἴχεσθαι προτρεπέον, οἷς χρεῖα ξηραίνεσης διαίτης. ὑγιαίνεσι δὲ καὶ μάλισθ' ³² ὑποξήροις τὲ καὶ ἐνθερμοῖς ἀνθρώποις πάνυ ἄφεται. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τῶν λόγος ὧδέ πη καὶ ληγέτω ἱκανῶς τοῖς ἐξ ὀλίγων πλείω μαθεῖν δυναμένοις ἐκτεθειμένος. ἐπειδὴ τινες ταῖς θύραθεν ἀνάγκαις ἢ ἀκρατέσιν ὀρέξεσιν. ἢ ταῖς τῶν ὠρῶν μεταβολαῖς. ἢ τισι πλημμελήμασι καὶ διαφόροις αἰτίαις ἀδιαφόρως ³⁴ διατεθέντες, λανθάνεσι τὴν καθαρὰν αὐτῶν ὑγίειαν ἀπολλύντες ³⁵ δυσκραταῖς τισὶ καὶ κατάρροις * καὶ ἀπεψίασι καὶ ἐμφράξεσι, καὶ ταῖς ἀλόγοις κενώσεσι καὶ πληρώσεσι,
βοη-

27. Leg. e Paris. ἐμποιῆσαι.

28. Paris. λετροῖς. At Iul. Alex. *sponte vero nascentibus, quae calfaciendi vi praedita sunt.*

29. Leg. e Paris. χαλκαυθῶδη.

30. Leg. e Paris. ἀνιμᾶται. Iul. Alex. *humorem exhibant.*

31. Paris. ἐς.

32. Paris. μάλισα.

33. Paris. ἐπεὶ δέ. Atque hinc initia capit Caput duodecimum in eodem exemplo, non minus, quam in Versione Latina Iulii Alexandrini.

34. Paris. διαφόρως. At Iul. Alex. *non diuersimode affecti.*

35. Paris. ἀπολλύντες.

* Iul. Alex. *dum distillatione aliqua corripuntur, aut intemperatura.*

βοηθητέον καὶ τρίτος³⁵ τῷ λόγῳ, ὡς μὴ τύχοιεν ἀγνοία τῆ δέοντος ἀπολέσαντες τὸ πᾶν τῆς ὑγείας καὶ μείζοσιν ἑαυτὸς ἐμβάλωσι³⁷ πράγμασι.

Κεφ. ιβ'

Περὶ δυσκρασιῶν.

Τοῖς ἔν ὑπὸ¹ ψιλῆς ἐνοχλημένοις δυσκρασίας, φυλακτέον μὲ πρώτως τὰ προκατάρξαντα αἷτια. ἔπειθ' ἔτω² τοῖς ἐναντίοις βοηθητέον. καὶ θερμῆς μὲν πλεονεκτέσης, ἀφαιρετέον τῆ τ' οἴνου καὶ τῶν παχυτέρων³ τροφῶν. καὶ ἐγκρατεία⁴ τὴ καὶ ἡρεμία⁴ τὸ πλέον δοτέον. ψύξεως δὲ τοῖς ἐναντίοις βοηθητέον. ταῖς ὑγραίνεσσι δὲ διαίταις, ἀναληπτέον τῆς ἐξηρημένως.⁶ ὡσπερ αὖ τῆς ὑγροτέρως, διὰ τῶν ἐναντιῶν ἀκτέον. καὶ τῶν μὲν ἐν τροφῆς εἶδει λαμβανόμενων τὴν δύναμιν, ἔχεις ἀνωτέρω ῥηθεῖσαν. εἴ τις δὲ καὶ φαρμάκων δέοι⁷ ὑσερον ἐπιθήσομεν τῷ λόγῳ. χυμῶν δὲ τινῶν ἀκμασάντων τῷ χρόνῳ διὰ τινὰ πλημμελήματα. ταῖς ἐναντίαις μὲν καὶ ὡδε χρῆσέον διαίταις τῶν κατεχόντων παθῶν. ἔχ ἡκιστα δὲ καὶ τοῖς ὅσον ἔπω ῥηθησομένοις.⁸ καὶ χολῆ μὲν ἐπικρατῆσα ξανθῆ, ἣν μὲν ἄνω ῥέπη⁹ καὶ ῥάδιόν σοι ἐμῆν, πειρῶ. εἰ δ' ἐμπέπλασαι παλαιὰ ἔσσα καὶ σεσηπιῖα¹⁰

καὶ

36. Leg. e Paris. τέτοις
37. Paris. ἐμβάλωσι.
1. Paris. ἀπό. non male.
2. Paris. ἔτως.
3. Paris. παχέων.
4. Paris. ἡσυχία. Iul. Alex., ordine verborum inuerso, quietique potissimum vacandum ac vitae parsimoniae.

5. Paris. καὶ. bene.
6. Paris. ἐξηραμμένης. recte. Iulius Alexandrinus vertit, exsiccati victus ratione reficiendi sunt humecta.
7. Paris. δέοι. minus bene.
8. Iul. Alex. sed et nibilo fecius ea administranda, quae mox dicentur.
9. Paris. ῥέπη. male.
10. Paris. σεσηπιῖα.

καὶ προσίσχεται εἰς τὸ τῆς γαστρὸς βάθος, μὴ τινος
 πυρετῶ ἐνοχλῶντος, τοῖς δὲ αἰλόης ταύτην κενωτέον
 καταποτίοις. ἦν δὲ πάνυ ζέοντα ¹¹ ἢ καὶ πυρετὸν ἤδη
 ἀνάπλη, καὶ μὴ διαίταις μόνοις ἐθέλη ὑπακχεῖν, κα-
 λὸν μὲν ὠδε ψύχειν καὶ ὑγραίνειν, καὶ διὰ ¹² τῶν ἰῶν
 ἢ ὄξυς καὶ χυλῶ ῥοιῶν ¹³ ἢ ῥόδων σκευαζόμενον μετὰ
 τῶ καλῶμένῃ σάχαρ πίνειν. ἀμεινον δὲ προσισχομέ-
 νην, καθαρτικοῖς ἐξάγειν Φαρμάκοις. Φλέγματος
 δὲ τῶ ἐνοχλῶντος ὄντος, ταῖς τε θερμότεραις χρησέον
 διαίταις καὶ ¹⁴ ἀντιδότοις. καὶ ἐμέτοις ἦν ἐπιπολά-
 ζει ¹⁵ ταῦτα καὶ καταποτίοις οἷς ἐρῶ Φλέγμα μετρί-
 ως ὑπεξάγασιν. αἵματος δὲ τῶ ἐνοχλῶντος, ¹⁶ τί ἂν
 εἴη Φλεβοτομίας ἀμεινον. ὅτι δὲ χολῆς μὲν ἐπικρα-
 τῆσθαι ἀλγῆ ἐστὶ ὅτε κεφαλῆς καὶ σώματος πικρότη-
 τες καὶ σκοτόδινοι, καὶ δίψα, καὶ πόσις ¹⁷ μὲν ὄρεξις,
 τρεφῆς δ' ἔ, ¹⁸ Φλέγματος δὲ τάναντία μετὰ τῶ τῆς
 κεφαλῆς ἐστὶ ὅτε βάρυς, ὡσπερ ἀνωτέρω περὶ τέ-
 των καθαρώτερον εἴρηται, καὶ πρὶν ἢ Φᾶναί ἡμᾶς,
 ἔχεις ¹⁹ καὶ αὐτὸς ταῖς ἐμφυέσι ²⁰ διαγνώσεσιν ἐξευ-
 ρίσκειν. κόπις δὲ αἰσθησθαι τινα ²¹ περὶ τὸ σῶμα καὶ
 μάλιστα περὶ τῆς πόδας, καὶ ταῦτα μὴ κεκμηκότος
 τῶ σώματος, ὀργᾶν τινα χυμὸν σημαίνει. καὶ δεῖ σε
 τῆς

11. Paris. ζέουσα. vere. *dotis utendum calidioribus vomituque.*
 Jul. Alex. quod si nimium exaestuet [bilis].
 12. Paris. καὶ τὸ διὰ. vere. *15. Leg. e Paris. ἐπιπολάζει.*
 Jul. Alex. confectumque ex vio- *16. Paris. inferit ὄντος.*
 lis zularium aut aceto —. *17. Paris. ποτῶ.*
 13. Paris. ῥοιῶν. *18. Paris. ἔ.*
 14. Paris. omittit verba *19. Paris. ἔχα. male.*
 διαίταις καὶ quae nec Iulius *20. Paris. ἐμφυέσι σβ. Jul.*
 Alexandrinus reddidit. Ver- *Alex. simpliciter, ingeniosis*
 sio viri Latina habet, anti- *dignationibus.*
21. Leg. e Paris. αἰσθησθαι
τινα.

τῆς μὲν τροφῆς τὸ ποσὸν ὑφαιρῆν, καὶ τὴν ποιότητα ἐξαλλάττειν εἰ δέοι ²² καθαιρῆν δὲ τὸ σῶμα τῷ πλεονάζοντος ἐκκεχυμένῃ χυμῷ. ἀπεψίας δὲ ἐνοχλησάσης, ²³ διὰ μὲν τὸ ποσὸν ἀφελέσθαι δεῖ καὶ ²⁴ τῷ προσαγομένῃ ποσῷ. διὰ δὲ τὴν ποιότητα, ἐπ' ἄλλο εἶδος μεταβαίνειν τροφῆς, ὡσπερ καὶ ψύξεως, διὰ τῶν θερμότερων ἐπαναλαβεῖν καμῶσαν τὴν δύναμιν. κατάρρην δὲ μετοχετεύειν ἐρρίοις καὶ τὰ φθάσαντα κατενεχθῆναι, θερμοῖς μετρίοις ²⁵ καὶ ἀναγωγικοῖς ²⁷ φαρμάκοις ἐξάγειν, πάντας ²⁸ δὲ ἤδη πυρέττοντας, καὶ αἵματος ἀφαιρῆν, εἰ μὴ τι ἕτερον ἀπείργει. καὶ λεπτῇ διαίτῃ χρητέον. καὶ τῷτο μὲν ἤδη πραγματείας ἐτέρας.

Κεφ. ιγ'

Περὶ τῆς ἐκ τῶν ἔρων ἐπισκέψεως.

Ἴνα δὲ ἐκ τῶν ἐκκρινόμενων ἔχῃς διαγιγνώσκειν, καὶ περὶ τῶτων, ἔσον εἰκὸς, μνημονεύσομεν. ἔρον ² ἔν ἄριστον τῷ κατὰ πάντα συμμέτρῳ ἀνθρώπῳ ὑπόξανθον ἢ ὑπόπυρρον, λευκὴν καὶ λεῖαν καὶ ἐμαλὴν τὴν ὑπόσασιν ἔχον. καὶ τῶτες ὡσπερ κανόνος κειμένῃ, τὰ κατὰ πλάτος θεωρέμενα τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει ἔρα δοκιμάζεται. σὺ δ' ἄλλὰ τῷ σουτ' ὁπόταν ἀμεινον

22. Paris. δᾶ. male. Iul. Alex. si opus sit.

23. Paris. ἐκκεχυμένῃ. vt Iul. Alex. superantis humoris exinanitione.

24. Paris. ἐνοχλήσεως.

25. Paris. δᾶ τι. At Iul. Alex. minuenda quoque horum quantitas.

26. Paris. μετρίως. vere. Iul. Alex. modice calidis.

27. Paris. ἀναγωγικοῖς. Iul. Alex. deducendique vi prae-ditis.

28. Marg. Paris. γρ. πάντως. Iul. Alex. omnibus.

1. Paris. ἐκ τῶν κρινόμενων.
2. Hinc in Paris. incipit Caput tertium decimum. vt in Versione Latina Iulii Alexandrini.

3. Paris. σουτ' sed marg. γρ.

νον διάγης. τὰ λοιπά σοι ἔρα ἀντεξετάζων, βραχύ
 τι ἂν ἐντεῦθεν κρίνων διαμάρτης. ⁴ τὰ τοίνυν λεπτὰ
 τῇ συσάσει ἔρα τὴν τῶν χυμῶν σημαίνει ἀπεψίαν.
 ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ δι' ἐμφράξεις φαίνεται τοιαῦτα, ⁵
 τῷ οἶον διυλίζεσθαι. τὰ δ' αὖ παχύτερα ἐπικεχειρη-
 κέναι μὲν τῇ πέψῃ ⁶ τῶν χυμῶν τὴν φύσιν, μήπω δὲ
 κεκρατηκέναι. καὶ διὰ τῆς αὐτῆς ὀργάν' ἔτι. ⁷ ἀμει-
 νον δὲ ἅμα τὸ ⁸ ἐκκριθεῖναι ἀναθολῆσθαι ⁹ ταῦτα,
 ἢ πλείω παραρρέειν χρόνον. καὶ τὰ μὲν πρὸς τὸ λευ-
 κότερον ῥέποντα τῶν χρωμάτων, ἐλλείπειν τὴν φυσι-
 κὴν θέρμην σημαίνει. καὶ ¹⁰ τὸς χυμὸς ἐντεῦθεν ἐλ-
 λιπῶς ¹¹ πέπτῃσθαι. καὶ καθόσον ¹² ἂν τὸ σύμμε-
 τρον ¹³ τῶν χρωμάτων τὰ ἐξερέμενα φεύγωσι καὶ τῆς
 κατὰ τὴν ἀναλογῆσαν κρᾶσιν ὑγείας ¹⁴ ἀφίσανται.
 ὅσα δ' ¹⁵ ἐπὶ τὸ μᾶλλον κεχρωσμένον ¹⁶ χωρεῖ, ἀνα-
 λόγως τοῖς προτέροις ἐπὶ τὸ θερμότερον ῥέπει. ἱκανὰ
 δὲ ἄρα καὶ τὰ χρώματα τὸς μᾶλλον ἀκμάζοντας
 τῶν χυμῶν ὑποσημῆναι. ¹⁷ πύρρα ¹⁸ μὲν γὰρ καὶ ὑπέ-
 ρθρα, ¹⁹ αἱματικῶς ἀκμάζοντος χυμῶ μᾶλλον ἔρα.
 ξανθὰ δὲ τῆς τοιαύτης χολῆς. κεχρωσμένα ²⁰ δὲ καὶ
 τῆς

γρ. σαυτῶ. Iul. Alex. *quum
 tua ipsius urina. Locus cor-
 ruptus. f. ἅμα τῷ σαυτῶ — διά-
 γης, τὰ —.*

4. Paris. διαμάρτοίς. bene.

5. Paris. τὰ τοιαῦτα.

6. Leg. e Paris. πέψα.

7. Paris. διὰ τῆς αὐτῆς ὀργάν.
 τὸς ὀργάν.

8. Leg. e Paris. τῶ.

9. Paris. θολῆσθαι. Iul.
 Alex. *perturbentur.*

10. Paris. ὡς καί.

11. Paris. ἐλλειπῶς.

12. Paris. καθ' ὅσον.

13. Paris. τὰ σύμμετρα.
 Iul. Alex. *a colorum symme-
 tria euariarint.*

14. Paris. ὑγείας.

15. Paris. δέ.

16. Leg. e Paris. κεχρω-
 σμένα. Iul. Alex. *quocun-
 que colore magis infectae vi-
 suntur.*

17. Paris. ὑποσημῆναι.

18. Paris. πυρρά.

19. Paris. *inserit verba
 καὶ ὑπερθρα.* bene. Etiam Iul.
 Alex. *subrubeaeque et rubeae.*

20. Paris. κεχρωσμένης. be-
 ne.

τῆς ὑποστάσεως ἐκείνον λέγωμεν²¹ ἐν τῷ Φλεβώδει γένηι τὸν χυμὸν ἀκμάζειν, ἔπερ²² αὐτῆ μετέχει χρώματος. τραχυνομένη δὲ καὶ σκεδαζομένη²³ ὑπ' αἰλοτριῶν πνευμάτων σημαίνει διαλύεσθαι. εἴτε δὲ ψυχρὰ εἴτε θερμὰ²⁴ ἐκ τῆς ὅλης τῆτ' ἀναφαίνεται τῶν ἔρων θεωρίας μὴ ὀμαλῆς²⁵ δὲ ἔσης πλημμελείᾳ²⁶ τινες περὶ τὴν δίαιταν ἔσασιν, ἢ τινὲς ωτῶν πλανήτων²⁷ πυρετῶν, ἀσύμφωνον ποιῶσι²⁸ τὴν ὀμαλότητα. ἔδει ἀγνοεῖν, ὡς ὠμῶν ἐν τοῖς ἔροις συνεκκρυσταλλομένων χυμῶν, ὡς ἠθιστὰν τινες τῷ ὑφίζανειν τέτρεσ ὑποστάσεις εἶναι. ἀλλ' οἶδε μὲν τῷ χρόνῳ πετῶμενοι, ἐπὶ τὰ ἄνω χωρῆσι, καὶ τέλος ἀφανίζονται. αἱ δὲ κατὰ φύσιν ἐνεωρέμενα²⁹ μὲν ἢ ἐπινέφελαι φερόμενα, μὴ πάνυ τι³⁰ κεκρατηκῦίας τῶν χυμῶν δυνάμειος τεκμήρια. ὑφίζανσιν δὲ ἀσφάλειάν τε καὶ ὑγίαν³¹ τῷ Φλεβώδει προμνητεύονται γένηι. ἐπὶ τὰ χείρω δὲ τρεπόμενα χρώματα αὐτὰ τε καὶ τὰ χύματα, ἐκείνης τῶν χυμῶν ἀκμάζειν σημαίνουσιν, ὧν φέρουσι καὶ τὰ χρώματα. καὶ περὶ μὲν τέτων ἰδίᾳ μὲν ἀκριβέστερον ἐν ἐπὶ τὰ βιβλίοις γέγραπται, τὰς τε διαφορὰς καὶ διαγνώσεις καὶ αἰτίας καὶ προσέτι τὰς ἐξ αὐτῶν προγνώσεις ἐκδεδωκόσι. σοὶ δ' ἔξεσι καὶ ἀπὸ τῶν ἤδη διὰ βραχέως³² ῥηθέντων, τὰς παρατροπὰς εἰδέναι τῆς ὑγείας.³³

ΚεΦ.

ne. Iul. Alex. si subsidens praeterea coloratum visatur.

21. Paris. λέγομεν.

22. Paris. ἔπερ.

23. Paris. διασκεδαζομένη. bene. Iul. Alex. dissipatius.

24. Paris. post θερμὰ inferit verba ταῦτα ἔνεσιν. Iul. Alex. Frigida parvo ea censenda sint an calida.

25. Paris. ὀμαλῆς.

26. Paris. πλημμελείᾳ

27. Leg. e Paris. ἢ τινες τῶν πλανητῶν.

28. Paris. ποιῶσιν.

29. Leg. e Paris. δᾷ δ'.

30. Paris. ἐναιωρέμενα recte.

31. Paris. τοι. male.

32. Paris. ὑγίαν.

33. Paris. βραχέως.

34. Paris. ὑγείας.

H

ΚεΦ. ιδ'

Περὶ διαχωρημάτων διαγνώσεως.

Ἐξῆς ἔν καὶ περὶ διαχωρημάτων ὀλίγ' ἄτ' α δια-
ληπτέον, ὡς ἂν πληρέστερος ὁ λόγος ἦ. διαχώρημα
τοίνυν ἄριστον, μαλθακὸν καὶ λείον. ὑπόπυρρον ἢ
ὑπόξανθον. καὶ ἀναλογίαν ἀποσώζον πρὸς τὰ εἴ-
αγόμενα. καθόσον δ' ἂν ἐκσαίη τῷ ὄρει, σημαίνει
καὶ τὴν κρᾶσιν μεταβεβλήσθαι. ἢ τῷ παντός σώμα-
τος, ἢ αὐτῆς τῆς γαστρὸς καὶ τῶν ἐντέρων. καὶ ψύ-
ξεως μὲν ἐπιλαβέσης, πρὸς τὸ λευκότερόν τε καὶ
ὑγρότερον χωρεῖ τὰ διαχωρήματα. θερμῆς δὲ, πρὸς
τὸ ξανθότερον καὶ πυρρότερον.⁴ ἐλλείπον δὲ τῷ προσ-
ήκοντος ποσῷ, ἢ πλείοσι γυμνασίαις συνδιαφορεῖται,
ἢ εἰς ἕρα μετοχεταιύεται, μηδενὸς δὲ ταιέτε ὄντος, ἐν-
τός ἐν ἀπειλήφθαι⁵ τὴν κόπρον σημαίνει. ἢ ἐξάγειν
προσῆκει βαλλάνοις τὲ καὶ κλύσμασιν. ἢ δὲ πλείω
τὰ φερόμενα ἢ τῶν ἀναλογέντων ταῖς τροφαῖς, ἢ
πεπαῦσθαι τῶν⁶ συνήθων γυμνασίων σημαίνει, ἢ
τὴν ἀνάδοσιν ἐλλιπῆ⁷ γίνεσθαι, ἢ διὰ τινὰ χυμὸν⁸
τὴν γαστέρα τὲ καὶ τὰ ἔντερα ἐρεθίζεσθαι. καὶ συν-
ήθων μὲν χρωμάτων φαινομένων, μέτριον τὸ κακόν.
τὰ δὲ πολύχροα καὶ αἱματώδη καὶ ξυσματώδη, καὶ
μετ' ὀδύνης ἐξιόντα ἢ τενεσμῶ εἶδη⁹ μειζόνων ἀρρω-

1. Hinc Caput quartum
decimum orditur exemplum
Parisiense, ut Versio Latina
Iulii Alexandrini.

2. Paris. κατ' ὄσον.

3. Leg. e Paris. θερμῆς.

4. Iul. Alex. in rufum ma-
gis flauumque.

5. Leg. ἐναπειλήφθαι e Pa-
rif.

6. Paris. omittit Artic-
ulum, non bene.

7. Paris. ἐλλιπῆ.

8. Paris. inserit δακνώδη,
ut Iul. Alex. aut humoris
alicuius demorsu infestari
ventriculum. recte.

9. Paris. ἢ δῆ. male.

σημάτων, καὶ ἄλλης τῆτο πραγματείας. ἐν πάσαις γε μὴν κενώσεσι τῆτι δεῖ σκοπεῖν. ὡς ἦν οἶα δεῖ καθάιρεσθαι καθάιρωνται, "ξυμφέρει" τε καὶ εὐφώρως φέρουσιν. ἦν δὲ μὴ τέναντίον. καὶ τῆτ' ἔχε ἀκριβὲς τεκμήριον ἐν τε ταῖς αὐτομάτοις κενώσεσι καὶ ταῖς ἀπὸ τῆς τέχνης πεποιημέναις.

Κεφ. ιε'

Περὶ σφυγμῶν, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν διαγνωσεως.

Λείπεται δ' ἤδη, μέτρια καὶ περὶ σφυγμῶν φάνα. τῆς ἰσχυρῆς ἐπιιδέσης² καὶ ἀλλοιωσάσης τὴν καρδίαν, μείζους οἱ σφυγμοὶ τῆς καθ' αὐτὰς συμμετρίας φαίνονται. ἐπὶ πλέον δὲ ἑπιταθείσης, καὶ τάχος προσκλῶνται. ἦν δὲ μὴ χωρῆ τὸ μέγεθος. καὶ τὸ τάχος τὴν πολλὴν θερμὴν ἐμψύχειν, ἤδη καὶ πικνοτήτος⁴ ἐπιγίνεται. ταῖς μὲν γὰρ διασολαῖς τῶν σφυγμῶν, ἦτοι, ταῖς τῆς σώματος τῆς ἀρτηρίας ἐπὶ τὰ ἔξω κινήσεσι, τῆτο γὰρ φασιν οἱ ἰατροὶ διασολὴν, συνεπισπάταί τι τῆς θύραθεν ἀέρος ἐμψύχον⁶ τὸ καὶ θρέψον τὸ ζωτικὸν πνεῦμα. ταῖς δὲ ἑπὶ τὰναντία ῥοπαῖς, ἄς δὴ καὶ⁸ συσολὰς καλεῖμεν, ἐκ-

H 2

κρίνε-

10. Paris. addit verba καθ' ἰσχυράτην, quae tamen nec Versio Latina Iulii Alexandrini habet.

11. Paris. καθάιρονται.

12. Paris. συμφέρει.

1. Hinc incipit hoc Caput in Versione Latina Iulii Alexandrini.

2. Paris. ἐπιιδέσης. bene.

3. Paris. δ'.

4. Leg. e Paris. πυκνότης. Iul. Alex. frequentia.

5. Paris. omittit Articulum. male.

6. Paris. ἐμψύχον. bene: quum sequatur θρέψον. Iul. Alex. quo vitalis spiritus refrigeretur, alaturque.

7. Paris. δ'.

8. Abest καὶ a Paris. recte: neque Iul. Alexandrinus hanc particulam expressit in Versione Latina.

κρίνεται πᾶν ὃ, τι θερμὸν, λιγνυῶδες, καὶ ἄχρηστον τῷ ζωτικῷ⁹ πνεύματι. ἀμέλει καὶ τὰς χρόνας παρβαλλῶν τῶν διασολῶν πρὸς τὰς¹⁰ τῶν συσολῶν, ἔχοις ἂν¹¹ ὧδε συλλογίζεσθαι, πότερον ἢ θέρμη¹² ἐπικρατέστα ἐστίν, ἢ¹³ τὰ λιγνυῶδη καὶ καπνώδη ταῦτα περιττώματα. καὶ πολλὰ ἐντεῦθεν τῶν μήπω¹⁴ φαινομένων διαγνώση τε καὶ προγνώση, ἀκριβῶς¹⁵ ἀκολουθῶν ταῖς τῶν ἀρτηριῶν κινήσεσιν. εἰδέναι μὲν¹⁶ δεῖ, ὡς ἔκ' ἔτ' ἂν ἀλόγως¹⁷ ὑποσρέφωσιν οἱ σφυγμοὶ καταλαβέσης ψύξεως, καθὼς ἐπιτείνεσθαι ἤρξαντο. ἀλλὰ πρότερον μὲν βραδύτεροι γίνονται. εἰδ' ἔτιωσ ἀραιότεροι. ἐπιταθείσης δ' ἤδη τῆς ψύξεως καὶ μικρότεροι. ἀμείνως δὲ ἐν παντὶ γένει καὶ εἶδει σφυγμῶν οἱ σφοδρότεροι. οἶδε γὰρ μόνοι τῶν δακτύλων πιεζόντων ἀντιβαίνουσι τε καὶ ἀντικρέουσι, τὴν κατ' αὐτὰς ἢ μᾶλλον τῆς καρδίας καὶ τῆ ζωτικῆς τόνου,¹⁸ πρὸ τέτων παραδηλῆντες δύναμιν. τέναντιον δὲ οἱ ἀμυδροὶ σημαίνουσι. καὶν γὰρ τύχωσι καὶ μείζους ὄντες, ἔτε σφοδροτέρων ἐπαφὴν σημαίνουσι,¹⁹

καὶ

9. Paris. inferit συμφέρει. male, et repugnante orationis ferie. Iul. Alex. vitalique spiritui inutile.

10. Leg. e Paris. τῆς.

11. Leg. ἂν e Paris.

12. Paris. ἢ θέρμη. male.

13. Paris. ἢ.

14. Paris. μή. non male. Iul. Alex. multa etiam eorum, quae delitescant.

15. Iul. Alex. retulit ad verbum προγνώση. vertit, dignoscere atque exacte prae-noscere.

16. Paris. μὲν τοι. bene. Iul. Alex. sciendum nibilominus.

17. Paris. ἔκ' ἔτ' ἀλόγως. non bene.

18. Iul. Alex. vitalisque una spiritus robur validum in primis esse declarant.

19. In MS. super ση scriptum erat ὑπο. Legi scilicet debet ὑπομένουσι, ut est in Paris. editum. Atque sic legit Iul. Alex. vehementem tamen contactum refugiunt.

καὶ ἡτονηκότος τῆ ζωτικῆ τόνου σύμβολα. ὡσπερ αἱ
 αἰνωμαλία, ²⁰ ἐπὶ τε πλήθει βαρύνουσι γίνονται, καὶ
 καιρίων μορίων ἀξιολόγοις ²¹ ἐμφράξεσι. χείρας δὲ
 οἱ διαλείποντες. καὶ μάλιστα ἦν πλείω χρένον μιᾶς
 κινήσεως ἢ ἡρεμία ἦ. ἀπαγορεύειν γὰρ ἤδη τὴν καρ-
 δίαν σημαίνουσι, τῆς καθ' αὐτὴν κινήσεως. ἦτοι διὰ
 πλήθει ἐκνικήσαντα χυμῶν, ἢ δι' ἔσον ἔπω ἔσομένην
 νέκρωσιν. σκληροὶ δὲ σφυγμοὶ αἰεὶ μὲν ἀκολοῦθῃσι ²²
 τῆ κατὰ τὴν ἐκτὸς κίνησιν μεγέθους τῶν σφυγμῶν, ²³
 ἦτοι δὲ διὰ ξηρότητα, ἢ ψύξιν ἢ φλεγμονὴν καὶ μάλ-
 ισα νευρωδῶν μορίων γίνονται. ὡσπερ οἱ ὑγρότεροι
 δι' ἔξιν τοιαύτην, καὶ μελετωμένους ἔσθ' ὅτε ἰδρωτάς.
 οἱ δὲ καὶ κυματωδῶς φέρονται. καὶ περὶ μὲν τέτων
 καὶ ἐν ἄλλοις ἐφθήμεν διαλαβόντες, ἐνθα καὶ περὶ
 τῶν κατὰ μέρος νοσημάτων διὰ βραχέων διειλήφα-
 μεν. τῷ γὰρ τοι προκαθημένῳ τῆ βασιλικῆ κοιτῶνος
 εἰς πρεσβείαν τελλομένῳ ²⁴ ἐπὶ τὴς ὑπερβορείας σκύ-
 φας, ἀξιώσαντί με ἐκδῆναὶ οἱ βιβλίον. ὅπως ἂν ἔχη
 μετρίως περὶ νοσημάτων κρίνειν τε καὶ διαγινώσκειν.
 καὶ θεραπείας ἐπάγειν τοῖς διαγιγνωσκομένοις, ἔπω
 μὲν ἐφθήμεν τὸ πᾶν τῆς πραγματείας περᾶναντες,

H 3

καὶ

20. Paris. ὡσπερ ἀνώμαλοι
 ut Iul. Alex. sicuti sane in-
 aequales

21. Abest ἀξιολόγοις a Pa-
 ris. Iul. Alex. partiumque
 principalium obstructiones in-
 signes.

22. Paris. κωλύουσι. bene.
 Neque aliter legit Iulius
 Alexandrinus, qui etiam τὸ,
 σφυγμῶν, reddidit. vertit
 enim, *duri pulsus semper*
quidem illi pulsuum magni-

tudinem imminuunt, dum at-
tollitur arteria.

23. Paris. abest τῶν σφυ-
 γμῶν.

24. Hic scilicet est is, cui
 Actuarius inscripsit libros
 de Methodo medendi, qui
 leguntur Latine conuersi a
 Corn. Henrico Mathisio Bru-
 genfi in Sylloga Medicorum
 veterum Stephaniana p. 139

καὶ νότις πνεύσαντος, ὥχεται μὲν ἐκεῖνος εἰς τὴν ²⁵ πε-
 ράναντες, καὶ νότις πνεύσαντος, ὥχεται μὲν ἐκεῖνος
 εἰς τὴν πρεσβείαν ἐσάλη. ἡμῖν δὲ λέλειπται ἡμιτε-
 λές τὸ βιβλίον. τηρέντων ἔν ἡμῶν ἐκεῖνω Φιλίαν, καὶ
 τὴν χάριν ἀποταμιευομένων ἔπω τισὶν ἐξεδόθη. ἐπεὶ
 μήτε ²⁶ πέρας ἐξετέθη ²⁷ τῇ πραγματείᾳ ἐπανιόντι
 δὲ καὶ τότε πέρας ²⁸ σχέσης τῆς πραγματείας, ἐκεῖ-
 νω τὲ τὴν χάριν ἀποτινῶντες ἐσόμεθα, εἶγε θεὸς
 δοίη, καὶ σοὶ παρασχῆν ἔτοιμοι τὰ ἀντίγραφα. δό-
 ξει δὲ ²⁹ ἄρα καὶ κείνά τι συνεισνεγκῆν σοι εἰς τὴν
 ἀπασαν ἰατρικὴν μέθοδον. ἃ γὰρ ὧδε δοκεῖ λείπειν,
 ἐκεῖ καθαρώτερον εἴρηται. ἔξεσί γε μὴν καὶ ἀπὸ τῶν
 ἤδη ῥηθέντων προφυλάττειν σε τὴν υἰείαν ³⁰ καὶ κιν-
 δυνεύσαν ἐπαναλαμβάνειν. περὶ τῆς γὰρ τῆς μέρης
 τῆς τέχνης ἐνταυθὶ ³¹ διείληπται. ἐξῆς δὲ λείπεται
 Φᾶνα περὶ τῶν φυσικῶν ἐκκρίσεων καὶ τῆς ἐκ τῶν
 κατ' αὐτάς ἐπισχέσεων ἀκολυθῆσης βλάβης. ἰδρῶ-
 τες ³² ἔν θέρους ὥρα ἢ κόπυ προσηγησαμένε γινόμε-
 νον ³³ ἐδέν τι φαῦλον ἐδ' ἀπεικὸς προσημαίνεσι. μά-
 λιστα γὰρ ἂν καὶ λυσιτελήσαιεν ἐπ' ἐδένι δὲ προδή-
 λω αἰτίῳ πλήθος κατὰ τὸ φλεβῶδες γένος σημαί-
 νουσιν. ὡς ἢ ³⁴ φλέβα τέμνειν προσήκει, ἢ τῆς ποσῆ
 τῆς

25. Verba εἰς τὴν περᾶν αν-
 τες, καὶ νότις πνεύσαντος, ὥχεται
 μὲν ἐκεῖνος deleri debent, te-
 mere repetita a librario fe-
 stinante: et pro εἰς τὴν πρεσ-
 βείαν reponendum est e Pa-
 rif. εἰς ἣν πρεσβείαν.

26. Parif. μὴ δέ. bene.

27. Leg. e Parif. ἐπετέθη.
 Iul. Alex. quum nec supre-
 ma alioqui imposta adhuc illi
 manus sit.

28. Parif. πέρας τότε.

29. Parif. δ'.

30. Parif. υἰείαν.

31. Parif. ἐνταυθὶ. Iul.
 Alex. hoc loco.

32. Hinc in Parif. inci-
 pit Caput sextum decimum,
 vt in Versione Latina Iulii
 Alexandrini.

33. Leg. e Parif. γινόμενοι.

34. Leg. e Parif. ἢ.

τῆς τροφῆς ἀφαιρεῖν. συμβαίνει δὲ τῆτο καὶ τοῖς ἀπὸ νόσων ἀναλαμβανομένοις, πλείονι τῷ δέοντος κεχρημένοις τροφῆ. καὶ τέτοις μὲν τὸ πλεον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς πέψεως τῆς τροφῆς οἱ ἰδρωῶτες γίνονται. τοῖς δ' ὑπὸ πλήθους αἵματος ἐνοχλημένοις, ἤδη πεφθείσης τῆς τροφῆς. δεῖ δὲ καὶ ἀμφοτέρων τὴν τροφὴν ἀφαιρεῖν.³⁵ ἐνίοις δὲ καὶ δι' ἐσχάτην τῆς δέρματος³⁶ ἀραίωσιν γίνεται. οἷς πλείονος γινομένης, κίνδυνος συγκοπῆναι. ἀμέλει καὶ³⁷ ἐπιτρεπτόν τέτοις μᾶλλον τρέφεσθαι. καὶ θερμότεροις κεχεῖσθαι. καὶ τὴν ἐκτὸς καταψύχειν τὸ καὶ πικρῶν³⁸ ἐπιφάνειαν. τοῖς δὲ διὰ κατάρροϊαν τινὰ τὸ σῆθος καὶ τὸν ὄλον θώρακα βαρυνθεῖσιν, ἀμεινον μὴ πυρέττειν. μηδ'³⁹ ἐπισηρίζειν ὀδύνην περὶ τινὰ τῶν πλευρῶν ἢ τῶν μαζῶν. ἢ τὸ σῆθος. ταῦτα γὰρ ἤδη τῷ γένεσι τῶν νοσημάτων καὶ μείζονος διαίτης δεῖται, καὶ πλείονων λόγων ἢ κατὰ τὴν παρεῖσαν ὑπόσχεσιν.⁴⁰ μετρίως δὲ βαρυνόμενος τῷ θώρακος τῆ τῷ ὑγρῷ ἐκείσε ῥοπή καὶ ἐρεθιστικῆς βιηχὸς γλυκέσι δεῖ κεχεῖσθαι καὶ χλιαροῖς. καὶ ὅσα καὶ ἀνάγωγα⁴¹ τὰ καταρεύσαντα⁴² ὑγρὰ ποιεῖν εἴωθε. μὴ γὰρ ἔτω προμηθευσαμένους τῷ

Η 4

κά-

35. Paris. δὲ δὲ καὶ ἐπὶ ἀμφοτέρων, τῷ ποσῷ τῆς τροφῆς ἀφαιρεῖν. Iul. Alex. sequutus est scripturam Codicis Monacensis. nam vertit, subtrahendus nihilominus utrisque cibis.

36. Leg. e Paris. δέρματος.

37. Abest καὶ a Paris. Iul. Alex. permittendum sane his.

38. Leg. e Paris. πικρῶν.

39. Paris. μὴ δ'.

40. Paris. ὑπόθεσιν. bene. Sic ipse Iulius Alexandrinus legit. nam in Versione eius Latina est, quam ut praesenti instituto conveniat.

41. Paris. ὅσα ἐνανάγωγα. Iul. Alex. quaeque humores fluxione decumbentes reiectu promptos parare consueverint.

42. Leg. e Paris. καταρεύσαντα.

κάμνοντος, σπριχθείη αὐτὸ ⁴³ καταρρεῦσαν ὑγρὸν καὶ ὀδυνήσαι. ⁴⁴ καὶ τι ἕτερον χεῖρον ἐπαγάγοι.

Κεφ. 15'

Περὶ Φορῆς καὶ ἐπισχέσεως τῶν Φυσιῶν τὲ καὶ συνήθων ἐκκρίσεων.
καὶ πρῶτον περὶ ἐπισχέσεως γαστρὸς. *

Δεῖ δ' αἰεὶ πρόνοιαν ποιῆσθαι τὴς καταρρέοντας αἰφ' ὕψους χυμῶς μετοχετεύειν ἐπὶ τὴς μυκτῆρας, ἕτω γὰρ ἂν ἐκφορηθέντος τῆ λυπῆντος ἀσυνῆς ὁ θώραξ διατηρηθείη. γαστρὸς δὲ ἐπισχέσεσι βάρη τὲ κεφαλῆς συνεδρεύει καὶ σκοτόδινοι. καὶ πικρότητες σώματος. καὶ ἀνδία ¹ τὲ καὶ ἀνορεξία. κλύσμασι δὲ ὑπεικῆσης ἀνιέται τὰ λυπῆντα. ἀμέλει δεῖ καὶ τέτων ποιῆσθαι πρόνοιαν. ὡς μὴ ἐπέχοιτο. ἐνίοις δὲ κατὰ τινὰς ὥρας αὐτομάτως φέρεται ἡ γαστήρ τε συνήθως πολλῶν πλέον, ² ἐπὶ τισὶ ἡμέραις. καὶ πολλὰ συνεχῶς γίνεται τῶν λυπῆντων καὶ ἄμεινον βιώσκει ὁ ἀνθρώπος. ἑτέροις δὲ καὶ ἄνω πολλά τε καὶ ποικίλα ἐξεμέμενα πολλῶν μελετωμένων ὀνοσημάτων ἀπαλλάττει τὴς ἐξεμέσαντας. ὧν μὴ συνήθων ³ γενομένων ἤδη, λαβῆσης τέτο εἰς συνήθειαν τῆς

43. Leg. e Paris. ἂν τό.

44. Paris. ὀδυνῆσαι.

* Verba καὶ πρῶτον περὶ ἐπισχέσεως γαστρὸς non reddidit Iulius Alexandrinus in Versione Latina.

1. Leg. ἀσυνῆς e Paris.

2. Leg. ἀγδία e Paris.

3. Paris. ταύτης recte. nam pertinet ad γαστέρα. Iul. Alex. prospiciendum certe, ut ne ea supprimatur.

4. Paris. πλέον.

5. Paris. ἄμεινον ὡδε διαβιώσκει. Iul. Alex. ac melius degunt.

6. Iul. Alex. imminentibus malis.

7. Paris. συνήθως vt Iul. Alex. quae nisi de more procedant.

8. Paris. γενομένων. Sed τὸ, ἤδη, Iul. Alex. coniunxit cum verbo λαβῆσης. vertit, postquam iam in consuetudinem ita verterit natura.

τῆς φύσεως πόλλα τε⁹ καὶ χαλεπὰ ἄρχεται νοσή-
ματα ἀναφύεσθαι. ἀμέλει προσήκει τῶν συνήθων
μὴ γινομένων ἐκκρίσεων τέτοις¹⁰ τοῖς ἀπὸ τῆς τέχνης
ἀρήγειν βοηθήμασιν. ἔχ ἦττον δὲ καὶ οἷς σύνηδες
διὰ μυκτῆρων ἢ αἰμορροϊδῶν αἶμα φέρεσθαι εἰώθεν.
ἀλόγως γὰρ ἄδε¹¹ τῷ αἵματος ἐπισχεθέντος, ἢ τῶς
συνήθεις ἀνασχυρῶν προσήκει πόρος ἢ σχάσει φλέ-
βων¹² τὸ πλεονάζον κενῶν. εἰ μὴ πρὸς γε πλείοσι γυ-
μνασίοις ἀναλισκομένῃς τῷ περιττῷ ἢ τροφαῖς ἐλάτ-
τοσι κολαζομένης ἔκατεπήγει¹³ τῶν κενώσεων χρεία.
ὡσπερ ἔν ἀμέτρως τὰ μὴ δέοντα¹⁴ κενύμενα ἀτονόν
τε καὶ ψυχρὸν τὸ σῶμα ποιῆι, καὶ τὰς ψυχικὰς ἀμ-
βλύνει δυνάμεις, ἔτω δὴ τὰ δεόμενα τῆς¹⁵ καθάρ-
σεως ἐπεχόμενα βαρύνει τε καὶ ἐμφράττει καὶ θορυ-
βεῖ τὸν νῆν. καὶ ἀλλ' ἐπ' ἀλλήλα¹⁶ ἐπάγει ἀλγὴ καὶ
ἀρρωτήματα, καὶ πᾶσαν δύναμιν τῷ χρόνῳ κατα-
μαραίνει.¹⁷ καὶ ταῦτα μὲν ἔτως.

Κεφ. ιζ'

Περὶ τῷ πῶς ἂν ἕκαστον τῶν πνευμάτων ἐπιδοίη ἐκ τῆς προκειμένης
μεθόδου καὶ μάλις τὸ ψυχικὸν πνεῦμα.

Ἐπεὶ δὲ περὶ διαίτης καὶ τῶν κατὰ μέρος σιτίων
εἴρηται καὶ οἷς κεχερῆσθαι δεόν, καὶ ἂ παραφυλα-

Η 5 κτέον,

9. Paris. πολλά τε.	quae immodice, ac plus, quam par est, evacuantur —.
10. Leg. e Paris. ταύταις. Iul. Alex. <i>artis bis admini- culo subueniamus.</i>	15. Abest Articulus a Pa- ris.
11. Paris. γὰρ καὶ ἄδε. Iul. Alex. <i>sic enim coërcito praeter rationem sanguine.</i>	16. Paris. ἀλλεπάλληλα. Iul. Alex. <i>doloresque alios ex aliis et morbos coaceruant.</i>
12. Paris. φλεβῶν.	17. Paris. τῷ χρόνῳ μαρᾶ- νι. Iul. Alex. <i>viresque omnes temporis tractu languidiores reddunt.</i>
13. Leg. κατεπήγει e Paris.	
14. Paris. τὰ δέοντα. Iul. Alex. <i>sane quemadmodum</i>	

κτέον, καὶ διὰ πάντων τὴν ὑγιεινὴν πραγματείαν ὧδε σοι ἐκτεθείκαμεν, ὡς ἂν ἐπόμενος ταύτῃ ἀμεινόν τε διάγῃς καὶ τὰς μελετωμένας¹ ἀποδιοπομπῇ νόσους, κοινή² δὲ τῆτο πᾶσι δοκεῖ δίαιτα ἰσονομίαν χαριζομένη πᾶσι τοῖς ἐν ἡμῖν πνεύμασι, σοι δὲ πρόθεσις μᾶλλον τὸ ψυχικὸν ὑγιαίνειν πνεῦμα καὶ διαλάμπειν,³ ὧδε τὸ πᾶν τῆ λόγῳ τρέψαντες ἐρῶμεν σοι⁴ τὰ προσήκοντα ἐπαναλαμβάνοντες τὸν λόγον. τετάρτων⁵ ἔν διαφόρων πνευμάτων ἐξευρημένων τῷ λόγῳ, ἐνός μὲν τῆ κατὰ τὴν γαστέρα φαινομένη, καὶ⁶ ψυχρῆ μὲν καὶ ὑγρῆ τέτῃ φαινομένη τῆ πνεύματος, ψυχρῆ δὲ λέγω, ἔχ ὡς ψύχοντος, ἀλλ' ὡς ἦττον θερμῆ τῆ μετ' αὐτὸ⁷ ἔντος, ὡσπερ καὶ ξηρὸν εἰ εἴποιμι ἕτερον, τοῖς ὑγροτέροις τῆτο παραβάλλων λέγω, πάντα γὰρ τὰ φυσικὰ καὶ ζωώδη πνεύματα τῷ κοινῷ λόγῳ θερμαίτε καὶ ὑγρά πέφυκε, καὶ τέτῳ δηλονότι τῷ κατὰ⁸ τὴν γαστέρα τῆς ὀρεκτικῆς δυνάμεως ἐπυχρημένης,⁹ καθόσον¹⁰ ἂν αὐτὸ ἑαυτῆ φαίνεται¹¹ καθαρώτερον. καὶ τὰς κατ' αὐτῷ¹² αἰσθήσεις ἀμείνως γίνεσθαι εἰκός. καθόσον¹³ δὲ τῆς συμμετρίας λείπεται, τὴν¹⁴ κατ' αὐτὸ δύνάμιν ἀμυδρότερον ἐνεργεῖν. ἀμέλει μᾶλλον

1. Iul. Alex. *imminentes repellere morbos posses.*

2. Paris. κοινή. bene.

3. Paris. ὑγιαίνειν τε καὶ διαλάμπειν πνεῦμα.

4. Paris. ἐρῶμεν σοι.

5. Hinc incipit Caput septimum decimum in Paris., vt in Versione Latina Iulii Alexandrini.

6. Abest καὶ a Paris.: quam tamen particulam reddidit in Latina Versione Iulius Alexandrinus.

7. Paris. αὐτόν. male.

8. Abest κατὰ a Paris. male.

9. Leg. ἐποχρημένης e Paris.

10. Paris. καθ' ὅσον.

11. Paris. φαίνεται. vere.

12. Leg. e Paris. αὐτό.

13. Paris. καθ' ὅσον.

14. Paris. καὶ τὴν. bene. Etiam ab Iulio Alexandrino videmus expressam esse hanc particulam.

λον ξηρότησι καὶ θερμότησιν αὐτὴν ὀρώμεν τὴν δύναμιν πάσχεσαν, ἢ ταῖς ἀντικειμέναις ποιότησιν. ἐκδεχομένης δὲ ταύτην τῆς κατὰ τὸ ἥπαρ δύναμεως, ἦν δὴ καὶ Φυσικὴν τε καὶ Φυτικὴν Φάμεν.¹⁵ καὶ ταύτη τῆς Θρεπτικῆς τε καὶ ἀυξητικῆς καὶ τῶ ὁμοίᾳ γεννητικῆς καὶ¹⁶ ἐπιθυμητικῆς ἀναπαυομένης δυνάμεως. τὸ κατ' αὐτὴν πνεῦμα θερμὸν ἤδη καὶ ὑγρὸν τυγχάνει, καὶ ἢ κατὰ ταύτας τὰς ποιότητας ὑποβλέψασα δίαιτα ἀνανεῶσθαι τε καὶ ἀκμάζειν τὴν κατὰ τὸ ἥπαρ παρασκευάζει δύναμιν. ὕπνοι δὲ¹⁷ ἄρα τῶτο πλείους καὶ λητρά, θυμηδία τε καὶ ἀνέσεις βίβραχυτάτα τε γυμνάσια, καὶ μετρίως θερμαίνεσθαι καὶ ὑγραίνεσθαι τροφαί. τῇ δὲ καρδίᾳ τῆς ζωτικῆς καὶ θυμικῆς ἐνθαλαμειομένης δυνάμεως καὶ διὰ πολλῶ γε τῶ κατ'¹⁸ ἥπαρ θερμότερον ἐνεργέσης πνεύματος, ἤδη δὲ¹⁹ καὶ ξηρὸν καθόσον²⁰ ἂν αὐτὰ αἱ ποιότητες ἐπιτείνοντο ἐν τοῖς κατὰ φύσιν αὐτῶν ὅροις, καὶ αἱ κατ' αὐτὰς²¹ ἐνεργεῖαι ῥωμαλεότεραι* φαίνονται. σύντομα²² δὲ ὡδε γυμνάσια, καὶ ἵππασία καὶ μάχαι καὶ κυνηγέσια, τῶτο διεγείρσθαι καὶ ἢ πρὸς τὸ θερμότερον καὶ²³ ξηρότερον ἀποκλίνεσθαι δίαιτα. ἦν²⁴ ἐν τῶτων τῶν δυνάμεων ἀποκαμῆσαν ἀναζωπυρεῖν ἐθέλης²⁵ τῇ κατ' αὐτὴν πλεονεκτήσας διαίτη, κατ' ἐκείνην ἂν²⁶ ἐνεργέστερος γένοιο. καὶ ταῦτα μὲν ἀφείσθω.

ἰολί-

15. Paris. φυτικὴν φαμεν.
Iul. Alex. *quasique naturalem nuncupamus.*

16. Paris. τε καί.

17. Paris. δ'.

18. Leg. καθ' e Paris.

19. Paris. ἡδέ.

20. Paris. καθ' ὅσον.

21. Leg. e Paris. αὐτάς.

* Paris. ἐνεργεῖαι ῥωμαλεότεραι, vitiose.

22. Leg. e Paris. σύντομα.

23. Paris. θερμότερόν τε καί.

24. Leg. e Paris. ἦν.

25. Paris. ἐθέλης. recte: aut certe legendum, ἦν ἂν ἔν.

26. Paris. κατ' ἐκείν' αὐ.

ὀλίγον αὖτοι δια φροντίδος ὄντα ἢν μὴ πρὸς τὴν καθόλου ἀπομαχόμενα ὑγείαν²⁷ ἤ. νυνὶ δὲ περὶ τῆς κατὰ θερμόν²⁸ σιεῖ ἐρῶμεν καὶ προσαποδώσομεν τῷ λόγῳ τὰ δέοντα. ἐπεὶ τοίνυν ὡς καὶ πρότερον εἴρηται, πολλῶ μὲν τῆς κατὰ τὸ²⁹ ζωτικὸν πνεῦμα θερμότητος λείπεται τὸ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον. ἤδη δὲ καὶ ξηρότερον ἐκείνη φαίνεται, ὡς διὰ πάντων συνάγεσθαι, ξηρότερον τε καὶ ψυχρότερον τῶν ἄλλων τῆτο³⁰ τὸ πνεῦμα φαίνεσθαι, τίς ἂν μᾶλλον προσήκῃσα ὡδε νομισθεῖν διαίτα, εἰ μὴ εἰ³¹ μετρίως ψύχῃσα καὶ ξηραίνῃσα. ἀμέλει τοῖς μὲν ἀπλῶς ὑγιαίνειν καὶ κατὰ τῆτι τὸ πνεῦμα βεβηλημένοις, ἢ πρώτη, καὶ κοινῇ, καὶ ἢν φθάσαντες ἐπεράναμεν διαίταν, ἐφαρμόσειεν ἂν. ἐπαρκέσειρον μὲν πολλῶ τὸ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον γεννώσα πνεῦμα. ἔχ' ἔτω δ' ἀκραιφνὲς καὶ ἀθορύβητον. σιεῖ δ' ἐξ ὧν ἐρῶμεν βραχὺ τι τὴν διαίταν μεταλλάξαι. γὰρ μείνω τῆς κατὰ σέ³² σκοπεῖ ἀπαντήσῃ. ὡς περ τοῖς μαστικοῖς μίαν πῆ ἢ δύο χορδὰς χαλάσασιν ἢ ἐπιτεῖνασι, τῶν ἄλλων ἐπὶ τῆς αὐτῆς τηραμένων, ἕτερον³³ πάντη τῆς προτέρης ἀνακρέεται μέλος. ὡς περ ἔν θυμηδία καὶ ἀνέσεις καὶ ὕπνοι ὑγρότερον μὲν³⁴ ἡμῶν ποιῶσι τὸ φυσικὸν πνεῦμα, θερμότερον δὲ, θυμοὶ καὶ σύντονα γυμνάσια τὸ κατὰ τὴν καρδίαν ζωτικὸν πνεῦμα, ἄλλως δὲ ταῦτ' ἄλλοιοῖ ἢ ἐπεισαγομένη τροφή ὑγρότερα ποιῶσα ἢ θερμότερα, τὸν αὐτὸν

27. Paris. ὑγίαν. Iul. Alex. nisi quatenus eorum neglectus valetudini tuae adverteret. ur.

28. Leg. e Paris. θυμόν. Iul. Alex. Nunc de eo dicemus, quod tibi ex animo fit.

29. Abest Articulus a Paris.

30. Paris. τῆτι. bene.

31. Leg. e Paris. ἢ.

32. Paris. κατὰ σε.

33. Paris. ἕτερόν τι. recte. Etiam Iul. Alex. diversus omnino quidam a priore contentus resultet.

34. Abest μὲν a Paris. male.

τὸν τρόπον, ἄλλως ἂν τὰ ψύχοντα καὶ ξηραίνοντα
κατὰ τὴν ἐκτὸς διαίταν διαθείη ἂν³⁵ τὸν ἐγκέφαλον.
καὶ ἄλλως ἀγρυπνία³⁶ καὶ ἐνδελεχισμοὶ καὶ ἔμμονοι
περὶ τὰ νοητὰ ἔννοια. ὧδε γὰρ πλείονος τῆς κατ' αὐ-
τὸ³⁷ γινομένης κινήσεως. ὀξύτερόν τε καὶ λεπτότερον
ἑαυτῷ γίνεσθαι,³⁸ καὶ ξηρότερον καὶ διατεθερμασμέ-
νον³⁹ τῇ συνεχεῖ ἐνεργείᾳ.⁴⁰ ἅπαξ ἔν ἐυθυπορησαν,
ἐπὶ τᾶμεινον πρόεισι. καὶ τῶν λοιπῶν κατακυριεύει.
ἀμέλει πάντας τὰς νήφοντας καὶ τοιαύτην ἐργασίαν
ποιεῖντας, ὀρῶμεν πλήθους τὲ καὶ πάχους τροφῆς
ἀπέχεσθαι καὶ ἀνέσεως πείθοντας.⁴¹ ὡς μὴ τ'⁴² αὐ-
τὸ τὸ πνεῦμα ὧδε παχύνοιτο, μήτε ταῖς ἐκ τῆς ἀδρ-
τέρας διαίτης ἐπικρατείαις τῶν ἄλλων πνευμάτων,
καὶ μάλιστα τῷ φυσικῷ, τῷτο γὰρ καὶ κατὰ τὰς ἀμ-
φοτέρας δυνάμεις⁴³ τὲ καὶ ποιότητος, τῷ ψυχικῷ
ἀντίκειται, καὶ⁴⁴ δελαγωγούμενον τὸ ψυχικὸν ἐπισύ-
ρεται

35. Abest ἂν a Paris. male.

36. Paris. ἀγρυπνία. male. Etiam Iul. Alex. vigiliae.

37. Paris. αὐτόν. male.

38. Paris. ἀκὸς γίνεσθαι. recte: aut certe legendum γίνεσθαι. Iul. Alex. perspicacior tenuiorque → euadit.

39. Paris. inserit verba τὲ καὶ διεγνηγεμένον. Et in Versione Latina Iulii Alexandrini est, tenuiorque, ac splendescens, ac continua ficior calidiorque euadit. Fortassis legit καὶ διαυγέστερον, aut καὶ διαλαμπρότερον, καὶ ξηρότερον καὶ διατεθ.

40. Paris. inserit post ἐνεργείᾳ haec, μή τις ἐξωθεν τε καὶ ἐσωθεν τῷτ' ἀναθολῆτος διὰ τινὰ πλημμελήματα. Ac nec in Versione Latina Iulii Alexandrini leguntur.

41. Paris. inserit, οἷς τῷτ' ἔργον. Versio autem Latina Iulii Alexandrini hic quoque assentitur Codici Monacensi.

42. Leg. e Paris. μήτ'.

43. Paris. κατ' ἀμφοτέρας τὰς δυνάμεις.

44. Abest καὶ a Paris. recte: addicente etiam Versione Latina Iulii Alexandrini.

ρεται⁴⁵ πνεῦμα. ὡσπερ ἔν ὕδωρ μαῖλλον νηφαλίς
 ἡμῶς ποιῆ, ἤτλονος τῆς ἀναδόσεως γινομένης, ὀλι-
 γοσιτία δὲ ἔχ ὕλην δίδωσιν αὐτάρκη τῷ φυσικῷ πνεύ-
 ματι. καὶ μακρὰ δὲ⁴⁶ ἐγρήγορσις φθάνει τὰς παχυ-
 τέρας κωλύσα⁴⁷ τῶν ἀναθυμιάσεων, ὡς διὰ πάντων
 ἀκραιφνέσερον τὸ ψυχικὸν πνεῦμα φαίνεσθαι ἐν
 ὑπακῆσι σώμασιν,⁴⁸ ἔτω δὲ ὑδροποσία μὲν ἀχλυῶ-
 δεσ καὶ παχὺ τῆτι τὸ πνεῦμα παρασκευάζεσι. ταῖς
 ἐξ ὑπογείσ⁴⁹ ἀναθυμιάσεσι. νησεία δ' ἐκπυροῖ⁵⁰ καὶ
 ἔκ ἐντυπωτὸν⁵¹ ποιῆ τὸ πνεῦμα, ἐν μὴ οἰκειζμένοις
 τῇ διαίτη πνεύμασιν. ἵν' ἔν μὴ ταῖς ἀντικειμέναις δι-
 αίταις ἀνθελκόμενος τύχης ἀνθελόμενος⁵² τῶν ἀμει-
 νόνων τὰ φαῦλα καὶ πρόφασίς σοι τῆτι τὸ βιβλίον
 βλάβης γένηται, καὶ ταῦτα τῷ λόγῳ προσθεῖς, ἐν-
 τελῆ σοι τὸν λόγον ποιήσομαι. ἤδη σοι τῷ χρόνῳ καὶ
 τῇ μακρᾷ νησεία καὶ προσέτι τῇ⁵³ ἐπὶ τὰμείνω ἔσπῃ
 τὸ φυσικὸν ἀπομαρᾶνanti πνεῦμα ἔτε συχναῖς νη-
 σείας προσήκει καταπιέζειν τὸ σῶμα, ἔτ'⁵⁴ ὕδατος
 πόσεσι.

45. Paris. επισύροισ. vere.

46. Paris. δ'.

47. Paris. κολύσσα. vere,
 opinor. Certe librarii fae-
 pissime verbum κολύειν mu-
 tarunt in κωλύειν. Sic ap.
 Plat. Legg. 5 p. 548 Bas. I
 est in libris editis omnibus
 κολύων' sed Codex Augustanus,
 quem inspicere nobis
 contigit, habet κωλύων. Cf.
 ad Plat. Apol. Socr. 30, 4.

48. Iul. Alex. corporibus
 enacuatis.

49. Paris. ὑπογυίς. At
 Iul. Alex. ob terrenum fere
 evaporatum.

50. Paris. post ἐκπυροῖ ad-
 dit haec, καὶ θυμοιδέστερον ἀπερ-
 γάζεται. ἢ δ' ἀγρυπνία ξηραίνει.
 recte. Etiam Iul. Alexan-
 drinus expressit haec verba
 in Versione Latina. habet
 enim, Ieiuniis vero inflan-
 matur, fitque in iram pro-
 pensior, vigiliis exsiccatur.

51. Paris. ἐντύπωτον.

52. Paris. ἀνθελκόμενος.
 male. Iul. Alex. Ne igitur
 contraria victus ratione dis-
 traharis, ac deteriorum de-
 lectu meliora reiicias.

53. Abest Articulus a Paris.

54. Leg. e Paris. ἔτ'.

πόσει. πρώην μὲν γὰρ σύγκρασις τις τῆ φυσικῆ
 θέρμῃ τῷ ἐγκεφάλῳ πρὸς τὴν τῷ ὕδατος ἐγεγόνει,
 καὶ ἄμεινον διετελείς. νυνὶ δὲ πρὸς τὸ ψυχρότερον ῥέ-
 ποντα ἐπανασώζειν δεῖ τὸ ⁵⁵ λείπον μετρίαις τῷ οἴνῳ
 χρήσεσι. ψυχραῖς δὲ πάνυ μὴ καταχεῖσθαι ⁵⁶ τρο-
 φαῖς. ἐπὶ δὲ καὶ πλέον ἐπισχύσασα ἢ ψύξις ἤ, καὶ τῆ
 Ἀνδρομάχῃ ⁵⁷ θηριακῆ προσήκον ἔσται κεχεῖσθαι σε.
 ἀντιδότῳ λεπτυντικῷ καὶ διαφορητικῷ τελῶντι φαρμά-
 κῳ. καὶ τὰς ἐν ἡμῖν ἀναζωπυρῶντι δυνάμεις. ἐπεὶ δὲ
 ταῖς ἐλιγοςιτίαις ἐξήρατά σε ⁵⁸ τὸ σῶμα ἤδη, καὶ ⁵⁹
 εἰς ἕξιν τῆς τοιαύτης γεγονυίας σοι διαίτης ἔρᾶδιον
 ἐπὶ ἄλλην μεταβαίνειν, καὶ λατροῖς προσήκει κεχεῖ-
 σθαι σε. τέγγεται μὲν τὸ ἅπαν σῶμα καὶ διαφορῶσε
 τὰ ἐναπειλημμένα τῷ βιάθει τῷ σώματος δεόμενα
 καθάρσεως. ἀνακαλεστέοις δὲ καὶ τὰς φυσικὰς
 ὑμῶν ⁶⁰ δυνάμεις ἀμαυρωθείσας. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τὸ
 ψυχικὸν τετὶ πνεῦμα τὸν ἅπαντά σε τείνει σκοπὸν
 πρῶτον πεποίησαι, ἔτω μὴ δὲ τῶν ἄλλων σε καταρ-
 ραθυμεῖν θέμις. συνεφέλκονται γὰρ τοῖς ἀλλήλων
 πάθεσι, καὶ συναποκαθίστανται ταῖς ὑγείαις. ⁶¹ ταῦ-
 τά τοι τῆς κοινῆς καὶ καθαρᾶς διαίτης πρόνοιαν ποι-
 ζμένῳ σοι, καὶ μικρὰν τινα ῥοπήν χαριζομένῳ τε-
 τῶ τῷ πνεύματι τῆ οἰκειότητι τῆς κατ' αὐτὸν ⁶² συγ-
 κρά-

55. Paris. δᾶ σε τό. Iul. Alex. resarciendum, quod deest, mediocri vini usu.

56. Paris. καταχεῖσθαι. non male.

57. Intellegitur Andromachus Cretenfis, imperatoris Neronis Archiater, qui reliquit Ἰθριακὴν δι' ἐχιδνῶν versibus alternis: quod Carmen extat ap. Galenum lib.

1 περὶ Ἀντιδότων p. 428 f. To. 2 Basil. Vid. Fabricius Bibl. Gr. p. 627 Vol. 2.

58. Paris. ἐξήρανται σοι. Et σοι quidem recte habet, non item ἐξήρανται.

59. Paris. σῶμα, ἤδη δὲ καί.

60. Paris. ἡμῶν. recte.

61. Paris. ὑγείαις.

62. Paris. τετῶν.

63. Leg. e Paris. αὐτό.

κράσεως, ἀμείνω σοι τὰ πάντα καὶ ἐν καταστάσει
 ἐσῆται. πέφυκε δέ σοι καὶ ἡ κατὰ Φιλοσοφίαν ἔξις,
 καὶ ἡ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐξέτασις, καὶ ἡ διὰ πάν-
 των περὶ τάληθέσπερα ἴσση σπερδὴ, ἐκ τῶν ἐξευρημέ-
 νων ἡμῖν μεθόδων, πλείω τὲ ⁶⁴ καὶ ἀμείνω τῇ κατὰ
 σὲ διαίτη προσερανίζεσθα. ⁶⁵ ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τῶν
 λόγος ὠδέ πη καὶ ληγέτω. ἱκανῶς μὲν τοῖς βρα-
 χυλογεῖν ἐθέλουσιν ἐκδοθεῖς. εἰς ἡκιστα δὲ καὶ τοῖς
 ἀρχαῖς ἐν τοῖς τῆς ἰατρικῆς ἔχουσι θεωρήμασι. καὶ
 μεμιῆμένοις ⁶⁷ Φιλοσοφίας ὄργια. σὺ δ' ὦ θεῖα καὶ
 ἱερά κεφαλὴ, συγγνώμων ⁶⁸ ἔσο, εἴ τις ὄρας τετὶ
 τὸ βιβλίον λειπόμενον τῶν κατὰ τὴν σὴν ⁶⁹ ἔφασιν.
 τετ' ἐκεῖνο ⁷⁰ εἰδὼς ὡς τὰ πολυσχιδέσπερα τῶν μαθη-
 μάτων, εἰ ἀν' ἑαδίως τις βραχέσιν ἐμπεριλάβη ⁷¹
 γραμμασιν, ὡς ἀποσώζειν καὶ τὴν κατ' αὐτὰ πᾶσαν
 μέθοδον. εἰ γὰρ δὴ τῶν πρὸ ἡμῶν ἐκείνων ἀνδρῶν ἔσοι
 σοφία ⁷² τῆς λοιπῆς παρήνευκαν τὰς βίβλους ἀνα-
 πτύσσοντες ἐλλείποντά τινα ἐνίοτε τῶν δεόντων ῥηθῆ-
 ναί εὐρίσκομεν, σχολῆ γ' ἀν' περὶ τετὶ τὸ βιβλίον
 εὐρεθείη τὰ πλείονα τῶν δεόντων ῥηθῆναι μὴ τοι γε
 πάντα. τοῖς γε μὴν νῦν ἔχουσι μὴ τοι γε τοῖς κατὰ
 τὴν σὴν ἔξιν ἐς Φιλοσοφίαν. ἱκανὰ ἀν' δόξα καὶ ταῦ-
 τα χειραγωγηθεῖσιν ἀπὸ τῶν ἤδη ῥηθέντων καπὶ ⁷³
 τὰ μὴ φθάσαντα διαληφθῆναι τῷ λόγῳ. ἔτω γὰρ
 καὶ

64. Paris. δέ.

65. Paris. προσερανίζην.
Iul. Alex. *sumpsisti*.

66. Paris. τοῖς καί. male.

67. Leg. e Paris. μεμνη-
μένοις.

68. Paris. συγγνώμην. male.

69. Abest Pronomen a
Paris.: quod tamen rectereddidit Iulius Alexandri-
nus.

70. Paris. ἐκεῖνο τετ'.

71. Paris. ἐμπεριλάβοι.
vere.72. Paris. φιλοσοφία. non
male. At Iul. Alex. qui sa-
fientia caeteros antecellere.

73. Paris. καπὶ.

καὶ ἐπὶ πάσης ἄλλης ἐπισήμης πρόκειται. τῶν γὰρ ἀρχῶν ἐν πᾶσι τοῖς μαθήμασι προκατειλημμένων τοῖς εὖ εἰδόσι κρίνειν, καὶ τὰ μετὰ τὰς ἀρχὰς ῥαδίως ἐπιγινώσκειται. ἀλλὰ μὴ κάμης,⁷⁴ νῦν μὲν εὐχαῖς ἡμᾶς⁷⁵ σπρίζων, καὶ ἐπὶ τὰ μείνω διαβιβάζων, νῦν δ' ὀμιλίαις ἱεραῖς⁷⁶ ἀνακαθαίρων ἡμῶν τὴν διανοίαν, ἔτι τε⁷⁷ ὑποθήκαις σεμναῖς εἰς τὰ δέοντα προτρέπόμενος. ἔκ οἶδα γὰρ ὅτω⁷⁸ ἂν μᾶλλον σὲ πεισθεῖν καὶ βελομένω καὶ φιλοσοφῶντι⁷⁹ τὰ κάλλιστα, εἰδώς σε τοῖς ἀληθείαι⁸⁰ φιλοσοφίας προσκείμενον δόγμασι, καὶ τῇ περὶ ἡμᾶς κηδεμονίᾳ συνδιατιθέμενον. εἰ δὲ καιρῶ καλῶντος μετ' ἀλλήλων ἐφ' ἰκανὸν χρόνον διατρέψαιμεν, πολλὰ ἂν οἶμαι τῶν δεόντων ἐς φιλοσοφίαν συζητηθεῖη. ἡμῖν τε καὶ ἑτέροις⁸¹ τὴν κατὰ γνῶσιν χορηγήσοντα προκοπὴν. καὶ εἴηγε ἡμᾶς⁸² ὄψέ ποτε ἀνανεῦσαι, καὶ ἐπὶ τὸ⁸³ νοητὸν ἐγκύψαι διάκοσμον. καὶ τῶν ἐκεῖθεν καλῶν ἀπόνουσαι,⁸⁴ καὶ ἰδεῖν τε καὶ παθεῖν, ἃ νῦν ἡμῶν ὀνῆσαι
ταῖς

74. Paris. κάμεις. recte.

75. Abest Pronomen a Paris.: quod recte expressit Iul. Alexandrinus.

76. Iul. Alex. colloquiis sanis.

77. Paris. δ. Iul. Alex. consiliisque.

78. Paris. ὅτω.

79. Paris. καὶ βελομένω καὶ φιλοσοφῶντος. recte. nam haec verba pendent a Pronomine σε. Iulius tamen Alexandrinus etiam βελομένω legit. vertit enim, qui et velis optima.

80. Paris. inserit Articulum τῆς.

81. Verba ἡμῖν τε καὶ ἑτέροις omittit Versio Latina Iulii Alexandrini. habet enim, multa a nobis quaesitum iri sperauerim ad philosophiam opportuna, et ad rerum cognitionis profectum suppedidatura.

82. Paris. καὶ εἴη γε καὶ ἡμᾶς.

83. Leg. e Paris. τόν. Iul. Alex. rerumque ordinem intelligibilem inhiare.

84. Leg. e Paris. ἀπόνουσαι.

ταῖς ἐμπαθείσι κηλίσι μεθύων. ἀκραις ἐπαφαῖς τὸ
 τῆ λόγῃ κατανοεῖ. ὁ δὲ δὴ σὸς κατανοῶν ἀκριβῶς,
 ἔκ ἐπιστρέφεται πρὸς τὰ ἡμῖν ἐπαγωγὰ καὶ ἡδέα. καὶ
 τάχ' ἂν ἔτω καθαρώτερον⁸⁵ μετ' ἀλλήλων φιλοσο-
 φήσαιμεν, ὧν τὰς λόγους νῦν⁸⁶ ἀγνοῶμεν, τότε κα-
 θαρώτερον κατοπτεύοντες. ἐπεὶ καὶ φύσει τῆδ' ἡμῖν
 δέδοται, καὶ ταύτη μᾶλλον τοῖς πρώτοις οἰκειόμεθα
 αἰτίοις. καὶ ἅπαξ τῶν ἐκεῖθεν ἀποσφαλεῖσα⁸⁷ θεω-
 ριῶν, δυσχερὴς τις δοκῆ ἢ ἀνοδος καὶ πόρρω τῆς κα-
 τασπώσης ὡδε δυνάμεως. εἰ δέ πη καὶ τῶν τε θεωρη-
 μένων σοι ἀξιοῖς ἡμᾶς κοινωνῆς γίνεσθαι διαπορθε-
 μεύων καὶ εἰς ἡμᾶς τὰ κάλλιστα σοι θεάματα,⁸⁸
 ἀξια μὲν σαυτῆ ποιήσας,⁸⁹ καὶ τὸ κοινωνικὸν τῆ νῆ
 ἐπιδείξαις, φύσει προσὸν πᾶσιν ἀνθρώποις. καὶ ἀπ-
 εῖργη⁹⁰ τῆτο ἢ περὶ τὰ μείνω ἀγνοια, δέλξαις δ' ἂν
 ἴσως καὶ ἀναζωπυρήσαις ἡδὴ ἀποσβεννύμενον τὸ ἐν
 ἡμῖν νοερὸν. καὶ καταπέσαις μεταδιώκειν τὰ μεί-
 νονα.⁹¹

85. Iul. Alex. *pure niti-
 deque philosophemur.*

86. Paris. νῦν τὰς λόγους.

87. Leg. e Paris. ἀποσφα-
 λεῖσαι.

88. Iul. Alex. *transmissis
 ita in nos pulcherrimis men-
 tis tuae visis.*

89. Leg. e Paris. μὲν ἂν
 σαυτῆ ποιήσαις. Iul. Alex.
*cum hoc te maxime dignum
 feceris.*

90. Paris. ἀπέργη. male.

91. Leg. δέλξαις e Paris.

92. Paris. addit ΤΕΛΟΣ.

